

Verkställighet av utländska domar och beslut

– en ny Bryssel I-förordning m.m.

Betänkande av Bryssel I-utredningen

Stockholm 2013

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2013:63

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Omslag: Elanders Sverige AB.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-24006-9
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet

Regeringen beslutade den 13 december 2012 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå de kompletterande författningsbestämmelser som den reviderade Bryssel I-förordningen gav anledning till samt att överväga ett generellt överflyttande av prövningen i första instans av frågor om exekvatur från Svea hovrätt till tingsrätt och att lämna de författningsförslag som dessa överväganden motiverade (dir. 2012:125).

Till särskild utredare förordnades hovrättslagmannen, numera justitieombudsmannen, Cecilia Renfors.

Som experter i utredningen förordnades från och med den 20 december 2012 professor Michael Hellner, advokaten Karin Grauers, verksjuristen Monica Nilsson, kansliråden Danijela Pavic och Erik Tiberg (Justitiedepartementet) samt ämnesrådet Frank Walterson (Finansdepartementet).

Som sekreterare i utredningen anställdes från och med den 13 december 2012 hovrättsassessorn Nathalie Dahlén. Utredningen, som har antagit namnet Bryssel I-utredningen (Ju 2012:15), överlämnar härmed betänkandet *Verkställighet av utländska domar och beslut – en ny Bryssel I-förordning m.m.* (SOU 2013:63).

Uppdraget är härmed slutfört.

Stockholm i september 2013.

Cecilia Renfors

/Nathalie Dahlén

Innehåll

Sammanfattning	13
Summary	21
1 Författningsförslag.....	31
1.1 Förslag till lag (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden	31
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap	37
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz	39
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo	41
1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn	42
1.6 Förslag till lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968:45)	44
1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen d. 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg	46

1.8	Förslag till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)	48
1.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet	49
1.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område	51
1.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område	53
1.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser	56
1.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik.....	58
1.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor	60
1.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden.....	62
1.16	Förslag till lag om ändring i sjölagen (1994:1009)	64
1.17	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2087) med anledning av Sveriges tillträde till den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter.....	68
1.18	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:358) om Brysselkonventionen.....	70
1.19	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:253) om ersättning från de internationella oljeskadefonderna.....	71
1.20	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen.....	73

1.21	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor	75
1.22	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet	77
1.23	Förslag till lag om ändring i lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention.....	79
2	Utredningsuppdraget och dess genomförande	81
2.1	Utredningens uppdrag.....	81
2.2	Utredningens arbete	82
2.3	Avgränsningar	83
2.4	Betänkandets disposition.....	84
3	Allmänt om Bryssel I-förordningen och om exekvatur	87
3.1	Bryssel I-förordningen	87
3.2	Exekvaturförfarande	89
3.2.1	Statistik över exekvaturärenden i Svea hovrätt	91
4	Gällande regler	95
4.1	Inledning.....	95
4.2	De internationella instrumenten	96
4.2.1	Bryssel- och Luganokonventionerna.....	96
4.2.2	Förordningen om den europeiska exekutionstiteln	98
4.2.3	Förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande	99
4.2.4	Förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande.....	100
4.2.5	Bryssel II-förordningen	102
4.2.6	1996 års Haagkonvention.....	104
4.2.7	Underhållsförordningen, 2007 års Haagkonvention och 2007 års Haagprotokoll.....	106

4.2.8	Arvsförordningen m.m.....	110
4.3	Svenska bestämmelser om verkställighet av domar m.m.	112
4.3.1	Europeiska instrument	112
4.3.2	Nordiskt samarbete	117
4.3.3	Övriga författningar.....	118
4.4	Exekvaturförfarandet vid Svea hovrätt.....	121
4.4.1	Författningar som anger Svea hovrätt som exekvaturdomstol.....	124
4.5	Hur olika exekutionstitlar verkställs i Sverige.....	125
4.6	Hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB	131
4.7	Möjlighet enligt utsökningsbalken att avvakta med verkställighet.....	132
4.8	Delgivning vid Kronofogdemyndigheten.....	137
5	Den nya Bryssel I-förordningen.....	139
5.1	Inledning.....	139
5.2	Tillämpningsområde och definitioner (kapitel I).....	140
5.3	Domstols behörighet (kapitel II).....	142
5.3.1	Allmänna bestämmelser.....	142
5.3.2	Särskilda behörighetsbestämmelser	144
5.3.3	Behörighet vid försäkringstvister, konsument- tvister och vid tvister om anställningsavtal	145
5.3.4	Exklusiv behörighet	146
5.3.5	Avtal om domstols behörighet.....	147
5.3.6	Prövning av behörighetsfrågan m.m.	148
5.3.7	Litispensens och mål som har samband med varandra.....	149
5.3.8	Interimistiska åtgärder.....	152
5.4	Erkännande och verkställighet (kapitel III)	153
5.4.1	Erkännande.....	154
5.4.2	Verkställighet	155
5.4.3	Vägran av erkännande och verkställighet	159
5.4.4	Förfarandet vid ansökan om vägran av erkännande och verkställighet.....	161

5.4.5	Allmänna bestämmelser	163
5.5	Officiella handlingar och förlikningar inför domstol (kapitel IV)	164
5.6	Allmänna bestämmelser, slutbestämmelser och bilagda formulär m.m. (kapitel V–VIII).....	165
6	Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel I- förfordningen	169
6.1	Allmänt	169
6.2	Avtal om domstols behörighet.....	170
6.2.1	Information om rätt att bestrida domstols behörighet i vissa fall	170
6.3	Erkännande och verkställighet	171
6.3.1	Vilken myndighet ska pröva en ansökan om verkställighet av en utländsk dom?.....	171
6.3.2	Verkställighet som ett motsvarande svenskt avgörande	171
6.3.3	Prövningen vid Kronofogdemyndigheten	175
6.3.4	Behörighet att pröva en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet	177
6.3.5	Vilken eller vilka tingsrätter ska vara behöriga att pröva vägransgrunder?	179
6.3.6	Förfaranderegler vid ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet vid domstol	183
6.3.7	Förhållandet mellan prövningen vid Kronofogde- myndigheten och prövningen vid domstol	187
6.4	Anpassning	192
6.4.1	Behörig myndighet	193
6.4.2	Hur ska en anpassning göras?	194
6.4.3	Möjlighet att angripa en anpassningsåtgärd	196
6.5	Översättningar m.m.....	199
6.6	Behovet av övriga ändringar i lag	200

7	Generellt överflyttande av exekvaturprövning	203
7.1	Allmänt	203
7.2	Överväganden och förslag	204
7.2.1	Ska exekvaturprövningen flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt?	204
7.2.2	Vilken eller vilka tingsrätter ska vara behöriga att handlägga exekvaturärenden?	206
7.2.3	Avgöranden som rör vårdnad m.m. om barn	210
7.2.4	Tingsrätternas prövning av verkställbarhet	214
7.2.5	Domförhet i tingsrätt	218
7.2.6	Regler för exekvaturförfarandet	222
7.2.7	Överklagande	225
7.3	Verkställighetslagen	227
8	Lagtekniska frågor	231
9	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	233
10	Konsekvenser av förslagen	235
10.1	Inledande anmärkningar	235
10.2	Ekonomiska konsekvenser	236
11	Författningskommentar	239
11.1	Förslaget till lag (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden	239
11.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap	254
11.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz	256

11.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo.....	258
11.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn.....	259
11.6	Förslaget till lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968:45).....	261
11.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen d. 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg	263
11.8	Förslaget till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282).....	264
11.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet	265
11.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område	267
11.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område	268
11.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser ...	271
11.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik.....	273
11.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor	275
11.15	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden.....	276

11.16	Förslaget till lag om ändring i sjölagen (1994:1009)	278
11.17	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2087) med anledning av Sveriges tillträde till den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter	281
11.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:358) om Brysselkonventionen	283
11.19	Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:253) om ersättning från de internationella oljeskadefonderna	283
11.20	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II- förordningen	285
11.21	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.....	288
11.22	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet	290
11.23	Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention.....	292

Bilagor

1	Kommittédirektiv 2012:125	297
2	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område	305

Sammanfattning

Uppdraget

Utredningen har i uppdrag att analysera Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (den nya Bryssel I-förordningen) och belysa likheter och skillnader i förhållande till rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (den ursprungliga Bryssel I-förordningen) och andra relevanta EU-förordningar på området. Utredningen ska undersöka vilka kompletterande författningsbestämmelser som behövs med anledning av den nya Bryssel I-förordningen och föreslå sådana.

I uppdraget ingår också att se över frågan om ett generellt överflyttande av exekvaturprövningen från Svea hovrätt till tingsrätt. Utredningen ska lämna de författningsförslag som dessa överväganden motiverar.

Den nya Bryssel I-förordningen

Bryssel I-förordningarna

Den ursprungliga Bryssel I-förordningen har varit i kraft sedan den 1 mars 2002. Mellan EU:s medlemsstater ersatte den förordningen Brysselkonventionen från 1968.

För att förbättra tillämpningen av vissa av Bryssel I-förordningens bestämmelser och för att ytterligare underlätta den fria rörligheten för domar och stärka möjligheterna till rättslig prövning, antog Europaparlamentet och europeiska unionens råd den 6 december 2012 den nya Bryssel I-förordningen. Den nya Bryssel I-förord-

ningen trädde i kraft den 10 januari 2013 och ska i huvudsak tillämpas från och med den 10 januari 2015.

Många av den nya Bryssel I-förordningens artiklar har sina motsvarigheter i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, men den nya förordningen innehåller även ett flertal nyheter. Den största förändringen i den nya förordningen är att kravet på verkställbarhetsförklaring som förutsättning för verkställighet i en annan medlemsstat än den där avgörandet meddelats har avskaffats. De viktigaste förändringarna i övrigt i den nya förordningen är att avtal om domstols behörighet gjorts mer effektiva och att vissa ytterligare skyddsbestämmelser införts för svagare part, bl.a. konsumenter och arbetstagare. En uttrycklig bestämmelse har också införts som innebär att om en åtgärd i det utländska avgörandet inte finns i den verkställande medlemsstatens nationella rätt, ska åtgärden i möjligaste mån anpassas till en åtgärd som förekommer i den medlemsstatens nationella rätt och som har motsvarande verkan och eftersträvar liknande mål och intressen.

Erkännande och verkställighet

Enligt den nya Bryssel I-förordningen gäller, liksom tidigare, att avgöranden från medlemsstater ska erkännas utan att det krävs något särskilt förfarande. När det gäller verkställighet har kravet på en föregående verkställbarhetsförklaring, dvs. exekvaturprövningen, avskaffats i den nya förordningen. Detta innebär att avgöranden som omfattas av den nya Bryssel I-förordningens tillämpningsområde blir direkt verkställbara i en annan medlemsstat. Den person mot vilken verkställighet söks har dock möjlighet att ansöka om att erkännandet eller verkställigheten av avgörandet ska vägras. Så kan ske om någon i förordningen angiven grund för vägran föreligger.

Avskaffandet av exekvaturförfarandet samt förfarandet för prövningen av vägransgrunderna enligt den nya förordningen innebär att kompletterande bestämmelser behövs.

Utredningen föreslår att en ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande enligt den nya Bryssel I-förordningen ska prövas av Kronofogdemyndigheten. Utredningen föreslår vidare att ett utländskt avgörande som omfattas av den nya Bryssel I-förordningen ska verkställas som ett motsvarande svenskt avgörande. Om det inte finns ett motsvarande avgörande i svensk rätt föreslås att det utländska avgörandet ska verkställas som en dom, förutsatt att annat

inte följer av förordningen. Enligt utredningens förslag ska utsökningsbalkens bestämmelser, eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till, tillämpas vid verkställighetsförfarandet i Sverige.

I förordningen finns också krav på delgivning och översättning i vissa fall av handlingar innan verkställighet kan ske. Det ankommer på Kronofogdemyndigheten att delge och att, vid behov, översätta handlingar. Hur delgivningen ska ske regleras inte av förordningen utan får i det enskilda fallet avgöras i enlighet med bestämmelserna i delgivningslagen eller, om den är tillämplig, EU:s delgivningsförordning.

När det gäller förfarandet för prövning av vägransgrunderna enligt förordningen föreslår utredningen att sådana ansökningar ska prövas av tingsrätt som första instans. Behörig tingsrätt är enligt förslaget den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Bestämelsen anger att behörig tingsrätt är den tingsrätt regeringen föreskriver med hänsyn till var svaranden har sitt hemvist. I 17 kap. 1 § utsökningsförordningen anges de 24 tingsrätter som är behöriga. Avgörande för behörigheten är i vilket län (eller tidigare län) svaranden har sitt hemvist. Om svaranden inte har hemvist i Sverige överklagas Kronofogdemyndighetens beslut hos Nacka tingsrätt (17 kap. 1 § andra stycket utsökningsförordningen). Generellt kan sägas att det är tingsrätten i länets residensstad som är behörig. För Stockholms län är dock Nacka tingsrätt behörig tingsrätt. Med *svaranden* avses motparten i verkställighetsärendet.

Valet av behöriga tingsrätter ska ses mot bakgrund av att en prövning av en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet i många fall kan förväntas komma att ske samtidigt med, eller i nära anslutning till, en prövning av hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § utsökningsbalken och av andra verkställighetsfrågor som Kronofogdemyndigheten kan pröva. Enligt utredningens uppfattning är det en fördel för handläggningen och för parterna om en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet prövas av samma tingsrätter som beslut under verkställigheten överklagas till.

När verkställighet söks av ett utländskt avgörande kan en part, utöver de grunder för vägran av erkännande och verkställighet som anges i förordningen, även åberopa de hinder för verkställighet som föreskrivs i nationell lagstiftning (se 3 kap. 21 § utsökningsbalken). Sådana invändningar prövas av Kronofogdemyndigheten som första instans. Eftersom Kronofogdemyndigheten inte anses vara behörig att pröva vägransgrunderna enligt förordningen innebär bestäm-

melserna med nödvändighet att parallella förfaranden kan uppstå i de fall en gäldenär åberopar såväl hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § utsökningsbalken som vägransgrunder enligt förordningen. Utredningen föreslår att Kronofogdemyndigheten, för det fall en gäldenär till Kronofogdemyndigheten anger omständigheter som kan uppfattas som en begäran av en prövning av vägransgrunderna enligt förordningen, ska vara skyldig att skriftligen och utan dröjsmål underrätta gäldenären om möjligheten att ansöka om prövning av vägransgrunderna vid tingsrätt.

I de fall en gäldenär väljer att direkt ansöka vid domstol om en prövning av vägransgrunderna enligt förordningen, föreslås att domstolen skriftligen ska underrätta Kronofogdemyndigheten om att en sådan ansökan kommit in.

För det fall en gäldenär, inom ramen för en ansökan om prövning av vägran av erkännande eller verkställighet vid domstol, åberopar omständigheter som kan hänföras till en invändning mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § utsökningsbalken åligger det domstolen att, inom ramen för sin serviceskyldighet, hänvisa sökanden till rätt instans.

Den nya Bryssel I-förordningen innehåller också en bestämmelse om anpassning av utländska åtgärder eller beslut. Förordningen har överlämnat till den enskilda medlemsstaten att bestämma hur och av vem anpassningen ska ske.

Utredningen föreslår att Kronofogdemyndigheten ska vara behörig myndighet att bedöma frågor om anpassning och att frågan om anpassning ska hanteras som en fråga inom ramen för det beslut om verkställighet som Kronofogdemyndigheten ska fatta. Ett särskilt beslut om anpassning krävs inte. Det måste dock tydligt framgå av skälen för verkställighetsbeslutet att anpassning skett och hur anpassningen har skett. Eftersom utredningens förslag innebär att en åtgärd eller ett beslut avseende anpassning kommer att utgöra en del av verkställighetsbeslutet kommer det att kunna överklagas inom ramen för ett överklagande av själva verkställighetsbeslutet. Handläggning och överklagande av verkställighetsbeslut som innehåller en anpassningsåtgärd ska, enligt förslaget, även i övrigt följa utsökningsbalkens bestämmelser, eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till.

Utredningen föreslår att ärendelagen ska komplettera förordningens bestämmelser vid domstolarnas prövning av vägransgrunderna enligt förordningen. Överklagande ska kunna ske till såväl

hovrätt som till Högsta domstolen, med de krav på prövningstillstånd som gäller enligt ärendelagen.

Översättningar m.m.

Enligt förordningen ska domstolen i ursprungsmedlemsstaten på begäran utfärda ett intyg på det formulär som bifogats förordningen. Detta intyg ska sedan ges in av den part som åberopar domen eller begär verkställighet av domen.

Förordningen medger att varje medlemsstat får ange vilket eller vilka av de officiella språken för EU:s institutioner, förutom sitt eget, som kan godtas för översättning av intyget. Utredningen har i denna del föreslagit att svenska myndigheter bör godta formulär avfattade på svenska, danska eller engelska.

Överflyttande av exekvaturprövningen

Exekvaturförfarande

För att utländska tvistemålsdomar ska kunna verkställas i Sverige krävs i de flesta fall att en domstol i ett exekvaturförfarande beslutar om verkställbarhetsförklaring. Det finns ett flertal författningar som innehåller regler om exekvatur.

Regler om exekvatur finns i lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden (2006 års lag). Det framgår av bilagor till de instrument som omfattas av 2006 års lag och av 2006 års lag att frågor om exekvatur prövas av Svea hovrätt som första instans.

På familjerättens område finns ett flertal instrument rörande behörig domstol och erkännande och verkställighet av domar. Till de viktigaste instrumenten hör två EU-förordningar – Bryssel II-förordningen och underhållsförordningen. I dessa förordningars kompletterande lagar föreskrivs att Svea hovrätt, i de fall exekvatur krävs enligt förordningarna, ska vara exekvaturdomstol.

Svea hovrätt är enligt ytterligare ett stort antal lagar exklusivt forum för att pröva frågan om erkännande och verkställighet av utländska avgöranden. Regler med sådan innebörd finns t.ex. i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden.

I lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. (verkställighetslagen) finns bestämmelser om bl.a. erkännande och verkställighet av avgöranden hänförliga till 1980 års konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn (1980 års Europarådskonvention) och 1980 års Haagkonvention om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (1980 års Haagkonvention). Behörig domstol enligt 1980 års Europarådskonvention är den tingsrätt där barnet har sitt hemvist. I frågor om överflyttning av barn enligt 1980 års Haagkonvention är Stockholms tingsrätt exklusivt behörig.

Att Svea hovrätt vanligen är första instans vid exekvaturprövningen innebär en avvikelse från den gängse uppgiftsfördelningen mellan domstolsinstanserna. Det anses sedan länge att instansordningen ska bygga på en funktionsfördelning mellan de olika nivåerna i domstolsorganisationen och att tyngdpunkten i rättskipningen ska ligga i tingsrätt. Hovrättens främsta uppgift ska vara att överpröva tingsrättens avgöranden.

Frågan om ett överflyttande av exekvaturprövningen till tingsrätt som första instans har tagits upp i olika sammanhang. Bedömningen har gjorts att en sådan reform bör avvakta översynen av Bryssel I-förordningen.

Generellt överflyttande av exekvaturprövningen

Att Svea hovrätt är första instans i exekvaturärenden strider mot instansordningens princip. Några tungt vägande skäl till att Svea hovrätt även fortsättningsvis ska pröva dessa ärenden som första instans finns enligt utredningens uppfattning inte. Tvärtom är det mest ändamålsenliga att dessa ärenden, liksom övriga mål och ärenden, prövas av tingsrätt som första instans.

Mot den bakgrunden föreslår utredningen att exekvaturärenden som i dag handläggs av Svea hovrätt ska prövas av tingsrätt som första instans.

Utredningen föreslår att en ansökan om verkställbarhet, där den efterföljande verkställigheten sker enligt utsökningsbalken, ska göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. I vissa fall där någon egentlig svarande inte finns ska ansökan om verkställbarhet ges in till den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken,

där någon av de sökande har hemvist eller där den, eller någon av dem, som ansökan avser har hemvist.

I frågor om verkställbarhet enligt Bryssel II-förordningen som avser ett barns person, där den efterföljande verkställigheten sker enligt 21 kap. föräldrabalken, föreslås att i stället den tingsrätt som enligt 21 kap. 1 § föräldrabalken kan pröva verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende eller umgänge ska vara behörig domstol. Detsamma föreslås för avgöranden enligt 1996 års Haagkonvention som avser ett barns person. Av detta följer att landets samtliga tingsrätter blir behöriga att pröva en sådan ansökan om verkställbarhet. I de fall ett avgörande innehåller såväl förordnanden om ett barns person som andra förordnanden, t.ex. förordnanden om barnets egendom, föreslås att den domstol som prövar en ansökan om verkställbarhet av ett förordnande avseende ett barns person ska vara behörig att pröva verkställbarheten såvitt avser hela avgörandet. Inga ändringar föreslås beträffande behörighetsreglerna i verkställighetslagen.

Det finns två olika förfaranden för exekvaturprövning. Vissa instrument föreskriver ett förfarande i flera steg. Första steget innebär att endast en formell prövning görs och att motparten inte bereds tillfälle att yttra sig över ansökan. Parterna kan därefter ansöka om ändring av ett beslut med anledning av en ansökan om verkställbarhetsförklaring (steg två i förfarandet). I detta skede prövas eventuella vägransgrunder. Andra instrument föreskriver ett förfarande i ett steg, där förfarandet är kontradiktoriskt från början.

I förfaranden som sker i flera steg föreslår utredningen att tingsrätten ska vara behörig att pröva såväl den första formella prövningen som prövningen av ansökan om ändring. En part kan därefter överklaga tingsrättens beslut till hovrätten. En sådan lösning innebär enligt utredningens uppfattning att den reella verkställbarhetsprövningen överflyttas och att instansordningens princip upprätthålls.

Utredningen föreslår att tingsrätten, vid den första formella prövningen i ett exekvaturförfarande som föreskriver flera steg, ska vara domför med en lagfaren domare. Vid en ansökan om ändring får dock rätten bestå av tre lagfarna domare, om det finns särskilda skäl med hänsyn till ärendets beskaffenhet. En domare som företagit den första formella prövningen ska, enligt utredningens förslag, inte få delta i prövningen av en ansökan om ändring av beslutet.

Vidare föreslås att en domare som deltagit i den första formella prövningen eller en ansökan om ändring inte ska få delta i prövningen av verkställigheten av avgörandet.

Utredningen föreslår att ärendelagen ska vara tillämplig vid rättens handläggning av ansökan om ändring (i förfaranden som sker i flera steg) och vid ansökan om verkställbarhet (i förfaranden som sker i ett steg). Överklagande ska kunna ske till såväl hovrätt som till Högsta domstolen, med de krav på prövningstillstånd som gäller enligt ärendelagen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningens förslag till kompletterande bestämmelser och förslag till ändringar med anledning av överflyttandet av exekvaturprövningen bör träda i kraft samtidigt som den nya Bryssel I-förordningen i huvudsak ska börja tillämpas, dvs. från och med den 10 januari 2015.

Utredningens förslag till kompletterande bestämmelser för den nya Bryssel I-förordningen kräver inga övergångsbestämmelser. Däremot föreslås en övergångsbestämmelse när det gäller förslaget om att flytta exekvaturprövningen från Svea hovrätt till tingsrätt. Bestämmelsen innebär att äldre bestämmelser ska tillämpas på exekvaturförfaranden som inletts före ikraftträdandet.

Summary

Remit

The remit of the Inquiry is to analyse Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (the new Brussels I Regulation) and to identify similarities and differences in relation to Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (the original Brussels I Regulation) and other relevant EU regulations in the area. The Inquiry is to examine and propose legislative provisions that are needed in light of the new Brussels I Regulation.

The remit also includes examining the issue of a general transfer of the exequatur procedure from the Svea Court of Appeal to district courts. The Inquiry is to present the legislative proposals called for by these considerations.

The new Brussels I Regulation

The Brussels I Regulations

The original Brussels I Regulation has been in force since 1 March 2002. For EU Member States, this Regulation replaced the 1968 Brussels Convention.

To improve the application of certain of the Brussels I Regulation provisions, further facilitate the free movement of judgments and enhance access to justice, the European Parliament and the Council of the European Union adopted the new Brussels I Regulation on 6 December 2012. The new Brussels I Regulation entered

into force on 10 January 2013, and will mainly be applied from 10 January 2015.

Many of the new Brussels I Regulation articles reflect the original Brussels I Regulation, but the new Regulation also contains several new features. The biggest change in the new Regulation is that the requirement of a declaration of enforceability as a condition for enforcement in a Member State other than the one in which the decision was given has been abolished. Otherwise, the most important changes in the new Regulation are that agreements on jurisdiction have been made more effective and that certain additional protective provisions have been introduced for weaker parties, such as consumers and employees. An express provision has also been introduced stating that if a measure in the foreign decision is not known in the national law of the enforcing Member State, that measure is, to the extent possible, to be adapted to a measure known in the law of that Member State which has equivalent effects attached to it and pursues similar aims and interests.

Recognition and enforcement

As before, under the new Brussels I Regulation, decisions from Member States are to be recognised without the need for any special procedure. Regarding enforcement, the requirement of a preceding declaration of enforceability, i.e. an *exequatur*, has been abolished in the new Regulation. This means that decisions covered by the scope of the new Brussels I Regulation are directly enforceable in another Member State. However, the person against whom enforcement is sought may apply for refusal of the recognition or enforcement of the decision. This may be done if any of the grounds for refusal stated in the Regulation are present.

The abolishment of the *exequatur* procedure and the procedure for examination of the grounds for refusal under the new Regulation mean that supplementary provisions are needed.

The Inquiry proposes that an application for the enforcement of a foreign decision under the new Brussels I Regulation is to be examined by the Swedish Enforcement Authority. Furthermore, the Inquiry proposes that a foreign decision covered by the new Brussels I Regulation is to be enforced as an equivalent Swedish decision. If there is no equivalent decision in Swedish law, it is proposed that the foreign decision is to be enforced as a judgment,

provided that the Regulation does not stipulate otherwise. Under the Inquiry's proposal, the provisions of the Debt Enforcement Code, or provisions referred to by the Debt Enforcement Code, are to be applied when implementing an enforcement procedure in Sweden.

The Regulation also contains requirements concerning service and, in certain cases, translation of documents before enforcement can be carried out. The Swedish Enforcement Authority is responsible for serving and, when necessary, translating documents. The Regulation does not regulate how service is to be carried out; it is instead to be determined in each individual case in accordance with the provisions of the Service of Process Act or, if applicable, the EU Regulation on Service.

Regarding the procedure for examination of the grounds for refusal according to the Regulation, the Inquiry proposes that such examinations be conducted by a district court as the court of first instance. Under the proposal, the competent district court is the district court that, under Chapter 18, Section 1 of the Debt Enforcement Code, examines appeals of decisions taken by the Swedish Enforcement Authority. The provision states that the competent district court is the district court stipulated by the Government in view of where the defendant has his or her habitual residence. Chapter 17 Section 1 of the Debt Enforcement Ordinance lists the 24 competent district courts. Jurisdiction is determined by the county (or former county) in which the defendant has his or her habitual residence. If the defendant does not have his or her habitual residence in Sweden, decisions taken by the Swedish Enforcement Authority are appealed to Nacka District Court (Chapter 17, Section 1, second paragraph of the Debt Enforcement Ordinance). The general principle is that the district court in the county seat has jurisdiction. However, the competent district court for Stockholm County is Nacka District Court. The term 'defendant' refers to the adversary party in the enforcement matter.

The choice of competent district courts has been made in order to take into account that an examination of an application for refusal of recognition or enforcement can often be expected at the same time as, or in close connection with, an examination of impediments to enforcement under Chapter 3, Section 21 of the Debt Enforcement Code and of any other enforcement issues that the Swedish Enforcement Authority may examine. The Inquiry considers that it is beneficial to the processing and to the parties if an application

for refusal of recognition or enforcement is examined by the same district courts that orders concerning enforcement are appealed to.

When enforcement of a foreign decision is sought, a party, in addition to the grounds for refusal of recognition and enforcement listed in the Regulation, may also refer to the impediments to enforcement stipulated in national legislation (see Chapter 3, Section 21 of the Debt Enforcement Code). Objections of this kind are examined by the Swedish Enforcement Authority in the first instance. Since the Swedish Enforcement Authority is not considered competent to examine grounds for refusal under the Regulation, it necessarily follows from the provisions that parallel procedures can arise in situations where a debtor refers to both impediments to enforcement under Chapter 3, Section 21 of the Debt Enforcement Code and grounds for refusal under the Regulation. The Inquiry proposes that in situations where a debtor submits circumstances to the Swedish Enforcement Authority that can be perceived as a request for an examination of grounds for refusal under the Regulation, the Authority is obliged to inform the debtor, in writing and without delay, of the option of applying to a district court for an examination of the grounds for refusal.

In situations where a debtor chooses to apply directly to a court for an examination of the grounds for refusal under the Regulation, it is proposed that the court must inform the Swedish Enforcement Authority in writing that it has received such an application.

In a situation where a debtor, in the context of an application to a court for examination of refusal of recognition or enforcement, refers to circumstances that can be associated with an objection to enforcement under Chapter 3, Section 21 of the Debt Enforcement Code, it is incumbent upon the court, within the scope of its service obligation, to refer the applicant to the proper authority.

The new Brussels I Regulation also contains a provision on adapting foreign measures or orders. The Regulation entrusts the individual Member States with determining how, and by whom, the adaptation is to be carried out.

The Inquiry proposes that the Swedish Enforcement Authority should be the competent authority for assessing issues of adaptation, and that such adaptation should be dealt with as an issue within the scope of the decision on enforcement that the Authority is to take. A special decision concerning adaptation is not required. However, the grounds for the enforcement order must clearly state that an adaptation has occurred and how it was carried out. Since the

Inquiry's proposal means that a measure or order concerning adaptation will be a part of the enforcement order, it will be possible to appeal it within the scope of an appeal against the actual enforcement order. Under the proposal, processing and appeals of enforcement orders that contain an adaptation measure are otherwise to follow the provisions of the Debt Enforcement Code, or provisions referred to by the Code.

The Inquiry proposes that the Court Matters Act should supplement the provisions of the Regulation when a Court examines the grounds for refusal under the Regulation. Appeals may be addressed to both the court of appeal and the Supreme Court, subject to the requirements concerning leave to appeal under the Court Matters Act.

Translations, etc.

Under the Regulation, the court in the Member State of origin is, upon request, to issue a certificate using the form annexed to the Regulation. This certificate is to be submitted by the party who invokes the judgment or requests enforcement of the judgment.

The Regulation allows each Member State to specify which of the official languages of EU institutions, in addition to its own, may be accepted as a translation of the certificate. In this area, the Inquiry proposes that Swedish authorities should accept forms using Swedish, Danish or English.

Transfer of the exequatur procedure

The exequatur procedure

Enforcing foreign civil law judgments in Sweden usually requires that in an exequatur procedure, a court issues a declaration of enforceability. Rules on exequatur are found in several statutes.

One such is the Act with supplementary provisions on the jurisdiction of courts and on recognition and international enforcement of certain decisions (2006:74) (the 2006 version of the Act). The annexes to the instruments covered by the 2006 Act and the 2006 Act itself indicate that issues of exequatur are examined by the Svea Court of Appeal as the court of first instance.

The area of family law contains several instruments concerning court jurisdiction and recognition and enforcement of judgments. Two EU Regulations are among the most important of these instruments – The Brussels II Regulation and the Maintenance Regulation. The supplementary legislation to these Regulations stipulates that in situations where exequatur is required under these Regulations, Svea Court of Appeal is to be the exequatur court.

There are a large number of other laws that specify Svea Court of Appeal as the exclusive forum for examining issues of recognition and enforcement of foreign decisions. Rules to this effect are found in e.g. the Act on Certain International Issues relating to Matrimonial Property Relations (1990:272).

The Act concerning Recognition and Enforcement of Foreign Decisions relating to Custody etc. (1989:14) (the Enforcement Act) contains provisions on recognition and enforcement of decisions pertaining to the 1980 European Convention on Recognition and Enforcement of Decisions concerning Custody of Children (the 1980 Council of Europe Convention) and the 1980 Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction (the 1980 Hague Convention). Under the 1980 Council of Europe Convention, the competent court is the district court where the child is habitually resident. The 1980 Hague Convention gives Stockholm District Court exclusive jurisdiction in matters concerning the return of children.

The fact that Svea Court of Appeal is the court of first instance for exequatur procedures entails a deviation from the customary division of responsibilities among the courts. The appeals system has traditionally been based on a functional division between the different levels in the judicial structure, with the main focus of the administration of justice to lie with district courts. The primary task of the court of appeal is to review decisions taken by district courts.

The issue of a transfer of exequatur procedures to district courts as the court of first instance has been raised in various contexts. It was determined that a reform of this kind should await the review of the Brussels I Regulation.

A general transfer of the exequatur procedure

The fact that Svea Court of Appeal is the court of first instance in exequatur proceedings is contrary to the principles of the appeals system. The Inquiry considers that there are no compelling reasons why Svea Court of Appeal should continue to hear these matters as the court of first instance. On the contrary, it would be most appropriate for these matters, as with other cases and matters, to be heard by district courts as the court of first instance.

In light of this, the Inquiry proposes that exequatur proceedings that are currently handled by Svea Court of Appeal are to be examined by district courts as the court of first instance.

The Inquiry proposes that where subsequent enforcement is carried out under the Debt Enforcement Code, an application for enforcement is to be submitted to the district court that, under Chapter 18, Section 1 of the Debt Enforcement Code, examines appeals of decisions taken by the Swedish Enforcement Authority. In certain situations where there is no actual defendant, the application is to be submitted to the district court, determined by Chapter 18, Section 1 of the Debt Enforcement Code, where one of the applicants has their habitual residence, or where the person or persons indicated in the application have their habitual residence.

In enforcement issues under the Brussels II Regulation that concern the person of a child where the subsequent enforcement is carried out under Chapter 21 of the Children and Parents Code, it is instead proposed that the district court that, under Chapter 21, Section 1 of the Children and Parents Code, can examine enforcement of a judgment or an order on custody, residence or access is to be the competent court. The same is proposed for decisions under the 1996 Hague Convention that concern the person of a child. It follows from this that all district courts in the country will be competent to examine such an application for enforcement. In situations where a decision contains both orders concerning the person of a child and other orders, such as orders concerning the property of the child, it is proposed that the court that examines an application under Chapter 21 of the Children and Parents Code is to be competent to examine enforcement regarding the entire decision. No changes are proposed regarding the jurisdiction rules in the Enforcement Act.

There are two different procedures for exequatur. Some instruments stipulate a procedure containing several steps. In the first

step, only a formal examination is carried out and the opposite party is not given the opportunity to comment on the application. The parties can subsequently apply to appeal a decision on the basis of an application for a declaration of enforceability (step two in the process). Any grounds for refusal are examined at this stage. Other instruments stipulate a one-step procedure, where the proceedings are adversarial in nature from the beginning.

Regarding procedures that take place in several steps, the Inquiry proposes that district courts are to be competent to hear both the first formal examination and the examination of the application for an appeal. A party can subsequently appeal the district court's decision to the court of appeal. The Inquiry considers that a solution of this kind means that the actual declaration of enforceability is transferred and that the principles of the appeals system are maintained.

The Inquiry proposes that at the first formal hearing in an exequatur procedure that stipulates several steps, the district court is to be constituted by a single, legally trained judge. In an appeal of the declaration of enforceability, however, the court may consist of three legally trained judges if there are particular grounds with regard to the nature of the matter. Under the Inquiry's proposal, a judge who has presided over the first, formal hearing is to be disqualified from participating in the hearing of an appeal of the decision.

Furthermore, it is proposed that a judge who has participated in the first, formal hearing or an appeal is to be disqualified from dealing with any examination of enforcement of the decision.

The Inquiry proposes that the Court Matters Act is to be applicable to the court's examination of appeals (in procedures that take place in several steps) and for applications for enforcement (in one-step procedures). Appeals may be addressed to both the court of appeal and the Supreme Court, subject to the requirements concerning leave to appeal under the Court Matters Act.

Entry into force and transitional provisions

The Inquiry's proposed supplementary provisions and proposed changes due to the transfer of the exequatur procedure should enter into force at the same time as the new Brussels I Regulation will mainly begin to be applied, i.e. from 10 January 2015.

The Inquiry's proposed supplementary provisions for the new Brussels I Regulation do not require any transitional provisions.

On the other hand, a transitional provision is proposed regarding the proposal of transferring the exequatur procedure from Svea Court of Appeal to district courts. This provision would mean that older provisions are to be applied to exequatur procedures initiated prior to the entry into force.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden

Härigenom föreskrivs följande

Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område¹ (2012 års Bryssel I-förordning),

2. rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privat rättens område² (2000 års Bryssel I-förordning),

3. konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område jämte tillträdeskonventioner³ (Brysselkonventionen),

4. konventionen den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område⁴ (1988 års Luganokonvention) samt konventionen den 30 oktober 2007 om

¹ EUT L 351, 20.12.2012, s. 1.

² EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.

³ EGT C 27, 26.1.1998, s. 1.

⁴ EGT 1988 L 319, 25.11.1988, s. 9.

domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område⁵ (2007 års Luganokonvention), och

5. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 av den 21 april 2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar⁶ (förordningen om den europeiska exekutionstiteln).

De unionsrättsliga instrument som anges i punkterna 1 och 2 tillämpas, enligt avtal den 19 oktober 2005 mellan Europeiska gemenskapen och Konungariket Danmark om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område⁷ (Danmarksavtalet), i förhållande till Danmark.

Reservforum

2 § Om det finns svensk domsrätt enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § och annan behörig domstol saknas, är Stockholms tingsrätt behörig.

Särskild vägransgrund

3 § Om en ansökan görs enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 1–4 ska ett avgörande som rör ett civilrättsligt anspråk inte erkännas eller verkställas i Sverige, om det har meddelats i en annan stat inom ramen för ett brottmål som avser ett icke uppsåtligt brott mot någon som

1. varken har hemvist eller är medborgare i den staten,
2. inte har följt ett föreläggande om personlig inställelse, och
3. inte har haft tillfälle att svara i målet.

Erkännande och verkställighet enligt instrumenten i 1 § 2–4

Exekvaturförfarande

4 § En ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 2–4 ska göras hos den

⁵ EUT L 339, 21.12.2007, s.3.

⁶ EUT L 143, 30.4.2004, s. 15.

⁷ EUT L 299, 16.11.2005, s. 62

tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

5 § Vid handläggningen av en ansökan om ändring av ett beslut om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 2–4 tillämpas bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 2–4.

En ansökan om ändring ska, om den gjorts av den som har gjort ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige, ha kommit in till tingsrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har prövat en ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige får inte delta i prövningen av en ansökan om ändring av beslutet.

Verkställighet

6 § Har en ansökan enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 2–4 om att ett utländskt avgörande ska förklaras vara verkställbart bifallits, ska avgörandet verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk dom som har vunnit laga kraft, om inte annat följer av unionsrättsakten eller det internationella instrumentet.

Vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör en säkerhetsåtgärd ska i stället bestämmelserna om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas.

7 § Om tingsrätten bifaller en ansökan om att ett utländskt avgörande ska förklaras vara verkställbart, ska tingsrättens beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller om någon annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

Erkännande och verkställighet enligt förordningen om den europeiska exekutionstiteln

Rättelse av intyg

8 § Om ett intyg om en europeisk exekutionstitel inte stämmer överens med den bakomliggande domen eller officiella handlingen eller det bakomliggande utslaget på grund av ett skrivfel eller liknande, ska intyget rättas av den domstol eller myndighet som har utfärdat intyget.

Ett beslut i fråga om rättelse får inte överklagas.

Återkallelse av intyg

9 § Om ett intyg om en europeisk exekutionstitel har utfärdats i strid mot de krav som finns i förordningen om den europeiska exekutionstiteln, ska intyget återkallas av den domstol eller myndighet som har utfärdat intyget.

Innan intyget återkallas, ska parterna få tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövt.

Ett beslut i fråga om återkallelse får inte överklagas.

Verkställighet

10 § Har ett utländskt avgörande intygats vara en europeisk exekutionstitel, ska avgörandet verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk dom som har vunnit laga kraft, om inte annat följer av artikel 21 eller 23 i förordningen om den europeiska exekutionstiteln.

Erkännande och verkställighet enligt 2012 års Bryssel I-förordning

Verkställighet

11 § En ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande enligt 2012 års Bryssel I-förordning ska ges in till Kronofogdemyndigheten. Utsökningsbalkens bestämmelser, eller bestämmelser som

utsökningsbalken hänvisar till, ska tillämpas vid verkställighetsförfarandet, om inte annat följer av 2012 års Bryssel I-förordning.

12 § Ett utländskt avgörande som omfattas av 2012 års Bryssel I-förordning får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser, eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till, som ett motsvarande svenskt avgörande. Om det inte finns någon motsvarighet till det utländska avgörandet, verkställs avgörandet som en dom.

Ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet

13 § En ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet enligt 2012 års Bryssel I-förordning ska göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

14 § Vid handläggningen av en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet tillämpas bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av 2012 års Bryssel I-förordning.

Anpassning

15 § Kronofogdemyndigheten är behörig myndighet att avgöra frågor om anpassning enligt artikel 54 i 2012 års Bryssel I-förordning. Utsökningsbalkens bestämmelser, eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till, om det beslut eller den åtgärd som det utländska beslutet eller åtgärden har anpassats till ska gälla vid verkställigheten.

Underrättelse

16 § Om den person mot vilken verkställighet söks vid Kronofogdemyndigheten åberopar grunder för vägran av erkännande eller verkställighet enligt 2012 års Bryssel I-förordning, ska Kronofogdemyndigheten skriftligen och utan dröjsmål underrätta denna om möjligheten att ansöka om prövning av vägran av erkännande eller verkställighet vid domstol.

17 § Domstolen ska skriftligen underrätta Kronofogdemyndigheten om att en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet kommit in till domstolen.

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015, då lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden ska upphöra att gälla.

2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts vid Svea hovrätt före ikraftträdandet.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 8 § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

8 §⁸

På ansökan av make prövar *Svea hovrätt* huruvida beslut om upplösning av äktenskap, som meddelats i *främmande* stat, skall gälla här i riket. Innan *hovrätten* prövar frågan skall andra maken beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen, om det kan ske.

Beslut, som *ej* innebär att det i den *främmande* staten meddelade beslutet skall gälla, utgör *icke* hinder mot ny prövning av frågan.

På ansökan av make prövar *den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut* huruvida beslut om upplösning av äktenskap, som meddelats i *annan* stat, ska gälla här i riket. *Om makar gemensamt ger in en ansökan om verkställbarhet är den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken, där någon av makarna har hemvist behörig att pröva frågan.* Innan *tingsrätten* prövar frågan ska andra maken beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen, om det kan ske.

Beslut, som *inte* innebär att det i den *andra* staten meddelade beslutet ska gälla, utgör *inte* hinder mot ny prövning av frågan.

⁸ Senaste lydelse 1973:942.

För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Härigenom föreskrivs att 9 och 11 §§ lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt.

Ansökan om verkställighet ska göras till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Vid sådan ansökan skall fogas

Till sådan ansökan ska fogas

1. domen i huvudskrift eller av vederbörande myndighet styrkt avskrift;

2. bevis att domen vunnit laga kraft;

3. domstols protokoll eller annan handling, utvisande att de i 5 § första stycket stadgade villkor äro uppfyllda; samt

3. domstols protokoll eller annan handling, utvisande att de i 5 § första stycket föreskrivna villkoren är uppfyllda; samt

4. där fråga är om tredskodom, handlingar i huvudskrift eller styrkt avskrift av vilka framgår, att utebliven part personligen eller genom befullmäktigat ombud i tid fått del av stämningen eller, då sådant fall är för handen som i 5 § första stycket 7. avses, stämningen tillställts honom på sätt där sägs.

Sökes verkställighet av förlikning, skall vid ansökningen fogas av behörig myndighet styrkt avskrift av protokoll ävensom bevis att förlikningen stadfästs av domstol samt kan verkställas i

Söks verkställighet av förlikning, ska vid ansökningen fogas av behörig myndighet styrkt avskrift av protokoll samt bevis att förlikningen stadfästs av domstol samt kan verkställas i

Schweiz.

Nu nämnda handlingar *skola* vara försedda med bevis angående utfärdarens behörighet, meddelade av schweiziska förbunds-kansliet, samt *skola* åtföljas av översättning till svenska språket, vilkens riktighet *skall* vara styrkt av svensk i Schweiz anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av schweizisk här i riket anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller *ock* av svensk notarius publicus.

Schweiz.

Nu nämnda handlingar *ska* vara försedda med bevis angående utfärdarens behörighet, meddelade av schweiziska förbunds-kansliet, samt åtföljas av översättning till svenska språket, vilkens riktighet *ska* vara styrkt av svensk i Schweiz anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av schweizisk här i riket anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

11 §

Varder ansökningen *bifallen*, *gånge* domen eller förlikningen *i verket* *likasom* domstols laga kraft ägande dom, *där ej*, efter *klagan* över hovrättens beslut, *Konungen* annorledes förordnar. *Vad* domen eller förlikningen *må innehålla* om tvångsmedel *skall ej vinna tillämpning*.

Bifalls ansökningen, *ska* domen eller förlikningen *verkställas* på samma sätt som en svensk dom som *vunnit* laga kraft, om inte hovrätten eller Högsta domstolen, efter överklagande, förordnar annat. *Innehåller* domen eller förlikningen en föreskrift om tvångsmedel, *ska* den föreskriften inte tillämpas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 13 § lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

13 §

Vill någon här i riket erhålla verkställighet *å* dom som i 12 § sägs, *göre därom ansökan hos Svea hovrätt.*

Sådan ansökan *må ej* bifallas utan att motparten haft tillfälle att *däröver* yttra sig. Finner *hovrätten*, att domen uppfyller de i 12 § för erkännande *stadgade* villkoren, *förordne hovrätten* om verkställighet; *och gånge därefter* domen i verket *likasom* domstols laga kraft ägande dom, med *mindre Konungen*, efter *klagan* över *hovrättens* beslut, *annorledes* förordnar.

Vill någon här i riket erhålla verkställighet *av* dom som i 12 § sägs, *görs ansökan om detta till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utskökningsbalken* prövar överklagande av *Kronofogdemyndighetens* beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Sådan ansökan *får inte* bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig *över den*. Finner *tingsrätten*, att domen uppfyller de i 12 § för erkännande *föreskrivna* villkoren, *ska tingsrätten förordna* om verkställighet. *Domen* verkställs *därefter på samma sätt som en svensk dom som vunnit laga kraft, om inte hovrätten eller Högsta domstolen, efter överklagande, förordnar annat.*

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn

Härigenom föreskrivs att 7 och 9 §§ lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt.

Vid sådan ansökan skall fogas avgörandet i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet,

bevis att avgörandet *må* verkställas i den stat där det meddelats,

om underhållsskyldighet ålagts någon som uteblivit eller *eljest ej* besvarat framställt anspråk på underhåll, styrkt avskrift av de handlingar genom vilka saken anhängiggjordes och bevis att dessa handlingar före avgörandet blivit delgivna i vederbörlig ordning.

Vid handlingarna skall fogas styrkt översättning till svenska språket.

Föreslagen lydelse

7 §

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsköningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Till sådan ansökan ska fogas avgörandet i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet,

bevis att avgörandet *får* verkställas i den stat där det meddelats,

om underhållsskyldighet ålagts någon som uteblivit eller *annars inte* besvarat framställt anspråk på underhåll, styrkt avskrift av de handlingar, genom vilka saken anhängiggjordes och bevis att dessa handlingar före avgörandet blivit delgivna i vederbörlig ordning.

Till handlingarna ska fogas styrkt översättning till svenska språket.

9 §

Bifaller *hovrätten* ansökningen, *verkställs* avgörandet som svensk *domstols* dom *vilken äger* laga kraft, om *ej högsta domstolen* förordnar annat. Innehåller avgörandet föreskrift om tvångsmedel, *skall* den föreskriften *ej vinna tillämpning*.

Bifaller *tingsrätten* ansökningen, *verkställs* avgörandet som *en* svensk dom *som vunnit* laga kraft, om *inte hovrätten eller Högsta domstolen* förordnar annat. Innehåller avgörandet *en* föreskrift om tvångsmedel, *ska* den föreskriften *inte tillämpas*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.6 Förslag till lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968:45)

Härigenom föreskrivs att 38 § atomansvarighetslagen (1968:45)⁹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

38 §
Har dom i mål om ersättning för atomskada meddelats i annan konventionsstat och är domstolarna i den staten enligt Pariskonventionen behöriga att pröva tvist som domen gäller, *skall* domen, när den vunnit laga kraft och kan verkställas i den stat den meddelats, på ansökan verkställas i Sverige utan att ny prövning sker av den sak som avgjorts genom domen. Detta medför *ej* skyldighet att verkställa utländsk dom, om det ansvarighetsbelopp som gäller för atomanläggningens innehavare därigenom skulle överskridas.

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt. Vid ansökningen *skall* fogas

Föreslagen lydelse

38 §
Har dom i mål om ersättning för atomskada meddelats i annan konventionsstat och är domstolarna i den staten enligt Pariskonventionen behöriga att pröva tvist som domen gäller, *ska* domen, när den vunnit laga kraft och kan verkställas i den stat där den meddelats, på ansökan verkställas i Sverige utan att ny prövning sker av den sak som avgjorts genom domen. Detta medför *inte* skyldighet att verkställa utländsk dom, om det ansvarighetsbelopp som gäller för atomanläggningens innehavare därigenom skulle överskridas.

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utskökningsbalken *prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar. Till ansökningen ska* fogas

⁹ Atomansvarighetslagen (1968:45) upphör att gälla den dag lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor träder i kraft.

1. domen i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet;

2. förklaring av behörig myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser ersättning enligt Pariskonventionen samt att den vunnit laga kraft och kan verkställas i nämnda stat.

Nu nämnda handlingar *skall* vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *skall* vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen meddelats. Är handling i ärendet avfattad på annat främmande språk än danska eller norska, *skall* handlingen åtföljas av översättning till svenska. Översättningen *skall* vara bestyrkt av diplomatisk eller konsular tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet får *ej* bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalles ansökningen, *verkställs* domen på samma sätt som svensk *domstols laga kraft ägande* dom, om *ej högsta* domstolen efter talan mot *hovrättens beslut* förordnar annat.

Nu nämnda handlingar *ska* vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *ska* vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen meddelats. Är handling i ärendet avfattad på annat främmande språk än danska eller norska, *ska* handlingen åtföljas av översättning till svenska. Översättningen *ska* vara bestyrkt av diplomatisk eller konsular tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet får *inte* bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalls ansökningen, *verkställs* domen på samma sätt som *en svensk dom som vunnit laga kraft*, om *inte hovrätten eller Högsta* domstolen efter talan mot *beslutet* förordnar annat.

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen d. 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen d. 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ansökan om verkställighet av utländsk dom, som enligt artikel 31 tredje och fjärde styckena kan verkställas i Sverige, göres hos Svea hovrätt. Vid ansökningen skall fogas

1. domen i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet;
2. förklaring av behörig myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser tvist angående befordran som är underkastad konventionen samt att den vunnit laga kraft och kan verkställas i nämnda stat.

Nu nämnda handlingar *skall* vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *skall* vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen meddelats. Är handling i ärendet avfattad på annat

Föreslagen lydelse

7 §

Ansökan om verkställighet av utländsk dom, som enligt artikel 31 tredje och fjärde styckena kan verkställas i Sverige, görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar. Till ansökningen *ska* fogas

Nu nämnda handlingar *ska* vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *ska* vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen meddelats. Är handling i ärendet avfattad på annat

främmande språk än danska eller norska, *skall* handlingen åtföljas av översättning till svenska. Översättningen *skall* vara bestyrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet får *ej* bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalles ansökningen, *verkställes* domen på samma sätt som svensk *domstols laga kraft ägande* dom, om *ej högsta domstolen* efter talan mot *hovrättens beslut* förordnar annat.

främmande språk än danska eller norska, *ska* handlingen åtföljas av översättning till svenska. Översättningen *ska* vara bestyrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet får *inte* bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalls ansökningen, *verkställs* domen på samma sätt som *en svensk dom som vunnit laga kraft*, om *inte hovrätten eller Högsta domstolen* efter talan mot *beslutet* förordnar annat.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.8 Förslag till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)

Härigenom föreskrivs att 14 § sjömanslagen (1973:282) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹⁰

Twist om sjömans anställningsförhållande får inte dras inför utländsk myndighet.

Första stycket gäller inte om annat följer av de *gemenskapsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–3 eller 5 lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Första stycket gäller inte om annat följer av de *unionsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–4 (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

¹⁰ Senaste lydelse 2007:441.

1.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet

Härigenom föreskrivs att 9 och 11 §§ lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt.

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Vid ansökningen skall fogas

Till ansökningen ska fogas

1. huvudskrift eller av myndighet bestyrkt avskrift av exekutionstiteln,

2. bevis att verkställighet får ske i den stat, där exekutionstiteln har upprättats,

3. om genom dom eller beslut underhållsskyldighet har ålagts någon som uteblivit, handling i original eller bestyrkt avskrift, utvisande att stämning med underrättelse, som avses i 4 § andra stycket, har delgivits i den ordning som gäller enligt lagen i den stat där domen eller beslutet har meddelats,

4. om sökanden är offentligt organ, behövliga handlingar angående organets behörighet att begära verkställighet,

5. bestyrkt översättning till svenska språket av ovan angivna handlingar, i den mån *hovrätten* ej finner det obehövligt.

5. bestyrkt översättning till svenska språket av ovan angivna handlingar, i den mån *tingsrätten* inte finner det obehövligt.

Uppfyller ansökningshandlingarna *ej* föreskrifterna i andra stycket eller är de *eljest* ofull-

Uppfyller ansökningshandlingarna *inte* föreskrifterna i andra stycket eller är de *på annat sätt*

ständiga, *skall tillfälle beredas sökanden att avhjälpa bristen.* ofullständiga, *ska sökanden ges tillfälle att avhjälpa bristen.*

11 §

Bifalles ansökningen, sker verkställighet på samma sätt som gäller i fråga om svensk *domstols lagakraftägande dom*, om *ej högsta domstolen* förordnar annat. *Föreskrift* om tvångsmedel i den utländska exekutionstiteln *skall ej vinna tillämpning.*

Bifalls ansökningen, sker verkställighet på samma sätt som gäller i fråga om *en svensk dom som vunnit laga kraft*, om *inte hovrätten eller Högsta domstolen* förordnar annat. *En föreskrift* om tvångsmedel i den utländska exekutionstiteln *ska inte tillämpas.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹¹

Denna lag tillämpas inte om annat följer av de unionsrättsakter och internationella instrument som omfattas av *lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden*, eller av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Denna lag tillämpas inte om annat följer av de unionsrättsakter och internationella instrument som omfattas av *lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden*, eller av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas inte heller beträffande

1. dom eller förlikning i mål angående boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om det inte är fråga om verkställighet av dom som ska gälla här i riket enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption eller förmynderskap,

2. dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om det inte är fråga om verkställighet enligt 6 §,

¹¹ Senaste lydelse 2010:578.

3. dom eller förlikning rörande familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning rörande faderskapet till barn,

5. dom eller förlikning angående rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld, om inte den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning angående

a) gäldenärs försättande i konkurs,

b) inledande av förhandling om offentligt ackord utan konkurs,

c) andra frågor som beror av konkursdomares eller konkursdomstols prövning, eller

d) rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om det framgår av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling att gäldenären inte hade hemvist i något av de nordiska länderna, eller

7. dom eller förlikning i mål som ska tas upp omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister rörande kollektivavtal.

Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 1, 13, 14, 16 och 18 §§ lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹²

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. Lagen tillämpas inte om annat följer av de unionsrättsakter och internationella instrument som omfattas av *lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.*

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. Lagen tillämpas inte om annat följer av de unionsrättsakter och internationella instrument som omfattas av *lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.*

13 §

Ansökan om verkställighet görs hos *Svea hovrätt.*

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i *lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.*

¹² Senaste lydelse 2010:579.

14 §

Vid ansökan om verkställighet *skall* fogas domen i original eller av behörig myndighet bestyrkt avskrift och bevis om att domen har vunnit laga kraft och får verkställas i Österrike.

Hovrätten får förelägga sökanden att inkomma med de ytterligare handlingar som behövs för *hovrättens* prövning av ansökningen.

De handlingar som *skall* fogas till ansökningen *skall* vara avfattade på svenska eller åtföljas av en översättning till svenska. Riktigheten av översättningen *skall* vara bestyrkt av en person som är behörig att i Sverige eller Österrike bestyrka en sådan översättning. *Hovrätten* får medge undantag från kravet på översättning.

Vid ansökan om verkställighet *ska* fogas domen i original eller av behörig myndighet bestyrkt avskrift och bevis om att domen har vunnit laga kraft och får verkställas i Österrike.

Tingsrätten får förelägga sökanden att inkomma med de ytterligare handlingar som behövs för *tingsrättens* prövning av ansökningen.

De handlingar som *ska* fogas till ansökningen *ska* vara avfattade på svenska eller åtföljas av en översättning till svenska. Riktigheten av översättningen *ska* vara bestyrkt av en person som är behörig att i Sverige eller Österrike bestyrka en sådan översättning. *Tingsrätten* får medge undantag från kravet på översättning.

16 §

Bifaller *hovrätten* ansökningen, verkställs domen på samma sätt som en svensk *domstols laga kraftälgande dom*, om inte *högsta domstolen* efter *besvär över hovrättens beslut* förordnar annat. Föreskrift om tvångsmedel i den österrikiska domen *skall* inte tillämpas.

Bifaller *tingsrätten* ansökningen, verkställs domen på samma sätt som en svensk *dom som vunnit laga kraft*, om inte *hovrätten eller Högsta domstolen* efter *överklagande av beslutet* förordnar annat. Föreskrift om tvångsmedel i den österrikiska domen *ska* inte tillämpas.

18 §

Har säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken beviljats, *skall* vid tillämpning av 7 § i samma kapitel med talans väckande vid svensk domstol jämföras

Har säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken beviljats, *ska* vid tillämpning av 7 § i samma kapitel med talans väckande vid svensk domstol jämföras

talans väckande vid österrikisk domstol, om den österrikiska rättegången kan leda till en dom som enligt denna lag kan verkställas här. Det förhållandet att sådan rättegång redan pågår eller att saken har avgjorts genom dom, som ännu inte har vunnit laga kraft, hindrar inte att säkerhetsåtgärd beviljas.

Beslut om säkerhetsåtgärd förfaller en månad efter det att domen i den österrikiska rättegången har vunnit laga kraft, om inte verkställighet av domen har sökts här dessförinnan. Har ansökan om verkställighet gjorts inom denna tid, *skall* beslutet gälla till dess ansökningen prövas, om inte *hovrätten* förordnar annat. Föreligger inte något förordnande om säkerhetsåtgärd när ansökan görs, får *hovrätten* på yrkande besluta om sådan åtgärd i avvaktan på prövningen av ansökningen.

talans väckande vid österrikisk domstol, om den österrikiska rättegången kan leda till en dom som enligt denna lag kan verkställas här. Det förhållandet att sådan rättegång redan pågår eller att saken har avgjorts genom dom, som ännu inte har vunnit laga kraft, hindrar inte att säkerhetsåtgärd beviljas.

Beslut om säkerhetsåtgärd förfaller en månad efter det att domen i den österrikiska rättegången har vunnit laga kraft, om inte verkställighet av domen har sökts här dessförinnan. Har ansökan om verkställighet gjorts inom denna tid, *ska* beslutet gälla till dess ansökningen prövas, om inte *tingsrätten* förordnar annat. Föreligger inte något förordnande om säkerhetsåtgärd när ansökan görs, får *tingsrätten* på yrkande besluta om sådan åtgärd i avvaktan på prövningen av ansökningen.

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

12 §
Ansökan om verkställighet av en rekommendation görs *hos Svea hovrätt*. Rekommendationen *skall* ges in i original eller i bestyrkt kopia. Om en handling i ärendet är avfattad på annat främmande språk än danska och norska, *skall* handlingen åtföljas av en bestyrkt översättning till svenska.

Motparten *skall* beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalls ansökningen, verkställs rekommendationen *såsom laga-kraftägande dom*, om något annat inte förordnas med anledning av talan mot *hovrättens beslut*.

Föreslagen lydelse

12 §
Ansökan om verkställighet av en rekommendation görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut*. För *handläggningen* gäller *bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar*. Rekommendationen *ska* ges in i original eller i bestyrkt kopia. Om en handling i ärendet är avfattad på annat främmande språk än danska och norska, *ska* handlingen åtföljas av en bestyrkt översättning till svenska.

Motparten *ska* beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalls ansökningen, verkställs rekommendationen *som en dom som vunnit laga kraft*, om något annat inte förordnas med anledning av talan mot *beslutet*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik

Härigenom föreskrivs att 5 och 6 §§ lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ansökan om verkställighet görs hos *Svea hovrätt*.

Vid ansökningen *skall* fogas

1. exekutionstiteln i original eller i avskrift som har bestyrkts av en behörig myndighet,
2. förklaring av en behörig myndighet i den stat där exekutionstiteln har upprättats att den avser tvist angående befordran som omfattas av fördraget och att den får verkställas i den nämnda staten samt, i fråga om domstols dom, att den har vunnit laga kraft.

Hovrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som behövs för *hovrättens* prövning av saken. Om det finns anledning till det, får *hovrätten* kräva att de handlingar som har fogats till ansökningen *skall* förses med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *skall* vara utställt av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där exekutionstiteln har upprättats.

Föreslagen lydelse

5 §

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Till ansökningen *ska* fogas

Tingsrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som behövs för *tingsrättens* prövning av saken. Om det finns anledning till det, får *tingsrätten* kräva att de handlingar som har fogats till ansökningen *ska* förses med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *ska* vara utställt av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där exekutionstiteln har upprättats.

Om en handling i ärendet inte är avfattad på svenska, danska eller norska, *skall* handlingen åtföljas av en bestyrkt översättning till svenska. *Hovrätten* får medge undantag från kravet på översättning.

Om en handling i ärendet inte är avfattad på svenska, danska eller norska, *ska* handlingen åtföljas av en bestyrkt översättning till svenska. *Tingsrätten* får medge undantag från kravet på översättning.

6 §

En ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Om ansökningen bifalls, får verkställighet äga rum som för en svensk *domstols lagakraftägnade dom*, om inte *högsta domstolen* förordnar annat efter *besvär över hovrättens beslut*.

Om ansökningen bifalls, får verkställighet äga rum som för en svensk *dom som vunnit laga kraft*, om inte *hovrätten eller Högsta domstolen* förordnar annat efter *överklagande av beslutet*.

Den sak som har avgjorts genom en sådan dom som avses i 4 § första stycket 1 eller genom en sådan förlikning eller skiljedom som avses i 4 § andra stycket får inte prövas på nytt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Frågan huruvida ett avgörande som avses i 7 § gäller i Sverige kan prövas av *Svea hovrätt* på ansökan av någon som har varit part i den utländska rättegången och vars rätt frågan rör. Uppkommer en sådan fråga inför en annan svensk myndighet än en domstol, får även myndigheten vid behov begära en sådan prövning av *hovrätten*.

Innan *hovrätten* prövar frågan *skall* sökandens motpart få tillfälle att yttra sig över ansökningen, om det kan ske. Har *hovrättens* prövning begärts av en myndighet, gäller detsamma var och en som har varit part i den utländska

Föreslagen lydelse

9 §

Frågan huruvida ett avgörande som avses i 7 § gäller i Sverige kan prövas av *den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut*, på ansökan av någon som har varit part i den utländska rättegången och vars rätt frågan rör. Uppkommer en sådan fråga inför en annan svensk myndighet än en domstol, får även myndigheten vid behov begära en sådan prövning av *tingsrätten*. Om en myndighet begär en sådan prövning är även *den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken, där den eller någon av dem som ansökan avser har hemvist behörig att pröva frågan*. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Innan *tingsrätten* prövar frågan *ska* sökandens motpart få tillfälle att yttra sig över ansökningen, om det kan ske. Har *tingsrättens* prövning begärts av en myndighet, gäller detsamma var och en som har varit part i den utländska

rättegången och som kan vara rättegången och som kan vara
part även i *hovrätten*. part även i *tingsrätten*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden

Härigenom föreskrivs att 16 och 17 §§ lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §¹³

Ett utländskt domstolsavgörande som är verkställbart i domstolslandet och som gäller i Sverige får verkställas, om avgörandet har förklarats verkställbart här.

Svea hovrätt prövar en ansökan om verkställbarhetsförklaring.

Den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut prövar en ansökan om verkställbarhetsförklaring. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Till ansökningen *skall* bifogas avgörandet i original eller av behörig myndighet bestyrkt kopia och de ytterligare handlingar som *hovrätten* behöver för sin prövning. Innan *hovrätten* prövar ansökningen *skall* sökandens motpart få tillfälle att yttra sig över den.

Till ansökningen *ska* bifogas avgörandet i original eller av behörig myndighet bestyrkt kopia och de ytterligare handlingar som *tingsrätten* behöver för sin prövning. Innan *tingsrätten* prövar ansökningen *ska* sökandens motpart få tillfälle att yttra sig över den.

¹³ Senaste lydelse 2001:1141.

17 §¹⁴

Har *hovrätten* förklarat ett avgörande verkställbart, får avgörandet verkställas på samma sätt som ett motsvarande svenskt avgörande som har vunnit laga kraft, om inte Högsta domstolen efter överklagande beslutar om annat. Föreskrifter om tvångsmedel i det utländska avgörandet *skall* inte tillämpas.

Har *tingsrätten* förklarat ett avgörande verkställbart, får avgörandet verkställas på samma sätt som ett motsvarande svenskt avgörande som har vunnit laga kraft, om inte *hovrätten eller* Högsta domstolen efter överklagande beslutar om annat. Föreskrifter om tvångsmedel i det utländska avgörandet *ska* inte tillämpas.

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

¹⁴ Senaste lydelse 2001:1141.

1.16 Förslag till lag om ändring i sjölagen (1994:1009)

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 60 § och 21 kap. 2 och 6 §§ sjölagen (1994:1009) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

60 §¹⁵

Ett avtal som har ingåtts innan tvist har uppkommit och som inskränker kärandens rätt att få en tvist om transport av styckegods enligt detta kapitel prövad vid domstol är ogiltigt i den mån det begränsar kärandens rätt att enligt eget val väcka talan vid domstol för den ort

1. där svaranden har sitt huvudkontor eller, om huvudkontor saknas, där svaranden har sin vanliga vistelseort,

2. där transportavtalet ingicks, förutsatt att svaranden där har driftställe för sin rörelse, filial eller företrädare, genom vars förmedling avtalet har ingåtts, eller

3. där den avtalade lastningshamnen eller den avtalade eller faktiska lossningshamnen ligger.

Utan hinder av vad som föreskrivs i första stycket kan talan alltid väckas vid domstol för den ort som har angetts i transportavtalet. Efter det att tvist har uppkommit får parterna fritt avtala hur en tvist *skall* behandlas.

Utan hinder av vad som föreskrivs i första stycket kan talan alltid väckas vid domstol för den ort som har angetts i transportavtalet. Efter det att tvist har uppkommit får parterna fritt avtala hur en tvist *ska* behandlas.

Om ett konossement har utfärdats enligt ett certeparti som innehåller bestämmelser om behörig domstol eller skiljedomsförfarande utan att konossementet uttryckligen anger att dessa bestämmelser är bindande för innehavaren av konossementet, får transportören inte åberopa bestämmelserna mot en innehavare av konossementet som har förvärvat det i god tro.

Första stycket gäller inte om varken den avtalade lastningshamnen eller den avtalade eller

Första stycket gäller inte om varken den avtalade lastningshamnen eller den avtalade eller

¹⁵ Senaste lydelse 2007:443.

faktiska lossningshamnen ligger i Sverige, Danmark, Finland eller Norge eller om annat följer av de *gemenskapsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–3 eller 5 lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

faktiska lossningshamnen ligger i Sverige, Danmark, Finland eller Norge eller om annat följer av de *unionsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–4 lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

21 kap.

2 §¹⁶

I fråga om behörigheten för sjörättsdomstol att ta upp tvistemål som avses i 1 § första stycket *skall* bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet tillämpas.

I fråga om behörigheten för sjörättsdomstol att ta upp tvistemål som avses i 1 § första stycket *ska* bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet tillämpas.

Talan får även väckas vid sjörättsdomstolen för den ort där fartyget finns.

Har säkerhet för en fordran ställts hos en myndighet till befrielse från kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd, får talan väckas även vid sjörättsdomstolen för den ort där säkerheten har ställts. Talan angående en fordran som säkerheten har avsett får väckas vid sistnämnda sjörättsdomstol, även om säkerheten har upphört att gälla.

Finns inte sjörättsdomstol på den ort där svaranden har kunnat sökas enligt första och andra stycket, väcks talan vid den sjörättsdomstol som är närmast den orten.

Om flera är redare i ett fartyg, *skall* fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

Om flera är redare i ett fartyg, *ska* fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte om annat följer av lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte om annat följer av lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av

¹⁶ Senaste lydelse 2007:443.

vissa avgöranden eller av de *gemenskapsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–3 eller 5 den lagen. Andra stycket i denna paragraf gäller dock om fartyget är belagt med kvarstad.

vissa avgöranden eller av de *unionsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–4 den lagen. Andra stycket i denna paragraf gäller dock om fartyget är belagt med kvarstad.

6 §¹⁷

Har en dom i ett mål om ersättning för oljeskada meddelats i en annan stat som har tillträtt den i 10 kap. angivna 1992 års ansvarighetskonvention och var domstolarna i den staten behöriga att pröva den tvist som domen avser, gäller följande. Domen *skall*, när den har vunnit laga kraft och kan verkställas i den stat där den har meddelats, på ansökan verkställas i Sverige utan att en ny prövning sker av den sak som avgjorts genom domen, om inte annat följer av vad som sägs i 10 kap. 9 § eller 5 § femte stycket i detta kapitel. Detta medför inte skyldighet att verkställa en utländsk dom, om det ansvarsbelopp som gäller för fartygets ägare därmed skulle överskridas.

Ansökan om verkställighet görs *hos Svea hovrätt*. Till ansökan *skall* fogas

Har en dom i ett mål om ersättning för oljeskada meddelats i en annan stat som har tillträtt den i 10 kap. angivna 1992 års ansvarighetskonvention och var domstolarna i den staten behöriga att pröva den tvist som domen avser, gäller följande. Domen *ska*, när den har vunnit laga kraft och kan verkställas i den stat där den har meddelats, på ansökan verkställas i Sverige utan att en ny prövning sker av den sak som avgjorts genom domen, om inte annat följer av vad som sägs i 10 kap. 9 § eller 5 § femte stycket i detta kapitel. Detta medför inte skyldighet att verkställa en utländsk dom, om det ansvarsbelopp som gäller för fartygets ägare därmed skulle överskridas.

Ansökan om verkställighet görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utskökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut*. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar. Till ansökan *ska* fogas

¹⁷ Senaste lydelse 1995:1081.

1. domen i original eller i kopia som bestyrkts av en myndighet,
2. en förklaring av en behörig myndighet i den stat där domen meddelats att domen avser ersättning enligt den i 10 kap. angivna 1992 års ansvarighetskonvention samt att domen har vunnit laga kraft och kan verkställas i den staten.

Handlingarna *skall* vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *skall* vara utställt av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen har meddelats. Är en handling i ärendet skriven på ett annat främmande språk än danska eller norska, *skall* handlingen åtföljas av en översättning till svenska. Översättningen *skall* vara bestyrkt av en diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

En ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökan.

Bifalls ansökan, verkställs domen på samma sätt som en svensk *domstols lagakraftäggande dom*, om inte Högsta domstolen bestämmer annat sedan *hovrätterns beslut* överklagats.

Handlingarna *ska* vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *ska* vara utställt av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen har meddelats. Är en handling i ärendet skriven på ett annat främmande språk än danska eller norska, *ska* handlingen åtföljas av en översättning till svenska. Översättningen *ska* vara bestyrkt av en diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Bifalls ansökan, verkställs domen på samma sätt som en svensk *dom som vunnit laga kraft*, om inte *hovrätten eller Högsta domstolen* bestämmer annat sedan *beslutet* överklagats.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.17 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2087) med anledning av Sveriges tillträde till den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter

Härigenom föreskrivs att 9 och 11 §§ lagen (1994:2087) med anledning av Sveriges tillträde till den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Ansökan om verkställighet görs hos Svea hovrätt.

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Till ansökan *skall* fogas

Till ansökan *ska* fogas

1. original eller av myndighet bestyrkt kopia av exekutionstiteln,
2. om exekutionstiteln är en tredskodom eller liknande avgörande, handling i original eller bestyrkt kopia, som utvisar att stämning har delgivits gäldenären i den ordning som gäller enligt lagen i den stat där exekutionstiteln meddelats,
3. om exekutionstiteln är ett sådant avgörande av administrativ myndighet som avses i 6 §, handling som utvisar att kraven i den bestämmelsen är uppfyllda,
4. bevis att verkställighet får ske i den stat, där exekutionstiteln har upprättats,
5. bevis att gäldenären underrättats om exekutionstiteln i tillräcklig tid.

11 §

Om en ansökan om verkställighet bifalls, *skall* det utländska avgörandet verkställas på samma

Om en ansökan om verkställighet bifalls, *ska* det utländska avgörandet verkställas på samma

sätt som en svensk *domstols laga-* sätt som en svensk *dom som vun-*
kraftäggande dom, såvida inte *nit laga kraft, om inte hovrätten*
Högsta domstolen förordnar *eller* Högsta domstolen förord-
annat. nar annat.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.18 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:358) om Brysselkonventionen

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1998:358) om Brysselkonventionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kompletterande bestämmelser finns i *lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.*

3 §¹⁸

Kompletterande bestämmelser finns i *lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.*

Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

¹⁸ Senaste lydelse 2006:76.

1.19 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:253) om ersättning från de internationella oljeskadefonderna

Härigenom föreskrivs att 5 och 6 §§ lagen (2005:253) om ersättning från de internationella oljeskadefonderna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I fråga om erkännande och verkställighet av en dom mot 2003 års internationella kompletterande oljeskadefond *skall* bestämmelserna om erkännande och verkställighet i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (*Bryssel I-förordningen*) tillämpas, om domen har meddelats i en stat där dessa bestämmelser gäller.

Leder en tillämpning av Bryssel I-förordningens bestämmelser till att domen inte erkänns eller verkställs i Sverige, *skall*

Föreslagen lydelse

5 §¹⁹

I fråga om erkännande och verkställighet av en dom mot 2003 års internationella kompletterande oljeskadefond *ska* bestämmelserna om erkännande och verkställighet *i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (2012 års Bryssel I-förordning) eller, när den är tillämplig, bestämmelserna* i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (*2000 års Bryssel I-förordning*) tillämpas, om domen har meddelats i en stat där dessa bestämmelser gäller.

Leder en tillämpning av *2012 års Bryssel I-förordnings eller 2000 års Bryssel I-förordnings* bestämmelser till att domen inte

¹⁹ Senaste lydelse 2007:442.

frågan i stället avgöras enligt artikel 8.1 i 2003 års fondprotokoll. erkänns eller verkställs i Sverige, ska frågan i stället avgöras enligt artikel 8.1 i 2003 års fondprotokoll.

6 §²⁰

När en fråga uppkommer om verkställighet av en dom enligt artikel 8 i 1992 års fondkonvention tillämpas det förfarande som föreskrivs i 21 kap. 6 § sjölagen (1994:1009).

Detta förfarande tillämpas också när en fråga uppkommer om verkställighet av en dom enligt artikel 8.1 i 2003 års fondprotokoll. Har domen meddelats av en domstol i en stat där bestämmelserna i Bryssel I-förordningen gäller, tillämpas dock det förfarande som föreskrivs i dessa bestämmelser och i *lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden*.

Detta förfarande tillämpas också när en fråga uppkommer om verkställighet av en dom enligt artikel 8.1 i 2003 års fondprotokoll. Har domen meddelats av en domstol i en stat där bestämmelserna i *2012 års Bryssel I-förordning eller 2000 års Bryssel I-förordning* gäller, tillämpas dock det förfarande som föreskrivs i dessa bestämmelser och i *lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden*.

Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

²⁰ Senaste lydelse 2007:442.

1.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Svea hovrätt är behörig domstol vid förfaranden enligt artiklarna 29–31 och 33.

Vid den handläggning som avses i artiklarna 29–31 ska hovrätten bestå av en lagfaren domare.

För det förfarande som avses i artikel 33 gäller rättegångsbalkens regler om överklagande av tingsrätts beslut i tillämpliga delar, om inte förordningen föreskriver något annat. En sådan ansökan om ändring som avses i artikel 33.4 ska göras skriftligen. Den ska ha kommit in till *hovrätten*

Föreslagen lydelse

2 §

Den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut är behörig domstol vid förfaranden enligt artiklarna 29–31 och 33.

Om ansökan gäller ett förordnande om ett barns person ska verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken, är i stället den tingsrätt som enligt 21 kap. 1 § föräldrabalken prövar verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende eller umgänge behörig domstol. Den domstol som prövar en sådan ansökan är också behörig i frågor som rör andra förordnanden i avgörandet.

För det förfarande som avses i artikel 33, gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden i tillämpliga delar, om inte förordningen föreskriver något annat. En sådan ansökan om ändring som avses i artikel 33.4 ska göras skriftligen. Den ska ha kommit in till *tingsrätten*

inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har handlagt ett *mål* enligt artiklarna 29–31 är *jävig* att handlägga *mål* om samma sak enligt artikel 33.

inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har handlagt ett *ärende* enligt artiklarna 29–31 *får inte delta i handläggningen av ett ärende* om samma sak enligt artikel 33. *En domare som handlagt ett ärende enligt artiklarna 29–31 och 33 får inte delta i handläggningen av en ansökan om verkställighet av beslutet.*

3 §

För det förfarande som avses i artikel 34 gäller *rättegångsbalkens regler om överklagande av hovrätts beslut* i tillämpliga delar, om inte förordningen föreskriver något annat. *Talan får inte komma under Högsta domstolens prövning utan att Högsta domstolen har meddelat sökanden prövnings-tillstånd enligt 54 kap. 10 § rättegångsbalken.*

För det förfarande som avses i artikel 34 gäller *bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstols-ärenden* i tillämpliga delar, om inte förordningen föreskriver något annat.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.21 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Härigenom föreskrivs att 61–63 §§ lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor²¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

61 §

En ansökan om verkställighet enligt 60 § görs *hos Svea hovrätt* och ska innehålla

En ansökan om verkställighet enligt 60 § görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut* och ska innehålla

1. domen i original eller i en kopia som har bestyrkts av en myndighet, och

2. en förklaring av en behörig myndighet i den stat där domen har meddelats att domen avser ersättning enligt Pariskonventionen samt att domen har vunnit laga kraft och kan verkställas i den staten.

Handlingarna ska vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset ska vara utställt av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen har meddelats.

Handlingar på andra språk än svenska, danska eller norska ska ges in också i översättning till svenska. Översättningen ska vara bestyrkt av en diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av en svensk notarius publicus.

62 §

Vid handläggningen *i Svea hovrätt* tillämpas bestämmelserna i *rättegångsbalken om överklagande av tingsrätts beslut*. En ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten har fått tillfälle att yttra sig över ansökan.

Vid handläggningen tillämpas bestämmelserna i *lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar*. En ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten har fått tillfälle att yttra sig över ansökan.

²¹ Lagen träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Genom lagen upphävs atomansvarighetslagen (1968:45).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till Högsta domstolen. Vid handläggningen i Högsta domstolen tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av hovrätts beslut.

63 §

Om *Svea hovrätt* bifaller ansökan, verkställs domen som en svensk *domstols* dom som har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte om Högsta domstolen efter överklagande av *hovrätts beslut* bestämmer något annat.

Om *tingsrätten* bifaller ansökan, verkställs domen som en svensk dom som har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte om *hovrätten eller Högsta domstolen* efter överklagande av *beslutet* bestämmer något annat.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

1.22 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet

dels att 4 och 8 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 3, 7 och 11 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²²

Svea hovrätt är behörig domstol för de förfaranden om erkännande, verkställbarhet och ändring som avses i artiklarna 23, 27 och 32 i underhållsförordningen och i artiklarna 23 och 26 i 2007 års Haagkonvention.

Den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut är behörig domstol för de förfaranden om erkännande, verkställbarhet och ändring som avses i artiklarna 23, 27 och 32 i underhållsförordningen och i artiklarna 23 och 26 i 2007 års Haagkonvention.

7 §²³

Vid handläggningen i *Svea hovrätt* av en ansökan om ändring av ett beslut om erkännande eller verkställbarhet tillämpas bestämmelserna i *rättegångsbalken om överklagande av en tingsrätts beslut*, om inte annat följer av underhållsförordningen eller 2007 års Haagkonvention.

Vid handläggningen av en ansökan om ändring av ett beslut om erkännande eller verkställbarhet tillämpas bestämmelserna i *lagen (1996:242) om domstolsärenden*, om inte annat följer av underhållsförordningen eller 2007 års Haagkonvention.

²² Senaste lydelse 2012:451 (har ännu inte trätt i kraft).

²³ Senaste lydelse 2012:451 (har ännu inte trätt i kraft).

En ansökan om ändring enligt underhållsförordningen ska, om den görs av den som har ansökt om erkännande eller verkställbarhet, ha kommit in till *Svea hovrätt* inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades. I artikel 23.6 i 2007 års Haagkonvention finns en bestämmelse om inom vilken tid en ansökan om ändring ska göras.

En domare som har prövat ansökningen om erkännande eller verkställbarhet får inte delta i prövningen av en ansökan om ändring av beslutet.

En ansökan om ändring enligt underhållsförordningen ska, om den görs av den som har ansökt om erkännande eller verkställbarhet, ha kommit in till *tingsrätten* inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades. I artikel 23.6 i 2007 års Haagkonvention finns en bestämmelse om inom vilken tid en ansökan om ändring ska göras.

11 §²⁴

Om *hovrätten vid det förfarande som avses i 4 §* bifaller en ansökan om verkställbarhetsförklaring enligt underhållsförordningen, ska *hovrättens* beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller om någon annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

Om *tingsrätten vid beslut enligt artikel 30 i underhållsförordningen* bifaller en ansökan om verkställbarhetsförklaring enligt underhållsförordningen, ska *tingsrättens* beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller om någon annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

²⁴ Senaste lydelse 2012:451 (har ännu inte trätt i kraft).

1.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention

Härigenom föreskrivs att 6–8 §§ lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Svea hovrätt är behörig domstol för de förfaranden om erkännande och verkställbarhet som avses i artiklarna 24 och 26.

Föreslagen lydelse

6 §

Den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut är behörig domstol för de förfaranden om erkännande och verkställbarhet som avses i artiklarna 24 och 26.

Om ansökan gäller ett förordnande om ett barns person som ska verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken, är i stället den tingsrätt som enligt 21 kap. 1 § föräldrabalken prövar verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende eller umgänge behörig domstol. Den domstol som prövar en sådan ansökan är också behörig i frågor som rör andra förordnanden i avgörandet.

För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av 1996 års Haagkonvention.

En domare som handlagt en ansökan om verkställbarhet får inte delta i handläggningen av en ansökan om verkställighet av beslutet.

7 §

Den som ansöker om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart ska tillsammans med ansökan ge in avgörandet i original eller en kopia av avgörandet som har bestyrkts av en behörig myndighet. Avser ansökan ett avgörande som har meddelats i en parts utelämnelse, ska sökanden också ge in bevis om att stämningensansökan eller motsvarande handling har delgetts parten.

Avser ansökan en verkställbarhetsförklaring, ska sökanden även ge in bevis om att avgörandet är verkställbart i den stat där det har meddelats.

Hovrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som *hovrätten* behöver för sin prövning.

Är en handling avfattad på något annat språk än svenska, ska även en svensk översättning av handlingen ges in. En översättning behöver dock inte ges in om *hovrätten* anser att det är obehövt eller att det inte skäligen kan krävas.

Tingsrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som *tingsrätten* behöver för sin prövning.

Är en handling avfattad på något annat språk än svenska, ska även en svensk översättning av handlingen ges in. En översättning behöver dock inte ges in om *tingsrätten* anser att det är obehövt eller att det inte skäligen kan krävas.

8 §

Hovrätten får förklara det utländska avgörandet helt eller delvis gällande eller verkställbart.

Tingsrätten får förklara det utländska avgörandet helt eller delvis gällande eller verkställbart.

-
1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

2 Utredningsuppdraget och dess genomförande

2.1 Utredningens uppdrag

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog, i december 2012, en ny förordning avseende domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (förordning [EU] nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område). Den förordningen ersatte förordningen (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. I betänkandet betecknas förordningen från 2012 den *nya Bryssel I-förordningen*. I den föreslagna lagtexten benämns för tydlighets skull den nya förordningen *2012 års Bryssel I-förordning*.

Regeringen beslutade den 13 december 2012 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå de kompletterande bestämmelser som behövs med anledning av den nya Bryssel I-förordningen.

Utredningen har i uppdrag att analysera den nya Bryssel I-förordningen och belysa likheter och skillnader i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen och andra relevanta EU-förordningar på området. Utredningen ska vidare undersöka vilka kompletterande författningsbestämmelser som behövs med anledning av den nya Bryssel I-förordningen och föreslå sådana. I detta sammanhang ska utredningen särskilt analysera konsekvenserna av avskaffandet av exekvaturförfarandet, varvid förhållandet mellan prövningen av vägransgrunder enligt den nya förordningen och prövningen av hinder mot verkställighet enligt nationell rätt samt domstolsprövningen av ansökningar om vägran av verkställighet ska belysas. Utredningen har även haft att särskilt analysera innebörden av bestämmelserna om beslut om anpassning av en verkställighetsåtgärd och den möjlighet som föreskrivs i den nya förordningen för en part att

angripa ett anpassningsbeslut. Som utgångspunkter för arbetet har angetts att de förslag som utredningen presenterar, så långt möjligt, ska passa in i den svenska rättsordningen och innebära att tyngdpunkten i domstolsprövningen förläggs till tingsrätt.

Mot bakgrund av att översynen av Bryssel I-förordningen har avslutats ingår i uppdraget också att se över frågan om ett generellt överflyttande av exekvaturprövningen från Svea hovrätt till tingsrätt. Utredningen ska lämna de författningsförslag som dessa överväganden motiverar.

Utredningen är oförhindrad att ta upp andra för utredningen närliggande frågor. Om utredningen under arbetets gång skulle göra bedömningen att det finns behov av andra ändringar i lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden (2006 års lag) än sådana som är direkt motiverade av den nya Bryssel I-förordningen, står det utredningen fritt att föreslå sådana ändringar.

Utredningen ska redovisa de kostnader och konsekvenser i övrigt som förslagen kan komma att medföra. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna, ska utredningen föreslå hur dessa ska finansieras.

Uppdraget ska redovisas senast den 13 september 2013.

Utredningens direktiv återges i sin helhet i *bilaga 1*.

2.2 Utredningens arbete

Utredningens arbete inleddes i december 2012. Utredningen har hållit regelbundna sammanträden med experter.

Utredningen har, förutom den värdefulla medverkan som experterna i utredningen utgjort, inhämtat synpunkter från Domstolsverket och Kronofogdemyndigheten. Synpunkter från Kronofogdemyndigheten har inhämtats genom experten Monica Nilsson.

Enligt direktiven ska utredningen följa övriga nordiska länders arbete med den nya Bryssel I-förordningen. Kontakter har tagits med det danska *Justitsministeriet* och det finska *Justitieministeriet*.

Från Svea hovrätt har utredningen inhämtat statistikuppgifter om exekvaturärenden som handläggs av domstolen.

2.3 Avgränsningar

I utredningens uppdrag har, som angetts ovan, även ingått att se över frågan om ett generellt överflyttande av exekvaturprövningen från Svea hovrätt till tingsrätt. Mot denna bakgrund har fråga uppkommit om även den exekvaturprövning som sker enligt lagen (1999:116) om skiljeförfarande och enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption (1971 års lag) bör behandlas i utredningen.

I 52–60 §§ lagen (1999:116) om skiljeförfarande, finns bestämmelser om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar m.m. I 56 § anges att en ansökan om verkställighet av en utländsk skiljedom görs hos Svea hovrätt. Mot bakgrund av att flertalet frågor såvitt avser skiljeförfaranden tas upp av hovrätt som första instans (se 43 § om talan mot en skiljedom) skulle ett överflyttande av enbart exekvaturärendena enligt den lagen till tingsrätt skapa ett splittrat system som skulle vara svårt att motivera. Utredningen har därför valt att inte inkludera frågor om verkställighet av utländska skiljedomar i betänkandet.

Vidare finns i 1971 års lag internationellt privaträttsliga regler om svensk domsrätt, lagval och erkännande av utländska adoptionsbeslut. Utländska adoptionsbeslut erkänns automatiskt i Sverige om den eller de sökande var medborgare i eller hade hemvist i den aktuella staten när beslutet meddelades. Om barnet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige när beslutet meddelades krävs dock att adoptionsbeslutet först godkänns av Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA) för att det ska gälla här. Om ett utländskt adoptionsbeslut inte gäller automatiskt kan MIA även i annat fall förordna att beslutet ska gälla (3 § i 1971 års lag och 1 § förordningen [1976:834] om prövning av utländskt beslut om adoption).

Såvitt utredningen erfarit fungerar den gällande ordningen väl. MIA är en myndighet med specialkompetens och det finns inte anledning att överväga om uppgiften att pröva utländska adoptionsbeslut bör läggas på domstol. I vart fall finns inte skäl för utredningen att överväga dessa frågor ytterligare.

2.4 Betänkandets disposition

Betänkandet är indelat i 11 olika kapitel.

Kapitel 1 innehåller författningsförslag.

Kapitel 2 omfattar ett inledande kapitel med utredningens uppdrag och arbete.

I kapitel 3 ges en kortare bakgrund till Bryssel I-förordningen och även en inledning till exekvaturförfarandet i Svea hovrätt. I kapitlet lämnas även en redogörelse för statistik hänförlig till exekvaturärenden i Svea hovrätt.

I kapitel 4 görs en översiktlig genomgång av nationella och internationella instrument som omfattar frågor om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Vidare ges en kortare redogörelse över hur exekvaturprövningen vid Svea hovrätt går till samt görs en genomgång av vilka författningar som anger Svea hovrätt som exekvaturdomstol. I kapitlet lämnas även en översikt över hur olika exekutionstitlar verkställs i Sverige samt en översikt över den svenska regleringen avseende grunder för invändning mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § utsökningsbalken. I kapitlet ges slutligen också en översiktlig redogörelse över vilka möjligheter utsökningsbalken ger att på olika sätt avvakta med verkställighet och även en kortare redogörelse över reglerna om underrättelse av mål och kraven på delgivning vid Kronofogdemyndigheten.

I kapitel 5 redogörs för den nya Bryssel I-förordningen. Vid denna redogörelse beskrivs den nya Bryssel I-förordningen med tonvikt på de ändringar och nyheter som har införts jämfört med den ursprungliga Bryssel I-förordningen. Även jämförelser med andra EU-förordningar sker i relevanta delar.

Kapitel 6 behandlar frågan om den nya Bryssel I-förordningen föranleder något behov av kompletterande bestämmelser samt även utredningens överväganden i fråga om vilka kompletterande bestämmelser som behövs. Detta kapitel knyter an till tidigare kapitel. Utgångspunkten för utredningens överväganden i detta kapitel är att den nya Bryssel I-förordningen blir direkt gällande i Sverige, men att hanteringen av förordningens bestämmelser kan kräva kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning.

I kapitel 7 lämnas utredningens överväganden hänförliga till ett generellt överflyttande av exekvaturprövningen från Svea hovrätt till tingsrätt.

Härefter följande kapitel behandlar lagtekniska frågor (kapitel 8), ikraftträdande m.m. (kapitel 9) och konsekvenser av förslagen (kapitel 10).

Kapitel 11 innehåller författningskommentarer.

3 Allmänt om Bryssel I-förordningen och om exekvatur

3.1 Bryssel I-förordningen

I ett tidigt skede av dåvarande Europeiska gemenskapens (EG) verksamhet påbörjades ett arbete för förenkling av formaliteter för ömsesidigt erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden inom privaträttens område. Skälet till det var att nationellt begränsade regler om erkännande och verkställighet ansågs hindra den eftersträvade ekonomiska integrationen inom EG.¹ År 1968 antogs konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (Brysselkonventionen).² Den har ändrats vid fyra tillfällen i samband med nya medlemsstaters tillträde till konventionen. År 1971 kompletterades den med ett protokoll som gav dåvarande EG-domstolen behörighet att tolka konventionen. Brysselkonventionen har tillträtts av de 15 stater som var medlemmar i EU före utvidgningen år 2004.

Det övergripande syftet med Brysselkonventionen var att stärka det rättsliga skyddet för de personer som är etablerade inom de medlemsstater som är bundna av överenskommelserna genom att fastställa domstolars behörighet, att erkänna domstolsavgöranden och att införa ett effektivt förfarande för att säkerställa verkställighet av domstolsavgöranden.

Under åren 1998 och 1999 genomfördes en översyn av Brysselkonventionen, främst i syfte att effektivisera förfarandet för erkännande och verkställighet. Denna översyn resulterade i en rad ändringar av både materiell och redaktionell karaktär. Genom Amsterdamfördragets ikraftträdande infördes också möjligheten att inom ramen

¹ Se Lennart Pålsson, *Bryssel I-förordningen jämte Bryssel- och Luganokonventionerna, Domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar i privaträttsliga ämnen inom EU/EFTA-området*, 2008, s. 21.

² EGT C 27, 26.1.1998, s. 1.

för det EU-rättsliga samarbetet anta rättsakter om privaträttsligt samarbete.

Ändringarna genomfördes genom antagandet av Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (den ursprungliga Bryssel I-förordningen).³ Den förordningen trädde i kraft den 1 mars 2002 och var, såsom förordning, till alla delar bindande och direkt tillämplig i Sverige och övriga medlemsstater i Europeiska unionen (EU) utom i Danmark. Genom ett avtal den 19 oktober 2005 mellan EU och Danmark om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område⁴ (Danmarksavtalet), som trädde i kraft den 1 juli 2007, blev bestämmelserna i den ursprungliga Bryssel I-förordningen med några undantag också tillämpliga i förhållande till Danmark.

För Sveriges del krävde den ursprungliga Bryssel I-förordningen vissa kompletterande bestämmelser. Det gällde framförallt handläggningen vid exekvaturförfarandet, som innebär att en part kan få fastställt att en dom som har meddelats i en medlemsstat får verkställas i en annan medlemsstat. De kompletterande bestämmelserna återfinns i lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden (i fortsättningen kallad 2006 års lag). Kompletterande bestämmelser finns också i förordningen (2005:712) med föreskrifter om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

I april 2009 antog EU-kommissionen en rapport⁵ om tillämpningen av den ursprungliga Bryssel I-förordningen. I rapporten fastslogs att förordningen fungerade tillfredställande men att det vore önskvärt att förbättra tillämpningen av vissa av dess bestämmelser och att ytterligare underlätta den fria rörligheten för domar och att stärka möjligheterna till rättslig prövning. Vid ett möte i Bryssel i december 2009 antog Europeiska rådet ett nytt flerårigt program med titeln *Stockholmsprogrammet – ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd*.⁶ I Stockholmsprogrammet angav Europeiska rådet ramarna för EU:s samarbete i rättsliga och inrikes frågor för åren 2010–2014. I programmet fastslås att det

³ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.

⁴ EUT L 299, 16.11.2005, s. 62.

⁵ EUT C 218, 23.7.2011, s. 78.

⁶ EUT C 115, 4.5.2010, s.1.

för att vidareutveckla det europeiska civilrättsliga samarbetet, krävs ett undanröjande av kvarvarande hinder för fri rörlighet av rättsliga avgöranden i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande. Som ett led i att efterkomma uppmaningen i Stockholmsprogrammet lade kommissionen under slutet av år 2010 fram ett förslag till ny Bryssel I-förordning.⁷ Förslaget förhandlades i rådet under åren 2011–2012.

Förhandlingarna resulterade i att Europaparlamentet och Europeiska unionens råd den 6 december 2012 antog förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område⁸ (den nya Bryssel I-förordningen). Den nya förordningen benämns, liksom sin föregångare, Bryssel I-förordningen. Den nya Bryssel I-förordningen trädde i kraft den 10 januari 2013 och ska i huvudsak tillämpas från och med den 10 januari 2015.⁹

Kommissionen har föreslagit vissa ändringar av den nya Bryssel I-förordningen¹⁰ med anledning av inrättandet av en enhetlig patentdomstol. De föreslagna ändringarna av förordningen har till syfte att ge de nödvändiga förutsättningarna för att avtalet om en enhetlig patentdomstol ska kunna träda i kraft.

3.2 Exekvaturförfarande

För att utländska tvistemålsdomar ska kunna verkställas i Sverige krävs i de flesta fall att en domstol i ett exekvaturförfarande beslutar om verkställbarhetsförklaring. Med begreppet exekvaturprövning avses i betänkandet förfarandet för att få en utländsk dom erkänd eller verkställbar i Sverige. Det finns ett flertal författningar som innehåller regler om exekvatur. Som tidigare nämnts finns sådana bestämmelser i bl.a. 2006 års lag. Lagen innehåller kompletterande bestämmelser till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen, konventionen den 30 oktober 2007 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område¹¹ (2007 års Luganokonvention), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 av den 21 april

⁷ KOM(2010) 748 slutlig.

⁸ EUT L 351, 20.12.2012, s. 1.

⁹ Artiklarna 75 och 76, som bl.a. avser underrättelse till kommissionen om till vilken domstol ansökan om vägran av verkställighet ska göras, ska tillämpas från och med den 10 januari 2014.

¹⁰ COM(2013) 554 final.

¹¹ EUT L 339, 21.12.2007, s. 3.

2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar¹² (förordningen om den europeiska exekutionstiteln) och Danmarksavtalet. Det framgår av bilagor till instrumenten och av 2006 års lag att frågor om exekvatur prövas av Svea hovrätt som första instans. Kompletterande bestämmelser till instrumenten finns också i förordningen (2005:712) med föreskrifter om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

På familjerättens område finns ett flertal internationella instrument rörande behörig domstol och erkännande och verkställighet av domar. Till de viktigaste instrumenten hör två EU-förordningar – den nya Bryssel II-förordningen,¹³ som rör domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar samt underhållsförordningen,¹⁴ som reglerar familjerättslig underhållsskyldighet. Kompletterande bestämmelser till de förordningarna finns i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen respektive lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet. I dessa lagar föreskrivs att Svea hovrätt, i de fall exekvatur krävs enligt förordningarna, ska vara exekvaturdomstol. Inom EU har nyligen också antagits en förordning rörande arv¹⁵ (arvsförordningen). Arvsförordningens bestämmelser om verkställighet bygger på den ursprungliga Bryssel I-förordningen. Regeringen har tillsatt en utredning, Utredningen om arvsfrågor i internationella situationer (dir. 2012:106), med uppdrag att föreslå kompletterande författningsbestämmelser till den förordningen.

Svea hovrätt är enligt ytterligare ett stort antal lagar exklusivt forum för att pröva frågan om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden. Forumregler med sådan innebörd finns t.ex. också i lagen (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo, lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögen-

¹² EUT L 143, 30.4.2004, s. 15.

¹³ Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000; EUT L 338, 23.12.2003, s. 1.

¹⁴ Rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet; EUT L 7, 10.1.2009, s. 1.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg; EUT L 201, 27.7.2012, s. 107.

hetsförhållanden, lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz, lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg och lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik.

Frågor om verkställighet av utländska domar har, som framgår av redovisningen ovan, sedan lång tid varit koncentrerade till Svea hovrätt. I förarbetena till de äldsta av de nyss redovisade lagarna angavs inget uttryckligt skäl till den koncentrationen (se t.ex. prop. 1937:6). I nyare lagstiftningsärenden hänvisas ofta till att Svea hovrätt enligt annan lagstiftning är exklusivt forum för att pröva verkställbarhet av utländska domar.¹⁶ Därutöver har i något fall anförts att önskemålet om en enhetlig rättstillämpning gör att prövningen bör koncentreras till en domstol.¹⁷

Att Svea hovrätt vanligen är första instans vid exekvaturprövningen innebär en avvikelse från den gängse uppgiftsfördelningen mellan domstolsinstanserna. Det anses sedan länge att instansordningen ska bygga på en funktionsfördelning mellan de olika nivåerna i domstolsorganisationen och att tyngdpunkten i rättskipningen ska ligga i tingsrätt. Hovrättens främsta uppgift ska vara att överpröva tingsrättens avgöranden, dvs. kontrollera att de avgöranden som överklagas är riktiga och att rätta till eventuella felaktigheter.¹⁸ Frågan om ett överflyttande av exekvaturprövningen till tingsrätt som första instans har tagits upp i olika sammanhang, bl.a. i regeringens proposition Kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning (prop. 2010/11:120 s. 23). Bedömningen har gjorts att en sådan reform bör avvakta översynen av den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

3.2.1 Statistik över exekvaturärenden i Svea hovrätt

I utredningens uppdrag ingår att se över frågan om exekvaturprövningen ska flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. I det avseendet är det naturligtvis av intresse att veta hur många sådana ärenden som prövas varje år. Av intresse är också hur volymerna förändrats under åren. Det skulle också vara värdefullt att veta till vilket internationellt instrument ärendena hänför sig. Det sistnämnda har dock, bland

¹⁶ Se t.ex. prop. 1991/92:128, prop. 2000/01:148 och prop. 2010/11:120.

¹⁷ Se t.ex. prop. 1984/85:124 s. 32.

¹⁸ Se t.ex. prop. 2004/05:131 s. 82.

annat på grund av begränsningar i domstolens målhanteringssystem, inte varit fullt ut möjligt. Ärendena är indelade i måltyper som omfattar flera instrument (se nedan vad respektive måltyp omfattar).

Det kan förekomma att exekvaturärenden placerats i måltyper som inte finns representerade i tabellen nedan. Siffrorna bör dock trots detta ge en god uppskattning över antalet ärenden.

De statistiska uppgifterna för exekvaturförfaranden i Svea hovrätt under åren 2008–2012 redovisas i tabellen nedan. Siffrorna visar bl.a. att de flesta ärendena avser Bryssel I- och Lugano-instrumenten och att antalet ärenden där motparten ansöker om ändring är relativt få.

Från Svea hovrätt inhämtad statistik över antal avgjorda exekvaturärenden under perioden 2008–2012

Måltyp	Saken	2008	2009	2010	2011	2012
Måltyp 60:08 ¹	Erkännande och verkställbarhetsförklaring	413	388	389	360	366
	varav "ansökan om ändring"	31	26	25	28	26
Måltyp 60:10 ²	Skiljedom, verkställighet av utländsk dom	5	4	1	3	4
Måltyp 60:99 ³	Totalt antal mål inte relevant då måltypen innehåller tusentals andra mål	-	-	-	-	-
	varav "erkännande och verkställbarhetsförklaring av utländsk dom ang underhållsskyldighet"	17	43	45	36	70
	varav "erkännande av utländsk äktenskapsskillnadsdom"	14	12	8	15	15
	varav "ansökan om ändring"	3	4	13	7	11
Totalt antal mål		452	451	456	421	466
	varav totalt "ansökan om ändring"	34	30	38	35	37
	varav från Norge (1988 års och 2007 års Luganokonventioner)	statistik saknas	statistik saknas	129	145	138

¹Måltyp 60:08 (erkännande och verkställbarhetsförklaring): Innefattar exekvaturprövning enligt Brysselkonventionen, 1988 års Luganokonvention, 2007 års Luganokonvention och Bryssel I-förordningen. Under denna måltyp bör även inrymmas exekvaturprövning hänförlig till övriga icke specificerade instrument. Exekvaturprövning hänförlig till angivna instrument kan finnas även under måltyp 60:99.

²Måltyp 60:10 (skiljedom, verkställighet av utländsk dom): Innefattar exekvaturprövning av utländska skiljedomar enligt lag (1999:116) om skiljeförfarande.

³Måltyp 60:99 (övriga): Innefattar exekvaturprövning av Bryssel II-förordningen, 1958 års och 1973 års Haagkonvention om underhållsskyldighet samt underhållsförordningen. Under denna måltyp bör även inrymmas exekvaturprövning hänförlig till övriga icke specificerade instrument. Exekvaturprövning hänförlig till angivna instrument kan finnas även under måltyp 60:08.

4 Gällande regler

4.1 Inledning

Det finns, som tidigare nämnts, flera europeiska konventioner och EU-förordningar som reglerar frågor om domstols behörighet och frågor om erkännande och verkställighet av domar och andra avgöranden inom det privaträttsliga området. Det finns också ett särskilt samarbete i dessa frågor mellan de nordiska länderna. Därutöver finns även nationella bestämmelser som reglerar erkännande och verkställighet av domar. I flera av de angivna instrumenten anges Svea hovrätt som exekvaturdomstol. I detta avsnitt ges inledningsvis en översiktlig redogörelse för de viktigaste unionsrättsliga-, internationella och nationella instrumenten som omfattar frågor om domstols behörighet och frågor om erkännande och verkställighet av domar och andra avgöranden inom det privaträttsliga området. Där Svea hovrätt är exekvaturdomstol har detta angetts särskilt. En översiktlig beskrivning av exekvaturförfarandet i Svea hovrätt ges också samt en förteckning över vilka författningar som anger Svea hovrätt som exekvaturdomstol. Utgångspunkten vid beskrivningen av exekvaturförfarandet är de bestämmelser som återfinns i 2006 års lag.

Härefter följer en översikt över hur olika exekutionstitlar verkställs i Sverige (3 kap. 1–20 §§ utsökningsbalken–UB) och över reglerna kring grunderna för hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB. Vidare ges också en kortare redogörelse över möjligheterna enligt utsökningsbalken att på olika sätt avvakta med verkställighet samt över reglerna om underrättelse av mål och kraven på delgivning vid Kronofogdemyndigheten.

4.2 De internationella instrumenten

4.2.1 Bryssel- och Luganokonventionerna

Som ovan nämnts (kapitel 3.1) ersattes Brysselkonventionen av den ursprungliga Bryssel I-förordningen och Brysselkonventionen är numera giltig endast i förhållande till vissa av medlemsstaternas utomeuropeiska territorier. Brysselkonventionen har införlivats i svensk rätt genom lagen (1998:358) om Brysselkonventionen (se även 2006 års lag).

En med Brysselkonventionen parallell konvention är konventionen den 16 september om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område¹ (1988 års Luganokonvention). 1988 års Luganokonvention gällde i förhållandet mellan EU:s medlemsstater och EFTA-staterna Island, Norge och Schweiz. 1988 års Luganokonvention införlivades i svensk rätt genom lagen (1992:794) om Luganokonventionen.² Konventionen har ersatts av 2007 års Luganokonvention i förhållandet mellan EU (inklusive Danmark, som kan välja att stå utanför ett sådant arbete) å ena sidan och Norge, Island och Schweiz å den andra. 1988 års Luganokonvention kan dock, med tillämpning av övergångsbestämmelserna i 2007 års konvention, gälla för äldre avgöranden. 2007 års Luganokonvention är till alla delar bindande, och till skillnad från sin föregångare, direkt tillämplig i Sverige eftersom det är EU som har tillträtt den. Motsvarande ändringar som genomfördes när det gäller Brysselkonventionen genom antagandet av den ursprungliga Bryssel I-förordningen har beträffande 1988 års Luganokonvention tagits in i 2007 års Luganokonvention.

2007 års Luganokonvention har ersatt andra konventioner som ingåtts mellan konventionsstater och som reglerar samma frågor som den konventionen. För Sveriges del har 2007 års Luganokonvention ersatt 1932 års konvention mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar,³ 1936 års

¹ EGT L 299, 31.12.1972, s. 32; EGT L 304, 30.10.1978, s. 1; EGT L 388, 31.12.1982, s. 1; EGT L 285, 3.10.1989, s. 1; EGT C 15, 15.1.1997, s. 1. Se konsoliderad version i EGT C 27, 26.1.1998, s. 1.

² Lagen har upphävts genom lagen (2009:1309) om upphävande av lagen (1992:794) om Luganokonventionen. 2006 års lag omfattar 2007 års Luganokonvention.

³ Konventionen har införlivats i svensk rätt genom lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge. Lagen har ändrats genom lagen (2009:1305) om ändring i lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge; lagen gäller numera endast i förhållande till Island och benämns lag om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Island.

konvention mellan Sverige och Schweiziska edsförbundet om erkännande och verkställighet av domar⁴ samt 1977 års konvention mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.⁵ De nämnda konventionerna ska dock fortsätta att gälla på områden där 2007 års Luganokonventionen inte är tillämplig och beträffande domar som har meddelats och handlingar som upprättats eller registrerats som officiella handlingar före denna konventions ikraftträdande.

Bryssel- och Luganokonventionerna är tillämpliga på internationella tvister på privaträttens område. De omfattar alltså inte straffrättsliga frågor eller skattefrågor, tullfrågor och liknande förvaltningsrättsliga frågor. De är inte heller tillämpliga på familjerättsliga frågor som fysiska personers rättsliga ställning, makars förmögenhetsförhållanden, samt arv och testamente. Familjerättslig underhållsskyldighet omfattas, men mellan EU:s medlemsstater gäller underhållsförordningen framför konventioner som avser frågor som behandlas i den förordningen (se om underhållsförordningen nedan). Inte heller frågor om konkurs, ackord och liknande förfaranden, social trygghet eller skiljeförfaranden omfattas av konventionernas tillämpningsområde.

Konventionerna är uppbyggda som s.k. dubbla konventioner. De reglerar inte bara frågor om erkännande och verkställighet eller verkställbarhet av utländska domar utan också domstolars internationella behörighet och vissa andra processuella frågor. Den domstol som ska pröva verkställbarhetsfrågan ska, mot den bakgrunden, som regel inte ifrågasätta behörigheten för den domstol som har meddelat domen som ska verkställas.

Domar som har meddelats i en stat som har tillträtt någon av Luganokonventionerna eller Brysselkonventionen ska erkännas utan att något särskilt förfarande behöver anlitas. Avgöranden som meddelats före ikraftträdandet av 2007 års Luganokonvention erkänns och verkställs i enlighet med 1988 års Luganokonvention. Erkännande ska vägras om någon vägransgrund föreligger, t.ex. om ett erkännande strider mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*). Det ges dessutom i 2007 års Luganokonvention möjlighet att vägra erkännande och verkställbarhet i två fall av bristande behörighet för den domstol som meddelat avgörandet.⁶ Det ena fallet tar sikte på

⁴ Konventionen har införlivats i svensk rätt genom lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz.

⁵ Konventionen den 11 oktober 1977 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

⁶ Se prop. 2008/09:205 s. 24.

den situation där domstolen av misstag tillämpat Bryssel I-förordningen i stället för Luganokonventionen när den person åtgärden gäller har hemvist i en EFTA-stat. I det andra fallet kan erkännande och verkställbarhet vägras om verkställighetsstaten inte har tillträtt den särskilda konvention vars behörighetsregler tillämpats i målet, under förutsättning att svaranden har sin hemvist i verkställighetsstaten. En dom får verkställas i Sverige först efter ett exekvaturförfarande i Svea hovrätt.

4.2.2 Förordningen om den europeiska exekutionstiteln

För EU:s medlemsstater gäller förordningen om den europeiska exekutionstiteln. Förordningen tillämpas fullt ut sedan den 21 oktober 2005. Syftet med förordningen är att domar och andra avgöranden som avser obestridda fordringar ska kunna verkställas i en annan medlemsstat i EU utan att det behövs något exekvaturförfarande i verkställighetsstaten. Kompletterande bestämmelser till förordningen om den europeiska exekutionstiteln återfinns i 2006 års lag.⁷

En domstol eller myndighet som har meddelat ett avgörande som avser en obestridd fordran ska efter ansökan utfärda ett intyg där avgörandet intygas vara en europeisk exekutionstitel enligt förordningen om den europeiska exekutionstiteln. På grundval av detta intyg ska avgörandet sedan kunna verkställas i en annan EU-stat utan att ett exekvaturförfarande behövs.

Förordningen om den europeiska exekutionstiteln är tillämplig på avgöranden meddelade av svenska domstolar och Kronofogdemyndigheten. Även ett utslag meddelat av Kronofogdemyndigheten kan alltså intygas vara en europeisk exekutionstitel.

Förordningen påverkar inte möjligheten att söka erkännande och verkställighet i enlighet med Bryssel I-förordningen (varken den ursprungliga eller den nya) av en dom, en vid domstol ingången förlikning eller en officiell handling avseende en obestridd fordran.

Verkställighetsförfarandet regleras av lagstiftningen i den medlemsstat där verkställighet söks. Om inte annat framgår av förordningen ska ett utländskt avgörande som har intygats vara en europeisk exekutionstitel verkställas i Sverige enligt utsökningsbalkens bestämmelser. För svenskt vidkommande handläggs dessa ärenden av Kronofogdemyndigheten. Förordningens bestämmelser om hinder mot verkställighet och om vilandeförklaring eller begränsning av

⁷ Se prop. 2005/06:48, bet. 2005/06:LU16 och prot. 2005/06:77.

verkställighet är sådana bestämmelser som ska tillämpas utan hinder av utsökningsbalkens bestämmelser.

Verkställighet ska vägras om det redan har meddelats en dom angående samma sak mellan samma parter, dock under förutsättning att den tidigare domen meddelades i verkställighetsmedlemsstaten eller är verkställbar i den staten samt att den omständighet som gör domarna oförenliga inte har eller kunde ha åberopats som en invändning under domstolsförfarandet i den stat där domen meddelats. Domen eller intyget får aldrig omprövas i sak i den stat där verkställighet söks.

Det finns alltså inte något exekvaturförfarande föreskrivet i förordningen om den europeiska exekutionstiteln. Gälldenären har dock i vissa fall rätt att i ursprungsstaten få till stånd en förnyad prövning av domen. Förnyad prövning är möjlig om delgivning har skett på vissa i förordningen angivna sätt men delgivningen, utan gälldenärens förskyllan, inte har skett i så god tid att gälldenären hade möjlighet att förbereda sitt svaromål, gälldenären utan egen förskyllan har varit förhindrad att bestrida på grund av force majeure eller exceptionella omständigheter.

4.2.3 Förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 av den 12 december 2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande⁸ (förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande) trädde i kraft den 31 december 2006 och tillämpas fullt ut från och med den 12 december 2008. Förordningen kompletteras av lagen (2008:879) om europeiskt betalningsföreläggande. Lagen innehåller bestämmelser bl.a. om förfarandet vid europeiska betalningsförelägganden och om verkställighet.

Syftet med förordningen är att ge borgenärer möjlighet att snabbt, enkelt och billigt få obestridda krav fastställda i verkställbara avgöranden, utan krav på föregående exekvaturprövning. Förfarandet varken ersätter eller harmoniserar de befintliga nationella förfarandena för fastställande av obestridda krav i verkställbara avgöranden utan utgör ett alternativ till dessa i gränsöverskridande fall.

För att underlätta handläggningen ska standardformulär i största möjliga utsträckning användas i all kommunikation mellan domstolen och parterna. I förordningen definieras som *domstol* samtliga

⁸ EUT L 399, 30.12.2006, s. 1.

myndigheter i en medlemsstat som är behöriga när det gäller europeiska betalningsförelägganden eller andra frågor som hör dit. En ansökan om europeiskt betalningsföreläggande ska i Sverige ges in till Kronofogdemyndigheten.

Domstolens behörighet fastställs i enlighet med den ursprungliga Bryssel I-förordningen. Av den ursprungliga Bryssel I-förordningen följer att talan som huvudregel ska väckas vid domstol i den medlemsstat där svaranden har sitt hemvist. Förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande gäller som nyss nämnts endast i gränsöverskridande fall, dvs. i fall där åtminstone en av parterna har sitt hemvist i en annan stat än den medlemsstat där den domstol vid vilken talan väcks är belägen.

Domstolen ska snarast möjligt och på grundval av uppgifterna i ansökan pröva om de formella villkor som uppställs i förordningen är uppfyllda och om fordran förefaller välgrundad. Om dessa villkor är uppfyllda, ska domstolen snarast möjligt och normalt inom 30 dagar från inlämnandet av ansökan utfärda ett europeiskt betalningsföreläggande som ska delges svaranden. Om svaranden lämnar in ett bestridande inom 30 dagar från delgivningen, ska förfarandet gå vidare i enlighet med reglerna för de nationella ordinarie civilrättsliga förfarandena, såvida sökanden inte uttryckligen begärt att förfarandet i sådant fall ska avbrytas. Om något bestridande inte kommer in ska domstolen utan dröjsmål förklara det europeiska betalningsföreläggandet verkställbart. I vissa undantagsfall har svaranden rätt till en förnyad prövning trots att tidsfristen för bestridande löpt ut. Dessa undantagsfall kan jämföras med sådana situationer för vilka den svenska processordningen medger användande av extraordinära rättsmedel.

Ett europeiskt betalningsföreläggande som blivit verkställbart i en medlemsstat ska erkännas och kunna verkställas i hela EU utan att det behövs någon verkställbarhetsförklaring i den medlemsstat där verkställighet ska ske.

4.2.4 Förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 av den 11 juli 2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande⁹ (förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande) trädde i kraft den 1 augusti 2007 och började tillämpas från och med den 1 januari

⁹ EUT L 199, 31.07.2007, s. 1.

2009. Sistnämnda dag trädde lagen (2008:1038) om europeiskt småmålsförfarande i kraft. Lagen innehåller bestämmelser som kompletterar förordningen i fråga om bl.a. behörig domstol, vilka nationella regler som ska gälla när förordningen saknar reglering och vilka frister som ska gälla för vissa rättsmedel.

Syftet med det europeiska småmålsförfarandet är att förenkla och påskynda handläggningen av gränsöverskridande tvister om mindre värden samt sänka kostnaderna i sådana mål. Förfarandet är ett alternativ till de förfaranden som redan finns i medlemsstaterna. Det kan användas i mål på privaträttens område där tvisteföremålets värde – exklusive ränta, omkostnader och utlägg – inte överstiger 2 000 euro vid tidpunkten för ansökan. Förfarandet gäller endast för gränsöverskridande tvister, dvs. när åtminstone en av parterna har sitt hemvist i en annan medlemsstat än den där domstolen vid vilken talan väckts är belägen. Tillämpningsområdet torde endast omfatta talan om fullgörelse och är i huvudsak detsamma som gäller för Bryssel I-förordningen. Ett antal områden undantas uttryckligen från förordningens tillämpningsområde, bl.a. familjerättsliga förmögenhetsförhållanden och nyttjanderätt till fast egendom.

Förordningen reglerar handläggningen i första instans samt verkställighet av domar i europeiska småmål. Ett europeiskt småmålsförfarande inleds i Sverige genom att käranden ger in ett ifyllt standardiserat ansökningsformulär till behörig tingsrätt tillsammans med de handlingar som åberopas. Om ansökan inte avvisas, ska domstolen inom 14 dagar förelägga svaranden att inkomma med svaromål – i första hand på ett standardiserat svarsformulär – inom 30 dagar från delgivning. Svaromålet ska tingsrätten därefter vidarebefordra till käranden inom 14 dagar. Processen är således som huvudregel skriftlig. När nödvändiga åtgärder har vidtagits för att göra målet klart för avgörande, ska domstolen meddela dom inom 30 dagar.

Verkställighetsbestämmelserna i förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande är utformade på motsvarande sätt som bestämmelserna i förordningen om den europeiska exekutionstiteln. En dom i ett europeiskt småmål ska erkännas och verkställas i en annan medlemsstat utan att det krävs någon verkställbarhetsförklaring och utan att det finns någon möjlighet att invända mot erkännandet. Liksom i förordningen om en europeisk exekutionstitel har dock gäldenären i vissa fall rätt att i ursprungsstaten få till stånd en förnyad prövning av domen. Verkställighet ska kunna ske även om domen har överklagats. I övrigt ska verkställigheten genomföras enligt verkställighetsmedlemsstatens lagstiftning i den mån detta

förfarande inte påverkar bestämmelserna i förordningen. För att underlätta verkställighet ska domstolen på begäran av part utfärda ett intyg avseende en dom.

På begäran ska verkställighet i vissa fall vägras om domen är oförenlig med en tidigare dom. Förordningen innehåller även vissa bestämmelser om vilandeförklaring eller begränsning av verkställighet när en dom har överklagats eller fortfarande kan överklagas eller när en part har ansökt om förnyad prövning.

4.2.5 Bryssel II-förordningen

Bryssel II-förordningen trädde i kraft den 1 augusti 2004 och började i de huvudsakliga delarna att tillämpas den 1 mars 2005. Förordningen ersatte den äldre Bryssel II-förordningen¹⁰ som trädde i kraft i mars 2001. Bryssel II-förordningen är bindande och direkt tillämplig för alla EU:s medlemsstater utom Danmark. Kompletterande regler av betydelse för tillämpningen av Bryssel II-förordningen finns numera i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen. Kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen finns också i förordning (2005:97) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen.

Bryssel II-förordningen tillämpas på civilrättsliga frågor om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap. Bryssel II-förordningen tillämpas också på alla avgöranden om tillerkännande, utövande, delegering, upphörande eller begränsande av föräldraansvar, oberoende av eventuella anknytningar till ett äktenskapsmål. Frågor om t.ex. orsaken till äktenskapets upplösning, förmögenhetsrättsliga konsekvenser av äktenskapet, underhållsskyldighet eller andra frågor som har samband med upplösningen av äktenskapet omfattas däremot inte av Bryssel II-förordningens tillämpningsområde. Bryssel II-förordningen innehåller även regler som kompletterar 1980 års Haagkonvention och 1996 års Haagkonvention om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (se nedan). Sverige har tillträtt konventionerna, som har införlivats i svensk rätt genom lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn respektive lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention. I för-

¹⁰ Rådets förordning (EG) nr 1347/2000 av den 29 maj 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn; EGT L 160, 300.6.2000, s. 19.

hållandet mellan medlemsstaterna i EU, med undantag för Danmark, gäller Bryssel II-förordningen och inte 1996 års Haagkonvention, i den mån den aktuella frågan regleras av de båda instrumenten.

Avgöranden enligt Bryssel II-förordningen kräver som huvudregel ett exekvaturförfarande i den stat avgörandet begärs verkställt. I Sverige handläggs exekvaturprövningen enligt Bryssel II-förordningen av Svea hovrätt. Vissa avgöranden enligt Bryssel II-förordningen är dock direkt verkställbara, innebärande att de inte kräver en föregående exekvaturprövning. Det ska dock tilläggas att det fortfarande är möjligt att begära en sådan prövning även i dessa fall.

Den ena typen av direkt verkställbara avgöranden är vissa avgöranden om umgänge som ger rätt att för en begränsad tid ta barnet till en annan plats än den där barnet har hemvist. Den andra typen av direkt verkställbara avgöranden är vårdnadsdomar som meddelas i de särskilda situationer då en part har fått avslag på en begäran om återlämnande enligt 1980 års Haagkonvention.¹¹ En förutsättning för att det ska saknas möjlighet att invända mot erkännandet av avgörandet och att avgörandet ska vara direkt verkställbart, är i båda fallen att avgörandet är verkställbart i den medlemsstat där det meddelades. Avgörandet måste också vara försett med ett särskilt intyg. Viss annan särreglering, t.ex. vad avser delgivning, finns också beträffande nämnda avgöranden. Med hänsyn till att exekvaturen har avskaffats för dessa avgöranden föreskrivs det särskilt att en dom av sådant slag inte får verkställas om den är oförenlig med en senare verkställbar dom.

Förfarandet för verkställighet regleras av lagen i det land där verkställigheten söks. Avgöranden från en annan medlemsstat som är direkt verkställbara eller har förklarats vara verkställbara enligt Bryssel II-förordningen ska verkställas enligt samma villkor som inhemska avgöranden. För svenskt vidkommande innebär det bl.a. att ett utländskt avgörande får verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken.

Under vissa förutsättningar kan erkännande vägras och verkställbarhetsförklaring avslås. Det gäller t.ex. fall där erkännande eller tillåtande av verkställbarhet uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen i den medlemsstat där domen görs gällande (ordre public), vissa fall där domen meddelats mot en utebliven svarande och denne inte har delgivits stämmingsansökan eller motsvarande handling i tillräckligt god tid och på ett sådant sätt att svaranden

¹¹ Om domen följer på ett sådant förfarande som regleras i artikel 11 i Bryssel II-förordningen krävs dock ingen verkställbarhetsprövning.

kunnat förbereda sitt svaromål, om domen är oförenlig med en dom som har meddelats i ett mål mellan samma parter i den medlemsstat där domen görs gällande, eller om den är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i ett tredjeland mellan samma parter, såvida den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den medlemsstat där domen görs gällande. En part har också möjlighet att inom viss tid ansöka om ändring av en verkställbarhetsförklaring. Även sådan ansökan görs hos Svea hovrätt.

4.2.6 1996 års Haagkonvention

Den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention) gäller, sedan den 1 januari 2013, som lag i Sverige. Ett av syftena med konventionen är att förbättra skyddet för barn i internationella situationer. För att uppnå detta syfte innehåller konventionen bestämmelser som reglerar vilket lands myndigheter som ska vara behöriga att vidta åtgärder, liksom bestämmelser om vilket lands lag som ska tillämpas i olika situationer. Även frågan om erkännande av avgöranden som meddelats i de fördragsslutande staterna regleras, liksom förutsättningarna för att ett utländskt avgörande ska kunna verkställas. Konventionen innehåller också bestämmelser om samarbete mellan myndigheter i olika länder.

1996 års Haagkonvention är tillämplig på frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn upp till 18 års ålder. Med föräldraansvar avses vårdnad eller varje liknande förhållande som avgör föräldrars, förmyndares eller andra rättsliga företrädares rättigheter, befogenheter och ansvar i förhållande till barnets person eller egendom. Konventionen avser såväl civilrättsliga som offentlighetsrättsliga skyddsåtgärder för barn.

De frågor som omfattas av 1996 års Haagkonvention är i flera avseenden redan reglerade i andra internationella instrument. Ett av dessa är Bryssel II-förordningen, som är tillämplig i civilrättsliga frågor om föräldraansvar. Bryssel II-förordningen har företräde framför 1996 års Haagkonvention i de fall då barnet har hemvist i en stat som tillämpar Bryssel II-förordningen (dvs. i EU:s medlemsstater med undantag av Danmark), eller när det är fråga om att verkställa ett avgörande som har meddelats av en medlemsstat i EU.

När det gäller andra internationella konventioner gäller som huvudregel att deras tillämpning inte påverkas av 1996 års Haagkonvention och det anges särskilt att konventionen inte påverkar tillämpningen av 1980 års Haagkonvention om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn.

Utom när annat följer av Bryssel II-förordningen ger konventionens bestämmelser internationell behörighet till svenska myndigheter när ett barn har hemvist i Sverige och i förhållande till barn i Sverige vars hemvist inte kan fastställas eller som är på flykt.

1996 års Haagkonvention innehåller, till skillnad mot Bryssel II-förordningen, bestämmelser om vilket lands lag som ska tillämpas vid avgörande av frågor om föräldrans ansvar. I enlighet med huvudregeln i 1996 års Haagkonvention ska svenska myndigheter i första hand tillämpa svensk lag vid utövandet av sin behörighet enligt bestämmelserna i konventionen. Undantagsvis får dock utländsk lag beaktas eller tillämpas.

En åtgärd som har vidtagits i en medlemsstat i EU (med undantag av Danmark) ska erkännas och förklaras verkställbar i Sverige enligt Bryssel II-förordningen. Om åtgärden i stället har beslutats i en fördragsslutande stat utanför EU ska 1996 års Haagkonvention tillämpas vid bedömningen av om åtgärden ska erkännas och få verkställas i Sverige. Åtgärder som har vidtagits i en fördragsslutande stat med stöd av bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention ska som huvudregel erkännas i övriga fördragsslutande stater. Det finns dock omständigheter som gör att ett avgörande inte behöver erkännas. En sådan vägransgrund är t.ex. om åtgärden, i strid mot grundläggande svenska förfaranderegler, har vidtagits inom ramen för ett förfarande utan att barnet har fått möjlighet att komma till tals (gäller inte brådskande fall). De parter som berörs av ett avgörande kan begära att svensk myndighet i ett särskilt förfarande prövar om avgörandet ska erkännas i Sverige. Om en åtgärd som vidtas i en fördragsslutande stat i och för sig är verkställbar där, men önskas verkställd i Sverige, ska åtgärden på ansökan förklaras verkställbar här i landet.

Enligt 6 § i den kompletterande lagen till 1996 års Haagkonvention, lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention, prövas frågan om verkställbarhet av Svea hovrätt. Samma vägransgrunder som gäller i fråga om erkännande är tillämpliga vid prövningen, och kan således leda till att en ansökan avslås. Om en ansökan om verkställbarhetsförklaring bifalls, får, enligt 9 § i den kompletterande lagen, det utländska avgörandet verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken

om det avser ett barns person och enligt utsökningsbalken om det avser ett barns egendom. Om åtgärden förklaras verkställbar i Sverige ska den verkställas som om den hade vidtagits i Sverige, enligt svensk lag.

4.2.7 Underhållsförordningen, 2007 års Haagkonvention och 2007 års Haagprotokoll

Inom ramen för Haagkonferensen för internationell privaträtt påbörjades i slutet av 1990-talet ett arbete med att utvärdera befintliga konventioner om gränsöverskridande underhållsskyldighet och överväga behovet av nya, modernare och mer effektiva instrument på området. Arbetet ledde fram till två nya instrument – Haagkonventionen av den 23 november 2007 om internationell indrivning av underhåll till barn och andra familjemedlemmar (2007 års Haagkonvention) och Haagprotokollet av den 23 november 2007 om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet (2007 års Haagprotokoll).

Parallellt med förhandlingarna inom Haagkonferensen pågick inom EU ett arbete med att ta fram en EU-förordning på området. Den 18 december 2008 antogs rådets förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet¹² (underhållsförordningen). Förordningen började tillämpas fullt ut den 18 juni 2011.

Instrumenten innehåller delvis likalydande bestämmelser och i underhållsförordningen föreskrivs att den lag som ska tillämpas på underhållsskyldighet ska fastställas i enlighet med 2007 års Haagprotokoll.

Inte bara stater utan även regionala organisationer för ekonomisk integration (i första hand avses EU) kan tillträda de nya Haaginstrumenten. EU har tillträtt 2007 års Haagprotokoll och genom tillträdet är samtliga EU:s medlemsstater, med undantag för Danmark och Förenade kungariket, bundna av det. EU undertecknade 2007 års Haagkonvention i april 2011.¹³ EU:s tillträde till konventionen, varigenom samtliga medlemsstater utom Danmark kommer att bli bundna av konventionen, förväntas ske år 2013.

¹² EUT L 7, 10.1.2009, s. 1.

¹³ EUT L 93, 7.4.2011, s. 9.

2007 års Haagprotokoll

I 2007 års Haagprotokoll regleras vilken lag som ska tillämpas på underhållsskyldighet som har sin grund i familje-, släktskaps-, äktenskaps eller svågerlagsförhållande, inbegripet underhållsskyldighet mot barn oavsett föräldrarnas civilstånd. Protokollet är universellt tillämpligt. Den lag som anvisas genom protokollets bestämmelser ska alltså tillämpas även om den är en icke fördragslutande stats lag.

2007 års Haagkonvention

2007 års Haagkonvention ska i huvudsak tillämpas på underhållsskyldighet som grundar sig på ett föräldra-barnförhållande, mot en person under 21 år. Även ansökningar om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till make (och tidigare make), som görs i samband med ett anspråk på underhåll till ett barn under 21 år, omfattas av konventionen. Konventionen ska, med vissa undantag, även i övrigt tillämpas på underhållsskyldighet mot make.

Verkställighet enligt 2007 års Haagkonvention bygger på ett exekvaturförfarande i den anmodade staten. I Sverige gäller ett exekvaturförfarande i Svea hovrätt. Skyldigheten att erkänna och förklara ett avgörande verkställbart förutsätter att avgörandet har meddelats i en fördragslutande stat till vilken den underhållsskyldige eller underhållsberättigade har viss anknytning. Erkännande och verkställighet får vägras bl.a. om avgörandet är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den anmodade staten, om avgörandet utverkats genom svikligt förfarande i samband med rättegången, om en rättegång mellan samma parter pågår vid en myndighet i den anmodade staten, förutsatt att detta förfarande inleddes först, fall där avgörandet är oförenligt med ett avgörande mellan samma parter om samma sak, förutsatt att det sistnämnda avgörandet kan erkännas och verkställas i den anmodade staten samt i vissa fall där svaranden uteblivit eller inte varit företrädd vid förfarandet i ursprungsstaten. En verkställbarhetsförklaring (dvs. beslutet vid den första formella prövningen) får inte vägras annat än på grund av *ordre public*. En part har rätt att klaga på ett beslut om verkställbarhetsförklaring. Ett överklagande får endast avse vissa i konventionen angivna grunder. Verkställighet sker enligt lagen i den anmodade staten.

I förbindelserna mellan de fördragsslutande staterna ska 2007 års Haagkonvention ersätta 1958 års Haagkonvention¹⁴ och 1973 års Haagkonvention¹⁵ i den utsträckning som konventionernas tillämpningsområde sammanfaller.¹⁶ Konventionen ska även – i förbindelserna mellan de fördragsslutande staterna och i den utsträckning som tillämpningsområdena sammanfaller – ersätta Förenta Nationernas konvention av den 20 juni 1956 om indrivning av underhållsbidrag i utlandet (New Yorkkonventionen).¹⁷ Den inverkar däremot inte på tillämpningen av konventionen av den 23 mars 1962 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om indrivning av underhållsbidrag, som ändrats genom en överenskommelse år 2000¹⁸ (1962 års nordiska indrivningskonvention), som fortsatt kan tillämpas. Vidare påverkar konventionen inte EU-instrument som antagits efter det att konventionen ingåtts. Inte heller EU-instrument antagna dessförinnan påverkas, om de avser erkännande och verkställighet.

Underhållsförordningen

Underhållsförordningens tillämpningsområde omfattar underhållsskyldighet som har sin grund i familje-, släktskaps-, äktenskaps- eller svågerlagsförhållande. Förutom avgöranden av domstol omfattar förordningen, under vissa förutsättningar, även avgöranden från andra behöriga myndigheter. Det innebär att Kronofogdemyndigheten, vid summarisk process i mål om betalningsföreläggande och handräckning avseende underhåll, omfattas av begreppet domstol. Kronofogdemyndighetens utslag och beslut i sådana mål kan alltså erkännas och verkställas i övriga medlemsstater.

Förordningen innehåller inga egna regler om hur man ska bestämma vilken lag som ska tillämpas på fastställelse av underhålls-

¹⁴ Haagkonventionen av den 15 april 1958 om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn. 1958 års Haagkonvention har införlivats i svensk rätt genom lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn.

¹⁵ Haagkonventionen av den 2 oktober 1973 om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet. 1973 års Haagkonvention har införlivats i svensk rätt genom lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet.

¹⁶ Annat kan i och för sig följa av övergångsbestämmelser.

¹⁷ Se SÖ 1958:60.

¹⁸ Se SÖ 1963:14 samt SÖ 2002:8. Konventionen har införlivats genom lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge och genom två kungörelser.

bidrag. I stället föreskrivs att den tillämpliga lagen ska fastställas i enlighet med 2007 års Haagprotokoll.

Avgöranden om underhåll som meddelats i medlemsstater bundna av 2007 års Haagprotokoll är direkt verkställbara i en annan medlemsstat. Exekvaturförfarandet har alltså avskaffats för dessa avgöranden. En svarande som inte har gått i svaromål i ursprungsmedlemsstaten har dock rätt att under vissa förutsättningar få tillstånd en förnyad prövning i ursprungsstaten av ett sådant avgörande. Det rör sig om fall när svaranden inte har blivit delgiven stämningensansökan på rätt sätt och fall där svaranden, utan egen förskyllan, varit förhindrad att bestrida underhållskravet på grund av force majeure eller andra extraordinära omständigheter, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta. De skäl för hinder mot och uppskov med verkställighet som gäller enligt lagen i den verkställande medlemsstaten ska tillämpas, om de inte är oförenliga med vissa särskilt angivna grunder. Det kan t.ex. handla om vissa frågor om preskription och, under vissa förutsättningar, oförenlighet med annan dom.

För avgöranden meddelade i en medlemsstat som inte är bunden av protokollet (dvs. Danmark och Förenade kungariket) kvarstår exekvaturförfarandet. I Sverige är Svea hovrätt exekvaturdomstol för exekvaturprövningar som fortfarande ska ske enligt underhållsförordningen. I dessa fall ska avgörandet förklaras verkställbart efter fullgörandet av vissa i förordningen angivna formaliteter. En part får ansöka om ändring av beslutet med anledning av ansökan om verkställbarhetsförklaring. En sådan ansökan görs hos Svea hovrätt. En ansökan om verkställbarhetsförklaring får avslås endast på vissa särskilt angivna grunder, bl.a. om det uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den medlemsstat där domen görs gällande, under vissa förutsättningar när en tredskodom eller en annan dom har meddelats mot en utebliven svarande som inte delgivits stämningensansökan eller motsvarande handling i tillräcklig tid och på ett lämpligt sätt för att kunna förbereda sitt svaromål eller i vissa fall när avgörandet är oförenligt med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den medlemsstat där domen görs gällande.

Underhållsförordningen är tillämplig mellan alla medlemsstater, dock inte i alla delar med avseende på Danmark. EU och Danmark har träffat ett avtal om att underhållsförordningen ska vara tillämplig mellan EU och Danmark i vissa delar. Underhållsförordningen ersatte den ursprungliga Bryssel I-förordningen i alla frågor om

underhållsskyldighet. Underhållsförordningen ersätter också förordningen om den europeiska exekutionstiteln när det gäller erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll. Det gäller dock inte europeiska exekutionstitlar om underhållsskyldighet som utfärdats i en medlemsstat som inte är bunden av 2007 års Haagprotokoll, dvs. i praktiken Förenade kungariket (Danmark är inte bundet av förordningen om den europeiska exekutionstiteln). En dom från Förenade kungariket som avser en obestridd fordran på underhåll och som intygats vara en europeisk exekutionstitel får alltså fortfarande verkställas i Sverige med stöd av förordningen om den europeiska exekutionstiteln.

Underhållsförordningen påverkar inte tillämpningen av konventioner som medlemsstaterna har tillträtt när förordningen antogs. Detta innebär att underhållsförordningen inte påverkar tillämpningen av de tidigare Haagkonventionerna om erkännande och verkställighet (1958 års Haagkonvention och 1973 års Haagkonvention) eller Luganokonventionerna. Mellan medlemsstater ska underhållsförordningen dock gälla framför konventioner som avser de frågor som regleras i förordningen. Underhållsförordningen kommer alltså att ha företräde framför bl.a. nämnda Haagkonventioner och New Yorkkonventionen i förhållandet mellan EU:s medlemsstater. Underhållsförordningen hindrar inte att 1962 års nordiska indrivningskonvention fortsatt tillämpas i förhållandet mellan Sverige och Finland. Svaranden får dock inte på grund av tillämpningen av konventionen fråntas sin rättighet att ansöka om förnyad prövning av domen vid behörig domstol i ursprungsmedlemsstaten och begära uppskov med verkställigheten. Även i förhållandet mellan Sverige och Danmark kan den nordiska konventionen fortsatt tillämpas, vilket innebär att danska avgöranden om underhållsskyldighet kan verkställas utan exekvatur med stöd av konventionen.

Underhållsförordningen och 2007 års Haagkonvention kompletteras av bestämmelser i lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet.

4.2.8 Arvsförordningen m.m.

Inom EU har, som ovan angetts, nyligen också antagits en arvsförordning. Förordningen reglerar frågor om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och

verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg. Förordningen trädde i kraft den 16 augusti 2012, men dess bestämmelser ska, med några få undantag, börja tillämpas först den 17 augusti 2015.

Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla EU:s medlemsstater utom Danmark, Förenade kungariket och Irland. Bestämmelserna i arvsförordningen om erkännande, verkställbarhet och verkställighet av domar och förlikningar inför domstol bygger på den ursprungliga Bryssel I-förordningen och underhållsförordningen. Bestämmelserna innebär bl.a. att en dom som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den staten ska kunna verkställas i en annan medlemsstat sedan domen har förklarats verkställbar där i enlighet med ett i förordningen föreskrivet förfarande. Arvsförordningen innehåller även bestämmelser om godkännande och verkställbarhet av officiella handlingar. En officiell handling som har fastställts i en medlemsstat ska ha samma bevisvärde i en annan medlemsstat som den har i ursprungsmedlemsstaten eller ett bevisvärde som är så jämförbart som möjligt, under förutsättning att detta inte uppenbarligen strider mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den berörda medlemsstaten.

Internationella arvsfrågor regleras i Sverige i dag, förutom när det gäller nordiska förhållanden, i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo (IDL). Den lagen innehåller bestämmelser om tillämplig lag för rätten till arv och därmed sammanhängande frågor, om svensk behörighet i arvsfrågor samt om erkännande och verkställighet av utländska avgöranden om bodelning efter makes död, arv eller testamente. Förfarandet i IDL förutsätter ett exekvaturförfarande för verkställighet av utländska avgöranden. I IDL anges att ansökan om verkställighet görs hos Svea hovrätt. IDL bygger inte på någon internationell överenskommelse.

I förhållande till de nordiska länderna gäller tre andra lagar – lagen (1935:44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m.m., lagen (1935:45) om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge och lagen (1935:46) om tillsyn i vissa fall å oskiftat dödsbo efter medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge. Lagarna införlivar konventionen den 19 november 1934 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om arv, testamente och boutredning (den nordiska arvskonventionen). Konventionen reglerar förhållandet för medborgare i en nordisk stat som har hemvist i en annan nordisk stat. När det gäller frågor om erkän-

nande och verkställighet av utländska avgöranden hänvisas i nämnda lagar till lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område. Bestämmelserna om erkännande och verkställighet i den lagen innebär bl.a. att det inte behövs något exekvaturförfarande för att nordiska arvsavgöranden ska kunna verkställas. När det gäller den nordiska arvskonventionen har det träffats en överenskommelse mellan de nordiska länderna om ändring av den konventionen, särskilt mot bakgrund av att den nya arvsförordningen innebär att internationella arvsfrågor, för Sveriges och Finlands del, faller inom EU:s exklusiva kompetens. Det ska dock tilläggas att arvsförordningen, för Sveriges och Finlands del, innehåller ett undantag som innebär att nuvarande nordiska bestämmelser om erkännande och verkställighet får gälla även fortsättningsvis.

En särskild utredare har fått i uppdrag att föreslå de författningsändringar som arvsförordningen och ett eventuellt tillträde till överenskommelsen om ändring i den nordiska arvskonventionen ger anledning till. I uppdraget ingår bl.a. att analysera vilka delar av IDL som kan fortsätta att tillämpas och att analysera vad arvsförordningen har för inverkan på den nordiska regleringen. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2014 (dir. 2012:106).

4.3 Svenska bestämmelser om verkställighet av domar m.m.

För att utländska domar ska få verkställas i Sverige krävs en särskild föreskrift om det. Detta följer av 3 kap. 2 § UB.

4.3.1 Europeiska instrument

1988 års Luganokonvention har införlivats i svensk rätt genom lagen (1992:794) om Luganokonventionen.¹⁹ Brysselkonventionen har på motsvarande sätt införlivats i svensk rätt genom lagen (1998:358) om Brysselkonventionen. Den ursprungliga Bryssel I-förordningen är, liksom andra EU-förordningar, direkt tillämplig i Sverige utan att den genomförs genom nationell normgivning. Även 2007 års

¹⁹ Lagen har upphävts genom lagen (2009:1309) om upphävande av lagen om Luganokonventionen.

Luganokonvention är direkt tillämplig i Sverige utan att den genomförs genom nationell normgivning.

Brysselkonventionen, 2007 års Luganokonvention samt den ursprungliga Bryssel I-förordningen kompletteras av *lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden* (2006 års lag). I den lagen finns kompletterande bestämmelser även till förordningen om den europeiska exekutionstiteln och Danmarksavtalet.

I 2006 års lag finns bestämmelser om bl.a. exekvaturförfarandet i Svea hovrätt och Högsta domstolen såvitt avser avgöranden enligt den ursprungliga Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen, 2007 års Luganokonvention och Danmarksavtalet. En verkställbarhetsförklaring är en förutsättning för att få ett utländskt avgörande hänförligt till angivna instrument verkställt i Sverige. Verkställighet kan ske av alla slags avgöranden som faller inom konventionernas eller den ursprungliga Bryssel I-förordningens sakliga tillämpningsområde, oavsett avgörandets rubricering. Detta innebär att även beslut om säkerhetsåtgärder och andra interimistiska beslut som har meddelats med stöd av konventionerna eller Bryssel I-förordningen omfattas av bestämmelsen.

Av 7 § första stycket i 2006 års lag framgår att ett utländskt avgörande som med stöd av den ursprungliga Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen, 2007 års Luganokonvention eller Danmarksavtalet har förklarats vara verkställbart i Sverige ska verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk dom som har vunnit laga kraft, om inte annat följer av gemenskapsrättsakten eller det internationella instrumentet. Detta gäller även om det utländska avgörandet inte har vunnit laga kraft (det finns dock en möjlighet till vilandeförklaring, se 8 § samma lag). Rätten till verkställighetsåtgärder är dock begränsad till säkerhetsåtgärder fram till dess att fristen för att söka ändring har löpt ut och intill dess att ansökan har bifallits efter överklagande. Bestämmelsen innebär att utsökningsbalkens regler fullt ut blir tillämpliga när det gäller verkställigheten som sådan, dock under förutsättning att det internationella instrumentet inte säger annat. Verkställighet är inte en automatisk följd av ett bifallande exekvaturbeslut. Sökanden måste själv ansöka om verkställighetsåtgärder hos Kronofogdemyndigheten.

Av andra stycket samma paragraf följer att vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör en säkerhetsåtgärd ska i stället bestämmelserna om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan

säkerhetsåtgärd tillämpas. Med uttrycket säkerhetsåtgärd avses i första hand sådana åtgärder som kan jämföras med åtgärder enligt 15 kap. rättegångsbalken (RB), dvs. kvarstad, återställande av rubbad besittning och olika andra åtgärder för att säkerställa sökandens rätt. Den utländska säkerhetsåtgärden ska verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad m.m. Dessa bestämmelser finns i 16 kap. 11–16 §§ utsökningsbalken.

Vid verkställighet enligt förordningen om den europeiska exekutionstiteln finns det inte något sådant mellanliggande kontrollförfarande som exekvaturprövningen utgör. I stället får Kronofogdemyndigheten enligt artikel 23 i förordningen besluta om vilandeförklaring eller begränsning av verkställigheten, om talan har förts mot avgörandet. I 11 § i 2006 års lag anges att om ett utländskt avgörande har intygats vara en europeisk exekutionstitel, ska avgörandet verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk dom som har vunnit laga kraft, om inte annat följer av artikel 21 eller 23 i förordningen om den europeiska exekutionstiteln. Artikel 23 i förordningen om den europeiska exekutionstiteln har således ett snävare tillämpningsområde än artikel 46 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen (vilken artikel behandlar vilandeförklaring) på så sätt att den senare omfattar alla avgöranden som inte har vunnit laga kraft medan bestämmelsen i förordningen om den europeiska exekutionstiteln endast omfattar avgöranden mot vilka talan har förts. Ett avgörande kan dock intygas vara en europeisk exekutionstitel även om avgörandet inte har vunnit laga kraft. Har så skett och har gäldenären fört talan mot avgörandet, följer det av artikel 23 i förordningen om den europeiska exekutionstiteln att en svensk kronofogdemyndighet vid prövningen av en ansökan om verkställighet av avgörandet får begränsa verkställigheten. En förutsättning för att begränsa verkställigheten på sätt som anges i artikel 23 är alltså att gäldenären har fört talan mot avgörandet. Det är däremot inte möjligt att begränsa verkställigheten på sätt som anges i artikel 23 beträffande icke lagakraftvunna avgöranden mot vilka talan inte har förts.

Lagen (2008:879) om europeiskt betalningsföreläggande kompletterar förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om förfarandet vid ett europeiskt betalningsföreläggande och bestämmelser om verkställighet av domar i europeiska betalningsförelägganden.

Enligt förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande ska förfarandet vid verkställighet av ett utfärdat europeiskt betalningsföreläggande regleras av lagstiftningen i den medlemsstat där verkställighet söks. Ett betalningsföreläggande som utfärdats och förklarats verkställbart i en annan medlemsstat ska verkställas enligt samma villkor som ett verkställbart beslut som utfärdats i verkställighetsmedlemsstaten (artikel 21.1). Ett europeiskt betalningsföreläggande som har förklarats verkställbart jämförs med en svensk dom som har vunnit laga kraft (3 kap. 3 § utsökningsbalken). Ett europeiskt betalningsföreläggande som har förklarats verkställbart får alltså verkställas i Sverige utan särskilda villkor.

Vid verkställighetsförfarandet i Sverige tillämpas utsökningsbalkens bestämmelser, om inte något annat följer av artiklarna 22 och 23 i förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande. Den närmare gränsdragningen mellan utsökningsbalken och de nämnda artiklarna har överlämnats till rättstillämpningen. Det är också Kronofogdemyndigheten som fattar beslut i fråga om när verkställighet ska vägras enligt förordningen.

Lagen (2008:1038) om europeiskt småmålsförfarande kompletterar förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om vilka regler som ska tillämpas i det europeiska småmålsförfarandet och bestämmelser om verkställighet av domar i europeiska småmål.

Enligt förordningen om det europeiska småmålsförfarandet ska verkställighetsförfarandet regleras av lagstiftningen i den medlemsstat där verkställighet söks, om annat inte följer av förordningen. Verkställighet ska ske enligt samma villkor som för en dom som har meddelats i verkställighetsmedlemsstaten.

I Sverige är det Kronofogdemyndigheten som handlägger ärenden om verkställighet enligt förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande. Vid verkställighet av en dom enligt det europeiska småmålsförfarandet tillämpas utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av en dom som har vunnit laga kraft, om inte annat följer av förordningen. Den närmare gränsdragningen mellan utsökningsbalken och bestämmelserna i förordningen har överlämnats till rättstillämpningen.

Det är också Kronofogdemyndigheten som fattar beslut i fråga om när verkställighet ska vägras enligt förordningen. I förarbeten till lagen anges att det inte torde finnas något hinder mot att så sker när det gäller domar i europeiska småmål då bestämmelsen i artikeln syftar till att uppnå en gemensam reglering av under vilka förut-

sättningar som verkställighet ska vägras.²⁰ Vidare anges att artikel 22.1 i förordningen knappast torde innebära att Sverige skulle vara tvunget att införa en ordning som innebär att en domstol ska fatta beslut i dessa frågor utan att det i stället får betraktas som ett förbiseende att inte också behöriga myndigheter nämns som möjliga beslutsorgan.

Bryssel II-förordningen kompletteras av *lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen*. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om förfarandet vid Svea hovrätt och Högsta domstolen för att få ett utländskt avgörande verkställt i Sverige, när en verkställbarhetsförklaring krävs. Som ovan nämnts är vissa avgöranden enligt Bryssel II-förordningen verkställbara utan verkställbarhetsförklaring (även om det fortfarande är möjligt att begära en sådan prövning i dessa fall). Om en ansökan om verkställbarhetsförklaring bifalls, eller om en sådan förklaring inte behövs, får det utländska avgörandet verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken om det avser ett barns person, och enligt utsökningsbalken om det avser ett barns egendom eller rättegångskostnader. Verkställighet som avser ett barns person kan gälla t.ex. vårdnad eller umgänge och verkställighet som avser ett barns egendom kan t.ex. röra åtgärder för att hindra att viss egendom avyttras. Efter att verkställbarhetsförklaring bifallits får verkställighet ske först när en viss frist för att ansöka om ändring har löpt ut eller när ett beslut har meddelats med anledning av att ändring har sökts. För verkställigheten gäller vad som är föreskrivet om verkställighet av svensk domstols avgörande i motsvarande fall (andra stycket i nämnd paragraf).

Det ska noteras att beslut beträffande barnets egendom som inte rör skydd för barnet faller utanför Bryssel II-förordningens tillämpningsområde men kan verkställas med stöd av Bryssel I-förordningen.

Underhållsförordningen och 2007 års Haagkonvention kompletteras av bestämmelser i *lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet*. Även denna lag innehåller bestämmelser om bl.a. exekvaturförfarandet vid Svea hovrätt och Högsta domstolen, när sådant förfarande krävs. Som ovan nämnts krävs enligt underhållsförordningen inte någon exekvaturprövning för avgöranden från stater som är bundna av 2007 års Haagprotokoll.

²⁰ Prop. 2007/08:165, s. 25.

Av 10 § i den kompletterande lagen framgår att om ett utländskt avgörande är verkställbart utan att det behövs någon verkställbarhetsförklaring, eller om en ansökan om verkställbarhetsförklaring bifalls, får det utländska avgörandet verkställas enligt utsökningsbalken som ett motsvarande svenskt avgörande. Om det inte finns någon motsvarighet till det utländska avgörandet anges, i samma paragraf, att avgörandet ska verkställas som en dom. Vilka bestämmelser i utsökningsbalken som blir tillämpliga beror alltså på vilket slags utländskt avgörande det är fråga om. Även olika interimistiska beslut omfattas av bestämmelsen. Innehåller ett utländskt avgörande ett förordnande om säkerhetsåtgärd, följer det av bestämmelsen att beslutet ska verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad m.m. (16 kap. 11–16 §§). Av andra stycket i paragrafen framgår att utsökningsbalken bara gäller om annat inte följer av underhållsförordningen. Exempel på bestämmelser i förordningen som kan behöva tillämpas framför utsökningsbalkens bestämmelser är artikel 21, om hinder mot och uppskov med verkställigheten, och artikel 43, om företrädesrätt för underhållsfordringar.

4.3.2 Nordiskt samarbete

De nordiska länderna har sedan länge ett samarbete när det gäller erkännande och verkställighet av domar. De viktigaste svenska bestämmelserna på området finns i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område (1977 års lag) och i förordningen (1977:1005) om nordisk verkställighet på privaträttens område. Av 7 § i 1977 års lag framgår att lagen inte tillämpas om annat följer av de gemenskapsrättsakter och internationella instrument som omfattas av 2006 års lag. Detta innebär bl.a. att bestämmelserna i 2007 års Luganokonvention, Brysselkonventionen och Bryssel I-förordningen har företräde framför 1977 års lag.

Mellan de nordiska länderna har också ingåtts 1932 års konvention mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar. Konventionen har införlivats i svensk rätt genom lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge.²¹

²¹ Lagen har ändrat namn och benämns numera lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Island.

Lagen förutsätter inte ett exekvaturförfarande. För Sveriges del har 2007 års Luganokonvention ersatt 1932 års konvention. 1932 års konvention ska dock fortsätta att gälla på områden där 2007 års Luganokonventionen inte är tillämplig och beträffande domar som har meddelats och handlingar som upprättats eller registrerats som officiella handlingar före den konventionens ikraftträdande.

Som nämnts ovan (avsnitt 4.2.7) finns, beträffande underhållsskyldighet, ett nordiskt samarbete i form av 1962 års nordiska indrivningskonvention med överenskommelse. Regelverken innehåller bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och vissa skriftliga förbindelser avseende underhållsbidrag till make, förutvarande make, barn, styvbarn eller barnets mor. Konventionen har införlivats i svensk rätt genom lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge och genom två kungörelser. Som redan nämnts hindrar inte underhållsförordningen att 1962 års nordiska indrivningskonvention, under vissa förutsättningar, fortsatt tillämpas i förhållandet mellan Sverige och Finland. I förhållandet mellan Sverige och Danmark innebär fortsatt tillämpning att danska avgöranden om underhållsskyldighet kan verkställas utan exekvatur med stöd av konventionen. Danmark har dock, som tidigare angetts, avgett en förklaring som innebär att de avser tillämpa den nya Bryssel I-förordningen.²² Detta innebär att danska avgöranden kommer att kunna verkställas utan exekvatur i Sverige enligt den nya Bryssel I-förordningen, och vice versa.

4.3.3 Övriga författningar

Internationella arvsfrågor i Sverige regleras, som ovan nämnts, i *IDL*. Lagen innehåller bestämmelser om bl.a. erkännande och verkställighet av utländska avgöranden. Förfarandet i *IDL* förutsätter ett exekvaturförfarande för verkställighet av utländska avgöranden. I 2 kap. 12 § *IDL* anges att ansökan om verkställighet görs hos Svea hovrätt. Som ovan angetts har en särskild utredare fått i uppdrag att bl.a. analysera vilka delar av *IDL* som kan fortsätta att tillämpas efter tillträdet till arvsförordningen.

I *lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap* finns bestämmelser om upplösning av äktenskap som meddelats i främmande stat. På ansökan av

²² EUT L79, 21.3.2013, s. 4.

make är det Svea hovrätt som prövar huruvida beslut om upplösning av äktenskap som meddelats i främmande stat ska gälla i Sverige. I lagen görs en hänvisning till Bryssel II-förordningen och till lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention. 1996 års Haagkonvention reglerar tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldransvar och åtgärder till skydd för barn. 1904 års lag gäller inte om något annat följer av lagen om 1996 års Haagkonvention. Det innebär att en bestämmelse i 1904 års lag blir tillämplig först sedan det har konstaterats att det inte finns någon bestämmelse som är tillämplig i lagen om 1996 års Haagkonvention. Mellan EU:s medlemsstater, med undantag för Danmark, gäller Bryssel II-förordningen och inte 1996 års Haagkonvention, i den mån den aktuella frågan regleras av de båda instrumenten.

Lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden är tillämplig på frågor om makars och sambors förmögenhetsförhållanden när det finns anknytning till en främmande stat och gäller endast sådana samboförhållanden där ingen av samborna är gift. Ett utländskt domstolsavgörande som är verkställbart i domstolslandet och som gäller i Sverige får enligt lagen verkställas här om avgörandet har förklarats verkställbart. Svea hovrätt prövar en ansökan om verkställbarhetsförklaring enligt lagen.

I *lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor* finns bestämmelser om faderskap och om föräldraskap enligt 1 kap. 9 § föräldraskapen i internationella förhållanden. Lagen gäller även i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge med undantag för bestämmelserna om giltigheten av utländska faderskapsavgöranden. I dessa delar gäller i förhållande till de angivna länderna lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden. Enligt lagen gäller ett avgörande av en utländsk domstol som innebär att ett faderskap har fastställts eller hävts och som har vunnit laga kraft i Sverige, om det med hänsyn till en parts hemvist eller medborgarskap eller annan anknytning fanns skälig anledning att talan prövades i den främmande staten. Vissa undantag från huvudregeln finns dock. Ett sådant avgörande gäller t.ex. inte om svaranden, i fall där han eller hon inte har gått i svaromål, inte har fått kännedom om den väckta talan i tillräcklig tid för att kunna svara i saken eller om svaranden annars inte har fått rimliga möjligheter att föra sin talan i den utländska rättegången, om avgörandet strider mot en svensk dom eller om en rättegång om faderskapet pågår i Sverige. Frågan om ett avgörande som omfattas av lagen gäller i Sverige kan prövas av Svea hovrätt.

Lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn (verkställighetslagen) införlivar två konventioner med svensk lag. Det gäller dels Europarådskonventionen den 20 maj 1980 om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn (1980 års Europarådskonvention), dels Haagkonventionen den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (1980 års Haagkonvention).

När det gäller 1980 års Europarådskonvention omfattar verkställighetslagen avgöranden om vårdnad, umgänge eller rätten att ta vård om ett barn som har meddelats i en fördragslutande stat (5 §). Ett avgörande om vårdnad, umgänge eller rätten att ta vård om ett barn som har meddelats av en stat som har tillträtt Europarådskonventionen gäller i Sverige. Det får också efter ansökan verkställas här, under förutsättning att avgörandet kan utgöra grund för verkställighet i den stat där det har meddelats (5 §). Vägransgrunder och särskilda villkor finns i 6–8 §§. Mål om verkställighet av ett avgörande ska handläggas skyndsamt (15 §). Sverige har reserverat sig enligt artikel 17 i Europarådskonventionen vilket innebär att Sverige kan vägra att lämna ut ett barn om det skulle strida mot barnets bästa. Enligt 13 § verkställighetslagen görs en ansökan om verkställighet av ett avgörande som är hänförligt till 1980 års Europarådskonvention hos tingsrätten i den ort där barnet har sitt hemvist. Om en annan tingsrätt handlägger ett mål mellan samma parter om vårdnaden, boendet eller umgänget, får verkställighet också sökas hos den tingsrätten. Om det inte finns någon annan behörig domstol, tas frågan om verkställighet upp av Stockholms tingsrätt.

1980 års Haagkonvention behandlar frågor om olovligt bortförande eller kvarhållande, dvs. när ett barn har förts bort från eller hålls kvar i en konventionsstat i strid mot den rätt att vårda barnet som tillkommer en vårdnadshavare eller annan på grund av lag eller ett avgörande (art. 12 jämförd med art. 3). Om det är fråga om ett olovligt bortförande eller kvarhållande, är en konventionsstat i princip skyldig att besluta att barnet ska återlämnas. Enligt 12 § i verkställighetslagen får överflyttning av barn dock vägras i vissa fall, bl.a. om det finns en allvarlig risk för att överflyttningen skadar barnets kroppsliga eller själsliga hälsa eller i övrigt försätter barnet i en situation som inte är godtagbar.

Ansökan om överflyttning av barn enligt 1980 års Haagkonvention görs hos Stockholms tingsrätt. På verkställighetsförfarandet tillämpas 21 kap. FB i stora delar.

I *lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention* finns kompletterande bestämmelser till 1996 års Haagkonvention. Lagen innehåller bestämmelser om bl.a. godkännande av en placering av ett barn i Sverige och bestämmelser om visst informationsutbyte om ett barns situation m.m. I lagen finns även bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden enligt konventionen. Som ovan nämnts (avsnitt 4.2.6) är Svea hovrätt behörig domstol för de förfaranden om erkännande och verkställbarhet som avses i artiklarna 24 och 26 i konventionen. För verkställigheten gäller vad som är föreskrivet om verkställighet av svensk domstols avgörande i motsvarande fall.

Sverige har också ingått några bilaterala överenskommelser med andra stater om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar. I förhållande till Schweiz gäller *lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz*. Enligt *lagen om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz*²³ gäller inte den *lagen* om 2007 års Lugano-konvention är tillämplig. I förhållande till Österrike gäller *lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område*, i den mån inte annat följer av de unionsrättsakter och internationella instrument som omfattas av 2006 års lag. En tillämpning av 1983 års lag aktualiseras framför allt i fråga om äldre österrikiska avgöranden. Verkställighet av avgöranden hänförliga till nämnda lagar förutsätter en exekvaturprövning. Av de angivna lagarna framgår att Svea hovrätt är exekvaturdomstol.

4.4 Exekvaturförfarandet vid Svea hovrätt

Som redogjorts för ovan är Svea hovrätt exekvaturdomstol i en rad olika fall. Här lämnas en redogörelse för hur exekvaturförfarandet enligt 2006 års lag, i huvudsak, går till. Förfarandet enligt den lagen är i stora delar detsamma enligt övriga författningar som föreskriver ett exekvaturförfarande i Svea hovrätt för verkställbarhet. En viktig skillnad mellan olika instrument i utformningen av exekvaturförfarandet kan dock nämnas. Enligt vissa instrument är förfarandet kontradiktoriskt redan från början. En prövning av eventuella vägransgrunder sker vid det förfarandet redan inledningsvis. Det görs alltså inte en prövning i olika steg i samma instans på det sätt som föreskrivs i bl.a. 2006 års lag.

²³ SFS 2009:1306.

I det exekvaturförfarande som sker i olika steg inleds ett förfarande genom att en part ger in en ansökan till en för varje medlemsstat särskilt utpekad domstol. I Sverige är Svea hovrätt behörig domstol. Sökanden ska ge in en kopia av den domen ansökan avser och ett intyg utfärdat enligt ett standardformulär. Uppgift ska vidare lämnas om att domen är verkställbar i ursprungsstaten, vilket, utöver att erforderliga handlingar getts in, är en förutsättning för verkställbarhet. I detta första skede av exekvaturförfarandet ska domstolen enbart göra en formell prövning och motparten ska inte beredas tillfälle att yttra sig över ansökan. Domstolen är i detta skede domför med en lagfaren domare och ska pröva verkställbarhetsfrågan på grundval av de handlingar som sökanden åberopar. Om de formella förutsättningarna är uppfyllda ska domstolen förklara domen verkställbar. Sökanden har i detta läge en begränsad rätt till säkerhetsåtgärder. Vilka säkerhetsåtgärder som kan komma i fråga bestäms av verkställighetslandets egna processuella regler, vilket för svenskt vidkommande innebär bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken. Någon prövning av vägransgrunder, dvs. omständigheter som kan utgöra hinder för erkännande och verkställighet, ska inte ske i det första skedet. Någon möjlighet till vilandeförklaring av målet finns inte i detta stadium av exekvaturförfarandet. En verkställbarhetsförklaring medför i princip att den utländska domen i verkställighets hänseende blir jämställd med en dom meddelad i Sverige.

Efter hovrättens första prövning ska motparten, för det fall prövningen utmynnat i ett bifall till ansökan om verkställbarhetsförklaring, delges beslutet. Sökanden ska också omedelbart underrättas om beslutet i anledning av ansökan om verkställbarhetsförklaring.

En part får ansöka om ändring av ett beslut med anledning av en ansökan om verkställbarhetsförklaring. Ansökan om ändring prövas även i detta andra skede av Svea hovrätt. En sådan ansökan ska som huvudregel ges in inom en månad efter delgivningen av beslutet. Om klaganden har hemvist i en annan medlemsstat än den där verkställbarhetsförklaringen meddelades, ska dock fristen vara två månader från den dag då beslutet delgavs honom eller henne.

Förfarandet vid prövningen av en ansökan om ändring regleras av bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av en tingsrätts beslut, om inte annat följer av unionsrättsakten eller det internationella instrumentet. I detta skede är förfarandet kontradiktiskt, dvs. motparten får tillfälle att yttra sig. En prövning av ansökan om ändring avgörs i hovrätten av tre lagfarna domare. Den domare

som har prövat ansökan i det första skedet får inte delta i prövningen av en ansökan om ändring.

En ansökan om verkställbarhetsförklaring får, förutom av de skäl som angetts ovan, vägras eller upphävas endast på vissa särskilt angivna grunder. Dessa är bl.a. om det uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den medlemsstat där domen görs gällande, om det är en tredskodom eller en annan dom som har meddelats mot en utebliven svarande och svaranden inte har delgetts stämningsansökan eller motsvarande handling i tillräcklig tid och på ett lämpligt sätt för att kunna förbereda sitt svaromål, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta, om avgörandet är oförenligt med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den medlemsstat där domen görs gällande, om avgörandet är oförenligt med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i en tredje stat mellan samma parter och rörande samma sak, om den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den medlemsstat där domen görs gällande.

Den utländska domen får aldrig omprövas i sak. Det följer av förbudet i art. 45.1 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen mot att avslå eller upphäva verkställbarhetsförklaringen på några andra grunder än dem som ges i art. 34 och 35 att den heller inte kan avslås på grund av efterkommande omständigheter såsom att skulden i fråga redan är betald. En sådan invändning får i stället prövas av Kronofogdemyndigheten på verkställighetsstadiet.²⁴

Ett avgörande som har meddelats med anledning av att ändring har sökts får överklagas till Högsta domstolen. Vid handläggningen i Högsta domstolen tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av hovrätts beslut, om inte annat följer av unionsrättsakten eller det internationella instrumentet. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till Högsta domstolen.

²⁴ Se Lennart Pålsson, Michael Hellner, Bryssel I-förordningen jämte Bryssel- och Lugano-konventionerna (version den 31 december 2012, Zeteo, [första upplagan med tillägg och ändringar]), under avsnitt 3, punkten 174. Se även mål C-139/10 Prism Investments, REU 2011 s. I-0000, punkt 40.

4.4.1 Författningar som anger Svea hovrätt som exekvaturdomstol

Utöver de ovan nämnda instrumenten är Svea hovrätt exekvaturdomstol i ytterligare ett flertal fall. För fullständighetens skull anges i sammanställningen nedan samtliga författningar där Svea hovrätt anges som exekvaturdomstol.

- Lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention.
- Lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet.
- Lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.
- Lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen.
- Lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.
- Lagen (2005:253) om ersättning från de internationella oljeskadefonderna.
- Lagen (1994:2087) med anledning av Sveriges tillträde till den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter.
- Sjölagen (1994:1009).
- Lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden.
- Lagen (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser.
- Lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik.
- Lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor
- Lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område.
- Lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet (införlivar 1973 års Haagkonvention).

- Lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg.
- Atomansvarighetslagen (1968:45).
- Lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn (införlivar 1958 års Haagkonvention).
- Lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo.
- Lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz.
- Lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

4.5 Hur olika exekutionstitlar verkställs i Sverige

Den faktiska verkställigheten av en dom eller annan exekutionstitel som innefattar betalningsskyldighet eller annan förpliktelse regleras i UB. Verkställighet som avser betalningsskyldighet sker genom utmätning (1 kap. 1 § UB). Den som vill att ett verkställbart avgörande ska verkställas får lämna in en ansökan till Kronofogdemyndigheten, som är verkställande myndighet (1 kap. 3 § UB). Sökanden ska bl.a. ange den åtgärd som han eller hon yrkar och ge in den exekutionstitel som ligger till grund för ansökan om verkställighet (2 kap. 2 § UB).

Exekutionstitlar för vilka verkställighet får äga rum är domstols dom, utslag eller beslut. Som exekutionstitel räknas även

- beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd,
- förlikning som är stadfäst av domstol och medlingsöverenskommelse som har förklarats verkställbar av domstol,
- godkänt strafföreläggande,
- godkänt föreläggande av ordningsbot eller godkänt avgiftsföreläggande,
- skiljedom,
- förbindelse angående underhållsbidrag,

- förvaltningsmyndighets beslut som enligt särskild föreskrift får verkställas,
- handling som enligt särskild föreskrift får läggas till grund för verkställighet,
- Kronofogdemyndighetens utslag eller beslut i mål om betalningsföreläggande eller handräckning och
- europeiskt betalningsföreläggande som har förklarats verkställbart av Kronofogdemyndigheten.

Det som i utsökningsbalken sägs om dom gäller, om inte annat föreskrivs, i tillämpliga delar även domstols utslag eller beslut, Kronofogdemyndighetens utslag eller beslut i mål om betalningsföreläggande eller handräckning samt europeiskt betalningsföreläggande som har förklarats verkställbart av Kronofogdemyndigheten (3 kap. 1 § UB).

För verkställighet i Sverige av utländsk exekutionstitel krävs, som angetts ovan, särskilda föreskrifter (3 kap. 2 § UB).

Nedan görs en översiktlig genomgång av de privaträttsliga exekutionstitlar för vilka verkställighet får äga rum i Sverige.

Domar

Förutsättningarna för verkställighet av domar anges i 3 kap. 3 § UB. Där anges att en dom får verkställas utan särskilda villkor, när den har vunnit laga kraft. Av andra stycket framgår att om talan fullföljts endast mot viss del av en dom, får domen i övrigt, när det kan ske, verkställas såsom lagakraftäggande dom, om inte annat förordnas med anledning av den fullföljda talan. Att verkställighet av en dom får ske utan särskilda villkor innebär att det inte krävs ställande av säkerhet eller liknande innan verkställighet får äga rum och att verkställigheten utan vidare får fullföljas till slut.

En dom som inte har vunnit laga kraft får verkställas i de fall och under de villkor som anges i 3 kap. 5–9 §§ UB (3 kap. 4 § UB). I andra stycket i samma paragraf erinras om att det i 8 kap. 4 § samt 13 kap. 1 och 14 §§ UB finns bestämmelser om hinder mot att utmätt egendom säljs eller influtna medel betalas ut. Att en dom får verkställas innan den har vunnit laga kraft innebär inte utan vidare att verkställigheten får fullföljas till slut. I vissa fall gäller att utmätt egendom inte får säljas innan domen har vunnit laga kraft eller att

influtna medel inte får betalas ut innan domen har vunnit laga kraft, om inte säkerhet ställs.

Enligt 3 kap. 5 § 1 UB får verkställighet av dom i växel mål eller checkmål äga rum så snart domen har meddelats, och gäldenären kan inte avvärja verkställighet genom att ställa säkerhet (jfr 3 kap. 6 § UB). Utmätt egendom får också i sådana fall i allmänhet säljas trots att domen inte har vunnit laga kraft. Viss specialreglering gäller dock beträffande lös egendom som har betydande värde och fast egendom. Sådan egendom får inte säljas utan gäldenärens samtycke förrän domen har vunnit laga kraft, dock med undantag för lös egendom som hastigt faller i värde eller fordrar alltför kostsam vård (8 kap. 4 § UB). Influtna medel får inte heller betalas ut innan domen har vunnit laga kraft, om inte säkerhet ställs (13 kap. 14 § p. 1 UB; jfr dock 13 kap. 19 § UB).

Verkställighet får, enligt 3 kap. 5 § 2 UB, även ske genast av tredskodom där betalningsskyldighet har ålagts en part som uteblivit eller underlåtit att avge svaromål eller, då kärandens yrkande grundas på skriftligt fordringsbevis, inte har visat sannolika skäl för sin inställning. Beträffande den fortsatta verkställigheten gäller detsamma som i fråga om domar i växel- och checkmål med den skillnaden att influtna medel utan säkerhet får betalas ut redan innan domen har vunnit laga kraft. Om tredskodomen upphävs genom domen i återvinningsmålet, följer av bestämmelsen i 3 kap. 22 § UB om upphävande av exekutionstitel att den inte längre kan föranleda verkställighet.

Huvudregeln för verkställighet av betalningsdomar som inte vunnit laga kraft, och som inte omfattas av 5 §, finns i 3 kap. 6 § UB. Där anges att annan dom varigenom betalningsskyldighet har ålagts än som avses i 5 § får verkställas genast, om inte gäldenären hos Kronofogdemyndigheten nedsätter pengar till belopp som svarar mot betalningsskyldigheten den dag nedsättningen sker jämte förrättningskostnader eller som pant ställer ett motsvarande tillgodohavande hos bank eller kreditmarknadsföretag jämte den ränta som belöper på tillgodohavandet för tiden därefter. När domen har meddelats av underrätt kan gäldenären ställa annan säkerhet för betalningsskyldigheten jämte förrättningskostnader.

I 3 kap. 6 § andra stycket i samma paragraf anges att om gäldenären fullgjort vad som angetts först sedan åtgärd har vidtagits för verkställighet av domen, ska åtgärden återgå, om det kan ske. Be-

stämelsen rör endast betalningsskyldighet i pengar.²⁵ Medel som efter utmätning har inlutit i målet får enligt 13 kap. 14 § 1 UB inte betalas ut förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft, om inte säkerhet ställs. Exekutionstitlar som avser underhållsbidrag får dock vanligen verkställas på samma sätt som lagakraftägande dom. I de fallen krävs inte säkerhet vid utbetalningen (jfr 3 kap. 9 § UB).

I fall där högre rätt förklarat talan mot dom varigenom betalningsskyldighet har ålagts förfallen, får domen verkställas genast, dvs. som en icke lagakraftvunnen tredskodom, om inte annat förordnats med anledning av ansökan om målets återupptagande (3 kap. 7 § UB). Samma sak gäller i fall där hovrätt vägrat en part prövningstillstånd vid talan mot tingsrätts dom, varigenom betalningsskyldighet har ålagts parten. Med undantag för lös egendom som har betydande värde och fast egendom får utmätt egendom även säljas och inlutna medel betalas ut utan säkerhet trots att domen inte har vunnit laga kraft.

Domar som avses i 3 kap. 7 § kan också verkställas enligt 6 §. I dessa fall får alltså utmätt egendom som regel inte säljas och inlutna medel inte utan säkerhet betalas ut förrän domen har vunnit laga kraft eller verkställighet kan äga rum enligt 7 § andra stycket.

En dom som innebär att någon har förpliktats att utge lös egendom får, enligt 3 kap. 8 § UB, verkställas genast, om säkerhet ställs för återbäring av egendomen jämte avkastning. Detta gäller dock inte, om förpliktelsen har ålagts som särskild rättsverkan av brott. Paragrafen åsyftar inte bara viss bestämd egendom utan även generiska prestationer och medger full verkställighet.²⁶ Bestämmelsen är bl.a. tillämplig när den som har köpt egendom under förbehåll om återtaganderätt genom dom har ålagts utge egendomen till säljaren.²⁷

En dom, som enligt annan lag eller enligt förordnande av domstolen får verkställas innan den har vunnit laga kraft, verkställs såsom lagakraftägande dom, om inte annat följer av lagen eller förordnandet (se 3 kap. 9 § UB). Detta gäller även utslag och beslut (se 3 kap. 1 § UB).

När en domstol förordnar om förtida verkställighet ska den pröva om säkerhet ska ställas för eventuellt skadestånd, om domen senare skulle ändras (se 17 kap. 14 § RB). I 10 § lagen (1981:775) om införande av utsökningsbalken (UP) finns också en bestämmelse

²⁵ Prop. 2005/06:200, s. 300.

²⁶ Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zetee), kommentaren till 3 kap. 8 §.

²⁷ Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zetee), kommentaren till 3 kap. 8 §.

om att Kronofogdemyndigheten vid tillämpning av 3 kap. 9 § UB kan föreskriva att säkerhet ska ställas för skadestånd som sökanden kan bli skyldig att utge om domen eller beslutet ändras.

Av 3 kap. 10 § UB framgår att en ansökan om resning eller återställande av försutten tid, beslut genom vilket en sådan ansökan har beviljats eller klagan över domvilla inte hindrar verkställighet, om inte rätten beslutar annat.

Utslag och beslut i mål om betalningsföreläggande och handräckning samt europeiskt betalningsföreläggande

Av 3 kap. 11 § UB framgår att utslag eller beslut i mål om betalningsföreläggande eller handräckning genom vilket någon har ålagts betalningsskyldighet får verkställas genast, om inte något annat beslutas med anledning av en ansökan om återvinning eller överklagande. Lös egendom som har ett betydande värde eller fast egendom får dock inte säljas förrän utslaget eller beslutet har vunnit laga kraft, om inte gäldenären har samtyckt till försäljning. Om gäldenären har sökt återvinning eller överklagat gäller i stället vad som föreskrivs i 6 §, beträffande en underrätts betalningsdom. I fråga om försäljning av utmätt egendom i ett sådant fall ska enligt 8 kap. 4 § första stycket UB laga kraft avvaktas, om inte gäldenären samtycker till försäljning. I vissa fall får försäljning ändå ske, se tredje stycket. För utbetalning av influtna medel före laga kraft i detta fall krävs enligt 13 kap. 14 § 1 UB att säkerhet ställs.

Utslag och beslut i mål om handräckning som inte avser betalningsskyldighet verkställs, enligt 3 kap. 12 § UB, som en lagakraftägande dom. Laga kraft behöver alltså inte avvaktas. Om svaranden har sökt återvinning eller överklagat, kan dock domstolen besluta om inhibition. Bestämmelsen är även tillämplig på interimistiska beslut i mål om särskild handräckning.²⁸

Ett europeiskt betalningsföreläggande som har förklarats verkställbart av Kronofogdemyndigheten får verkställas utan särskilda villkor, se 3 kap. 12 a § UB. Anledningen till regleringen är bl.a. att svaranden inte får överklaga eller ansöka om återvinning i sådant mål.²⁹ Utsökningsbalkens bestämmelser ska inte tillämpas om något annat följer av artikel 22 eller 23 i förordningen. Artikel 22 inne-

²⁸ Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zeteo), kommentaren till 3 kap. 12 §.

²⁹ Prop. 2007/08:158, s. 28.

håller bestämmelser om hinder mot verkställighet och artikel 23 bestämmelser om vilandeförklaring eller begränsning av verkställighet. Den närmare gränsdragningen mellan utsökningsbalkens bestämmelser och artiklarna 22 och 23 i förordningen har överlämnats till rättstillämpningen.³⁰

Förlikning och medlingsöverenskommelse

En förlikning som är stadfäst av domstol och medlingsöverenskommelse som har förklarats verkställbar av domstol verkställs som lagakraftäggande dom, om inte annat beslutas med anledning av talan mot domen eller beslutet eller talan om ogiltigförklaring av förlikningen eller medlingsöverenskommelsen (3 kap. 13 § UB).

Bestämmelsen innebär att en stadfäst förlikning och en medlingsöverenskommelse som förklarats verkställbar får verkställas även om beslutet inte har vunnit laga kraft. Enligt 17 kap. 6 § RB ska stadfästelse av förlikning ske genom dom. Enligt 10 § lagen (2011:860) om medling i vissa privaträttsliga tvister förklaras en medlingsöverenskommelse verkställbar genom domstols beslut. Verkställighet sker om inte den domstol som prövar ett överklagande av beslutet eller en talan om ogiltigförklaring av själva överenskommelsen inhiberar verkställigheten.³¹

Förbindelse angående underhållsbidrag

I 3 kap. 19 § UB finns bestämmelser om verkställighet såvitt avser förbindelser angående underhållsbidrag.

Enligt bestämmelsens första stycke ska en skriftlig, av två personer bevitnad förbindelse angående underhållsbidrag enligt äktenskapsbalken eller föräldrabalken, verkställas såsom lagakraftäggande dom.

Av andra stycket framgår att om underhållsbidraget ska utges till make antingen för dennes egen del eller för makarnas barn, får verkställighet av förbindelsen äga rum endast om makarna inte varaktigt bodde tillsammans under den tid som bidraget avser och fortfarande inte gör det. Bestämmelsen vill hindra att makar som inte lever åtskilda tillskapar skenfordringar och söker verkställighet

³⁰ Prop. 2007/08:158, s.28.

³¹ Se t.ex. prop. 2010/11:128, s. 91.

för att på det sättet skydda egendom mot utmätning för utomståendes fordringar.³²

I tredje stycket anges att om talan rörande en förbindelse väckts vid domstol, kan denna förordna att verkställighet inte får äga rum tills vidare.

4.6 Hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB

Verkställighet av en exekutionstitel kan i Sverige endast vägras på vissa i lag särskilt angivna grunder. Invändningar mot verkställighet regleras i 3 kap. 21 § UB. Där anges vilka grunder som kan utgöra hinder mot verkställighet enligt svensk rätt.

Enligt bestämmelsen får verkställighet inte äga rum om svaranden visar att han har fullgjort betalningsskyldighet eller annan förpliktelse som ansökningsen om verkställighet avser. Detsamma gäller om svaranden åberopar kvittning med en fordran som har fastställts genom en exekutionstitel som får verkställas eller som grundas på skuldebrev eller annat skriftligt fordringsbevis, och det i övrigt finns förutsättningar för kvittning. Förutsatt att invändningen inte kan lämnas utan avseende får verkställighet inte heller äga rum om svaranden gör gällande att annat förhållande som rör parternas mellanhavande utgör hinder mot verkställighet. Bestämmelsen i denna del åsyftar bara invändningar som rör det materiella rättsförhållandet mellan parterna. Invändningen ska beaktas, om den gör verkställighetsfrågan så tvivelaktig att den inte kan lämnas utan avseende. En sådan omständighet kan t.ex. vara preskription.³³

Den prövning som ska göras av Kronofogdemyndigheten och domstolarna i ärenden om hinder mot verkställighet omfattar inte omständigheter som borde ha anförts före den prövning av saken som den åberopade exekutionstiteln omfattar. Avgörandets rättskraft medför att möjligheten att framställa sådana invändningar prekluderas, vare sig de har förts in i processen eller inte.

En invändning kan regelmässigt beaktas endast om den styrks. Det är svaranden som har att styrka invändningen mot verkställighet. Om verkställighet vägras, har sökanden möjlighet att vid behov

³² Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zeteo), kommentaren till 3 kap. 19 §.

³³ Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zeteo), kommentaren till 3 kap. 21 §.

söka kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd i avvaktan på att saken blir prövad av domstol eller annan behörig myndighet.

En invändning mot verkställighet innebär inte utan vidare att planerade verkställighetsåtgärder ska ställas in. Om invändningen helt kan anses sakna grund, fortsätter verkställigheten. Om invändningen inte kan avfärdas bör verkställighetsåtgärder som är svåra att återställa efteråt, t.ex. försäljning eller redovisning, kunna vänta något under den tid som Kronofogdemyndigheten utreder om invändningen är ett hinder mot verkställighet.³⁴ Om Kronofogdemyndigheten redan börjat verkställa, och det visar sig att svarandens invändning var ett hinder för verkställighet, ska verkställighetsåtgärderna gå åter om det är möjligt. Det innebär att en utmätning förfaller.³⁵

Beslut av Kronofogdemyndigheten i ärenden om invändning mot verkställighet kan överklagas till tingsrätt. Enligt 18 kap. 1 § första stycket UB överklagas Kronofogdemyndighetens beslut skriftligen hos en tingsrätt som regeringen föreskriver med hänsyn till var svaranden har sitt hemvist. I andra stycket anges att med svarandens hemvist förstås den ort där svaranden är bosatt. Beträffande dödsbo förstås den ort där den döde senast var bosatt och beträffande annan juridisk person, den ort som enligt 10 kap. RB grundar domstols behörighet i tvistemål i allmänhet. I 17 kap. 1 § utsökningsförordningen (UF) finns en uppställning över vilka tingsrätter som överklagande ska ske till. För att hovrätt ska pröva ett överklagande från tingsrätten krävs prövningstillstånd (se 39 § lagen [1996:242] om domstolsärenden).

4.7 Möjlighet enligt utsökningsbalken att avvakta med verkställighet

Bestämmelser om att Kronofogdemyndigheten på olika sätt kan avvakta med vidare åtgärder i verkställighetsärendet finns i flera bestämmelser i utsökningsbalken. Bestämmelser om uppskov med verkställighet finns i 4 kap. 10 § UB, om anstånd vid löneutmätning i 7 kap. 11 § UB, om anstånd vid försäljning av utmätt egendom i 8 kap. 3 § UB, om anstånd med avhysning i 16 kap. 4 § UB och bestämmelser om anstånd med verkställighet i annat fall i 16 kap. 12 a § UB. I 3 kap. 17 § UF finns, som angetts ovan, en bestämmelse

³⁴ Kronofogdemyndighetens handbok *Utmätning*, KFM 901 utgåva 6, Elanders Sverige 2011.

³⁵ Kronofogdemyndighetens handbok *Utmätning*, KFM 901 utgåva 6, Elanders Sverige 2011.

som innebär att Kronofogdemyndigheten självmant ska pröva frågan om rättelse eller ändring av beslut, när det finns anledning till en sådan åtgärd. Detsamma gäller, enligt bestämmelsen, frågan om avbrytande eller hävande av verkställighet i andra fall, om inte annat är föreskrivet i utskönningsbalken. Motsvarande gäller också när ett överklagande ger anledning till en sådan åtgärd.

Det bör i sammanhanget påpekas att termen *uppskov* används när det är sökanden som bestämmer om uppskjutande av verkställigheten medan termen *anstånd* används när det är fråga om ett myndighetsbeslut.³⁶

Uppskov enligt 4 kap. 10 § UB

Enligt 4 kap. 10 § UB ska utmätning ske så snart som möjligt när de handlingar som behövs för handläggningen har kommit in till Kronofogdemyndigheten. Sökanden kan dock enligt andra stycket i paragrafen medge uppskov med sökt utmätning, som längst med två månader. Medges uppskov med längre tid än två månader är ansökningen utan särskilt beslut förfallen. Enligt andra meningen i andra stycket är ansökningen också förfallen, om sökanden medger uppskov fler än två gånger under ett år. Att ansökan har förfallit utgör inte hinder för borgenären att göra en ny ansökan. Under den tid som uppskov varar kan inte någon utmätning åtgärd vidtas i målet. Uppskov kan inte göras beroende av villkor.

Anstånd enligt 7 kap. 11 § UB

I 7 kap. 11 § UB anges att Kronofogdemyndigheten, på begäran av sökanden eller gäldenären, får bevilja anstånd under pågående utmätning av lön. På begäran av gäldenären får anstånd dock beviljas endast om sökanden medger det eller om det finns särskilda skäl. Kronofogdemyndigheten kan bevilja anstånd med löneutmätning under pågående verkställighet. Sökanden kan däremot inte själv medge uppskov med verkställigheten sedan beslut om löneutmätning har meddelats (jfr 4 kap. 10 § andra stycket). En förutsättning för att anstånd ska meddelas är alltså att det har begärts av någon av parterna. Kronofogdemyndigheten ska pröva om anstånd är lämpligt. För att anstånd ska beviljas, när sökanden motsätter sig det, krävs sär-

³⁶ Se prop. 1994/95:49 s. 71.

skilda skäl. Sådana skäl kan vara sjukdom, olycksfall eller annan liknande situation som gäldenären råkat ut för. Anstånd bör som regel vara kortvarigt.³⁷

Anstånd med försäljning enligt 8 kap. 3 § UB

Enligt 8 kap. 3 § första stycket UB ska försäljning av utmätt egendom enligt huvudregeln ske utan dröjsmål, om det inte möter hinder. I 10–12 kap. UB föreskrivs särskilda tidsfrister beträffande egendom som avses där. Att försäljning ska ske utan dröjsmål har ansetts innebära att egendomen i allmänhet bör säljas i nära anslutning till utmätningen, om inte Kronofogdemyndigheten beviljar anstånd eller hinder föreligger mot försäljningen. I andra stycket i paragrafen föreskrivs dock att Kronofogdemyndigheten får bevilja anstånd med försäljningen på begäran av utmätningssökanden eller gäldenären. Medan Kronofogdemyndigheten enligt första stycket ex officio bedömer när försäljning ska äga rum förutsätter andra stycket att anstånd begärs av sökanden eller gäldenären. På gäldenärens begäran får anstånd inte beviljas utan att sökanden medger det eller särskilda skäl föreligger. Som exempel på *särskilda skäl* till anstånd har anförts, att det är lämpligare att sälja egendomen vid en senare tidpunkt, om efterfrågan av aktuell egendom är säsongbetonad eller om gäldenären oförskyllt har råkat i tillfälliga betalningssvårigheter och det finns anledning anta att han ska skaffa medel till att betala sin skuld.³⁸

Anstånd med försäljning av lös egendom enligt 9 kap. 2 § UF

När det gäller försäljning av lös egendom i allmänhet föreskrivs i 9 kap. 2 § UF att om inte hinder möter eller Kronofogdemyndigheten ger anstånd enligt 8 kap. 3 § UB, ska försäljning äga rum inom två månader från utmätningen, om det inte finns särskilda skäl. Vidare anges att anstånd inte utan synnerliga skäl får medges utöver sex månader från utmätningen. Kronofogdemyndigheten kan dock skjuta på försäljningen t.ex. om det kan uppnås ett bättre pris eller det blir möjligt att sammanföra försäljningen av viss egendom med försäljning av annan utmätt egendom.³⁹

³⁷ Prop. 1994/95:49 s. 72 och 85.

³⁸ Prop. 1980/81:8 s. 565.

³⁹ Prop. 1980/81:8 s. 564.

Anstånd med försäljning av fast egendom enligt 12 kap. 11 § UB

När det gäller försäljning av fast egendom föreskrivs i 12 kap. 11 § UB att en utmätt fastighet bör säljas inom fyra månader från utmätningen eller, i vissa fall, från det att begäran om försäljning kom in till Kronofogdemyndigheten om inte hinder möter eller anstånd enligt 8 kap. 3 § UB beviljas. Anstånd får dock inte utan synnerliga skäl medges utöver ett år från denna tidpunkt.

Anstånd och uppskov med avhysning enligt 16 kap. 4 och 5 §§ UB

I 16 kap. 4 § UB finns bestämmelser om anstånd med avhysning. Om det behövs av hänsyn till svaranden får Kronofogdemyndigheten medge anstånd med avhysningen under högst två veckor från utgången av den tid som anges i 16 kap. 3 § andra stycket (dvs. inom fyra veckor från det att behövliga handlingar kommit in till Kronofogdemyndigheten). Finns det synnerliga skäl får anståndet utsträckas till högst fyra veckor, om skälig ersättning betalas för hela den anståndstid som har medgivits av myndigheten. En förutsättning för anstånd är att det behövs av hänsyn till svaranden, t.ex. om de sociala myndigheterna behöver längre tid på sig för att lösa svarandens bostadsfråga eller svaranden inom den närmaste tiden får tillträda en ny bostad som han själv ordnat eller han kan antas på annat sätt själv ta hand om egendom som ska föras bort.⁴⁰ Även sjukdom och andra ömmande omständigheter kan vara skäl för anstånd.⁴¹ Av 3 § första stycket framgår att skälig hänsyn ska tas även till sökandens intresse.

Av bestämmelsen i 16 kap. 5 § UB följer att sökanden kan medge uppskov med avhysning. Ansökningen är dock förfallen, om uppskovet varar över sex månader från dagen för ansökan och det inte finns särskilda skäl att godta ytterligare uppskov. Ansökningen förfaller automatiskt vid sexmånadersfristens utgång, såvida inte Kronofogdemyndigheten dessförinnan beslutat annat. Att ansökningen förfallit hindrar dock inte att sökanden kan återkomma med en ny ansökan om avhysning och åberopa samma exekutionstitel.

⁴⁰ Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zeteo), kommentaren till 16 kap. 4 §.

⁴¹ Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zeteo), kommentaren till 16 kap. 4 §.

Uppskov med verkställighet i annat fall enligt 16 kap. 12 a § UB

I 16 kap. 12 a § UB anges en möjlighet för sökanden att medge uppskov med verkställighet i annat fall. Ansökan om verkställighet förfaller automatiskt om sökanden medger uppskov för mer än sex månader från dagen för ansökan. Det gäller också om uppskov medges mer än två gånger. Av uttalanden i motiven till 12 a § (se prop. 1994/95:49 s. 72) framgår att första stycket inte är avsett att vara tillämpligt vid verkställighet av kvarstad och andra säkerhetsåtgärder trots att det enligt sin lydelse omfattar även sådana fall.

I mål om verkställighet i annat fall är Kronofogdemyndigheten sannolikt förhindrad att meddela ett formligt anståndsbeslut.⁴²

Rättelse och ändring m.m. av beslut och verkställighet enligt 3 kap. 17 § UF

Bestämmelser om hävande av utmätning och rättelse finns i 4 kap. 33–35 §§ UB. Genom dessa bestämmelser är det möjligt att rätta felaktigheter på ett enkelt sätt utan att saken behöver prövas av domstol. I 3 kap. 17 § UF föreskrivs att Kronofogdemyndigheten självmant ska pröva frågan om rättelse eller ändring av beslut, när det föreligger anledning till en sådan åtgärd. Detsamma gäller frågan om avbrytande eller hävande av verkställighet i andra fall, om inte annat är föreskrivet i utskökningsbalken. Enligt andra stycket gäller vad som föreskrivs i första stycket även när överklagande ger anledning till en sådan åtgärd. Bestämmelsen innebär att Kronofogdemyndigheten självmant ska rätta eller ändra beslut när det finns anledning till det. Den innebär också att Kronofogdemyndigheten kan låta verkställigheten anstå någon tid medan frågan utreds och prövas. Kronofogdemyndigheten kan även rätta efter en begäran eller ett påpekande från en part eller någon annan eller på grund av ett överklagande. Själv rättelse, som kan gälla både fast och lös egendom, blir aktuellt bara när det är helt klart att beslutet eller åtgärden verkligen är felaktigt.⁴³

⁴² Se Walin, Gregow mfl. *Utskökningsbalken En kommentar*, fjärde upplagan, s. 631 not 45. Se även Kronofogdemyndighetens handbok, *Utmätning*, KFM 901, utgåva 6, Elanders Sverige 2011.

⁴³ Kronofogdemyndighetens handbok *Utmätning*, KFM 901 utgåva 6, Elanders Sverige 2011.

4.8 Delgivning vid Kronofogdemyndigheten

Något generellt krav på att Kronofogdemyndigheten ska delge den inledande skrivelsen i ett verkställighetsärende finns inte i utsökningsbalken. I vilken utsträckning delgivning ska ske är särskilt föreskrivet. Det finns dock allmänna bestämmelser om att underrättelser och delgivning ska ske också i andra fall. Enligt 4 kap. 3 § UF ska Kronofogdemyndigheten, också när det inte är särskilt föreskrivet, underrätta bl.a. sökande och svarande om beslut och åtgärder när det har betydelse för deras rättsanspråk. Underrättelser m.m. får lämnas muntligt när skriftlig form inte är föreskriven. Används skriftlig form och det inte är föreskrivet hur handlingen ska överlämnas, får den skickas med post eller lämnas på annat lämpligt sätt. Också när det inte är särskilt föreskrivet ska handlingen delges när det har betydelse för det fortsatta förfarandet (4 kap. 4 § UF).

När ett enskilt mål kommer in till Kronofogdemyndigheten är huvudregeln att myndigheten ska underrätta gäldenären om målet innan den inleder verkställighet. Underrättelsen ska skickas med post eller överlämnas på något annat sätt (4 kap. 12 § första stycket UB). Underrättelsen skickas normalt i vanligt lösbrev.⁴⁴ Genom underrättelsen får gäldenären kännedom om att det är aktuellt med verkställighetsåtgärder mot honom eller henne. Kronofogdemyndigheten behöver dock inte underrätta om målet före verkställigheten om det finns en risk att gäldenären gömmer eller förstör egendom eller om saken på annat sätt är brådskande (4 kap. 12 § andra stycket UB). Även i dessa fall får dock gäldenären en underrättelse om målet, men inte förrän i samband med förrättningen. Inte heller krävs underrättelse om gäldenären saknar känd adress och det inte har kunnat klarläggas var han uppehåller sig (4 kap. 12 § andra stycket UB). Delgivning av underrättelsen föreskrivs endast för de fall "målets beskaffenhet kräver det". Detta gäller dock inte om det är känt att personen i fråga inte kan anträffas (6 kap. 1 § andra stycket UF). Exempel på fall där Kronofogdemyndigheten kan tänkas delge underrättelsen är när målet rör mycket stora värden eller om den åtgärd som ska utföras inte kan gå tillbaka.⁴⁵

⁴⁴ Se Kronofogdemyndighetens handbok *Utmätning*, KFM 901 utgåva 6, Elanders Sverige 2001, s. 60.

⁴⁵ Se Kronofogdemyndighetens handbok *Utmätning*, KFM 901 utgåva 6, Elanders Sverige 2001, s. 397.

5 Den nya Bryssel I-förordningen

5.1 Inledning

Som tidigare nämnts (avsnitt 3.1) antog EU-kommissionen en rapport¹ i vilken fastslogs att Bryssel I-förordningen fungerade tillfredställande men att det fanns ett antal brister i förordningens funktion vilka borde åtgärdas. Bristerna kunde framförallt hänföras till förfarandet för erkännande och verkställighet av domar i en annan medlemsstat (exekvatur), tillgången till rättslig prövning i tvister som involverar svarande från länder utanför EU, effektiviteten av avtal om val av behörig domstol och samspelet mellan skiljeförfaranden och tvistlösning i domstol. Mot denna bakgrund antog Europeiska unionens råd, efter ett brett samrådsförfarande, den 6 december 2012 den nya Bryssel I-förordningen. Ett av huvudsyftena med den nya förordningen är att underlätta handläggningen av gränsöverskridande tvister och den fria rörligheten för domar inom EU.

Liksom sin föregångare reglerar den nya Bryssel I-förordningen domstols internationella behörighet samt erkännande och verkställighet av utländska avgöranden. Den nya förordningen ska, med undantag för några få artiklar, tillämpas från och med den 10 januari 2015 (artikel 81).

Bryssel I-förordningen är själva grunden för EU:s rättsliga samarbete på civilrättens område. Den är tillämplig för en rad olika områden och omfattar, utöver avtalstvister, även skadestånds- och äganderättstvister. Förordningen fastställer vilken domstol som är behörig att lösa en gränsöverskridande tvist och innebär att domstolsavgöranden som meddelats i en annan medlemsstat kan erkännas och verkställas på ett enklare sätt.

I det följande görs en genomgång av bestämmelserna i den nya Bryssel I-förordningen. Genomgången sker med tonvikt på de

¹ EUT C 218, 23.7.2011, s. 78.

ändringar och nyheter som har införts i den nya Bryssel I-förordningen jämfört med den ursprungliga förordningen. I de fall det ansetts relevant görs också jämförelser med andra EU-förordningar. De bestämmelser i den nya Bryssel I-förordningen som i sak motsvarar bestämmelserna i den ursprungliga förordningen kommer endast att kommenteras mycket översiktligt. För en närmare redogörelse för innehållet i den ursprungliga Bryssel I-förordningen hänvisas till regeringens proposition Verkställighet av utländska domar på privaträttens område (prop. 2001/02:146).

Förenade kungariket och Irland deltar i antagandet och tillämpningen av den nya Bryssel I-förordningen (se ingresspunkt 40). Förordningen är inte direkt tillämplig i förhållande till Danmark. Danmark har dock möjlighet att tillämpa den nya Bryssel I-förordningen i enlighet med artikel 3 i Danmarksavtalet (se ingresspunkt 41). Danmark har avgett en förklaring som innebär att de avser tillämpa den nya Bryssel I-förordningen.²

5.2 Tillämpningsområde och definitioner (kapitel I)

Kapitel I i den nya Bryssel I-förordningen innehåller regler om tillämpningsområde och definitioner.

Den nya förordningen är, liksom sin föregångare, tillämplig på privaträttens område ("civil and commercial matters"), oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om (artikel 1.1).

Förutom skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor, anges numera uttryckligen (artikel 1.1) att från förordningens tillämpningsområde undantas också frågor om statens ansvar för handlingar eller underlåtenhet vid utövandet av offentliga maktbefogenheter (*acta jure imperii*). Bestämmelsen i den delen är identisk med artikel 2 i förordningen om den europeiska exekutionstiteln.

Tillämpningsområdet för den nya Bryssel I-förordningen har inskränkts i förhållande till den ursprungliga förordningen. Förordningen omfattar numera inte frågor om underhållsskyldighet som har sin grund i familje-, släktskaps-, äktenskaps- eller svågerlagsförhållande, och, när det gäller testamente och arv, inte heller underhållsskyldighet som har sin grund i dödsfall (artikel 1.2). Undantaget såvitt avser underhållsskyldigheten har sin grund i att underhållsförordningen ersätter Bryssel I-förordningen i alla frågor om under-

² EUT L79, 21.3.2013, s. 4.

hållsskyldighet (jfr artikel 68.1 i underhållsförordningen) och att arvsförordningen ska tillämpas på underhållsskyldighet som uppstår på grund av dödsfall, se artikel 1 e i arvsförordningen.

Liksom sin föregångare är den nya Bryssel I-förordningen inte tillämplig på makars förmögenhetsförhållanden. I den nya förordningen har dock tydliggjorts att den inte heller är tillämplig på förmögenhetsförhållanden som enligt den lag som är tillämplig på sådana förhållanden, har samma verkan som äktenskap (artikel 1.2 a). Härigenom torde det vara klarlagt att förordningen inte är tillämplig på t.ex. registrerade partnerskap.

I övrigt är den nya Bryssel I-förordningen, liksom sin föregångare, inte heller tillämplig på fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, konkurs, ackord och liknande förfaranden, social trygghet samt skiljeförfaranden (jfr artikel 1 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen).

Artikel 2 innehåller definitioner. Någon särskild bestämmelse som innehöll definitioner fanns inte i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, utöver att artikel 32 angav vad som skulle förstås med begreppet *dom*. Den bestämmelsen återfinns numera i artikel 2 a. Någon saklig ändring såvitt avser definitionen av dom har inte skett. Med dom avses således även fortsättningsvis varje avgörande som har meddelats av en domstol i en medlemsstat oavsett dess rubricering, såsom dom, beslut, förordnande om verkställighet samt domstolstjänstemans beslut i fråga om rättegångskostnader. Till skillnad från den ursprungliga förordningen finns i den nya ett tillägg under artikel 2 a i vilket anges att i kapitel III (som avser erkännande och verkställighet) avses med dom också beslut om interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, som beslutas av en domstol som enligt den nya förordningen är behörig att pröva målet i sak. Om den dom eller beslut som innehåller åtgärden beslutats utan att motparten fått yttra sig omfattas domen eller beslutet av förordningen endast om domen eller beslutet har delgetts motparten före verkställigheten.

Utöver begreppet dom definieras i artikel 2 också begreppen *förlikning inför domstol*, *officiell handling*, *ursprungsmedlemsstat*, *anmodad medlemsstat* och *ursprungsdomstol*. Definitionerna överensstämmer i huvudsak med de definitioner som finns i förordningen om en europeisk exekutionstitel och underhållsförordningen. Det ska dock påpekas att med termen *anmodad medlemsstat* avses i underhållsförordningen den medlemsstat vars centralmyndighet tar emot en ansökan i enlighet med kapitel 7 i den förordningen. I

underhållsförordningen används termen *verkställande medlemsstat* för att beskriva den medlemsstat där verkställighet av domen, förlikningen inför domstol eller den officiella handlingen begärs.

I den nya Bryssel I-förordningen, liksom i den ursprungliga, avses för svenskt vidkommande med uttrycket *domstol* även Kronofogdemyndigheten vid summarisk process i mål om betalningsföreläggande och handräckning, i den utsträckning myndigheten är behörig i frågor som omfattas av tillämpningsområdet (artikel 3). Detta innebär bl.a. att Kronofogdemyndighetens utslag och beslut i mål om betalningsföreläggande och handräckning kan erkännas och verkställas i de övriga medlemsstaterna.

I ingresspunkt 11 anges att med domstolar bör även avses domstolar som är gemensamma för flera medlemsstater, t.ex. Benelux-domstolen, när den är behörig i frågor som omfattas av förordningen. Även domar meddelade av sådana domstolar kan således erkännas och verkställas i enlighet med den nya Bryssel I-förordningen.

5.3 Domstols behörighet (kapitel II)

Den nya Bryssel I-förordningens behörighetsbestämmelser återfinns i kapitel II. Inom förordningens tillämpningsområde får inga andra behörighetsregler än de som framgår av denna tillämpas.

5.3.1 Allmänna bestämmelser

I avsnitt 1, artiklarna 4–6, finns allmänna bestämmelser om domstols behörighet.

Artikel 4 i den nya Bryssel I-förordningen är oförändrad i förhållande till den ursprungliga förordningens artikel 2. Den grundläggande principen är, liksom tidigare, att talan ska väckas vid domstol i den medlemsstat där svaranden har hemvist, oberoende av i vilket land han eller hon är medborgare. Svarandens hemvist bestäms enligt lagen i den medlemsstat där talan har väckts (artikel 62.1). Om en part inte har hemvist i den medlemsstat där talan är väckt ska domstolen, för att avgöra om parten har hemvist i en annan medlemsstat, tillämpa lagen i den staten (artikel 62.2). Bestämmelser med motsvarande innebörd finns även i t.ex. underhållsförordningen och Bryssel II-förordningen (jfr artikel 3 i de båda

nämnda förordningarna) Även artikel 62 är oförändrad i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, artikel 59.

Juridiska personers hemvist regleras i artikel 63. Artikel 63 är, med undantag för att punkten 2 numera även avser Cypern, oförändrad i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, artikel 60. Artikel 63 anger således att ett bolag eller annan juridisk person, vid tillämpningen av förordningen, ska anses ha hemvist i orten för dess stadgeenliga säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhet. Liksom tidigare finns viss specialreglering beträffande frågan om avgörande av hemvist för trust.

Det kan påpekas att det saknas ett enhetligt hemvistbegrepp i den internationella privaträtten. Det finns inte heller någon definition av begreppet i Bryssel I-förordningen, varken i den ursprungliga eller den nya.

Artikel 5 innehåller en i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen (artikel 3) oförändrad bestämmelse om att talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2–7 i kapitel II (artikel 5.1). Artikel 5 innehåller vidare en inte uttömmande lista över otillåtna – s.k. exorbitanta – behörighetsregler som förekommer i de olika medlemsländernas rättsordningar och som är förbjudna (artikel 5.2). För Sveriges del anges här i bilaga till den ursprungliga förordningen allmänt förmögenhetsforum (forum arresti) i 10 kap. 3 § första stycket första meningen RB.

I artikel 6.1 anges vad som gäller om behörighet när en svarande inte har hemvist i en medlemsstat. I ett sådant fall bestäms domstolarnas behörighet i varje medlemsstat i enlighet med den medlemsstatens lag, om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 18.1, 21.2, 24 och 25. Bestämmelsen motsvaras delvis av artikel 4 i den ursprungliga förordningen. Som ett led i att ytterligare skydda konsumenters och arbetstagares intressen har, utöver fall där domstolen har exklusiv behörighet och fall där parterna avtalat om behörig domstol (en närmare redogörelse kring frågor om avtal finns i avsnitten 5.3.5 och 5.3.6), i den nya förordningen angetts att vissa ytterligare bestämmelser ska tillämpas oavsett var svaranden har hemvist. I ingresspunkt 18 anges särskilt att vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna. Artikel 18.1 anger att en konsument får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den medlemsstat där denne har hemvist eller, obe-

roende av var den andra parten har hemvist, vid domstolen för den ort där konsumenten har hemvist. Bestämmelsen i artikel 21.2 innebär att talan mot en arbetsgivare som inte har hemvist i en medlemsstat får väckas vid en domstol i en medlemsstat.

Artikel 6.2, som är oförändrad i förhållande till den ursprungliga förordningen, innebär att den som har hemvist i en medlemsstat kan åberopa de bestämmelser om domstols behörighet som gäller där mot en svarande som inte har hemvist i en medlemsstat, på samma sätt som den medlemsstatens egna medborgare. Detta innebär bl.a. att även de exorbitanta bestämmelserna kan användas mot sådana svarande.

5.3.2 Särskilda behörighetsbestämmelser

I avsnitt 2, artiklarna 7–9 behandlas särskilda behörighetsbestämmelser. Dessa behörighetsbestämmelser innebär avsteg från huvudregeln och pekar ut alternativa forum till svarandens hemvistforum. Bestämmelserna gäller på särskilda områden och under särskilda förutsättningar.

Artikel 7 motsvaras i huvudsak av artikel 5 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen. Artikel 5.2 i den ursprungliga förordningen, som avsåg talan om underhållsskyldighet, har dock utgått då sådana frågor numera omfattas av underhållsförordningens tillämpningsområde (jfr artikel 3 i underhållsförordningen). Därutöver har en ny punkt 4 tillkommit som rör talan om att på äganderättslig grund återfå ett kulturföremål enligt rådets direktiv 93/7/EEG av den 15 mars 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium.³ Om en sådan talan inleds av den person som säger sig ha rätt att få tillbaka ett sådant föremål, är domstolen för den ort där kulturföremålet finns vid den tidpunkt då talan väcks behörig. I övrigt är artikeln oförändrad, bortsett från vissa språkliga justeringar.

Artikel 8 i den nya Bryssel I-förordningen överensstämmer med artikel 6 i den ursprungliga förordningen. Artikeln behandlar behörighet vid mål med flera svarande, talan om återgångskrav eller annat liknande, genkärsmål som grundar sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet och talan om avtal som får förenas med annat mål mot samma svarande om sakrätt till fast egendom.

³ EGT L 74, 27.3.1993, s. 74.

Även artikel 9 har oförändrad överförs från den ursprungliga Bryssel I-förordningen, artikel 7. Artikel 9 anger behörighet vid mål om ansvar till följd av ett fartygs användning eller drift.

Den nya Bryssel I-förordningen innehåller inte, såsom t.ex. underhållsförordningen (artikel 7) och arvsförordningen (artikel 11) någon bestämmelse om s.k. *forum necessitatis*. En sådan bestämmelse föreslogs i kommissionens förslag till ny Bryssel I-förordning⁴ men förslaget genomfördes alltså inte.

5.3.3 Behörighet vid försäkringstvister, konsumenttvister och vid tvister om anställningsavtal

Avsnitt 3, artiklarna 10–16, behandlar frågor om behörighet vid försäkringstvister. Avsnitt 4, artiklarna 17–19, avser frågor om behörighet vid konsumenttvister och avsnitt 5 behörighet vid tvister om anställningsavtal. Reglerna är tvingande till förmån för dessa kategorier.

Artiklarna i avsnitt 3 är i sak oförändrade i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen (artiklarna 8–14). Det ska dock påpekas att artikel 16.5 (artikel 14.5 i den ursprungliga förordningen) numera hänvisar till rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet⁵ (Solvens II).

Reglerna i artiklarna tillåter som regel alltid försäkringstagaren, den försäkrade eller förmånstagaren att processa i sitt eget hemvistland, oavsett om denne är kärke eller svarande i målet. Beträffande ansvarsförsäkring eller försäkring av fast egendom kan talan mot försäkringsgivaren väckas vid domstolen på den ort där skadan inträffade.

Avsnitt 4, som avser behörighet vid konsumenttvister, anger liksom tidigare att konsumenten har rätt att processa i sitt eget hemvistland oavsett om konsumenten är kärke eller svarande. En nyhet i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen är dock att artikel 18.1 (delvis artikel 16.1 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen) numera ger konsumenten rätt att väcka talan mot

⁴ KOM(2010) 748 slutlig.

⁵ EUT L 335, 17.12.2009, s. 1. Direktivet ersatte Rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (EGT, L 228, 16.8.1973, s. 3). Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/26/EG (EGT L 181, 20.7.2000, s. 65).

den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den medlemsstat där denne har hemvist eller, *oberoende av var den andra parten har hemvist*, vid domstolen för den ort där konsumenten har hemvist. Ändringen innebär att förordningens bestämmelser i denna del utvidgats till att omfatta svarande från länder utanför EU. Som ett led i EU:s strävan att ytterligare skydda konsumenternas intressen (se ingresspunkterna 14 och 18) och förbättra förordningens funktion i den internationella rättsordningen, säkerställer bestämmelsen att sådana behörighetsregler som är till för att skydda konsumenter är tillämpliga även om svaranden har hemvist utanför EU.

Avsnitt 5 reglerar frågor om tvister vid anställningsavtal. Dessa har reglerats enligt samma systematik som gäller för försäkrings- och konsumenttvister. I förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen (artiklarna 18–21) har skyddet för arbetstagare förstärkts. I artikel 20.1 har, genom hänvisning även till artikel 8.1 i den nya förordningen, getts en möjlighet för en arbetstagare att väcka talan mot flera arbetsgivare i mål om anställningsavtal vid domstol i den medlemsstat där någon av dem har hemvist, under förutsättning att det finns ett tillräckligt nära samband mellan käromålen och en dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas i olika rättegångar.

Artikel 21.2 är ny och innebär att talan mot en arbetsgivare som inte har hemvist i en medlemsstat får väckas vid en domstol i en medlemsstat. I likhet med vad som angetts för vissa konsumenttvister och försäkringstvister innebär bestämmelsen ett säkerställande av att behörighetsregler avsedda att skydda arbetstagares intressen kommer att vara tillämpliga även om arbetsgivaren har hemvist utanför EU.

Artiklarna i övrigt i avsnitt 5 är oförändrade i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, bortsett från vissa språkliga justeringar.

5.3.4 Exklusiv behörighet

I avsnitt 6 (artikel 24) regleras frågan om exklusiv behörighet. Bestämmelserna i artikeln innehåller, liksom tidigare, särskilda behörighetsbestämmelser såvitt avser talan om sakrätt i eller nyttjanderätt till fast egendom samt vissa bolags- och immaterialrättsliga tvister. Artikeln överensstämmer väsentligen med innehållet i artikel 22 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen. I artikel 24.4

som rör immaterialrättsliga frågor har det dock förtydligats att den gäller oavsett om det är fråga om ett käromål eller ett svaromål. Bestämmelsen är numera identisk med motsvarande bestämmelse, artikel 22.4, i 2007 års Luganokonvention.

5.3.5 Avtal om domstols behörighet

I avsnitt 7, artiklarna 25 och 26, regleras frågor om avtal om domstols behörighet. Regler om domstols behörighet finns i artiklarna 23 och 24 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

I artikel 25 anges numera att avtal om behörig domstol i en medlemsstat inom EU är gällande oberoende av var parterna har hemvist, förutsatt att avtalet inte är ogiltigt på materiell grund enligt lagen i den avtalade medlemsstaten. Liksom tidigare anges i artikeln att en sådan behörighet för domstolen ska vara exklusiv om parterna inte avtalat annat. Artikel 23.3 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, som angav att om ett prorogationsavtal ingåtts mellan parter av vilka ingen hade hemvist i en medlemsstat, domstolarna i andra medlemsstater inte var behöriga att pröva tvisten så länge den eller de utvalda domstolarna inte förklarat sig obehöriga, har utgått.

Artikel 25 knyter an till ingresspunkt 20 i vilken anges att vid fråga om ett avtal om behörig domstol till förmån för en domstol eller domstolarna i en medlemsstat är ogiltigt på materiell grund, bör frågan avgöras i enlighet med lagen i den medlemsstat där den domstol eller de domstolar som anges i avtalet finns, inbegripet den medlemsstatens lagvalsregel.

Formkraven för att ett prorogationsavtal ska vara giltigt är oförändrade i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen (artikel 25 i den nya Bryssel I-förordningen jämfört med artikel 23.1 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen).

Liksom tidigare finns vissa tvingande regler om prorogation för försäkrings- och konsumenttvister samt för tvister om anställningsavtal (artikel 25.4; jfr ingresspunkt 19). Liksom tidigare får ett prorogationsavtal inte strida mot bestämmelserna om exklusiv behörighet.

En nyhet i artikel 25 är punkten 5 vari anges att ett avtal om domstols behörighet som utgör en del av ett annat avtal ska behandlas som ett särskilt avtal, oberoende av övriga avtalsvillkor. Vidare anges att giltigheten av ett avtal om domstols behörighet inte kan ifrågasättas enbart med hänvisning till att det andra avtalet

är ogiltigt. Bestämmelsen är ett led i EU:s strävan att stärka betydelsen av prorogationsavtal.

Bestämmelsen om s.k. tyst prorogation (artikel 26.1 i den nya Bryssel I-förordningen) är oförändrad i förhållande till den ursprungliga förordningen (artikel 24). Bestämmelsen innebär att en domstol blir behörig om svaranden går i svaromål utan att bestrida domstolens behörighet. Detta gäller dock inte om en annan domstol har exklusiv behörighet.

Som ett led i att skydda den svagare parten vid försäkrings- och konsumenttvister och vid tvister om anställningsavtal har, i en ny punkt 2 i artikel 26, införts en bestämmelse som innebär att en domstol, innan den förklarar sig behörig enligt punkten 1 i artikeln, åläggs en informationsskyldighet gentemot vissa kategorier av svarande. Informationsskyldigheten innebär att det ska säkerställas att svaranden informerats om sin rätt att bestrida domstolens behörighet och om följderna av att gå eller inte gå i svaromål, och gäller mål som avses i avsnitten 3, 4 eller 5, där en försäkringsstagare, en försäkrad, en förmånstagare till ett försäkringsavtal, en skadelidande, en konsument eller en arbetstagare är svarande (jfr ingresspunkt 18). Motsvarande informationsskyldighet finns inte i t.ex. underhållsförordningen.

5.3.6 Prövning av behörighetsfrågan m.m.

Avsnitt 8, artiklarna 27 och 28, innehåller bestämmelser om prövning av behörighetsfrågan och av om målet kan tas upp.

Bestämmelserna i artiklarna överensstämmer, med undantag för viss språklig justering, med vad som gäller enligt den ursprungliga Bryssel I-förordningen (artiklarna 25 och 26). Om svaranden inte gör någon invändning om domstolens behörighet blir domstolen som regel behörig (jfr dock artikel 26.2 i den nya Bryssel I-förordningen). Detta gäller dock inte om en domstol i en annan medlemsstat är exklusivt behörig. Om svaranden inte går i svaromål måste domstolen undersöka om den är behörig enligt förordningen och i annat fall avvisa målet. Hänvisningen till rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur⁶ i artikel 26.3 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen har, i den nya Bryssel I-förordningen, artikel 28.3,

⁶ EGT L 160, 30.6.2000, s. 37.

ersatts med en hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1393/2007 av den 13 november 2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.⁷

5.3.7 Litispensens och mål som har samband med varandra

Bestämmelser om hur domstolarna ska agera när mål om samma sak väcks i flera medlemsstater och när mål har samband med varandra finns i avsnitt 9, artiklarna 29–34.

I artikel 29.1 (delvis artikel 27 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen; jfr även artikel 12 i underhållsförordningen) anges att om talan väcks vid domstolar i olika medlemsstater rörande samma sak och målen gäller samma parter, ska varje domstol utom den vid vilken talan först väckts självant låta handläggningen av målet vila till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig. En nyhet i den nya Bryssel I-förordningen är att det görs en explicit hänvisning till att artikeln inte ska påverka tillämpningen av artikel 31.2, vilken behandlar frågan om vilandeförklaring i fall där det finns ett prorogationsavtal (se närmare om artikel 31 nedan).

I artikel 29.2, som är ny i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, finns en bestämmelse om underrättelse mellan domstolar om tidpunkt för mottagande av stämningsansökan i fall där talan väckts vid domstolar i olika medlemsstater. En hänvisning görs även till artikel 32 där det finns bestämmelser om när talan ska anses ha väckts vid en domstol (se närmare om artikel 32 nedan).

Punkten 3 i artikel 29 anger att när det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig ska övriga domstolar självant förklara sig obehöriga till förmån för den domstolen. Artikeln motsvarar artikel 27.2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

Artikel 30 behandlar frågor om målsamband. Bestämmelserna överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser, artikel 28, i den ursprungliga Bryssel I-förordningen (jfr även artikel 13 i underhållsförordningen). Viss språklig justering av artikeln har skett.

I artikel 31 finns bestämmelser om vad som gäller när flera domstolar är exklusivt behöriga. I första punkten anges, liksom i

⁷ EUT L 324, 10.12.2007, s. 79.

den ursprungliga Bryssel I-förordningen, att om flera domstolar är exklusivt behöriga, ska varje domstol utom den vid vilken talan först väckts avvisa talan till förmån för den domstolen (artikel 29 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen).

Punkterna 2–4 i artikel 31 är nya i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen och utgör undantag till huvudregeln enligt punkten 1 i artikeln. Bestämmelserna går längre än motsvarande bestämmelser i såväl underhållsförordningen (jfr artikel 12) som i arvsförordningen (jfr artikel 17).

De nya bestämmelserna innebär att om en talan väcks vid domstolar som inte anges i ett prorogationsavtal och en talan därefter väcks vid den domstol som anges i avtalet rörande samma sak och målen gäller samma parter, är den domstol där talan först väcktes skyldig att låta handläggningen av målet vila så snart talan väcks vid den domstol som anges i avtalet och fram till dess att den sistnämnda domstolen meddelar att den inte har behörighet enligt prorogationsavtalet. Genom bestämmelserna säkerställs att den domstol som anges i avtalet i denna situation har företräde att ta ställning till om avtalet är giltigt och i vilken utsträckning avtalet ska tillämpas på tvisten. Undantaget från den allmänna litispendensregeln i bestämmelsen bör dock inte tillämpas när parterna har ingått motstridiga exklusiva avtal om domstols behörighet eller när talan först har väckts vid en domstol som anges i ett exklusivt avtal om domstols behörighet. I ett sådant fall bör den nya Bryssel I-förordningens allmänna litispendensregel gälla (se ingresspunkt 22).

Det ska påpekas att punkterna 2 och 3 i artikel 31 (se artikel 31.4) inte ska tillämpas i vissa fall när käranden är en försäkringstagare, en försäkrad, en förmånstagare till ett försäkringsavtal, en skadelidande, en konsument eller en arbetstagare. Även denna bestämmelse är avsedd att ytterligare stärka dessa kategoriers ställning i vissa avtalsförhållanden (jfr ingresspunkt 18).

Bestämmelserna i punkterna 2 och 3 är en följd av EU:s strävan att göra avtal om val av behörig domstol mer effektiva. Enligt vad som angavs i förslaget av kommissionen till ny Bryssel I-förordning⁸ behövde avtal om val av behörig domstol bli mer effektiva i förhållande till befintliga bestämmelser. Särskilt gällde detta enligt kommissionen reglerna om att den domstol som parterna utsett genom avtal skulle vilandeförklara ett mål om talan först väcktes vid en annan domstol. Enligt kommissionen gjorde denna bestäm-

⁸ KOM(2010) 748 slutlig.

melse det möjligt för tvistande parter att medvetet försena en lösning av tvisten vid den avtalade domstolen genom att först vända sig till en obehörig domstol, vilket gav upphov till onödiga kostnader och tidsutdräkt och vilket undergrävde den rättssäkerhet och förutsebarhet i tvistlösningen som avtal om val av behörig domstol borde bidra till att säkerställa (jfr ingresspunkt 22).

Som ovan nämnts innehåller artikel 32 bestämmelser om när talan ska anses vara väckt vid en domstol. Bestämmelsen motsvaras i huvudsak av artikel 30 i den ursprungliga förordningen (jfr även artikel 14 i arvsförordningen och artikel 9 i underhållsförordningen). I de länder där en stämningsansökan ges in till domstol innan delgivning sker, är den relevanta tidpunkten när handlingen lämnas in till domstolen. En förutsättning för att denna tidpunkt ska räknas är dock att käranden inte underlåter att göra vad som kan krävas av honom eller henne för att svaranden ska kunna delges. I länder där det krävs att stämningsansökan eller motsvarande delges motparten innan den ges in till domstolen är den relevanta tidpunkten när handlingen lämnas till den myndighet som svarar för delgivningen. Den tidpunkten räknas dock inte om käranden underlåter att vidta mått och steg för att få handlingen ingiven till domstolen. Avsikten med denna reglering är att likställa de olika rättsliga systemen och förhindra ett otillbörligt utnyttjande av litis pendensregeln.

En par nyheter i artikel 32 i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen är att det numera framgår vilken myndighet som ska motta de handlingar som ska delges och att det finns en instruktion till delgivande myndighet om att anteckna datum för ingivandet av stämningsansökan eller motsvarande handling eller datum för mottagandet av de handlingar som ska delges.

Artikel 33, som är ny i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, är ett led i strävan att förbättra förordningens funktion i den internationella rättsordningen. Artikel 33 inför bestämmelser som innebär att en domstol i en medlemsstat, när behörigheten grundar sig på vissa särskilt angivna artiklar, kan förklara handläggningen av ett mål vilande om talan först väcktes vid en domstol i ett tredje land, förutsatt att den senare förväntas meddela avgörande inom rimlig tid och avgörandet i fråga kommer att kunna erkännas och, i tillämpliga fall, verkställas i den medlemsstaten. En ytterligare förutsättning för vilandeförklaring är att domstolen i medlemsstaten är övertygad om att en vilandeförklaring är nödvändig för en god rättsskipning. I artikeln införs också bestämmelser om

när domstolen i dessa fall kan återuppta handläggningen av målet, när talan ska avvisas och när artikeln ska tillämpas (punkterna 2–4).

Bestämmelsen syftar till att undvika att förfaranden om samma sak och mellan samma parter genomförs parallellt inom och utanför EU. Regleringen går i denna del längre än motsvarande reglering i t.ex. underhållsförordningen och arvsförordningen, vilka endast reglerar förhållandet inom medlemsstater (jfr underhållsförordningen artikel 12 och arvsförordningen artikel 17).

I ingresspunkt 24 anges att när domstolen i den berörda medlemsstaten beaktar behovet av en korrekt rättskipning bör den bedöma samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Vidare anges att sådana omständigheter kan inbegripa sambandet mellan omständigheterna i målet, berörda parter och det berörda tredjelandet, hur långt förfarandena i tredjelandet har kommit när förfaranden inleds vid domstolen i medlemsstaten och huruvida domstolen i tredjelandet kan förväntas meddela en dom inom en rimlig tid. Enligt ingresspunkten kan den bedömningen också avse frågan huruvida domstolen i tredje land har exklusiv behörighet att ta upp talan till prövning i det enskilda fallet när en domstol i en medlemsstat skulle ha exklusiv behörighet.

Även artikel 34 är ny i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen. Artikeln behandlar frågan om hur en domstol i en medlemsstat i vissa fall ska förfara vid målsamband med ett förfarande som pågår vid en domstol i ett tredje land när talan väcks vid en domstol i en medlemsstat. Även denna artikel är, på motsvarande sätt som angetts ovan beträffande artikel 33, ett led i strävan att förbättra förordningens funktion i den internationella rättsordningen. Artikeln innehåller bestämmelser om när domstolen i dessa fall kan återuppta handläggningen av målet, när talan ska avvisas och när artikeln ska tillämpas (punkterna 2–4). Även i denna del går regleringen längre än motsvarande reglering i t.ex. underhållsförordningen och arvsförordningen, vilka endast reglerar förhållandet inom medlemsstater (jfr underhållsförordningen artikel 13 och arvsförordningen artikel 18).

5.3.8 Interimistiska åtgärder

Artikel 35 reglerar frågor om interimistiska åtgärder, inbegripet även säkerhetsåtgärder. Artikeln, som är oförändrad i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen (artikel 31), innebär att

en domstol i en medlemsstat kan meddela de säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder som följer av dess nationella lagstiftning, även om domstolen inte har behörighet enligt förordningen att pröva målet i sak. I ingresspunkt 33 klargörs det att om interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, beslutas av en domstol i en medlemsstat som inte är behörig att pröva målet i sak, bör verkningarna av dessa enligt förordningen vara begränsade till den berörda medlemsstatens territorium.

Av samma ingresspunkt framgår även att när interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, beslutas av en domstol som är behörig att pröva målet i sak, det bör säkerställas att åtgärderna omfattas av fri rörlighet enligt förordningen. Interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, som beslutats av en sådan domstol utan svarandens hörande bör dock inte erkännas och verkställas enligt förordningen, såvida inte den dom som inbegriper åtgärden delges svaranden före verkställigheten. Sådana beslut omfattas inte av förordningens definition av dom (se artikel 2 a). Detta hindrar dock inte att sådana åtgärder erkänns och verkställs enligt nationell lagstiftning.

I begreppet interimistiska åtgärder, inkluderat säkerhetsåtgärder, inbegrips beslut om åtgärder som syftar till att skaffa fram information eller säkra bevisning i den mening som avses i artiklarna 6 och 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter.⁹ Begreppet omfattar dock inte åtgärder som inte har karaktär av säkerhetsåtgärder, t.ex. beslut om hörande av vittne (se ingresspunkt 25).¹⁰

5.4 Erkännande och verkställighet (kapitel III)

Kapitel III i den nya Bryssel I-förordningen innehåller bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar som har meddelats i en medlemsstat.

Avsnitt 1, artiklarna 36–38, innehåller bestämmelser om erkännande. Avsnitt 2, artiklarna 39–44, innehåller bestämmelser om verkställighet. I avsnitt 3, artiklarna 45–51, återfinns bestämmelser

⁹ EUT L 157, 30.4.2004, s. 45.

¹⁰ Detta bör inte, enligt ingresspunkt 25, påverka tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur; EGT L 174, 27.6.2001, s. 1.

om vägran av erkännande respektive verkställighet (underavsnitt 1 avser frågor om vägran av erkännande och underavsnitt 2 avser frågor om vägran av verkställighet). Avsnitt 4 innehåller allmänna bestämmelser.

Hela kapitel III är omarbetat. Även om några av bestämmelserna har viss motsvarighet i den ursprungliga Bryssel I-förordningen är de flesta artiklarna nya i förhållande till den förordningen. I den mån inget annat nämns nedan är bestämmelsen ny i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

5.4.1 Erkännande

Inledningsvis anges i artikel 36.1 att en dom som meddelats i en medlemsstat ska erkännas i övriga medlemsstater utan att något särskilt förfarande behöver användas. Liksom tidigare (artikel 33.1 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen) är således huvudregeln att det inte krävs något särskilt förfarande för att en dom ska kunna erkännas.

Att en utländsk dom erkänns innebär att den tilläggs positiv och negativ rättskraft i den stat där den görs gällande och medför bl.a. res judicata-verkan, dvs. utgör hinder mot en ny rättegång om samma sak. Den kan åberopas direkt vid svenska domstolar och myndigheter på samma sätt som en dom meddelad av svensk domstol. Motsvarande reglering finns t.ex. också i arvsförordningen (artikel 39.1) och i underhållsförordningen (artikel 23.1; jfr dock artikel 17.1 där det, för stater som är bundna av 2007 års Haag-protokoll, inte finns någon möjlighet att motsätta sig domens erkännande) och Bryssel II-förordningen (artikel 21.1).

I andra punkten i artikel 36 ges berörd part en rätt att, i enlighet med det förfarande som anvisas för vägran av verkställighet, ansöka om ett fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen enligt i artikel 45 angivna vägransgrunder. Bestämmelsen motsvaras i princip av regleringen i artikel 33.2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, även om uttryckssätten skiljer sig något åt. Syftet med bestämmelsen är att en part som är osäker på om hans eller hennes dom kommer att kunna erkännas i ett annat land ska kunna begära en prövning av frågan om det finns någon tillämplig vägransgrund.

Viss språklig justering har skett av bestämmelsen i punkten 3 i artikel 36. Innebörden är, liksom tidigare, att en domstol är behörig

att pröva en fråga om vägran av erkännande om utgången av ett mål som domstolen handlägger är beroende av fastställande i denna fråga (artikel 33.3 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen; jfr även artikel 39.3 i arvsförordningen och artikel 23.3. i underhållsförordningen, som avser stater som inte är bundna av 2007 års Haagprotokoll då det för stater som är bundna av 2007 års Haagprotokoll inte finns någon möjlighet att motsätta sig ett erkännande av en dom som har meddelats i en medlemsstat).

Artikel 37, som delvis är ny i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, innehåller vissa bestämmelser om vad en part som i en medlemsstat vill åberopa en dom som meddelats i en annan medlemsstat ska tillhandahålla för handlingar (punkten 1). Vidare innehåller artikeln bestämmelser om när domstolen eller myndigheten får begära översättning eller translitterering av ingivna handlingar. Artikeln motsvarar i sistnämnda del i huvudsak artikel 55.2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

Enligt artikel 38 a) kan den domstol eller en annan myndighet vid vilken en dom som meddelats i en annan medlemsstat åberopas, avbryta handläggningen, helt eller delvis, om domen överklagas i ursprungsmedlemsstaten. Bestämmelsen har sin motsvarighet i artikel 37.1 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen där det anges att, om det vid domstol i en medlemsstat görs gällande att en dom som har meddelats i en annan medlemsstat ska erkännas, får domstolen låta handläggningen av målet vila om ändring i domen har sökts genom anlitande av ordinära rättsmedel.

En nyhet i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen är dock artikel 38 b) vari anges att domstolen, respektive myndigheten, kan avbryta handläggningen även när en ansökan har lämnats in om att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen enligt artikel 45 eller om att erkännandet ska vägras på en av dessa grunder.

5.4.2 Verkställighet

I artikel 38 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen angavs att en dom som har meddelats i en medlemsstat, och som är verkställbar i den staten, ska verkställas i andra stater efter ett särskilt förfarande – exekvaturförfarande – i den stat där verkställighet söks. För svenskt vidkommande hanteras sådana verkställbarhetsprövningar,

enligt bilaga II till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, av Svea hovrätt.

Enligt den nya Bryssel I-förordningen, artikel 39, är en dom som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den medlemsstaten verkställbar i andra medlemsstater *utan* att det krävs någon verkställbarhetsförklaring. Bestämmelsen innebär alltså att det inte längre krävs något exekvaturförfarande i den medlemsstat där domen ska verkställas. Målet med ett avskaffande av exekvaturförfarandet är att minska tidsåtgången och kostnaderna i gränsöverskridande tvister (se ingresspunkt 26). En dom som har meddelats av domstolarna i en medlemsstat ska behandlas som om den hade meddelats i den anmodade staten (se ingresspunkt 26). En dom som meddelats i en medlemsstat ska kunna erkännas och verkställas i en annan medlemsstat även om domen har meddelats mot en person som inte har hemvist i en medlemsstat (se ingresspunkt 27).

Enligt artikel 40 i den nya Bryssel I-förordningen ska en verkställbar dom automatiskt medföra att säkerhetsåtgärder ska få vidtas enligt lagstiftningen i den anmodade staten. Motsvarande bestämmelse återfinns i t.ex. underhållsförordningen (artikel 18). Enligt den ursprungliga Bryssel I-förordningen inträdde samma förhållande i och med verkställbarhetsförklaringen (se artikel 47.2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen där det dock i detta avseende talas om verkställighetsförklaring).

I artikel 41, som är ny, anges att verkställighetsförfarandet för domar som meddelats i en annan medlemsstat ska regleras av lagen i den anmodade staten (jfr artikel 40.1 i den ursprungliga förordningen som dock avsåg förfarandet vid ansökan om verkställbarhet). Vidare anges att en dom som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den anmodade medlemsstaten ska verkställas där på samma villkor som en dom som meddelas i den anmodade medlemsstaten. I punkten 2 i samma artikel anges dock att, utan hinder av vad som sägs i punkten 1, ska grunderna för att vägra eller skjuta upp verkställighet enligt lagstiftningen i den anmodade medlemsstaten gälla i den mån de inte strider mot de grunder som avses i artikel 45, dvs. grunderna för vägran av erkännande och verkställighet.

I punkten 3 i artikel 41 anges att den part som begär verkställighet i en medlemsstat av en dom som meddelats i en annan medlemsstat inte ska vara skyldig att ha en postadress i den anmodade medlemsstaten. Denna part ska inte heller åläggas att ha ett bemyndigat ombud i den anmodade medlemsstaten, såvida inte ett

sådant ombud är obligatoriskt oberoende av parternas medborgarskap eller hemvist. Detta är en skillnad i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen vari angavs att sökanden *ska* uppge en delgivningsadress eller utse ett ombud i saken (artikel 40.2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen). Motsvarande bestämmelse finns även i artikel 41.2 i underhållsförordningen och artikel 46.2 i arvsförordningen. Motivet bakom underhållsförordningens bestämmelse är att man velat begränsa de formaliteter för verkställighet som kan öka kostnaderna för den underhållsberättigade (se ingresspunkt 27 i underhållsförordningen). En motsvarande regel finns också i artikel 21.3 i förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande.

För att en dom från en medlemsstat ska kunna verkställas i en annan medlemsstat måste sökanden, enligt artikel 42 i den nya Bryssel I-förordningen, ge in vissa handlingar till behöriga verkställande myndigheter, nämligen

- a) en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att fastställa dess äkthet (jfr artikel 53.1 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen), och
- b) det intyg som utfärdats enligt artikel 53 vilket intygar att domen är verkställbar och åtföljs av ett utdrag av domen och, om så är befogat, relevant information om ersättningsberättigande kostnader för förfarandet och beräkning av ränta (jfr artikel 53.2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen).

För det fall den dom som begärs verkställd innehåller beslut om en interimistisk åtgärd ska sökanden, utöver vad som anges under punkten a) ovan, till den behöriga verkställande myndigheten lämna in även det intyg som utfärdats enligt artikel 53 vilket innehåller en beskrivning av åtgärden och intygar att domstolen är behörig att pröva målet i sak, att domen är verkställbar i ursprungsmedlemsstaten, och bevis på delgivning av domen om åtgärden beslutats utan att svaranden kallats att inställa sig.

Domstolen i ursprungsmedlemsstaten är på begäran av en berörd part skyldig att utfärda det intyg som avses ovan. Intyget ska lämnas på det formulär som bifogas i bilaga I till den nya Bryssel-förordningen (artikel 53 i den nya Bryssel I-förordningen; jfr artikel 54 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen). När det gäller officiella handlingar och förlikningar inför domstol finns motsvarande skyldighet i artikel 60 (jfr artikel 57.4 i den ursprungliga

förordningen). För svenskt vidkommande anges i 2 § andra stycket och 3 § andra stycket i förordningen (2005:712) med föreskrifter om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden, att intyg enligt bl.a. artikel 54 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen utfärdas av den domstol som har meddelat avgörandet, eller, om det gäller utslag som har meddelats av Kronofogdemyndigheten enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning, av Kronofogdemyndigheten.

Den behöriga verkställande myndigheten får, när det är nödvändigt, begära att sökanden i enlighet med artikel 57 ska tillhandahålla en översättning eller en translitterering av innehållet i intyget (artikel 42.3 i den nya Bryssel I-förordningen; jfr artikel 55.2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen samt även artikel 20 i underhållsförordningen). Om myndigheten inte kan fortsätta handläggningen utan en översättning av domen får myndigheten begära att sökanden ska tillhandahålla en sådan (artikel 42.4 i den nya Bryssel I-förordningen).

Artikel 57 innehåller bestämmelser om vilka språk som översättningar och translittereringar enligt den nya Bryssel I-förordningen ska göras till. När det gäller sådana översättningar anges i artikeln att dessa ska göras av en person som är behörig att göra översättningar i någon av medlemsstaterna (jfr artikel 20.3 i underhållsförordningen). För svenskt vidkommande anges i 5 § i förordningen (2005:712) med föreskrifter om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden att en auktoriserad translator är behörig att bestyrka översättningar bl.a. enligt artikel 55.2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

I artikel 43, som är ny i förhållande till den ursprungliga förordningen, finns bestämmelser om att det intyg som utfärdats enligt artikel 53 ska delges den person mot vilken verkställighet söks. Delgivning ska ske inom rimlig tid innan den första verkställighetsåtgärden vidtas. Vad som avses med uttrycket rimlig tid preciseras inte i den nya Bryssel I-förordningen. Med den första verkställighetsåtgärden avses den första verkställighetsåtgärden efter delgivningen (se ingresspunkt 32). Om personen i fråga ännu inte delgetts domen ska intyget åtföljas av domen.

Artikel 43 innehåller i punkten 2 vissa bestämmelser om att den person mot vilken verkställighet begärs, när syftet är att bestrida verkställigheten, har rätt att begära översättning av domen (jfr artikel 20.2 i underhållsförordningen). Om en översättning av domen har begärts får inga verkställighetsåtgärder, förutom säker-

hetsåtgärder, vidtas innan denna översättning har tillhandahållits. Detta gäller dock inte om den person mot vilken verkställighet söks redan har delgetts domen på ett av de språk som anges i artikeln eller om domen åtföljs av en översättning till något av de språken.

Bestämmelserna i artikel 43 gäller inte verkställighet av säkerhetsåtgärder i en dom eller om den person som begär verkställighet begär att det vidtas säkerhetsåtgärder i enlighet med artikel 40 (artikel 43.3 i den nya Bryssel I-förordningen).

Artikel 44 innehåller bestämmelser som anger att domstolen i den anmodade medlemsstaten, vid en ansökan om att vägra verkställighet, *får* begränsa verkställighetsförfarandet till säkerhetsåtgärder, göra verkställigheten beroende av att det ställs en sådan säkerhet som domstolen bestämmer, eller helt eller delvis skjuta upp verkställighetsförfarandet. Därutöver anges i punkten 2 att den behöriga myndigheten, på ansökan av den person mot vilken verkställighet söks, *ska* skjuta upp verkställighetsförfarandet om verkställigheten av domen skjutits upp i ursprungsmedlemsstaten. Den domstol till vilken en ansökan om vägran av verkställighet getts in, eller vid vilken ett överklagande lämnats in, får också låta handläggningen av målet vila om ett ordinärt överklagande av domen getts in i ursprungsmedlemsstaten eller om fristen för ett ordinärt överklagande ännu inte löpt ut. I det senare fallet får domstolen fastställa en tid inom vilken ett sådant överklagande ska ges in (se artikel 51.1 i den nya Bryssel I-förordningen).

5.4.3 Vägran av erkännande och verkställighet

Eftersom direkt verkställbarhet av en dom från en medlemsstat i en annan medlemsstat inte bör få äventyra respekten för rätten till försvar har den person mot vilken verkställighet söks en rätt att ansöka om att erkännandet eller verkställigheten av domen ska vägras om vederbörande anser att någon av grunderna för att vägra erkännande föreligger (se ingresspunkt 29).

I artikel 45 finns en beskrivning av när erkännande ska vägras enligt den nya Bryssel I-förordningen. Enligt artikel 46 är grunderna för vägran av erkännande tillämpliga även på fall som rör vägran av verkställighet.

Bestämmelserna i artikel 45 i den nya Bryssel I-förordningen motsvarar i huvudsak i artiklarna 34 och 35 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, dock att även arbetstagare numera omfattas

av vägransgrunden i punkten e) i). Liksom tidigare är vägransgrunderna obligatoriska, vilket innebär att erkännande, på ansökan av berörd part, ska vägras om någon av vägransgrunderna föreligger.

Liksom tidigare ska erkännande och verkställighet vägras om ett erkännande strider mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den anmodade medlemsstaten (punkten a), om domen har meddelats som tredsko- eller utevarodöm och svaranden inte har delgetts stämningsansökan eller motsvarande handling i tillräckligt god tid och på ett lämpligt sätt, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta (punkten b), och i vissa fall av domskonflikter (punkterna c–e).

En part som invänder mot *verkställighet* av en dom som meddelats i en annan medlemsstat kan utöver de grunder som anges i den nya Bryssel I-förordningen, även göra gällande de invändningar mot verkställighet som föreskrivs i nationell lagstiftning (se artikel 47.2 i den nya Bryssel I-förordningen vilken artikel redogörs för nedan). Detta ska, enligt ingresspunkt 30, i möjligaste mån ske i samma förfarande och inom de tidsfrister som fastställs i den anmodade statens lagstiftning. *Erkännande* av en dom däremot bör endast vägras om en eller flera av de grunder för vägran som fastställs i förordningen föreligger (se ingresspunkt 30).

Omprövning av domstolens behörighet i ursprungsmedlemsstaten får endast, liksom tidigare, ske i de fall som anges i artikel 45 punkterna 2 och 3 (artikel 35 punkterna 1 och 2 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen). Bristande behörighet för domstolen i ursprungsmedlemsstaten utgör i dessa fall en vägransgrund. Erkännande och verkställighet ska således vägras om domen har meddelats i strid med de särskilda behörighetsreglerna rörande försäkrings- och konsumenttvister, tvister om anställningsavtal eller i fall av exklusiv behörighet. Skillnaden i förhållande till den ursprungliga förordningen är härvidlag, som angetts ovan, att även en dom som har meddelats i strid med tvingande behörighetsregler om tvister om anställningsavtal utgör grund för att vägra erkännande och verkställighet. Behörighetsbestämmelserna omfattas dock inte av den i punkt 1 a) åsyftade prövningen vad gäller grunderna för rättsordningen (*ordre public*).

En ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet ska göras i enlighet med de förfaranden som anges i underavsnitt 2 och i förekommande fall avsnitt 4 (artikel 45.4 i den nya Bryssel I-förordningen).

5.4.4 Förfarandet vid ansökan om vägran av erkännande och verkställighet

Enligt artikel 45.4 ska, som ovan angetts, samma förfarande som anvisas för ansökan om vägran av verkställighet gälla även för ansökan om vägran av erkännande. Enligt artikel 36.2 ska även förfarandet för att ansöka om ett fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen följa förfarandet för ansökan om vägran av verkställighet. Vad som redogörs för nedan angående förfarandet för ansökan om vägran av verkställighet är således gällande för samtliga ovan angivna förfaranden.

Enligt artikel 47 i den nya Bryssel I-förordningen ska en ansökan om vägran av verkställighet göras vid den domstol som den berörda medlemsstaten anmält till kommissionen enligt artikel 75 a (jfr artikel 74.1 och bilaga II i den ursprungliga Bryssel I-förordningen där Svea hovrätt anges som behörig domstol för svensk del såvitt avser verkställbarhetsförklaringen).

Förfarandet för vägran av verkställighet ska, i den mån det inte omfattas av den nya Bryssel I-förordningen, regleras av lagen i den anmodade medlemsstaten (artikel 47.2 i den nya Bryssel I-förordningen).

Den part som vill ansöka om vägran av verkställighet ska tillhandahålla en kopia av domen och vid behov en översättning eller translitterering av den (artikel 47.3 i den nya Bryssel I-förordningen; jfr artikel 55.2 i den ursprungliga förordningen som dock avser verkställbarhetsförklaringen). I andra ledet i punkten 3 anges när domstolen i vissa fall får bevilja undantag från skyldigheten att lämna in ovan angivna handlingar.

Enligt punkten 4 i artikel 47 får den part som ansöker om vägran av verkställighet av en dom som meddelats i en annan medlemsstat, i likhet med vad som gäller för den som ansöker om verkställighet, inte åläggas att ha en postadress i den anmodade medlemsstaten. Denna part får inte heller åläggas att ha ett bemyndigat ombud i den anmodade medlemsstaten, såvida inte ett sådant ombud är obligatoriskt oavsett parternas medborgarskap eller hemvist.

I artikel 48 stadgas att domstolen *utan dröjsmål* ska fatta beslut med anledning av en ansökan om vägran av verkställighet. Vad som ska förstås med uttrycket *utan dröjsmål* preciseras inte i den nya Bryssel I-förordningen. Motsvarande bestämmelse finns varken i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, underhållsförordningen eller arvsförordningen.

Artikel 49 i den nya Bryssel I-förordningen behandlar frågan om överklagande av beslut med anledning av en ansökan om vägran av verkställighet. Enligt punkten 1 i artikeln får båda parter överklaga ett sådant beslut. Överklagande ska ske till den domstol som den berörda medlemsstaten har anmält till kommissionen enligt artikel 75 b (artikel 49.2 i den nya Bryssel I-förordningen; jfr artikel 74.1 samt Bilaga III i den ursprungliga Bryssel I-förordningen där Svea hovrätt anges som behörig domstol såvitt avser prövningen av vägransgrunder).

Enligt artikel 50 får det avgörande som meddelas med anledning av överklagandet endast bestridas genom ett överklagande när de domstolar till vilka ett ytterligare överklagande ska göras har anmälts av den berörda medlemsstaten till kommissionen enligt artikel 75 c (jfr artikel 74.1 samt bilaga IV till den ursprungliga Bryssel I-förordningen vari det anges att ett sådant överklagande, för svenskt vidkommande, ska ges in till Högsta domstolen).

Vid ett överklagande av verkställighet av en dom enligt artikel 49 eller 50 i den nya Bryssel I-förordningen kan domstolarna i den anmodade medlemsstaten, under den tid det tar att handlägga ett sådant överklagande, inklusive ett eventuellt ytterligare överklagande, kunna tillåta att verkställigheten fortsätter, under förutsättning att verkställigheten begränsas eller att det ställs en säkerhet (se ingresspunkt 31, jfr artikel 44 i den nya Bryssel I-förordningen). Domstolen till vilken ett överklagande getts in kan låta handläggningen av målet vila, om ett ordinärt överklagande av domen har getts in i ursprungsmedlemsstaten eller om fristen för ett ordinärt överklagande ännu inte har löpt ut varvid domstolen i det senare fallet får fastställa en tid inom vilken ett sådant överklagande ska ges in (artikel 51). Kommissionen har förklarat att bestämmelsen inte föreskriver att en domstol i verkställighetsmedlemsstaten kan bestämma hur lång överklagandefristen ska vara i ursprungsmedlemsstaten. Bestämmelsen anger endast att domstolen i verkställighetsmedlemsstaten kan ange en tid inom vilken den som ansökt om vägran av verkställighet och fått bifall till sin ansökan om inhibition av verkställigheten ska vidta någon åtgärd i ursprungsmedlemsstaten för att inhibitionsbeslutet ska fortsätta att gälla.

Utöver vad som angetts ovan avseende artikel 51 finns i den artikeln också en särbestämmelse såvitt avser domar meddelade i Irland, Cypern eller Förenade kungariket. Beträffande domar från dessa länder ska varje form av överklagande av en dom som finns

att tillgå i ursprungsmedlemsstaten betraktas som ett ordinärt överklagande av en dom i den mening som avses i punkten 1 i artikel 51.

5.4.5 Allmänna bestämmelser

Avsnitt 4 inleds med en bestämmelse som anger att en dom som har meddelats i en medlemsstat aldrig får omprövas i sak i den anmodade medlemsstaten (jfr artikel 45.2 i den ursprungliga förordningen och artikel 42 i underhållsförordningen).

Artikel 53 innehåller, som redogjorts för i det föregående, en bestämmelse som innebär att domstolen i ursprungsmedlemsstaten på begäran av en berörd part ska utfärda ett intyg på det formulär som bifogas i bilaga I till den nya förordningen.

Artikel 54 innehåller en för Bryssel I-förordningen ny bestämmelse som innebär att om en dom från en medlemsstat, som begärs verkställd i en annan medlemsstat, inbegriper en åtgärd eller ett beslut som inte föreskrivs i den anmodade medlemsstatens nationella rätt, ska åtgärden eller beslutet i möjligaste mån *anpassas* till en åtgärd eller ett beslut som förekommer i den medlemsstatens nationella rätt och som har motsvarande verkan och eftersträvar liknande mål och intressen. En sådan anpassning ska dock inte få verkningar som går längre än dem som föreskrivs i ursprungsmedlemsstatens lagstiftning (artikel 54.1).

Enligt punkten 2 i samma artikel får varje part angripa anpassningen av åtgärden eller beslutet.

Om det är nödvändigt får det krävas att den part som åberopar domen eller söker verkställighet lämnar in en översättning eller translitterering av domen (artikel 54.3).

Artikel 54 knyter an till ingresspunkt 28 där det bl.a. anges att det bör bestämmas av varje enskild medlemsstat hur anpassningen ska ske och av vem.

I artikel 55 finns en särskild bestämmelse om vad som gäller vid verkställighet av utländska domar där någon har förpliktats att betala vite. En sådan dom, som meddelats i en medlemsstat, är verkställbar i den anmodade medlemsstaten endast om vitesbeloppet slutligt har fastställts av domstol i ursprungsmedlemsstaten. Bestämelsen har sin motsvarighet i artikel 49 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

Artikel 56 innehåller en bestämmelse som avser förbud mot diskriminerande tillämpning av vissa krav. Artikeln, som motsvarar

artikel 51 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, har överförts oförändrad (jfr artikel 65 i underhållsförordningen).

Artikel 57 innehåller, som tidigare angetts, bestämmelser om till vilket eller vilka språk översättningar eller translittereringar enligt förordningen ska ske. De formulär som avses i artiklarna 53 och 60 får även översättas eller translittereras till ett eller flera av EU:s övriga officiella språk som den berörda medlemsstaten angett att den kan godta (artikel 57.2).

5.5 Officiella handlingar och förlikningar inför domstol (kapitel IV)

Bestämmelserna om verkställighet är tillämpliga även på officiella handlingar (*acte authentique*) och förlikningar inför domstol.

Vad som avses med termerna *officiell handling* och *förlikning inför domstol* definieras i artikel 2. Med *officiell handling* avses enligt definitionen en handling som har upprättats eller registrerats som en officiell handling i ursprungsmedlemsstaten och vars äkthet avser handlingens underskrift och innehåll och som har bestyrkts av en offentlig myndighet. Med *förlikning inför domstol* avses en förlikning som har godkänts av en domstol i en medlemsstat eller ingåtts inför en domstol i en medlemsstat i samband med domstolsförhandlingarna.

Officiella handlingar och förlikningar inför domstol som är verkställbara i ursprungsmedlemsstaten är, på samma sätt som domar, verkställbara i övriga medlemsstater utan att det krävs någon verkställbarhetsförklaring (artiklarna 58 och 59 i den nya Bryssel I-förordningen; jfr artiklarna 57 och 58 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen vari dock förutsattes en verkställbarhetsförklaring; jfr även artikel 48 i underhållsförordningen). Skillnaden i förhållande till en dom ligger i att verkställighet av en officiell handling eller en förlikning inför domstol får vägras endast om verkställighet skulle strida mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den anmodade medlemsstaten (artiklarna 58.1 och 59 i den nya Bryssel I-förordningen).

Bestämmelserna i förordningen i kapitel III, avsnitt 2 (verkställighet), underavsnitt 2 i avsnitt 3 (vägran av verkställighet) och avsnitt 4 (allmänna bestämmelser) gäller i tillämpliga delar även officiella handlingar och förlikningar inför domstol (artikel 58.1 andra ledet och artikel 59).

Som krav för verkställighet för officiella handlingar och förlikningar anges dock att dessa måste uppfylla de villkor som är nödvändiga för att dess äkthet ska kunna fastställas i ursprungsmedlemsstaten (artiklarna 58.2 och 59 i den nya Bryssel I-förordningen).

Av artikel 60 följer en skyldighet för den behöriga myndigheten eller domstolen i ursprungsmedlemsstaten att, på begäran av en berörd part, utfärda ett intyg på det formulär som anges i bilaga II. Intyget ska bl.a. innehålla en sammanfattning av den verkställbara förpliktelse som anges i den officiella handlingen eller i avtalet mellan parterna vid förlikningen inför domstolen (artikel 60 i den nya Bryssel I-förordningen; jfr artikel 57.4 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen).

Liknande bestämmelser finns i artikel 48 i underhållsförordningen och artiklarna 60 och 61 i arvsförordningen.

5.6 Allmänna bestämmelser, slutbestämmelser och bilagda formulär m.m. (kapitel V–VIII)

De sista kapitlen i den nya Bryssel I-förordningen innehåller allmänna bestämmelser (kapitel V, artiklarna 61–65), övergångsbestämmelser (kapitel VI, artikel 66), bestämmelser om förhållandet till andra rättsakter (kapitel VII, artiklarna 67–73) och slutbestämmelser (kapitel VIII, artiklarna 74–81).

Artikel 61 innehåller en bestämmelse som föreskriver att ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas med avseende på handlingar som har utfärdats i en medlemsstat inom ramen för förordningen. Bestämmelsen motsvaras av artikel 56 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen (jfr även artikel 65 i underhållsförordningen och artikel 74 i arvsförordningen).

Artiklarna 62 och 63 innehåller bestämmelser om avgörande av hemvist för fysisk person och om hemvist för bolag eller andra juridiska personer.

Artikel 64, som är identisk med artikel 61 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, utgör en särskild vägransgrund som handlar om domar rörande civilrättsliga anspråk som har prövats inom ramen för en brottmålsprocess.

I artikel 65 finns vissa specialbestämmelser som avser vissa grunder för behörighet och erkännande och verkställighet i vissa medlemsstater när grunden för behörighet är den som anges i artikel 8.2 och artikel 11. Bestämmelsen har sin motsvarighet i artikel 65 i den

ursprungliga Bryssel I-förordningen vari angavs viss särreglering i dessa fall såvitt avsåg Tyskland och Österrike. Bestämmelsen i 65.3 avser regler för förfarandet i vissa medlemsstater för litisdenu-tiation, som är en uppmaning från en part i ett tvistemål till en utanför processen stående person, vars rätt berörs av tvisten, att intervensera i rättegången. System med litisdenu-tiation innebär att den dom som meddelas kan få rättskraftsliknande verkningar för en tredje-man som underlåter att träda in i processen. De medlemsstater som har systemet ska göra en underrättelse till kommissionen enligt artikel 76.

Artikel 66 innehåller en övergångsbestämmelse som innebär att den nya förordningen ska tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts, på officiella handlingar som formellt har upprättats eller registrerats och på förlikningar inför domstol som har godkänts eller ingåtts från och med den 10 januari 2015. Utan hinder av artikel 80 (se närmare nedan) ska dock den ursprungliga Bryssel I-förordningen även fortsättningsvis tillämpas på domar som meddelats inom ramen för rättsliga förfaranden som har inletts, officiella handlingar som har upprättats eller registrerats och på förlikningar inför domstol som har godkänts eller ingåtts före den 10 januari 2015 och som faller inom ramen för tillämpningsområdet för den förordningen.

Förhållandet mellan den nya Bryssel I-förordningen och andra rättsakter regleras i artiklarna 67–73. Den nya förordningen ska inte påverka tillämpningen av andra bestämmelser som, på särskilda områden, reglerar domstols behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar som finns i unionsrättsakter eller i nationell lagstiftning som harmoniserats för att genomföra sådana rättsakter (artikel 67). Enligt artikel 68 ska den nya förordningen mellan medlemsstaterna ersätta 1968 års Brysselkonvention. Den konventionen kvarstår dock för de territorier som enligt artikel 355 i EUF-fördraget inte omfattas av den nya förordningen.

Enligt artikel 69 ersätter den nya Bryssel I-förordningen mellan medlemsstaterna även konventioner som rör samma frågor som omfattas av denna förordning. Den nya Bryssel I-förordningen ska särskilt ersätta de konventioner som anges i den förteckning som kommissionen upprättat i enlighet med artikel 76.1 c och 76.2. För svenskt vidkommande anges i en förteckning under artikel 69 i den ursprungliga Bryssel I-förordningen att den förordningen ersatte 1977 års nordiska konvention om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område och konventionen mellan

Sverige och Österrike om erkännande av civildomar. De nu nämnda konventionerna ska dock fortsatt gälla på områden där den nya Bryssel I-förordningen inte är tillämplig och beträffande domar som har meddelats, officiella handlingar som formellt har upprättats eller registrerats och förlikningar inför domstol som har godkänts eller ingåtts före dagen för ikraftträdandet av den ursprungliga Bryssel I-förordningen (artikel 70 i den nya Bryssel I-förordningen).

Enligt artikel 71 ska den nya Bryssel I-förordningen inte inverka på konventioner som medlemsstaterna har tillträtt och som på särskilda områden reglerar domstolars behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar. I andra punkten i angiven artikel finns bestämmelser för en enhetlig tolkning av hur punkten 1 i artikeln ska tillämpas. Bestämmelserna är oförändrade i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen, artikel 71.2.

Enligt artikel 72 i den nya Bryssel I-förordningen ska en dom inte erkännas om den strider mot bilaterala avtal som är tillåtna enligt artikeln (se även artikel 72 i den ursprungliga förordningen).

Inte heller ska den nya förordningen, enligt artikel 73, påverka tillämpningen av 2007 års Luganokonvention, 1958 års New Yorkkonvention eller bilaterala konventioner och avtal mellan ett tredjeland och en medlemsstat som har ingåtts före ikraftträdandet av den ursprungliga Bryssel I-förordningen och som gäller frågor som regleras i den nya Bryssel I-förordningen. Artikeln är ny i förhållande till den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

Slutbestämmelserna återfinns i artiklarna 74–81. I artiklarna finns bestämmelser om bl.a. tillhandahållande av viss information från medlemsstaternas sida i förhållande till allmänheten (artikel 74), olika underrättelser från medlemsstaterna till kommissionen (artiklarna 75 och 76), kommissionens befogenhet att anta delegerade akter (artiklarna 77 och 78) och kommissionens rapport avseende utvärdering av den nya Bryssel I-förordningen (artikel 79).

I artikel 80 finns en bestämmelse som anger att den nya Bryssel I-förordningen upphäver den ursprungliga Bryssel I-förordningen och att hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den nya förordningen och ska läsas i enlighet med den jämförelsetabell som återges i bilaga III till den nya förordningen.

Artikel 81 innehåller bestämmelser om ikraftträdande av den nya Bryssel I-förordningen.

Som bilagor till den nya Bryssel I-förordningen finns ett antal formulär vilka ska användas i olika situationer som nämns i enskilda artiklar.

Formuläret i bilaga I avser intyg om domar enligt artikel 53 i den nya Bryssel I-förordningen.

Formuläret i bilaga II avser intyg för officiella handlingar eller förlikningar inför domstol enligt artikel 60 i den nya Bryssel I-förordningen.

Bilaga III innehåller, som ovan angetts, en jämförelsetabell mellan artikelnummer i den ursprungliga Bryssel I-förordningen i förhållande till den nya Bryssel I-förordningen.

Bilaga I ska, på begäran av en berörd part, utfärdas av domstolen i ursprungsmedlemsstaten (artikel 53). Intyget ska, innan den första verkställighetsåtgärden vidtas, delges den person mot vilken verkställighet söks (artikel 43).

Bilaga II ska, också det på begäran av part, utfärdas av den behöriga myndigheten eller domstolen i ursprungsmedlemsstaten. Den behöriga myndigheten eller domstolen ska i intyget lämna en sammanfattning av den verkställbara förpliktelse som anges i den officiella handlingen eller i avtalet mellan parterna vid förlikningen inför domstolen (artikel 60). Även detta intyg ska, på samma sätt som intyget avseende domar, delges den person mot vilken verkställighet söks (artikel 59 jämförd med artikel 58.1 andra stycket vilken hänvisar bl.a. till avsnitt 2 i kapitel III där artikel 43 är placerad).

6 Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel I-förordningen

6.1 Allmänt

Som framgår av avsnitt 5 har många av den nya Bryssel I-förordningens artiklar sina motsvarigheter i den ursprungliga Bryssel I-förordningen, men den nya förordningen innehåller även ett flertal nyheter. Det kan i detta sammanhang särskilt noteras att det är fråga om en förordning, vilken är direkt tillämplig i medlemsstaterna och innehåller detaljerade bestämmelser om vad som ska gälla. Behovet av kompletterande lagstiftning måste ses utifrån dessa förutsättningar.

I detta avsnitt berörs endast de bestämmelser i den nya Bryssel I-förordningen där någon saklig ändring varit avsedd och där utredningen bedömt att det finns anledning att diskutera eventuella kompletterande bestämmelser.

Liksom i den ursprungliga Bryssel I-förordningen gäller att en dom som har meddelats i en medlemsstat ska erkännas i övriga medlemsstater utan att något särskilt förfarande behöver användas. En berörd part får dock ansöka om ett fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen enligt det förfarande som anvisas för vägran av verkställighet (artikel 36.2). En part kan också ansöka om vägran av erkännande (artikel 45). Den nya Bryssel I-förordningen anvisar samma förfarande för såväl ansökan om fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande och ansökan om vägran av erkännande som för ansökan om vägran av verkställighet. När det nedan redogörs för förfarandet för ansökan om vägran av verkställighet inkluderar det således även förfarandet för ansökan om fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande samt förfarandet för

ansökan om vägran av erkännande. Med beteckningen *exekvatur* avses både förfarandet för prövning av verkställbarhet och förfarandet för prövning av erkännande av ett utländskt avgörande.

6.2 Avtal om domstols behörighet

6.2.1 Information om rätt att bestrida domstols behörighet i vissa fall

Bedömning: Kompletterande bestämmelser med anledning av domstols informationsskyldighet enligt artikel 26.2 behövs inte.

I artikel 26.1 finns, som angetts ovan (avsnitt 5.3.5), en bestämmelse om s.k. tyst prorogation. Bestämmelsen innebär att om ingen domstol har exklusiv behörighet att pröva en tvist, kan en domstol bli behörig, om svaranden går i svaromål utan att bestrida domstolens behörighet. Detta gäller dock inte om svaranden går i svaromål för att bestrida domstolens behörighet eller om en annan domstol har exklusiv behörighet enligt artikel 24.

I artikel 26.2 finns ett undantag från bestämmelsen i artikel 26.1. Där anges att i mål som avses i avsnitten 3, 4 eller 5, där en försäkringstagare, en försäkrad, en förmånstagare till ett försäkringsavtal, en skadelidande, en konsument eller en arbetstagare är svarande, ska domstolen, innan den förklarar sig behörig enligt punkt 1, säkerställa att svaranden har informerats om sin rätt att bestrida domstolens behörighet och om följderna av att gå eller inte gå i svaromål.

Bestämmelsen innebär en skyldighet för domstolen att se till att svaranden får information om rätten att bestrida domstolens behörighet. Skyldigheten framgår direkt av förordningen. Någon särskild bestämmelse om detta behövs därmed inte.

6.3 Erkännande och verkställighet

6.3.1 Vilken myndighet ska pröva en ansökan om verkställighet av en utländsk dom?

Förslag: En ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande enligt den nya Bryssel I-förordningen ska prövas av Kronofogdemyndigheten.

Som tidigare redogjorts för har exekvaturförfarandet avskaffats för avgöranden som omfattas av den nya Bryssel I-förordningen. Det innebär att avgöranden som omfattas av förordningen blir direkt verkställbara i Sverige.

I Sverige ges en ansökan om verkställighet i nationella fall in till Kronofogdemyndigheten. Mot denna bakgrund faller det sig naturligt att även en ansökan om erkännande eller verkställighet av ett utländskt avgörande enligt den nya Bryssel I-förordningen ska ges in till Kronofogdemyndigheten. En ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande enligt den nya Bryssel I-förordningen ska således ges in till Kronofogdemyndigheten.

En anvisning om att det är till Kronofogdemyndigheten en ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande enligt den nya Bryssel I-förordningen ska ges in bör tas in i lag.

6.3.2 Verkställighet som ett motsvarande svenskt avgörande

Förslag: Ett utländskt avgörande som omfattas av den nya Bryssel I-förordningen ska verkställas som ett motsvarande svenskt avgörande. Om det inte finns ett motsvarande avgörande i svensk rätt, ska det utländska avgörandet verkställas som en dom. Detta ska dock inte gälla om något annat följer av förordningen.

Bedömning: Något behov av kompletterande bestämmelser i övrigt finns inte.

Som framgått av bl.a. avsnitt 5.4.2 föreskrivs inte längre något exekvaturförfarande för avgöranden som omfattas av den nya Bryssel I-förordningens tillämpningsområde. Ett avgörande som

har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbart där ska alltså vara verkställbart i en annan medlemsstat utan föregående verkställbarhetsförklaring. Detta följer direkt av förordningen (artikel 39). Någon nationell föreskrift om att utländska avgöranden enligt förordningen får verkställas i Sverige behövs inte (jfr 3 kap. 2 § UB).

Verkställighet ska kunna ske av alla slags avgöranden som faller inom den nya Bryssel I-förordningens sakliga tillämpningsområde, oavsett avgörandets rubricering. Även beslut om säkerhetsåtgärder och interimistiska beslut som har meddelats med stöd av förordningen, och som meddelats av en domstol som enligt förordningen är behörig att pröva målet i sak – förutsatt att motparten fått svara i målet eller delgetts avgörandet som innefattar åtgärden – omfattas av tillämpningsområdet. Det sistnämnda innebär att beslut om säkerhetsåtgärder som fattats utan motpartens hörande (s.k. ex parte-avgöranden) inte omfattas av Bryssel I-förordningens tillämpningsområde, såvida inte den dom som inbegriper åtgärden delgetts svaranden före verkställigheten (se ingresspunkt 33).¹

För verkställighet i Sverige krävs en exekutionstitel av något slag. Olika bestämmelser gäller för verkställigheten beroende på vilken typ av avgörande det är fråga om (se avsnitt 4.5). Regler om vilka exekutionstitlar som kan läggas till grund för verkställighet finns i 3 kap. UB. En exekutionstitel kan innehålla en förpliktelse för gäldenären att betala eller en förpliktelse för gäldenären att göra eller underlåta något, och ibland en kombination av båda.

Det sätt olika exekutionstitlar får verkställas på framgår av 3 kap. 3–24 §§ UB. Enligt 3 kap. 3 § UB får en dom eller ett beslut verkställas utan särskilda villkor när den vunnit laga kraft. Av 3 kap. 4–10 §§ UB framgår under vilka förutsättningar en dom som inte vunnit laga kraft får verkställas. Möjligheten att verkställa en exekutionstitel som inte vunnit laga kraft beror framförallt på om avgörandet gäller betalning eller något annat. Verkställigheten av en exekutionstitel som innefattar betalningsskyldighet är normalt begränsad till utmätning om den inte vunnit laga kraft. I fråga om tredsdomar och sådana domar som avser växel och check får dock verkställighet ske i större omfattning, även om de inte vunnit laga kraft.

Beträffande exekutionstitlar som får verkställas obegränsat kan såväl utmätning som försäljning och redovisning av influtna medel ske.

¹ Se dävarande EG-domstolens dom den 21 maj 1980, Bernard Denilauler v SNC Couchet Frères, mål nr 125/79.

Utsökningsbalken är även tillämplig i fråga om verkställighet av beslut om kvarstad och annan liknande säkerhetsåtgärd. Bestämmelser om detta finns i 16 kap. UB.

Den verkställighetsform som föreskrivs i utsökningsbalken för betalningsförpliktelser är utmätning, vilken kan ske som sakutmätning eller som löneutmätning (4–14 kap. UB). Andra typer av förpliktelser såsom skyldighet att flytta från bostad m.m., skyldighet att bortföra byggnad eller att lämna ut lös egendom, verkställs enligt 16 kap. UB. Bestämmelser om andra mål och ärenden än utsökningsmål, t.ex. handräckning enligt konsumentkreditlagen, finns i 18 kap. UF. Bestämmelser om verkställighet kan också finnas i andra lagar (se 1 kap. 2 § UB).

När Kronofogdemyndigheten får in en ansökan om verkställighet av ett utländsk avgörande ska naturligtvis som inledande åtgärd kontrolleras att avgörandet verkligen omfattas av förordningens tillämpningsområde och att det är den nya Bryssel I-förordningen som ska tillämpas. Om så är fallet ska därefter konstateras vilken typ av avgörande det är frågan om. Vilka bestämmelser i utsökningsbalken som ska tillämpas på det utländska avgörandet beror alltså på vilken sorts avgörande det är fråga om. Om det utländska avgörandet är en förpliktelsesdom som vunnit laga kraft ska det verkställas enligt reglerna i 3 kap. 3 § UB och om det inte vunnit laga kraft får det verkställas i de fall och under de villkor som anges i 3 kap. 4–9 §§ UB. Är avgörandet en av domstol stadfäst förlikning, får det verkställas som en dom som vunnit laga kraft (3 kap. 13 § UB). Innehåller det utländska avgörandet ett förordnande som motsvarar kvarstad ska beslutet verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad m.m. (16 kap. 11–16 §§ UB).

En verkställbar dom medför med automatik att säkerhetsåtgärder får vidtas enligt lagen i den anmodade medlemsstaten (se artikel 40). Bestämmelsen kan få praktisk betydelse i Sverige t.ex. om delgivningen av handlingar vid Kronofogdemyndigheten skulle ta lång tid och säkerhetsåtgärder bedöms nödvändiga för att säkra egendom.

Den nya Bryssel I-förordningen omfattar även officiella handlingar och förlikningar inför domstol (se artikel 2 b och c samt artiklarna 58–60). Begreppet *officiell handling* har sitt ursprung i de kontinentaleuropeiska ländernas rättssystem, särskilt dessa länders notariatsväsende. Allmänt kan sägas att det rör sig om rättshandlingar som har privatpersoner som upphovsmän men som har auktoriserats eller fått officiell karaktär genom medverkan av en behörig

myndighet eller offentlig funktionär och som på grund härav tillerkänns särskild bevisverkan och ges ställning som exekutionstitel. Denna medverkan består i att handlingen i föreskriven form har upprättats av eller inför myndigheten eller funktionären och/eller i att denne har bestyrkt handlingens äkthet och förenlighet med landets lag. I praktiken är det oftast frågan om notariella urkunder.

Också sådana handlingar ska alltså vara direkt verkställbara i den anmodade staten, under förutsättning att handlingen är verkställbar i ursprungsmedlemsstaten (artikel 58). Sådana handlingar har inte alltid någon motsvarighet i Sverige. Officiella handlingar kan inte överklagas på det sätt domar kan. De får normalt ses som slutgiltiga i och med upprättandet. För det fall en sådan handling begärs verkställd bör avgörandet verkställas enligt utsökningsbalkens grundläggande regler om verkställighet av domar. Eftersom en sådan handling normalt är slutgiltig i och med upprättandet bör det innebära att den kan verkställas enligt reglerna för domar som vunnit laga kraft. Det kan naturligtvis förekomma att även andra avgöranden, där det inte finns någon svensk motsvarighet, begärs verkställda här. Även sådana avgöranden bör kunna verkställas enligt utsökningsbalkens grundläggande regler om verkställighet av domar. En bedömning får göras av om avgörandet ska jämföras med en dom som vunnit laga kraft, och därmed verkställas enligt utsökningsbalkens regler för sådana domar, eller om avgörandet ska jämföras med en dom som inte vunnit laga kraft.

För det fall ett utländskt avgörande inbegriper en åtgärd eller ett beslut som inte föreskrivs i den anmodade medlemsstatens nationella rätt, ska åtgärden eller beslutet i möjligaste mån anpassas till en åtgärd eller ett beslut som förekommer i den medlemsstatens nationella rätt och som har motsvarande verkan och eftersträvar liknande mål och intressen (artikel 54). Frågor om anpassning av utländska åtgärder eller beslut behandlas i avsnitt 6.4.

Mot bakgrund av de bestämmelser som redovisats ovan får utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av olika avgöranden anses vara väl lämpade även för verkställighet av de utländska avgöranden som förordningen omfattar. Ett utländskt avgörande som omfattas av den nya Bryssel I-förordningen bör således verkställas som ett motsvarande svenskt avgörande. Om det inte finns ett motsvarande avgörande i svensk rätt, ska det utländska avgörandet verkställas som en dom. En bestämmelse om det bör tas in i lag. Några kompletterande bestämmelser i övrigt föreslås inte.

6.3.3 Prövningen vid Kronofogdemyndigheten

Förslag: Utsökningsbalkens bestämmelser eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till ska tillämpas vid verkställighetsförfarandet i Sverige, om inte annat gäller enligt förordningen.

Bedömning: Kompletterande bestämmelser såvitt avser Kronofogdemyndighetens prövning behövs inte.

Utgångspunkten är, som angetts ovan, att en ansökan om att få en utländsk dom verkställd i Sverige ska ges in till Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten hanterar verkställighetsärenden inom ramen för utsökningsbalkens bestämmelser. Den nya Bryssel I-förordningen hänvisar till den nationella rätten såvitt avser själva verkställighetsförfarandet (artikel 41.1). I bestämmelsen anges vidare att ett avgörande som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbart i den staten, ska verkställas i den anmodade medlemsstaten på samma villkor som ett avgörande som har meddelats där. Ett utländskt avgörande ska alltså behandlas som ett motsvarande nationellt avgörande i verkställighetsförfarandet. Utgångspunkten bör därmed vara att utsökningsbalkens bestämmelser om förfarandet (bl.a. 2 kap.) ska tillämpas även i fråga om verkställighet av utländska avgöranden som omfattas av förordningen. Utsökningsbalken innehåller en mängd olika förfaranderegler, t.ex. om möjligheter till anstånd, uppskov, försäljning och utbetalning av medel. Några särskilda frågeställningar såvitt avser förfarandet vid hanteringen av verkställighet av utländska domar kan inte förutses. De förfaranderegler som finns i utsökningsbalken bör därmed vara tillräckliga även vid hanteringen vid Kronofogdemyndigheten av verkställighet av utländska domar.

I vilken utsträckning bestämmelserna i bl.a. 2 kap. utsökningsbalken ska tillämpas måste bedömas mot bakgrund av i vilken mån förordningen ger utrymme för kompletterande bestämmelser och när en fråga ska anses uttömmade reglerad där. Utsökningsbalkens bestämmelser ska alltså tillämpas vid verkställighetsförfarandet i Sverige, om inte annat gäller enligt förordningen.

I 1 kap. 2 § UB anges att bestämmelser i annan lag som avviker från utsökningsbalken gäller. I den mån bestämmelser om verkställighet av privaträttsliga avgöranden, som omfattas av den nya Bryssel I-förordningen, finns på andra ställen än i utsökningsbalken ska således även dessa tillämpas vid verkställighet av utländska

avgöranden, om inte förordningen anger annat. Exempel på särskilda bestämmelser om verkställighet finns t.ex. på immaterialrättens område, bl.a. såvitt avser intrångsundersökningar (se t.ex. 56 § f och g lagen [1960:729] om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk).

Vilka handlingar som ska åtfölja en ansökan om verkställighet och vad som ska framgå av dessa regleras direkt av förordningen (artikel 42).

Det finns också bestämmelser i förordningen om delgivning och översättning. När verkställighet begärs av en dom som meddelats i en annan medlemsstat ska det intyg som utfärdas enligt artikel 53 delges den person mot vilken verkställigheten söks före det att den första verkställighetsåtgärden vidtas. Intyget ska åtföljas av domen om personen i fråga ännu inte har delgetts denna (artikel 43.1). Inte heller får några verkställighetsåtgärder, utöver säkerhetsåtgärder, vidtas innan eventuell översättning av domen skett enligt artikel 43.2. Enligt artikel 43.3 gäller dock inte kraven i artikel 43 verkställighet av säkerhetsåtgärder i en dom eller om den person som begär verkställighet vidtar säkerhetsåtgärder i enlighet med artikel 40.

Som angetts i avsnitt 4.8 finns inte något generellt krav i utskinningsbalken på att Kronofogdemyndigheten ska delge den inledande skrivelsen i ett verkställighetsärende. Av förordningen följer dock en skyldighet att delge det intyg som ska utfärdas enligt förordningen. Skyldigheten gäller dock inte, som påpekats ovan, vid verkställighet av säkerhetsåtgärder. Skyldigheten för Kronofogdemyndigheten att delge intyget, och i förekommande fall domen (och en eventuell översättning av domen), följer direkt av förordningen. Det framstår som lämpligt att Kronofogdemyndigheten samtidigt delger själva ansökan om verkställighet. Några kompletterande bestämmelser om detta behövs inte.

Hur delgivningen ska ske regleras inte av förordningen. Regler om delgivning i svensk rätt återfinns i delgivningslagen (2010:1932). I 1 § anges att den lagen gäller när delgivning ska ske i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet eller när delgivning i annat fall ska ske enligt lag eller annan författning. Vidare anges att om det i lag eller annan författning finns en bestämmelse som avviker från lagen, gäller den bestämmelsen. Bestämmelser om delgivning finns även i EU:s delgivningsförordning.² I artikel 1.1 i den

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1393/2007 av den 13 november 2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och

förordningen anges att den ska tillämpas i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur då en rättegångshandling eller en annan handling ska sändas från en medlemsstat till en annan för delgivning. Delgivning enligt delgivningsförordningen kan komma i fråga, t.ex. då en person som har hemvist i en annan medlemsstat men har egendom i Sverige söks för verkställighet i Sverige.

Hur delgivningen ska ske i det enskilda fallet får alltså avgöras i enlighet med bestämmelserna i delgivningslagen eller, om den är tillämplig, EU:s delgivningsförordning.

6.3.4 Behörighet att pröva en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet

Förslag: Tingsrätt ska vara behörig domstol att pröva grunder för vägran av erkännande och verkställighet enligt förordningen.

Enligt den nya Bryssel I-förordningen finns en möjlighet att ansöka om vägran av erkännande och verkställighet (artiklarna 45 och 46). Förfarandet för vägran av verkställighet ska, i den mån det inte omfattas av bestämmelser i förordningen, regleras av lagen i den anmodade medlemsstaten (artikel 47.2). Ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet ska göras vid den domstol som den berörda medlemsstaten anmält till kommissionen (artiklarna 47.1 och 75 a).

En part kan åberopa grunder för vägran av verkställighet enligt förordningen och samtidigt göra gällande omständigheter som utgör hinder mot verkställighet enligt nationell rätt i den anmodade staten. Detta är förutsett och möjligt enligt förordningen. En förutsättning är dock att de nationella reglerna inte strider mot grunderna i förordningen (artikel 41.2). Såvitt avser prövningen av vägran av erkännande är dock endast förordningens grunder aktuella (ingresspunkt 30).

En ansökan om vägran av verkställighet ska enligt artikel 47.1 göras vid domstol. I Sverige är det Kronofogdemyndigheten som, inom ramen för verkställighetsförfarandet, prövar frågor om hinder mot verkställighet (se 3 kap. 21 § UB samt avsnitt 4.6). Kronofogdemyndigheten prövar invändningen och fattar ett beslut om verk-

ärenden av civil eller kommersiell natur (delgivning av handlingar) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1348/2000.

ställigheten ska fortsätta. Den som är missnöjd med beslutet har möjlighet att överklaga detta till domstol (18 kap. UB). Till vilka domstolar överklagande ska ske framgår av 17 kap. 1 § UF.

Den nya Bryssel I-förordningen ställer inte upp några hinder mot att en medlemsstat utser flera behöriga myndigheter, även om det är önskvärt att såväl förordningens grunder för vägran av erkännande och verkställighet som de nationella grunderna för hinder mot verkställighet ska kunna åberopas i samma förfarande (se ingresspunkt 30). Det finns heller inte enligt förordningen något hinder mot att olika myndigheter ansvarar för olika led. En grundläggande förutsättning är dock att hanteringen i alla led lever upp till en effektiv och rättssäker hantering. Ett system där såväl nationella grunder för vägran av verkställighet, som grunder för vägran av verkställighet enligt förordningen, skulle kunna prövas i samma förfarande vore i och för sig önskvärt då det skulle ge ett väl sammanhållet system där en part får sina invändningar prövade i ett sammanhang.

Enligt utredningens mening skulle det därför vara ändamålsenligt om Kronofogdemyndigheten som första instans prövade även frågor om vägran av erkännande och verkställighet enligt förordningen. Ett beslut från Kronofogdemyndigheten i frågan skulle då, enligt de allmänna regler som gäller, kunna överklagas till tingsrätt. Enligt förordningen (artikel 47.1) är det dock en *domstol* som ska pröva förordningens grunder för vägran av erkännande och verkställighet. Kronofogdemyndigheten utgör i och för sig i viss mening en domstol enligt förordningen. Det gäller dock endast vid summarisk process i mål om betalningsföreläggande och handräckning (artikel 3). Definitionen kan alltså inte utsträckas till att gälla för prövning av vägransgrunder enligt förordningen. Kronofogdemyndigheten kan således inte anses utgöra domstol i förordningens mening såvitt avser prövningen av vägransgrunderna.

Mot denna bakgrund ska alltså en ansökan om vägran av erkännande och verkställighet och prövning av vägransgrunderna enligt förordningen ges in till och prövas av domstol. Ärendena är till sin karaktär sådana som bör hanteras av allmän domstol. Mot bakgrund av att tyngdpunkten i rättsskipningen bör följa instansordningens princip³ bör prövningen av grunderna för vägran av erkännande och verkställighet göras av tingsrätt som första instans. Den faktiska

³ Se t.ex. prop. 2010/11:120 s. 23.

verkställigheten av utländska domar ska, som föreslagits i avsnitt 6.3.1, handläggas av Kronofogdemyndigheten.

Den föreslagna ordningen ger med nödvändighet upphov till parallella förfaranden i de fall en gäldenär åberopar såväl hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB som grunder för vägran av verkställighet enligt förordningen. En sådan ordning är naturligtvis inte optimal. Antalet fall där en prövning av vägransgrunderna aktualiseras ska dock inte överdrivas (se avsnitt 3.2.1). Hur olägenheter ska undvikas i de fall vägransgrunder aktualiseras samtidigt som ett verkställighetsförfarande pågår behandlas i avsnitt 6.3.7.

6.3.5 Vilken eller vilka tingsrätter ska vara behöriga att pröva vägransgrunder?

Förslag: En ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet enligt den nya Bryssel I-förordningen ska göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

Bedömning: Kompletterande bestämmelser i övrigt såvitt avser behörigheten att pröva en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet behövs inte.

Enligt betänkandet Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol (SOU 2010:44), vars slutsatser i aktuella delar delas av regeringen,⁴ är en generell utgångspunkt att mål och ärenden ska kunna handläggas av samtliga tingsrätter, om det inte på grund av dess mycket speciella karaktär finns anledning att låta endast ett fåtal tingsrätter handlägga dem. Enligt betänkandet bör särskilda åtgärder – dvs. författningsreglerade särlösningar – användas endast när det finns ett behov av extra stor skyndsamhet eller extra hög eller annan särskild kompetens. Behovet av skyndsamhet eller kompetens för en viss måltyp bör vara särskilt stort i förhållande till de behov som övriga måltyper har i dessa avseenden. Särskilda åtgärder bör, enligt betänkandet, användas restriktivt och endast när behovet gäller för de allra flesta målen av en viss typ. När det konstateras att en måltyp har behov av extra stor skyndsamhet eller extra hög eller annan kompetens, bör därför alltid den minst ingrip-

⁴ Prop. 2011/12:1, Rättsväsendet, 4, s. 27.

ande åtgärden som kan möta behovet användas. Dessa utgångspunkter bör vara vägledande för bedömningen av var prövningen av vägransgrunder enligt den nya Bryssel I-förordningen ska göras.

Utredningen ser i första hand tre alternativ när det gäller behörigheten att handlägga nu aktuella ärenden.

Koncentration till en tingsrätt

Det mest näraliggande alternativet är att utgå från den koncentration av prövningen av denna typ av ärenden som är fallet i dag. I princip all exekvaturprövning sker ju i dag vid Svea hovrätt. Ett sådant alternativ skulle ha flera fördelar. Förfarandet är i huvudsak skriftligt och det finns därmed inte något geografiskt mervärde i att förlägga prövningen till mer än en tingsrätt. Att en tingsrätt är ensamt behörig skulle skapa ett väl sammanhållet system som skulle underlätta för utländska subjekt vid ärenden om ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet i Sverige. Det har i tidigare lagstiftningsärenden ansetts vara en fördel om en utländsk part redan i det inledande skedet kan vända sig till ett rikstäckande organ och inte riskera att fastna i problem kring domstolens lokala kompetens. Mot detta måste dock ställas de uttalanden som riksdagen ställt sig bakom om att koncentration av mål till vissa domstolar endast bör användas om behovet av särskild kompetens inte kan tillgodoses genom domstolsintern specialisering på grund av att målunderlaget är för litet, ett krav på koncentration följer av Sveriges internationella åtaganden eller om det behövs till följd av att särskilda ledamöter deltar i handläggningen. Det är de två förstnämnda skälen som är aktuella i detta sammanhang.

Bryssel I-förordningen innehåller ett krav på att domstolen utan dröjsmål ska fatta beslut med anledning av en ansökan om vägran av verkställighet (artikel 48). Förordningen ställer alltså krav på skyndsamhet i dessa ärenden. För det fall de aktuella ärendena skulle koncentreras till en tingsrätt skulle domstolen kunna bygga upp och bibehålla särskilda kunskaper inom det aktuella rättsområdet vilket i sin tur skulle leda till att handläggningen blir mer effektiv och att omloppstiderna förkortas. Därutöver kommer sannolikt en prövning av vägransgrunderna enligt förordningen att avse ett mycket begränsat antal ärenden. Som angetts ovan uppgick antalet ärenden där en prövning av vägransgrunderna aktualiserades till knappt 40 stycken år 2012 (se avsnitt 3.2.1). Någon dramatisk ökning av

antalet ärenden kan inte förutses. Ärendeunderlaget måste därmed anses vara så begränsat att det skulle innebära avsevärda fördelar att förlägga prövningen till en enda tingsrätt.

Det kan dock konstateras att även om den nya Bryssel I-förordningen ställer krav på skyndsamhet det inte kan sägas att den ställer krav på extra stor skyndsamhet. Inte heller finns i förordningen något uttryckligt krav på koncentration. Även om ärendetypen kan innebära omfattande och delvis komplicerad dokumenthantering är ärendetypen inte i sig av så speciell karaktär eller så komplicerad att ärendena ställer sådana krav på extra hög eller annan särskild kompetens att det av den anledningen skulle finnas skäl att koncentrera målen.

Ytterligare ett skäl mot att koncentrera dessa ärenden till en tingsrätt är det förhållandet att det skulle innebära att olika domstolar kan komma att hantera olika delar av ett ärende med anknytning till den nya Bryssel I-förordningen. Ett överklagande av ett beslut från Kronofogdemyndigheten skulle vid en sådan lösning ofta komma att handläggas vid en annan tingsrätt än den som ska pröva ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet avseende samma utländska avgörande. De olägenheter en sådan ordning leder till skulle visserligen kunna lösas, men är enligt utredningens mening ett argument som talar för en annan lösning.

Mot bakgrund särskilt av de utgångspunkter som ska vara vägledande vid bedömningen av om en viss måltyp ska koncentreras till en tingsrätt föreslår utredningen inte en sådan koncentration för nu aktuella ärenden.

Prövning vid alla tingsrätter

Ett annat näraliggande alternativ är att knyta behörigheten till domstolen i den ort där verkställighet ska äga rum, eller annars där den mot vilken verkställighet ska ske har sitt hemvist eller, om det är frågan om en juridisk person, sitt säte. En sådan lösning skulle innebära att samtliga tingsrätter i landet prövar en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet och följer den huvudregel som gäller för prövning i första instans. Utredningen anser dock inte att en sådan lösning är lämplig, framför allt av det skälet att även den lösningen innebär att olika domstolar kan komma att hantera olika delar av ett ärende med anknytning till den nya Bryssel I-förordningen. Det förhållandevis låga antalet ärenden och krav på

kompetens och erfarenhet av denna typ av ärenden talar också emot denna lösning.

Koncentration till de tingsrätter som prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

Det tredje alternativ utredningen övervägt är att knyta prövningen av vägransgrunderna till de tingsrätter som behandlar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

Enligt 18 kap. 1 § UB överklagas Kronofogdemyndighetens beslut skriftligen hos en tingsrätt som regeringen föreskriver med hänsyn till var svaranden har sitt hemvist. Med hemvist förstås, enligt andra stycket i samma paragraf, den ort där svaranden är bosatt. Beträffande dödsbo gäller den ort där den döde senast var bosatt och beträffande annan juridisk person den ort som enligt 10 kap. RB grundar domstols behörighet i tvistemål i allmänhet.

I 17 kap. 1 § UF anges viken tingsrätt Kronofogdemyndighetens beslut överklagas till. Överklagande kan för närvarande ske till 24 tingsrätter. Om svaranden inte har hemvist i Sverige anvisas Nacka tingsrätt som reservforum.

En prövning av en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet kan i många fall förväntas komma att ske samtidigt, eller i nära anslutning till, att en prövning begärs av hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB och andra verkställighetsbeslut som Kronofogdemyndigheten kan fatta, bl.a. med stöd av utsökningsbalken. Det skulle vara en fördel för handläggningen och för parterna om beslut under verkställigheten överklagas till samma tingsrätt som är behörig att pröva en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet.

Det kan tilläggas att Kronofogdemyndigheten redan handlägger frågor hänförliga till olika internationella instrument, t.ex. frågor om hinder mot och uppskov med verkställighet enligt artikel 21 i underhållsförordningen. Vid överklagande av ett sådant beslut tillämpas 18 kap. UB. Att förlägga även prövningen av vägransgrunderna enligt den nya Bryssel I-förordningen till de nu aktuella 24 tingsrätterna skulle, i förhållande till att lägga prövningen på samtliga tingsrätter, skapa ett bättre sammanhållet system för ärenden med internationell anknytning.

En ytterligare fördel med att antalet tingsrätter begränsas på ovan föreslaget sätt, är att såväl domstolens ledamöter som berednings-

och kansliorganisation i viss mån kommer att kunna uppärbeta och bibehålla en större kompetens än om exekvaturärendena fördelades på landets samtliga tingsrätter. En sådan lösning svarar också på ett bättre sätt mot de krav på skyndsamhet som finns i Bryssel I-förordningen.

Mot bakgrund av vad som ovan redogjorts för föreslår utredningen att en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet ska göras vid den tingsrätt som 18 kap. 1 § UB och 17 kap. 1 § UF anvisar för överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Avgörande för behörigheten är i vilket län (eller tidigare län) svaranden har sitt hemvist. I flertalet fall är tingsrätten i länets residensstad behörig. I Stockholms län är dock Nacka tingsrätt behörig tingsrätt. Nacka tingsrätt är som angetts ovan också reservforum för de fall svaranden inte har hemvist i Sverige. Hänvisningen till bestämmelsen i utsokningsbalken innebär att det är hemvistet för den som är motpart i verkställighetsärendet vid Kronofogdemyndigheten, dvs. den förpliktade enligt avgörandet, som avgör behörigheten. Pågår inte något verkställighetsärende med avseende på det avgörande som är aktuellt vid prövningen av grunderna för vägran av erkännande eller verkställighet enligt den nya Bryssel I-förordningen är hemvistet för den som skulle bli motpart vid Kronofogdemyndigheten i ett ärende om verkställighet avgörande.

Det kan påpekas att om utgången i ett mål är beroende av att en preliminärfråga (i artikel 36.3 *incidensfråga*) om vägran av erkännande av en utländsk dom prövas, är den domstol som handlägger målet behörig att pröva denna fråga oavsett behörighetsreglerna för prövning av vägransgrunder (se artikel 36.3).

6.3.6 Förfaranderegler vid ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet vid domstol

Förslag: Vid domstolens handläggning av ärenden om vägran av erkännande eller verkställighet ska lagen (1996:242) om domstolsärenden gälla, om inte annat följer av förordningen.

Ett beslut med anledning av en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet får överklagas till hovrätt. Hovrättens beslut får överklagas till Högsta domstolen.

Bedömning: Den föreslagna beslutsordningen föranleder inget behov av ytterligare kompletteringar när det gäller förfarandet.

Som redogjorts för ovan bör en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet ges in till tingsrätt som första instans. Mot bakgrund av att utgångspunkten, enligt förordningen, är att förfarandet för vägran av verkställighet ska regleras av lagen i den anmodade medlemsstaten – i den mån det inte omfattas av förordningen – måste ställning tas till vilket nationellt regelverk som bör komplettera förordningens bestämmelser vid en prövning av vägransgrunderna. Eftersom prövningen ska ske i allmän domstol står valet närmast mellan bestämmelserna i rättegångsbalken och lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen). Utgångspunkten bör vara att valet av processordning så långt möjligt ska överensstämma med vad som redan i dag gäller för likartade prövningar.

Rättegångsbalken är i första hand till för tvistlösning och bygger på ett muntligt förfarande där bevisning åberopas. Förfarandet inleds med en stämningsansökan och innefattar normalt såväl ett förberedelseskede som ett huvudförhandlingsskede. Ärendelagen däremot utgår från ett skriftligt förfarande och kan användas såväl vid ansökan som vid överklagande från myndighet. En tillämpning av ärendelagen ger utrymme för ett i det konkreta fallet mindre formbundet förfarande. Ärendelagen tillämpas också redan för likartade prövningar, t.ex. ska ärendelagen som huvudregel tillämpas vid överklagande i utsökningsmål (se 18 kap. 1 § UB).

Den prövning som ska ske i dessa fall syftar till att utifrån ingivna handlingar avgöra om det finns förutsättningar för att vägra erkännande eller verkställighet av en dom meddelad i en annan medlemsstat. Denna prövning kan i regel göras genom ett skriftligt förfarande och innefattar oftast inte någon egentlig bevisprövning. Mot den bakgrunden talar övervägande skäl för att ärendelagens bestämmelser, i den mån de passar in på förfarandet, ska tillämpas vid prövningen av vägran av erkännande eller verkställighet enligt förordningen. Det innebär bl.a. att motparten ska få tillfälle att yttra sig och att sammanträde i vissa fall kan hållas. De allmänna bestämmelserna om förfarandet och om vad en inledande skrivelse ska innehålla, liksom att en ansökan ska vara skriftlig kommer också att bli tillämpliga. Vilka handlingar som ska ges in med anledning av en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet framgår dock av artikel 47.3. Att domstolen i vissa fall får bevilja undantag från skyldigheten att inge handlingarna framgår av samma artikel. I det senare fallet får domstolen kräva att den andra parten tillhandahåller handlingarna (artikel 47.3).

Nationella förfaranderegler ska alltså tillämpas endast om inte annat följer av förordningen (artikel 47.2). Reglerna i ärendelagen kommer alltså att bli subsidiära i förhållande till förordningens bestämmelser. Bestämmelsen i 26 § ärendelagen om säkerhetsåtgärder och inhibition ska således inte tillämpas. Beslut i sådana frågor fattas i stället med stöd av förordningen (se t.ex. artiklarna 44 och 51 angående begränsning och uppskjutande av verkställighet respektive vilandeförklaring av målet). Bestämmelsen om omedelbar verkställighet i 31 § ärendelagen blir inte heller aktuell att tillämpa. Mot bakgrund av att huvudregeln är att Kronofogdemyndighetens beslut verkställs direkt, såvida inte annat förordnas, kommer bestämmelsen inte att behöva tillämpas. Domstolens möjligheter att i dessa fall kräva säkerhet eller på andra sätt begränsa verkställighetsförfarandet regleras av artikel 44 i den nya Bryssel I-förordningen. Förordningen innehåller inga egna regler om rättegångskostnader hänförliga till verkställighetsförfarandet. Detta innebär att ärendelagens bestämmelse i 32 §, vilken hänvisar till 18 kap. RB, blir tillämplig på förfarandet i Sverige. Att 18 kap. RB endast kan tillämpas vid förfarandet för en ansökan om ändring, och inte vid den inledande formella prövningen, framgår av rättsfallen NJA 2006 s. 652 och NJA 2009 s. 632 (jfr även NJA 2001 s. 738).

Av förordningen (artikel 49) följer att båda parter ska få överklaga ett beslut med anledning av en ansökan om vägran av verkställighet. Enligt punkten 2 ska ett överklagande göras till den domstol som den berörda medlemsstaten anmält till kommissionen enligt artikel 75 b såsom den domstol till vilken ett sådant överklagande ska ges in.

Utredningen föreslår att ärendelagen ska tillämpas på förfarandet vid ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet. Förordningen innehåller inte någon särreglering såvitt avser t.ex. hur eller inom vilken tid ett överklagande ska ske. Ärendelagens regler om överklagande blir därmed tillämpliga fullt ut, såvida annat inte förordnas. Enligt ärendelagen får ett beslut överklagas av den som beslutet rör, om det har gått honom eller henne emot (36 § ärendelagen). Av 38 § följer att ett överklagande ska vara skriftligt och ha kommit in till den domstol som meddelat avgörandet inom tre veckor från dagen för beslutet. Förordningens bestämmelser hindrar inte att en tidsfrist för överklagande ställs upp.

Med hänsyn till att borgenären i här aktuella fall oftast befinner sig utomlands kan en särreglering i förhållande till överklagandefristen om tre veckor i ärendelagen diskuteras. Ett alternativ skulle

kunna vara att i dessa fall tillåta en överklagandefrist om fyra veckor. Mot bakgrund av att tingsrättens domar och beslut rent generellt har en överklagandefrist om tre veckor talar intresset av en enhetlig rättstillämpning mot en särreglering i detta fall. Det ska också påpekas att det som ska ges in inom tre veckor är ett formellt överklagande. Inget hindrar att en part kommer in med ett överklagande för att därefter begära ytterligare tid för att utveckla sina ståndpunkter. Mot den bakgrunden finner utredningen att en särreglering såvitt avser fristen för överklagande inte bör föreslås.

Av 39 § ärendelagen följer att tingsrättens beslut överklagas till hovrätt. För att hovrätten ska pröva tingsrättens beslut krävs prövningstillstånd. Den domstol till vilken ett beslut med anledning av en ansökan om vägran av verkställighet ska överklagas till ska således, för svenskt vidkommande, anges vara landets sex hovrätter.

Av förordningen (artikel 50) följer att det avgörande som meddelas med anledning av överklagandet endast får bestridas genom ett överklagande när de domstolar till vilka ett ytterligare överklagande ska göras har anmälts av den berörda medlemsstaten till kommissionen enligt artikel 75 c). Enligt 40 § ärendelagen överklagas hovrättens beslut till Högsta domstolen. Den domstol till vilken ett överklagande av hovrättens beslut ska göras ska således anges vara Högsta domstolen. Även i detta fall krävs som huvudregel prövningstillstånd.

Utredningens ställningstaganden innebär att det bör införas en kompletterande bestämmelse om att ärendelagens bestämmelser ska tillämpas vid domstolens handläggning av ärenden om vägran av erkännande eller verkställighet enligt förordningen, om inte annat följer av förordningen. Den närmare gränsdragningen mellan bestämmelser i ärendelagen och förordningens bestämmelser får avgöras i rättstillämpningen. Ytterligare frågor som rör förfarandet vid domstol behandlas i avsnitt 6.3.7.

6.3.7 Förhållandet mellan prövningen vid Kronofogdemyndigheten och prövningen vid domstol

Förslag: För det fall grunder för vägran av erkännande eller verkställighet enligt förordningen åberopas i verkställighetsärendet vid Kronofogdemyndigheten, ska Kronofogdemyndigheten ha en skyldighet att skriftligen och utan dröjsmål underrätta den person mot vilken verkställighet söks om möjligheten att ansöka om prövning av vägran av erkännande eller verkställighet vid domstol.

Domstolen ska ha en skyldighet att skriftligen underrätta Kronofogdemyndigheten om att en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet kommit in till domstolen.

När verkställighet söks av ett utländskt avgörande kan en part, utöver de grunder för vägran av erkännande och verkställighet som anges i förordningen, även göra gällande de hinder mot verkställighet som föreskrivs i nationell lagstiftning (se ingresspunkt 30 och artikel 41.2). För svenskt vidkommande aktualiseras här bestämmelserna i 3 kap. 21 § UB. Detta innebär att en gäldenär, vid verkställighet i Sverige av ett utländskt avgörande som omfattas av den nya Bryssel I-förordningens tillämpningsområde, kan åberopa såväl grunderna för vägran av erkännande eller verkställighet enligt förordningen som bestämmelserna om hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB. Mot bakgrund av att Kronofogdemyndigheten inte är behörig att pröva vägransgrunderna enligt förordningen innebär detta med nödvändighet att parallella förfaranden avseende ett och samma avgörande kan uppstå.

Möjligheten att åberopa grunder för vägran av erkännande respektive verkställighet enligt förordningen är inte begränsad till någon särskild tidpunkt i verkställighetsförfarandet. Det kommer dock sannolikt att bli vanligt att sådana invändningar aktualiseras i inledningsskedet av förfarandet vid Kronofogdemyndigheten. Frågan är då hur sådana situationer ska hanteras. Vidare uppkommer frågor om hur de olika möjligheterna att besluta om avbrytande av verkställigheten m.m. ska hanteras.

Prövningen vid Kronofogdemyndigheten – frågor om underrättelse m.m.

För det fall en gäldenär, vid verkställighet av ett utländskt avgörande gör en invändning mot verkställigheten som omfattas av bestämmelsen i 3 kap. 21 § UB, t.ex. att han eller hon innehar en kvittningsskuld motfordran, bör Kronofogdemyndigheten kunna pröva invändningen på vanligt sätt och beslutet kunna överklagas enligt bestämmelserna i 18 kap. UB. Överklagande ska, enligt 18 kap. 1 § första stycket UB, ske till viss tingsrätt med hänsyn till var svaranden har sin hemvist (se 17 kap. 1 § UF). Vid överklagande i utskökningsmål är, som ovan angetts, som huvudregel ärendelagen tillämplig. Bestämmelser om att domstolen har en möjlighet att inhibera verkställigheten i dessa fall finns i 26 § ärendelagen.

De invändningar en gäldenär gör i ett ärende om verkställighet av ett utländskt avgörande kan komma att handla om både sådant som utgör vägransgrunder enligt förordningen och som kan hänföras till hinder mot verkställighet enligt nationella bestämmelser. Det är angeläget att gäldenären i sådana fall inte lider rättsförlust på grund av svårigheten att skilja på dessa invändningar och anföra dem vid rätt instans. För det fall en gäldenär till Kronofogdemyndigheten anger omständigheter som kan uppfattas som en begäran av en prövning av vägransgrunderna enligt förordningen, bör myndigheten åläggas en skyldighet att skriftligen underrätta gäldenären om möjligheten att ansöka om prövning av dessa vid tingsrätt. Det är av vikt att gäldenären i dessa situationer får tillgång till informationen så snart möjligt. Underrättelsen bör därför sändas till gäldenären utan dröjsmål efter det att uppgifter som tyder på att han eller hon begär en prövning av vägransgrunderna kommit in till Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten bör vara generös i sin tolkning och sända en underrättelse så snart det finns en indikation på att gäldenären önskar en prövning av vägransgrunderna. Underrättelseskyldigheten bör framgå av lag.

Att underrättelse sänds hindrar inte att verkställigheten fortgår under tiden (jfr 2 kap. 19 § UB). Kronofogdemyndigheten är dock oförhindrad att avvakta eller avbryta verkställigheten, t.ex. på grund av att gäldenären även åberopat hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB, förutsatt att myndigheten funnit att invändningen inte kunnat lämnas utan avseende.

Underrättelseskyldighet vid domstolsprövningen

Det kan förekomma fall där en gäldenär, t.ex. efter att ha fått vetskap om att ett verkställighetsärende är aktuellt mot honom eller henne, väljer att direkt ansöka vid tingsrätt om en prövning av vägransgrunderna enligt förordningen. Domstolen bör i sådana fall ha en skyldighet att skriftligen underrätta Kronofogdemyndigheten om att en sådan ansökan kommit in. För det fall det finns en ansökan om verkställighet av avgörandet är det viktigt – för att minska risken för rättsförluster – att Kronofogdemyndigheten har kännedom om att det pågår en prövning av om erkännande eller verkställighet av avgörandet ska vägras. Kronofogdemyndigheten har ju dessutom möjlighet att i vissa fall avbryta handläggningen (se artikel 38 och 44.2).

Underrättelseskyldigheten för domstolen bör gälla fall då en ansökan gjorts om att det inte finns någon grund för att vägra erkännande, en ansökan om vägran av erkännande lämnats in, och fall då en ansökan om vägran av verkställighet lämnats in.

Att en domstol som förordnat att en exekutionstitel tills vidare inte får verkställas har en skyldighet att samma dag sända en kopia av beslutet till Kronofogdemyndigheten framgår av förordningen (1981:967) om skyldighet för domstol och Kronofogdemyndigheten att lämna underrättelser om vissa beslut av exekutiv betydelse. Skyldigheten gäller också i fråga om senare beslut av betydelse för verkställigheten.

För det fall en gäldenär, inom ramen för en ansökan om prövning av vägran av erkännande eller verkställighet vid domstol, åberopar omständigheter som kan hänföras till en invändning mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB åligger det domstolen, inom ramen för sin serviceskyldighet, att hänvisa sökanden till rätt instans. Någon särskild bestämmelse om detta behövs därmed inte.

Parallella ärenden vid domstol

Som redogjorts för ovan kan det vid domstolen uppstå parallella ärenden i de fall en gäldenär överklagar ett beslut av Kronofogdemyndigheten i verkställighetsärendet och vid domstol ansöker om prövning av vägransgrund enligt förordningen. Exempelvis kan tänkas att gäldenären dels invänder att han har rätt att kvitta mot en fordran som fastställts genom en dom som meddelats senare än ursprungs-

domen (3 kap. 21 § UB), dels att han i ursprungsstaten inte delgavs stämningsansökan på ett sådant sätt att han kunde förbereda sitt svaromål (artikel 45.1 b) Bryssel I-förordningen).

Problemet ska dock inte överdrivas, då antalet fall där en prövning av vägransgrunderna aktualiseras inte är fler än knappt 40 stycken per år (se avsnitt 3.2.1). Någon dramatisk ökning av antalet ärenden kan, som ovan påpekats, inte förutses.

En invändning mot verkställighet kommer under en domstols prövning efter överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. En ansökan om prövning av vägransgrunder enligt förordningen görs direkt till domstolen. Ärendena kan komma in i nära anslutning till varandra, men det behöver inte nödvändigtvis vara så. Mot bakgrund av att ärendena initieras på olika sätt kommer de att handläggas som separata ärenden. Det finns dock inget som hindrar att ärendena handläggs samtidigt och av samma domare. Detta är tvärtom i flertalet fall en fördel för handläggningen.

Utredningen ser inte något behov av särskilda bestämmelser med anledning av dessa parallella förfaranden.

Beslut om att skjuta upp verkställigheten m.m.

Kronofogdemyndigheten får avbryta handläggningen av ett verkställighetsärende helt eller delvis med direkt stöd i förordningen, se artikel 38 och 44 2.

När en ansökan om prövning av vägransgrunderna kommit in till domstol kan också domstolen på olika sätt begränsa eller inhibera verkställigheten. Detta följer av bestämmelser i förordningen (se t.ex. artiklarna 44.1 och 51.1).

Möjligheten att avbryta handläggningen, kräva säkerhet, skjuta upp eller begränsa verkställighetsförfarandet eller att låta handläggningen av ärendet vila följer direkt av den nya Bryssel I-förordningen. Det innebär en särreglering av verkställighetsförfarandet i angivna avseenden, vilket innebär att bestämmelserna ska tillämpas framför relevanta bestämmelser i utsökningsbalken. Den närmare gränsdragningen mellan förordningens, ärendelagens och utsökningsbalkens bestämmelser får avgöras i rättstillämpningen.

Om verkställighet redan har inletts, innebär ett beslut om att skjuta upp verkställighetsförfarandet att någon ytterligare verkställighetsåtgärd inte vidtas. I praktiken innebär ett beslut att skjuta upp verkställigheten att man avvaktar med verkställigheten och att

ansökan om verkställighet finns kvar hos Kronofogdemyndigheten. Av förordningen får anses följa att verkställigheten normalt kan återupptas när det förhållande som ligger till grund för beslutet inte längre föreligger.

Kronofogdemyndighetens och domstolens beslut att skjuta upp, begränsa, vilandeförklara, kräva säkerhet och avbryta verkställigheten fattas med stöd av förordningen. Som ovan angetts torde kompletterande regler för dessa beslut inte behövas. Vanliga regler, t.ex. i fråga om skäl för beslutet och upplysningar om möjligheten att överklaga, bör kunna tillämpas. I fråga om överklagbarhet bör bestämmelserna i 18 kap. UB respektive ärendelagen (36–41 §§) vara tillämpliga. Den bestämmelse som torde bli relevant vid överklagande av domstols beslut är 37 § första stycket 3 ärendelagen i vilken föreskrivs att ett beslut som inte innebär att ärendet avgörs får överklagas särskilt när domstolen beslutat i en fråga om säkerställande av det som ärendet gäller eller beslutat att ett överklagat beslut tills vidare inte får verkställas eller i övrigt beslutat tills vidare rörande saken.

Det kan självklart förekomma att Kronofogdemyndigheten och domstolen kommer till motsatta beslut i fall där en gäldenär åberopat såväl nationella regler om hinder mot verkställighet som vägransgrunder enligt förordningen eller i fall där både myndigheten och domstolen har behörighet att avbryta handläggningen, oberoende av att domstolen prövar själva sakfrågan (se artikel 38). Det är mot denna bakgrund viktigt att den föreslagna underrettelseskyldigheten efterlevs. Om Kronofogdemyndigheten får uppgift om att en gäldenär åberopat även vägransgrunder enligt förordningen är det ofta lämpligt att myndigheten iakttar viss försiktighet vid det fortsatta verkställighetsförfarandet.

Hur t.ex. beslut att vilandeförklara, skjuta upp eller att avbryta handläggningen påverkar hanteringen av såld egendom som lämnats ut och utbetalade medel regleras inte av förordningen utan bör avgöras enligt utsökningsbalkens regler i tillämpliga delar.

Det är inte möjligt att närmare reglera vilka verkningar beslut om ställande av säkerhet, att skjuta upp verkställigheten, att avbryta handläggningen och att vilandeförklara ska ha för förfarandet vid Kronofogdemyndigheten. På samma sätt som vid en tillämpning av bestämmelserna om vilandeförklaring eller begränsning av verkställighet i förordningen om den europeiska exekutionstiteln och i underhållsförordningen får den närmare gränsdragningen mellan

förordningens bestämmelser i förhållande till ärendelagens och utökningsbalkens bestämmelser avgöras i rättstillämpningen.

6.4 Anpassning

Som ovan angetts (avsnitt 5.4.5) finns i artikel 54 en bestämmelse om anpassning av utländska åtgärder eller beslut. Bestämmelsen innebär att om en dom inbegriper en åtgärd eller ett beslut som inte föreskrivs i den anmodade medlemsstatens nationella rätt, ska åtgärden eller beslutet i möjligaste mån anpassas till en åtgärd eller ett beslut som förekommer i den medlemsstatens nationella rätt och som har motsvarande verkan och eftersträvar liknande mål och intressen. En anpassning får dock inte medföra verkningar som går längre än dem som föreskrivs i ursprungsmedlemsstatens lagstiftning. Varje part ska få angripa anpassningen av åtgärden eller beslutet (artikel 54.2). Förordningen har överlämnat till den enskilda medlemsstaten att bestämma hur och av vem anpassningen ska ske (ingresspunkt 28).

Vad som kommer till uttryck i artikel 54 är den internationellt privaträttsliga principen om anpassning. Principen innebär att rättstillämpare i det land där verkställighet begärs kan behöva anpassa åtgärden till bestämmelser i den egna rättsordningen.

Någon särskild vägledning om vad en anpassning innebär ges inte i förordningen. Däremot anges direkt i förordningen vilka begränsningar som gäller. Frågan är vad en anpassning närmare innebär, hur den ska genomföras och vilka kompletterande bestämmelser som krävs.

Att uppställa någon ”lista” över vilka svenska åtgärder eller beslut utländska åtgärder eller beslut ska anpassas till är varken möjligt eller lämpligt. Frågan om anpassning handlar om vad olika förordnanden i utländska domar och beslut ska bedömas motsvara i fråga om verkningar och syfte enligt svensk materiell rätt och processrätt, och hur den faktiska verkställigheten ska genomföras. Det kan förstås också förekomma att åtgärden i den utländska domen inte kan anpassas och därmed inte kan verkställas i Sverige.

6.4.1 Behörig myndighet

Förslag: Kronofogdemyndigheten ska vara behörig myndighet att bedöma frågor om anpassning.

Utredningen föreslår att Kronofogdemyndigheten ska vara behörig att ta emot en ansökan om och genomföra verkställighet i Sverige av ett utländskt avgörande som omfattas av den nya Bryssel I-förordningen (avsnitt 6.3.1). Frågor om anpassning kommer därmed att i första hand aktualiseras inom ramen för Kronofogdemyndighetens handläggning av verkställigheten. Detta talar starkt för att det ska vara Kronofogdemyndigheten som har att vidta åtgärder avseende anpassning av en utländsk åtgärd eller beslut.

Frågor om anpassning kan säkerligen i många fall vara komplicerade och kräva omfattande kunskap om vilka åtgärder som kan förekomma i svensk rätt. Det skulle kunna övervägas att föreskriva att frågor om anpassning alltid skulle beslutas av domstol. Frågorna får dock anses ligga väl inom ramen för Kronofogdemyndighetens kompetensområde. En ordning med obligatorisk domstolsprövning av frågor om anpassning skulle dessutom med nödvändighet innebära stor tidsutdräkt i verkställighetsförfarandet vilket skulle motverka syftet med förordningen. Utredningen föreslår därför inte en sådan lösning.

Om det i svensk nationell rätt inte finns någon sådan åtgärd eller något sådant beslut som föreskrivs i det utländska avgörandet är det alltså Kronofogdemyndigheten som ska se till att syftet med beslutet eller åtgärden uppfylls genom att anpassa beslutet och tillämpa de relevanta bestämmelser i den svenska nationella rätten som på ett likvärdigt sätt säkerställer efterlevnaden av det beslut eller den åtgärd som meddelats. En erinran om att det är Kronofogdemyndigheten som vidtar åtgärder avseende anpassning bör tas in i lag.

6.4.2 Hur ska en anpassning göras?

Förslag: Utsökningsbalkens bestämmelser eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till om det beslut eller den åtgärd som det utländska beslutet eller åtgärden anpassats till, ska gälla vid verkställigheten.

Bedömning: Anpassning kan utföras inom ramen för befintliga regler. Några kompletterande bestämmelser behövs inte.

Utgångspunkten är, som ovan angetts, att det är Kronofogdemyndigheten som ska vidta åtgärder avseende anpassning av utländska åtgärder eller beslut. Det innebär alltså att om det utländska avgörandet innehåller en åtgärd eller ett beslut som inte förekommer i vårt rättssystem, eller i vart fall inte förekommer inom samma område, är det Kronofogdemyndighetens uppgift att undersöka vad den utländska åtgärden eller beslutet kan motsvara i svensk rätt.

Ett avgörande på det privaträttsliga området kan innehålla många olika slag av beslut och åtgärder. Vanligast och minst komplicerat är att betalning ska göras av ett subjekt till ett annat. Förordnanden om bättre rätt och om att viss egendom ska lämnas över till en viss person kan inte heller väntas bli särskilt komplicerade när de förekommer i utländska avgöranden och alltså i mindre kända sammanhang. Beslut som innebär åligganden eller förbud för någon att göra något, liksom att tåla visst intrång, kan möjligen väcka fler frågor. Det är dock förordnanden som är kända i svensk rätt och där det finns föreskrifter om hur verkställigheten ska ske.

En första fråga för Kronofogdemyndigheten är alltså att bedöma vilket slags förordnande det utländska avgörandet innehåller. Vid denna bedömning kommer Kronofogdemyndigheten, som ovan angetts, att få söka ledning i svensk materiell rätt och processrätt.

Om det utländska avgörandet innehåller beslut eller åtgärder om säkerhetsåtgärder får ledning sökas i 15 kap. RB. Vid beslut eller åtgärder som rör t.ex. immaterialrättslig lagstiftning får ledning sökas i relevanta bestämmelser i den lagstiftningen.

Såvitt avser säkerhetsåtgärder finns, utöver de ofta tillämpade bestämmelserna om kvarstad, enligt 15 kap. 3 § första stycket RB möjligheter för en domstol att förordna om *lämplig åtgärd* för att säkerställa sökandens rätt. I paragrafens andra stycke anges vad en åtgärd enligt första stycket får innebära. I 15 kap. 4 § RB finns t.ex.

en bestämmelse som gäller förordnande om återställande av besittning eller annan rättelse. Bestämmelserna torde ge vida möjligheter att inrymma utländska beslut och åtgärder avseende säkerhetsåtgärder.

Det är viktigt att Kronofogdemyndigheten, vid all anpassning, ser till att de nationella bestämmelser som används inte får verkningar som går längre än dem som föreskrivs i ursprungsmedlemsstatens lagstiftning (se artikel 54.1). Samtidigt kan det inte vara rimligt att göra en alltför snäv bedömning av vad som kan verkställas i Sverige. Det är självklart inte möjligt att ompröva åtgärden som sådan eller att ompröva det sammanhang i vilken den beslutats av den utländska domstolen. Det kan inte krävas att det skulle vara möjligt att besluta om motsvarande åtgärd enligt svensk rätt.

Vid bedömningen av behovet av och möjligheterna till en anpassning måste också nationella bestämmelser om den praktiska verkställigheten beaktas. Utsökningsbalken är, som redogjorts för ovan, tillämplig i fråga om verkställighet av olika slag av avgöranden (se avsnitt 4.5). Utsökningsbalken föreskriver olika bestämmelser för verkställigheten beroende på vilken typ av avgörande eller åtgärd det är frågan om. Genom bestämmelsen i 1 kap. 2 § UB blir också verkställighetsbestämmelser i andra författningar tillämpliga.

I detta sammanhang förtjänar bestämmelserna i 16 kap. UB om annan verkställighet att uppmärksammas särskilt. Bestämmelserna är tillämpliga på avhysning, kvarstad och på verkställighet i annat fall. Med verkställighet i *annat fall* avses ärenden som gäller annat än betalningsskyldighet och avhysning, t.ex. en förpliktelse att utge lös egendom eller återställa rubbad besittning, förpliktelse att utföra visst arbete, åläggande att följa ett meddelat förbud att utöva viss verksamhet eller tåla visst intrång.

Bestämmelserna om verkställighet i annat fall torde ge Kronofogdemyndigheten vida ramar att verkställa många olika slags utländska avgöranden.

Mot bakgrund av den nu redovisade ordningen är det utredningens uppfattning att Kronofogdemyndigheten kan utföra en åtgärd avseende anpassning inom ramen för utsökningsbalkens bestämmelser eller, mot bakgrund av bestämmelsen i 1 kap. 2 § UB, bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till. En bestämmelse om detta bör tas in i lag. Några kompletterande regler i övrigt torde inte behövas. Vilka slag av svenska åtgärder och beslut utländska åtgärder och beslut ska anpassas till får överlämnas till rättstillämpningen.

NJA 1995 s. 495

I rättsfallet NJA 1995 s. 495 uppkom frågor om relationen mellan ett utländskt avgörande som inte fullt ut kunde översättas till en svensk säkerhetsåtgärd och utökningsbalkens bestämmelser. Ett exekvaturbeslut hade meddelats för en italiensk domstols beslut om "sequestro giudiziario". I beslutet ingick en föreskrift om att den aktuella egendomen skulle utlämnas till sökanden för förvaltning. Vid verkställigheten uppstod frågor om vad beslutet skulle översättas till i svensk rätt.

Högsta domstolens majoritet kom fram till att beslutet skulle jämföras med institutet kvarstad i svensk rätt, även om instituten inte innebar exakt samma sak. Syftet med de båda instituten var väsentligen detsamma, nämligen att avskära svaranden från rådigheten över viss egendom så att kärandens anspråk säkerställdes mot att egendomen undandros en kommande domsverkställighet. Högsta domstolen uttalade vidare att om säkerhetsåtgärden enligt det utländska beslutet saknar egentlig motsvarighet bland svenska rättsinstitut, var någon "översättning" inte möjlig, men att 16 kap. 12 § UB kunde ge stöd för behövliga åtgärder av Kronofogdemyndigheten. Eftersom majoriteten i Högsta domstolen kom fram till att den italienska domstolens beslut skulle jämföras med det svenska institutet kvarstad, kunde sökanden inte ges rätt att omhänderta den aktuella egendomen då den bestämmelse som kunde öppna för en sådan rätt, 16 kap. 12 § UB, endast omfattar verkställighet som inte avser kvarstad. HD:s minoritet kom till ett motsatt slut och ansåg att beslutet kunde verkställas fullt ut.

Det är svårt att dra några säkra slutsatser av rättsfallet när det gäller frågor om när anpassning är möjlig, oavsett att principen om anpassning får anses ha gällt även vid tidpunkten för HD:s prövning.

6.4.3 Möjlighet att angripa en anpassningsåtgärd

Förslag: Anpassning ska hanteras som en fråga inom ramen för det beslut om verkställighet som Kronofogdemyndigheten ska fatta. Handläggning och överklagande av verkställighetsbeslut som innehåller en anpassningsåtgärd ska även i övrigt följa utökningsbalkens bestämmelser om den nationella åtgärd eller beslut som anpassning skett till.

Bedömning: Genom att en prövning av anpassningen kan ske genom överklagande av verkställighetsbeslutet uppfyller den föreslagna ordningen de krav förordningen ställer på att varje part ska kunna angripa anpassningen av åtgärden eller beslutet. Några särskilda bestämmelser om överklagande av anpassningsbeslutet behövs således inte.

Som angetts ovan föreskrivs i förordningen att varje part ska få angripa anpassningen av åtgärden eller beslutet. Det har överlämnats till medlemsstaten att avgöra hur anpassningen ska ske och det torde därmed inte krävas att anpassningsåtgärden manifesteras i ett särskilt beslut. Det viktiga är i stället att en part har en reell möjlighet att kunna angripa anpassningen.

En anpassning av ett utländskt avgörande eller åtgärd bör enligt utredningen hanteras som en fråga inom ramen för det verkställighetsbeslut Kronofogdemyndigheten har att fatta. Att man tagit ställning till vad det utländska beslutet eller åtgärden ska anpassas till utgör ju en förutsättning för att Kronofogdemyndigheten ska kunna påbörja verkställigheten. Den anpassningsåtgärd som vidtas kommer därmed att ingå som en del av verkställighetsbeslutet. Det är den nationella rätten som ska styra verkställighetsförfarandet, i den mån annat inte följer av förordningen. Såväl allmänna som särskilda bestämmelser om verkställighet blir tillämpliga. Det gäller t.ex. reglerna i 2 kap. 18–21 §§ UB vilka bl.a. innebär att Kronofogdemyndigheten, i den mån det behövs, ska ange skäl för beslutet. Det får förutsättas att en åtgärd som innebär att anpassning skett alltid kommer att medföra att det behövs skäl för beslutet. Av skälen måste det tydligt framgå att anpassning skett och hur anpassningen har skett.

Utredningens förslag innebär att en åtgärd eller ett beslut avseende anpassning kommer att utgöra en del av verkställighetsbeslutet. Beslutet kommer därmed att kunna överklagas inom ramen för ett överklagande av själva verkställighetsbeslutet. Ett verkställighetsbeslut överklagas enligt bestämmelserna i 18 kap. UB. För överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut gäller enligt utsökningsbalken särskilda forumregler (se 18 kap. 1 § UB och 17 kap. 1 § UF samt avsnitt 6.3.5).

Olika överklaganderegler gäller beroende på vilken form av verkställighet som beslutas. I 18 kap. 7 § UB finns särskilda bestäm-

melse för överklagande av beslut om utmätning av lön m.m., beslut om annan utmätning, beslut om försäljning av andel i egendom eller beslut om indragning av gemensamt in-tecknade fastigheter och beslut om exekutiv försäljning. Beslut om utmätning av lön får t.ex. överklagas utan inskränkning till viss tid, medan beslut om annan utmätning får överklagas inom tre veckor från det att beslutet delgavs sökanden eller svaranden (tredje man får dock överklaga sådant beslut utan inskränkning till viss tid). Ett beslut om exekutiv försäljning ska överklagas inom tre veckor från försäljningen. Kronofogdemyndighetens beslut i andra fall får, enligt 18 kap. 7 § femte stycket UB, överklagas inom tre veckor från det att beslutet delgavs klaganden.

Som angetts tidigare torde förordningen inte förhindra att en tidsfrist ställs upp inom vilken ett överklagande ska ske. Att tiden för överklagande räknas från delgivning innebär inte att Kronofogdemyndigheten alltid måste delge sådana beslut som kan bli föremål för överklagande enligt femte stycket eller att delgivning måste ske med alla sakägare.⁵ Föreskrifter om delgivning av beslut med berörda bl.a. för att klagotiden ska börja löpa, finns i utsökningsförordningen. Olika bestämmelser gäller för olika typer av beslut.

Av 18 kap. 2 § UB följer att Kronofogdemyndighetens beslut får överklagas av den som beslutet angår. Rätt att överklaga har alltså var och en som har fört talan i saken, vare sig som sökande, svarande eller tredje man.⁶

Vid överklagande av ett beslut om verkställighet, där det görs gällande att det ska ändras på grund av att anpassning skett på ett felaktigt sätt, kommer med nödvändighet frågan om anpassning att ingå som en del av prövningen i högre instans. En prövning av anpassningen kommer alltså att kunna ske inom ramen för ett överklagande av verkställighetsbeslutet. Den föreslagna ordningen får därmed anses uppfylla de krav förordningen ställer på att varje part ska kunna angripa anpassningen av åtgärden eller beslutet. Några särskilda bestämmelser i dessa avseenden behövs således inte.

Handläggning och överklagande av verkställighetsbeslut som innehåller en anpassningsåtgärd ska även i övrigt följa utsöknings-

⁵ Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zeteo), kommentaren till 18 kap. 7 §.

⁶ Se Walin, Gregow m.fl., Utsökningsbalken (1 januari 2009, Zeteo), kommentaren till 18 kap. 2 §.

balkens bestämmelser om den nationella åtgärd eller beslut som anpassning skett till.

Det ska tilläggas att det kan inträffa att det inte är möjligt att, varken helt eller delvis, anpassa ett utländskt beslut eller en utländsk åtgärd till en svensk åtgärd eller ett svenskt beslut. I sådana fall kommer verkställighet inte att kunna ske i den del anpassning inte kunnat göras. Kronofogdemyndigheten får i dessa fall, enligt vanliga regler, meddela ett motiverat beslut om varför anpassning, och därmed verkställighet, inte kunnat ske (helt eller delvis). Sökanden har härefter möjlighet, enligt reglerna i 18 kap. UB, att överklaga ett sådant beslut. Om skälen för att anpassning inte kan ske rör sådana förhållanden som avses i artikel 45.1 a), dvs. sådana som innebär att ett erkännande skulle strida mot grunder för den svenska rättsordningen (ordre public), får den saken prövas av domstol, efter en ansökan av gäldenären.

Som tidigare angetts innehåller förordningen vissa särbestämmelser som ska tillämpas före den nationella rätten, t.ex. förordningens bestämmelser om i vilka fall Kronofogdemyndigheten eller domstolen kan inhibera eller vilandeförklara ett ärende (se avsnitt 6.3.6 och avsnitt 6.3.7). Dessa bestämmelser gäller naturligtvis också för verkställighetsärenden där anpassning skett.

6.5 Översättningar m.m.

<p>Förslag: Svenska myndigheter bör godta formulär avfattade på svenska, danska eller engelska.</p>
--

Enligt förordningen ska domstolen i ursprungsmedlemsstaten på begäran utfärda ett intyg på det formulär som bifogas förordningen som bilaga 1 (artikel 53). Detta intyg ska sedan ges in av den part som åberopar domen eller begär verkställighet av domen (artiklarna 37 och 42).

Som nämnts i avsnitt 5.4.5 ska enligt artikel 75 varje medlemsstat ange vilket eller vilka av de officiella språken för EU:s institutioner, förutom sitt eget, som kan godtas för översättning av intyget (jfr NJA 2011 s. 345). I Sverige har i liknande sammanhang, med beaktande av rådande språkkunskaper i landet, ansetts att endast

engelska eller svenska bör godtas.⁷ Danmark omfattas inte av det samarbete som de bedömningarna avsåg. Såvitt gäller underhållsförordningen godtas för närvarande endast handlingar avfattade på svenska. När det gäller t.ex. 2007 års Luganokonvention anges endast att domstolen eller myndigheten *får* begära översättning av bl.a. intyget.

Utredningen anser att det även ifråga om den nya Bryssel I-förordningen bör godtas att översättningar görs till svenska eller engelska. Eftersom Danmark kommer att omfattas av den nya Bryssel I-förordningen och då det inte bör krävas att intyg på danska översätts till svenska bör även det danska språket accepteras. En bestämmelse om detta kan tas in i förordning. Liksom tidigare bör översättningar enligt förordningen endast få göras av auktoriserad translator (jfr 5 § förordningen [2005:712] med föreskrifter om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden).

6.6 Behovet av övriga ändringar i lag

Förslag: Hänvisningar i olika författningar till den ursprungliga Bryssel I-förordningen eller till lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden, bör ersättas med hänvisningar till den nya förordningen respektive den nya kompletteringslagen.

Hänvisningar till den ursprungliga Bryssel I-förordningen och till den nuvarande kompletteringslagen, 2006 års lag, finns i flera svenska författningar. Hänvisningarna medför att allmänheten, domstolarna och övriga myndigheter uppmärksammas på att lagarna, helt eller delvis, inte ska tillämpas om en internationell reglering är tillämplig. Visserligen ska den nya Bryssel I-förordningen, liksom övriga unionsrättsakter och internationella instrument till vilken den nuvarande kompletteringslagen hänvisar, tillämpas framför nationell rätt även utan sådana hänvisningar. Detta gäller även för den nya lagens

⁷ T.ex. i fråga om rådets förordning (EG) nr 1206/2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 av den 12 december 2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 av den 11 juli 2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande samt förordningen om den europeiska exekutionstiteln.

kompletteringsbestämmelser (se avsnitt 8) som ska tillämpas på unionsrättsakter och internationella instrument. I sin nuvarande lydelse blir dock hänvisningarna missvisande när den nya lagen och den nya Bryssel I-förordningen träder i kraft. Dessa hänvisningar behöver därför ändras i samband med att den nya Bryssel I-förordningen och den nya kompletteringslagen träder i kraft.

7 Generellt överflyttande av exekvaturprövning

7.1 Allmänt

I utredningens uppdrag ingår, utöver att föreslå de kompletterande författningsbestämmelser som den reviderade Bryssel I-förordningen ger anledning till, även att överväga ett generellt överflyttande av prövningen i första instans av frågor om exekvatur från Svea hovrätt till tingsrätt.

För att utländska tvistemålsdomar ska kunna verkställas i Sverige krävs, i de flesta fall, att en domstol i ett exekvaturförfarande beslutar om verkställbarhetsförklaring. Det finns ett flertal författningar som innehåller regler om exekvatur. Sådana bestämmelser finns bl.a i 2006 års lag med tillhörande förordning (förordning [2005:712] med föreskrifter om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden). Bestämmelser om exekvaturprövning finns också bl.a. inom familjerättens område och inom transporträttens område. I avsnitt 4.4.1. har lämnats en redogörelse över vilka författningar som anger Svea hovrätt som exekvaturdomstol.

En part som vill få fastslaget att en dom meddelad i en annan medlemsstat ska erkännas kan enligt de EU-instrument som finns anlita samma förfarande som anvisas för prövning av verkställbarhet. Med begreppet *exekvatur* avses såväl förfarandet för erkännande som förfarandet för verkställighet.

Frågan om ett överflyttande av exekvaturprövningen till tingsrätt som första instans har tagits upp i olika sammanhang. Bland annat har frågan tagits upp i regeringens proposition Kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning (prop. 2010/11:120, s. 23). Där gjordes bedömningen att en sådan reform borde avvakta översynen av Bryssel I-förordningen. Även i regeringens proposition Stärkt skydd för barn i internationella situationer (2011/12:85, s. 38) togs frågan upp. I propositionen hänvisades till vad som anförts

i propositionen om underhållsförordningen och det angavs att det saknades skäl att göra någon annan bedömning än den som gjordes i det sammanhanget. Frågan togs även upp i regeringens proposition Medling och förlikning – ökade möjligheter att komma överens (prop. 2010/11:128). I propositionen angavs bl.a. att ordningen att Svea hovrätt är behörig domstol i frågor om verkställbarhet innebär en avvikelse från uppgiftsfördelningen mellan instanserna, och att lämpligheten av den därför kan ifrågasättas. Tyngdpunkten i instansordningen ska ligga i tingsrätten medan hovrättens främsta uppgift ska vara att överpröva tingsrättens avgöranden.

7.2 Överväganden och förslag

I avsnitten nedan lämnas de överväganden och förslag som ett generellt överflyttande av exekvaturprövningen från Svea hovrätt motiverar. Vilka instrument som föreskriver ett exekvaturförfarande i Svea hovrätt framgår, som nyss nämnts, av avsnitt 4.4.1.

7.2.1 Ska exekvaturprövningen flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt?

Bedömning och förslag: Exekvaturprövningar som i dag handläggs av Svea hovrätt ska prövas av tingsrätt som första instans.

Frågor om verkställbarhet av utländska domar har, som redogjorts för tidigare, sedan lång tid varit koncentrerade till Svea hovrätt. I förarbetena till de äldsta av de lagar som hänvisar ett exekvaturförfarande vid Svea hovrätt angavs inget uttryckligt skäl till koncentrationen av dessa ärenden.¹ I förarbetena till lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, anges t.ex. endast att prövningen förlades i andra instans efter föredöme av andra stater.² I nyare lagstiftningsärenden hänvisas ofta till att Svea hovrätt enligt annan lagstiftning är exklusivt forum för att pröva verkställbarhet av utländska domar samt att önskemålet om en enhetlig rättstillämpning gör att prövningen bör koncentreras till en domstol.

¹ Se t.ex. prop. 1937:6. Se även SOU 1936:2.

² Se Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition N:0 21, s. 30.

Utgångspunkten för de flesta instrument är att exekvaturprövningen ska göras av domstol. I något fall, t.ex. såvitt gäller 2007 års Luganokonvention, är det dock möjligt att låta i vart fall den första formella prövningen skötas av annan myndighet. Det finns sedan länge en strävan att renodla domstolarnas uppgifter.

Om prövningen skulle läggas på annan myndighet än domstol ligger det närmast till hands att anförtro Kronofogdemyndigheten uppgiften. Kronofogdemyndigheten ansvarar för verkställighet i fråga om de EU-instrument där det inte tillämpas något förfarande för verkställbarhet, t.ex. förordningen om en europeisk exekutions-titel (se avsnitt 4). Utredningen föreslår också att Kronofogdemyndigheten ska ges den uppgiften för avgöranden som omfattas av den nya Bryssel I-förordningen. Ett överflyttande av den första formella prövningen till Kronofogdemyndigheten skulle därför kunna innebära vissa praktiska fördelar. En sådan ordning är dock inte möjlig för samtliga här aktuella instrument och är därmed mindre lämplig. Den skulle medföra ett splittrat system, där prövningen i vissa fall görs av domstol och i andra fall av Kronofogdemyndigheten, vilket skulle leda till tveksamheter om var en ansökan ska ges in. Exekvaturprövningen bör således även fortsättningsvis ske av domstol såvitt avser samtliga instrument som föreskriver ett exekvaturförfarande.

Att Svea hovrätt vanligen är första instans vid exekvaturprövningen innebär, som angetts ovan, en avvikelse från den gängse uppgiftsfördelningen mellan domstolsinstanserna. Det anses sedan länge att instansordningen ska bygga på en funktionsfördelning mellan de olika nivåerna i domstolsorganisationen och att tyngdpunkten i rättskipningen ska ligga i tingsrätt. Hovrättens främsta uppgift ska vara att överpröva tingsrättens avgöranden.

Att Svea hovrätt är första instans i exekvaturärenden strider alltså mot instansordningens princip. Några vägande skäl till att Svea hovrätt fortsättningsvis ska pröva dessa ärenden som första instans finns inte. Tvärtom är det mest ändamålsenliga att dessa ärenden, liksom övriga mål och ärenden, prövas av tingsrätt som första instans. Mot den bakgrunden är det utredningens uppfattning att exekvaturärenden som för närvarande handläggs av Svea hovrätt bör överflyttas till tingsrätt som första instans. Detta innebär att instansordningens princip efterlevs och att hovrätten får koncentrera sig på det som är hovrättens främsta uppgift, dvs. att kontrollera att de avgöranden som överklagas är riktiga och att rätta till eventuella felaktigheter.

7.2.2 Vilken eller vilka tingsrätter ska vara behöriga att handlägga exekvaturärenden?

Förslag: En ansökan om verkställbarhet ska som huvudregel göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. I de fall någon motpart inte finns ska ansökan om verkställbarhet ges in till den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken, där någon av de sökande eller någon av de, som ansökan avser har hemvist.

Som angetts tidigare (avsnitt 6.3.5) är, enligt betänkandet Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol (SOU 2010:44), vars slutsatser i aktuella delar delas av regeringen, en generell utgångspunkt att mål och ärenden ska kunna handläggas av samtliga tingsrätter, om det inte på grund av dess mycket speciella karaktär finns anledning att låta endast ett fåtal tingsrätter handlägga dem. Enligt betänkandet bör särskilda åtgärder – dvs. författningsreglerade särlösningar – användas endast när det finns ett behov av extra stor skyndsamhet eller extra hög eller annan särskild kompetens. Det bör krävas att behovet av skyndsamhet eller kompetens för en viss måltyp är särskilt stort i förhållande till de behov som övriga måltyper har i dessa avseenden. Särskilda åtgärder bör, enligt betänkandet, användas restriktivt och endast när behovet gäller för de allra flesta målen av en viss typ. När det konstateras att en måltyp har behov av extra stor skyndsamhet eller extra hög eller annan kompetens bör därför alltid den minst ingripande åtgärden som kan möta behovet användas.

Dessa utgångspunkter bör vara vägledande även för bedömningen av var exekvaturprövningen ska göras. Samma alternativ bör övervägas som i fråga om var prövningen av vägransgrunderna enligt den nya Bryssel I-förordningen ska ske.

Koncentration till en tingsrätt

Även såvitt avser exekvaturprövningen är det mest näraliggande alternativet att utgå från den koncentration av prövningen av denna typ av ärenden som är fallet i dag. Som tidigare angetts sker med några undantag all exekvaturprövning i dag vid Svea hovrätt. Ett motsvarande alternativ vid en prövning förlagd till första instans skulle medföra flera fördelar. Förfarandet vid en exekvaturprövning

är i huvudsak skriftligt. Det finns därmed inte något geografiskt mervärde i att förlägga prövningen till mer än en tingsrätt. Att en tingsrätt är ensamt behörig skulle skapa ett väl sammanhållet system som skulle underlätta för utländska subjekt vid ärenden om ansökan om verkställbarhet i Sverige. Det har i tidigare lagstiftningsärenden ansetts vara en fördel om en utländsk part redan i det inledande skedet kan vända sig till ett rikstäckande organ och inte riskera att fastna i problem kring domstolens lokala kompetens.

Liksom beträffande prövningen av vägransgrunderna i den nya Bryssel I-förordningen måste dock även här beaktas de uttalanden som riksdagen ställt sig bakom om att koncentration av mål till vissa domstolar endast bör användas om behovet av särskild kompetens inte kan tillgodoses genom domstolsintern specialisering på grund av att målunderlaget är för litet, ett krav på koncentration följer av Sveriges internationella åtaganden eller om det behövs till följd av att särskilda ledamöter deltar i handläggningen. Även såvitt avser exekvaturprövningen enligt nu aktuella instrument är det de två förstnämnda skälen som är aktuella.

På samma sätt som för den nya Bryssel I-förordningens del finns i de allra flesta av de internationella instrument som är aktuella för utredningen ett krav på att domstolen ska hantera ärenden avseende verkställbarhet skyndsamt. För det fall exekvaturärendena skulle koncentreras till en tingsrätt skulle domstolen kunna bygga upp och bibehålla särskilda kunskaper inom det aktuella rättsområdet vilket i sin tur skulle leda till att handläggningen blir mer effektiv och att omloppstiderna förkortas. Därutöver kommer sannolikt en prövning av verkställbarhet att avse ett begränsat antal ärenden. Som framgår av avsnitt 3.2.1 uppgick antalet exekvaturärenden vid Svea hovrätt till drygt 460 stycken år 2012. Någon dramatisk ökning av antalet ärenden kan inte förutses. Tvärtom torde ärendeunderlaget minska något i takt med att exekvaturprövningen avskaffas i allt fler unionsrättsliga instrument. Ärendeunderlaget måste därmed anses vara så begränsat att det skulle innebära avsevärda fördelar att förlägga prövningen till en enda tingsrätt.

Det kan dock även här, liksom beträffande motsvarande fråga i den nya Bryssel I-förordningen, konstateras att även om instrumenten ställer krav på skyndsamhet det inte heller beträffande dessa kan sägas att det råder krav på extra stor skyndsamhet. Inte heller i dessa instrument finns något uttryckligt krav på koncentration. Även om också ärenden avseende verkställbarhet kan innebära omfattande och delvis komplicerad dokumenthantering kan det inte sägas att

ärendetypen i sig är av så speciell karaktär eller så komplicerad att ärendena ställer sådana krav på extra hög eller annan särskild kompetens att det av den anledningen skulle finnas skäl att koncentrera målen.

Mot bakgrund särskilt av de utgångspunkter som ska vara vägledande vid bedömningen av om en viss måltyp ska koncentreras till en tingsrätt, och mot bakgrund av vad som föreslås beträffande prövningen av vägransgrunderna enligt den nya Bryssel I-förordningen, föreslår utredningen således inte en sådan koncentration för exekvaturärendenas del.

Prövning vid alla tingsrätter

Som angetts även beträffande den nya Bryssel I-förordningen är ett annat näraliggande alternativ att knyta behörigheten till domstolen i den ort där verkställighet ska äga rum, eller annars där den mot vilken verkställighet ska ske har sitt hemvist eller säte. En sådan lösning skulle innebära att samtliga tingsrätter i landet prövar en ansökan om verkställbarhet och följer den huvudregel som gäller för prövning i första instans. Utredningen anser dock inte heller när det gäller exekvaturärendena att en sådan lösning är lämplig, framför allt av det skälet att en annan lösning föreslagits för prövningen av vägransgrunderna enligt den nya Bryssel I-förordningens del. En utgångspunkt för utredningen är att det är lämpligt att samma tingsrätter prövar ärenden med internationell anknytning. Detta bör gälla fullt ut för ärenden där den efterföljande verkställigheten sker vid Kronofogdemyndigheten. För de ärenden där verkställigheten sker enligt 21 kap. föräldrabalken gör sig dock andra faktorer gällande. Utredningen behandlar dessa frågor i avsnitt 7.2.3.

Koncentration till de tingsrätter som prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

Det tredje alternativ utredningen övervägt är att förlägga exekvaturärendena (med de undantag som anges i avsnitt 7.2.3) till de tingsrätter som behandlar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

Som angetts i avsnitt 6.3.5 överklagas, enligt 18 kap. 1 § UB, Kronofogdemyndighetens beslut skriftligen hos en tingsrätt som

regeringen föreskriver med hänsyn till var svaranden har sitt hemvist. Med hemvist förstås, enligt andra stycket i samma paragraf, den ort där svaranden är bosatt. Beträffande dödsbo gäller den ort där den döde senast var bosatt och beträffande annan juridisk person den ort som enligt 10 kap. RB grundar domstols behörighet i tvistemål i allmänhet. I 17 kap. 1 § UF anges vilken tingsrätt Kronofogdemyndighetens beslut överklagas hos. Överklagande kan för närvarande ske till 24 tingsrätter. Om svaranden inte har hemvist i Sverige anvisas Nacka tingsrätt som reservforum.

Utredningen har föreslagit att en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet enligt den nya Bryssel I-förordningen ska göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut (se avsnitt 6.3.5). Det är enligt utredningens uppfattning en fördel att prövningen av verkställbarhet när exekvatur föreskrivs och prövningen av vägransgrunderna enligt den nya Bryssel I-förordningen handläggs av samma tingsrätter. Att samma tingsrätter är behöriga i dessa fall skapar ett väl sammanhållet system. Det underlättar också för utländska subjekt i Sverige eftersom ärenden med internationell anknytning i angivna avseenden skulle handläggas av samma domstolar, oavsett om ärendet gäller t.ex. en prövning av vägransgrunder enligt den nya Bryssel I-förordningen eller ansökan om verkställbarhet enligt något annat instrument, dock med de undantag som förslås i avsnitt 7.2.3. Det måste anses vara en fördel att en borgenär redan i det inledande stadiet kan vända sig till i vart fall ett begränsat antal tingsrätter.

En ytterligare fördel med att antalet tingsrätter begränsas på ovan föreslaget sätt, är att såväl domstolens ledamöter som berednings- och kansliorganisation i viss mån kommer att kunna upparbeta och bibehålla en större kompetens än om antalet exekvaturärenden fördelades på landets samtliga tingsrätter. En sådan lösning svarar på ett bättre sätt mot de krav på skyndsamhet som finns i de internationella instrumenten. Att förlägga även exekvaturprövningen till dessa tingsrätter skulle också, i förhållande till att lägga prövningen på samtliga tingsrätter, skapa ett bättre sammanhållet system för ärenden med internationell anknytning.

Mot bakgrund av vad som redogjorts för ovan föreslår utredningen således att exekvaturprövningen, med undantag för vad som nedan föreslås beträffande vissa avgöranden enligt Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention (se avsnitt 7.2.3) ska göras av den tingsrätt som 18 kap. 1 § UB anvisar för överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

Behörig tingsrätt enligt 18 kap. 1 § UB är, som ovan angetts, den tingsrätt regeringen föreskriver med hänsyn till vara svaranden har sitt hemvist. Kopplingen till bestämmelsen i utsökningsbalken innebär att det är hemvistet för den som blir motpart i ett ärende vid Kronofogdemyndigheten om verkställighet av det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen som avgör behörigheten. I de fall någon egentlig motpart inte finns, t.ex. om makar gemensamt ger in en ansökan om att en äktenskapsskillnad meddelad i ett annat land ska erkännas, är hemvistet, bestämd enligt 18 kap. 1 § UB, för någon av dem avgörande. I vissa fall, t.ex. såvitt avser ärenden enligt lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor, kan även en myndighet initiera en ansökan om verkställbarhet. Om myndigheten begär en prövning av verkställbarhet bör den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § UB, där den person ansökan avser har hemvist eller, om ansökan avser flera personer, någon av dem har hemvist, vara behörig att pröva frågan. För att undvika tveksamheter om vilken tingsrätt som är behörig att ta emot en ansökan om verkställbarhet bör bestämmelser om detta tas in i aktuella lagar.

7.2.3 Avgöranden som rör vårdnad m.m. om barn

Förslag: En ansökan om verkställbarhet enligt Bryssel II-förordningen som avser ett barns person ska göras till den tingsrätt som enligt 21 kap. 1 § föräldrabalken prövar verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende och umgänge. Detsamma ska gälla avgöranden enligt 1996 års Haagkonvention som rör ett barns person. Den domstol som prövar en sådan ansökan ska också vara behörig i frågor som rör andra förordnanden i avgörandet.

En domare som prövat en ansökan om verkställbarhet om att ett utländsk avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige eller, i ett förfarande som föreskriver flera steg, en ansökan om ändring, får inte delta i prövningen av en ansökan om verkställighet av beslutet.

Enligt vissa instrument sker den efterföljande verkställigheten enligt 21 kap. FB och inte enligt utsökningsbalkens regler. Detta gäller för avgöranden enligt Bryssel II-förordningen som avser ett barns person, i de delar verkställbarhetsprövningen kvarstår i dessa fall,

och avgöranden enligt 1996 års Haagkonvention som avser ett barns person. I dessa fall gör sig andra synpunkter gällande än de som redovisas i avsnitt 7.2.2.

Behörig domstol att handlägga den efterföljande verkställigheten i de nu aktuella fallen är tingsrätten i den ort där barnet har sitt hemvist (se 21 kap. 1 § FB). Om en annan tingsrätt handlägger ett mål mellan samma parter om vårdnaden, boendet eller umgänget, får verkställighet också sökas hos den tingsrätten. Om det inte finns någon annan behörig domstol, tas frågan om verkställighet upp av Stockholms tingsrätt.

Utgångspunkten beträffande avgöranden som rör ett barns person bör vara att exekvaturprövningen sker vid den domstol som prövar själva verkställigheten, vilket är den domstol som finns närmast barnet. Enligt utredningens uppfattning ger en sådan lösning samordningsfördelar och innebär en enhetlig ordning för de familjerättsliga avgöranden där den efterföljande verkställigheten sker enligt 21 kap. FB. En sådan lösning korresponderar också med bestämmelserna i verkställighetslagen. Närheten till barnet är i dessa fall det överskuggande intresset vilket får överväga de eventuella nackdelar som det kan innebära att verkställbarheten, beroende på vilket sorts avgörande det är frågan om, prövas av olika domstolar.

Ett alternativ skulle kunna vara att låta de domstolar som enligt 21 kap. 1 § FB prövar verkställighet av ett avgörande vara behöriga att handlägga de exekvaturärenden som rör barn, oavsett om den efterföljande verkställigheten sker inom ramen för utsökningsbalkens eller föräldrabalkens regler. En sådan lösning skulle dock undergräva den strävan som finns att så långt möjligt förlägga prövningen av vägransgrunder och verkställbarhet vid samma domstolar som överprövar Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet av utländska avgöranden.

Ett ytterligare alternativ skulle kunna vara att, i enlighet med vad som föreslås för övriga exekvaturärenden (se avsnitt 7.2.2) låta de domstolar som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut vara behöriga att handlägga en ansökan om verkställbarhet även i frågor som rör barns person. Det skulle tillgodose intresset av enhetlighet och innebära att samma tingsrätter är behöriga såvitt avser all renodlad exekvaturprövning. Intresset av enhetlighet kan dock inte väga över av de skäl som anförts ovan.

Utredningen föreslår alltså att exekvaturprövningen, när det gäller avgöranden enligt Bryssel II-förordningen och enligt 1996 års Haagkonvention som avser ett barns person, ska handläggas av den tings-

rätt som enligt 21 kap. 1 § FB prövar verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende och umgänge. Av detta följer att landets samtliga tingsrätter kommer att bli behöriga att pröva en sådan ansökan om verkställbarhet. För att undvika tveksamheter om vilken tingsrätt som är behörig att ta emot en ansökan om verkställbarhet i nu aktuella fall förslås en bestämmelse om detta i de lagar som kompletterar Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention.

Det kan naturligtvis förekomma att ett avgörande som avser ett barns person och som begärs verkställt enligt Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention, innehåller såväl förordnanden om ett barns person som andra förordnanden, t.ex. förordnanden som avser ett barns egendom. För att en sökande i dessa fall inte ska lida rättsförlust och behöva vända sig till olika domstolar beträffande en och samma dom är det lämpligt att ge en möjlighet för den domstol som prövar en ansökan om verkställbarhet av förordnande som rör ett barns person att pröva även verkställbarheten av andra förordnanden i domen, dvs. även sådana förordnanden som inte avser ett barns person och vilka ska verkställas enligt utskönningsbalkens regler. En bestämmelse med detta innehåll föreslås därför i de lagar som kompletterar Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention.

Det kan förekomma att avgöranden enligt vissa andra instrument, t.ex. enligt lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz, avser ett barns person och därför ska verkställas enligt 21 kap. FB. Mot bakgrund dock av att sådana avgöranden förekommer i mycket liten utsträckning föreslår utredningen inte någon motsvarande bestämmelse om att verkställbarhet av sådana avgöranden ska prövas av landets alla tingsrätter för dessa fall.

Samma argument som anförts ovan beträffande vissa avgöranden enligt Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention, kan i viss mån anföras även beträffande frågor om verkställbarhet hänförliga till t.ex. lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor och vissa lagar som reglerar underhållsskyldighet. Frågor i sådana avgöranden berör ju också barn på olika sätt. En viktig skillnad i förhållande till avgöranden som avser ett barns person i Bryssel II-förordningen och i 1996 års Haagkonvention är dock att avgöranden enligt dessa andra instrument inte rör ett barns person på samma sätt som t.ex. avgöranden om umgänge. Sådana avgöranden verkställs inte heller enligt 21 kap. FB. Avgöranden hänförliga till nu angivna instrument bör alltså inte prövas av landets samtliga tingsrätter,

utan bör följa vad som ovan föreslagits beträffande behörighet att i övriga fall pröva verkställbarheten.

Jäv

Mot bakgrund av att samma tingsrätt kan komma att pröva såväl frågan om verkställbarhet som frågan om själva verkställigheten kan frågan om jäv i förhållande till en domare aktualiseras.

När verkställigheten enligt 21 kap. FB flyttades från de dåvarande länsrätterna till allmän domstol diskuterades frågan om det förhållandet att samma domstol, och därmed också kanske samma domare, skulle kunna komma att pröva både sakfrågan och verkställigheten skulle medföra jäv för den domare som handlagt sakfrågan att pröva även frågor om verkställigheten. I det lagstiftningsärendet ansågs att förhållandet rent generellt inte skulle medföra jäv. Som skäl för det synsättet angavs att det redan tidigare kunde förekomma att samma domare som avgör målet i sak samtidigt beslutar om viss åtgärd för verkställighet. Vidare anfördes att prövningen i verkställighetsledet inte skulle motsvara den prövning som redan har gjorts i sakfrågan. Sammanfattningsvis anfördes att något jävsförhållande i dessa fall normalt inte uppkom men att förhållandena undantagsvis kunde vara sådana att en part kan hysa ett berättigat tvivel om domarens opartiskhet vid prövningen av verkställigheten. I dessa fall ansågs att jävsreglerna i 4 kap. 13 § RB utgjorde ett tillräckligt skydd.

I förevarande fall kan anföras att prövningen av själva verkställbarheten, särskilt såvitt gäller prövningen av vägransgrunderna, i flera fall kan liknas vid den prövning som ska ske i verkställighetsledet. Utredningen föreslår därför att det ska finnas en regel om jäv som innebär att den domare som prövat en fråga om verkställbarhet, vilket avser såväl den första formella prövningen som en eventuell efterföljande ansökan om ändring i ett förfarande som föreskriver flera steg samt verkställbarhetsprövningen i ett förfarande som sker i ett steg, inte ska få handlägga och besluta i ett ärende avseende verkställighet av beslutet. En bestämmelse med detta innehåll föreslås därför i de lagar som kompletterar Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention.

7.2.4 Tingsrätternas prövning av verkställbarhet

Förslag: Tingsrätten ska vara behörig att handlägga såväl den första formella prövningen som prövningen av ansökan om ändring i de fall det föreskrivs ett exekvaturförfarande i flera steg.

Som nämnts i avsnitt 4.4 föreskrivs två olika förfaranden såvitt avser exekvaturprövningen vid Svea hovrätt. Vissa instrument föreskriver ett förfarande i flera steg. Det första steget innebär endast att en formell prövning görs och motparten bereds inte tillfälle att yttra sig över ansökan. Verkställbarhetsfrågan avgörs på grundval av de handlingar som sökanden åberopar. Om de formella förutsättningarna är uppfyllda förklarar domstolen domen verkställbar. Denna prövning görs av en lagfaren domare. Någon prövning av eventuella vägransgrunder sker inte i det första skedet. Efter den första prövningen delges motparten beslutet. Parterna kan ansöka om ändring av ett beslut med anledning av en ansökan om verkställbarhetsförklaring. Detta utgör steg två i förfarandet. För det fall en ansökan om ändring görs är förfarandet kontradiktoriskt, dvs. motparten får tillfälle att yttra sig. I Sverige prövas för närvarande även en ansökan om ändring av Svea hovrätt. Prövningen görs av tre lagfarna domare och den domare som har prövat ansökan i det första skedet får inte delta i prövningen av en ansökan om ändring.

Instrument som föreskriver ett exekvaturförfarande i flera steg är:

- underhållsförordningen,
- 2007 års Haagkonvention,
- Bryssel II-förordningen,
- Brysselkonventionen,
- 1988 års Luganokonvention och 2007 års Luganokonvention,
- den ursprungliga Bryssel I-förordningen, och
- Danmarksavtalet (i de fall den ursprungliga Bryssel I-förordningen tillämpats).

Vissa andra instrument bygger på att förfarandet är kontradiktoriskt redan inledningsvis. En prövning av verkställbarheten inklusive eventuella vägransgrunder sker alltså i ett och samma förfarande. En

ansökan om verkställbarhet får inte bifallas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig över ansökan. Detta innebär att en ansökan om verkställbarhet ska kommuniceras med motparten innan den kan bifallas.

Författningar och andra instrument som föreskriver ett förfarande som sker i ett steg är:

- 1996 års Haagkonvention,
- lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor,
- lagen (1994:2087) med anledning av Sveriges tillträde till den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter,
- sjölagen (1994:1009),
- lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden,
- lagen (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser,
- lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik,
- lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor,
- lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område,
- lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet,
- lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg,
- atomansvarighetslagen (1968:45),
- lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn,
- lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo,
- lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz, och

- lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

Exekvaturförfarande som sker i ett steg

Ett exekvaturförfarande som sker i ett steg är ett tvåpartsförfarande redan från början och innebär att en prövning, inkluderande en prövning av såväl de formella förutsättningarna som eventuella vägransgrunder, sker – enligt vad som gäller för närvarande – i Svea hovrätt. Hovrättens beslut får överklagas till Högsta domstolen. En ansökan om verkställbarhetsförklaring får inte bifallas utan att motparten har fått tillfälle att yttra sig över ansökan.

När det gäller exekvaturförfarande som sker i ett steg kommer tingsrätten att ha att pröva såväl de formella förutsättningarna för verkställbarhet som förekomsten av eventuella vägransgrunder i ett och samma förfarande. Föreligger en vägransgrund ska ansökan om verkställbarhet inte bifallas. Ett eventuellt överklagande av tingsrättens beslut kommer alltså att omfatta en prövning av såväl formella förutsättningar för verkställbarhet som, om sådana är aktuella, en prövning av vägransgrunderna.

Exekvaturförfarande som sker i flera steg

Enligt utredningens förslag ska en ansökan om verkställbarhet antingen göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut eller, i vissa fall som rör ett barns person enligt Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention, alla tingsrätter. I dag avgörs såväl den första formella prövningen som ansökan om ändring av en och samma instans, låt vara i olika sammansättning. Ett av huvudargumenten för att prövningen i de båda första stegen skulle ske hos Svea hovrätt var att denna domstol redan handlade frågor om exekvatur och att det därmed framstod som rationellt att utnyttja den erfarenhet och kompetens i frågor av aktuellt slag som sedan lång tid upparbetats inom domstolen.³ För att få till stånd en trestegsprövning, där första instans var hovrätt, var det dessutom naturligt att även prövningen i steg två förlades till hovrätten medan överklagande av Svea hovrätts beslut förlades till Högsta domstolen.

³Se prop. 1991/92:128, s. 134.

En första fråga att avgöra är hur förfarandet med flera steg ska hanteras vid en överflyttning av exekvaturprövningen till tingsrätt. Olika alternativ skulle kunna övervägas. Ett alternativ skulle kunna vara att låta tingsrätten avgöra den första formella prövningen medan en eventuell ansökan om ändring ska prövas av hovrätten. Så är t.ex. fallet för Norges del såvitt avser 2007 års Luganokonvention. Mot bakgrund av att den första formella prövningen endast innebär en enpartsprövning av summarisk karaktär skulle ett sådant alternativ i realiteten innebära att den verkliga prövningen av verkställbarheten låg kvar i hovrätten. Den reella prövningen av verkställbarheten skulle därmed inte flyttas till första instans och alltså inte följa instansordningens princip. Övervägande skäl talar därmed för att inte välja en sådan lösning.

Ett andra alternativ skulle kunna vara att göra åtskillnad i prövningen beroende på vem av borgenären eller gäldenären som har ansökt om ändring. Så har skett t.ex. i Belgien såvitt avser 2007 års Luganokonvention, där handläggningen ska ske vid samma domstol, men endast i de fall då det är gäldenären som har klagat. I flertalet av de instrument som reglerar exekvatur och som gäller i Sverige har dock inte gjorts någon åtskillnad beroende på vem av borgenären eller gäldenären som ansökt om ändring, dock har i vissa fall olika tidsfrister satts upp. Mot bakgrund av att det skapar ett mer sammanhållet system och att det enligt utredningens uppfattning är lämpligt att samma domstol prövar frågan om ändring oavsett vem som klagat på avgörandet, finner utredningen att en åtskillnad av det slaget inte bör föreslås.

Ett tredje alternativ skulle kunna vara att låta såväl den första formella prövningen som en eventuellt efterföljande ansökan om ändring avgöras av tingsrätt med en möjlighet att därefter överklaga till hovrätt. En sådan lösning skulle innebära att den reella verkställbarhetsprövningen överflyttades och även att instansordningens princip upprätthölls. Mot bakgrund också av att utredningen föreslår att samtliga exekvaturförfaranden, dvs. även de som endast sker i ett steg och där en prövning av eventuella vägransgrunder sker redan från början, ska ges in till tingsrätt kommer tingsrätten att bli behörig att pröva eventuella vägransgrunder i sådana ärenden. En lösning som innebär annat än att tingsrätten ska vara behörig att pröva även en ansökan om ändring i ärenden som föreskriver ett exekvaturförfarande i flera steg skulle därmed innebära en inte motiverbar åtskillnad i detta hänseende. Utredningen anser att övervägande skäl talar för en lösning som innebär att tingsrätten ska vara behörig

att pröva såväl den första formella prövningen som en eventuell efterföljande ansökan om ändring. Frågan om vilka utfyllnadsregler tingsrätten ska tillämpa vid exekvaturprövningen behandlas i avsnitt 7.2.6.

7.2.5 Domförhet i tingsrätt

Förslag: Vid beslut med anledning av en ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige ska tingsrätten, i ett exekvaturförfarande som föreskriver flera steg, vara domför med en lagfaren domare.

Vid beslut med anledning av en ansökan om ändring eller vid beslut med anledning av en ansökan om verkställbarhet i ett exekvaturförfarande som föreskriver ett steg, ska tingsrätten vara domför med en lagfaren domare. Om det finns särskilda skäl med hänsyn till ärendets beskaffenhet, får dock tingsrätten i dessa fall bestå av tre lagfarna domare.

En domare som prövat en ansökan om verkställbarhet om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige i ett exekvaturförfarande som föreskriver flera steg, får inte delta i prövningen av en ansökan om ändring av beslutet.

Mot bakgrund av utredningens förslag att låta tingsrätten vara behörig att pröva såväl den första formella prövningen som ansökan om ändring i ett exekvaturförfarande som föreskriver flera steg uppkommer frågan om hur detta förfarande ska hanteras i tingsrätten. Vidare uppkommer frågan hur prövningen av verkställbarheten i ett exekvaturförfarande som föreskriver ett steg ska hanteras. Även i dessa frågor kan olika alternativ övervägas.

Exekvaturförfarande som sker i flera steg

Vid Svea hovrätt görs i dag den första formella prövningen, i ett exekvaturförfarande som föreskriver flera steg, av en lagfaren domare. Någon möjlighet för Svea hovrätt att handlägga ärendet i denna del i kollegial sammansättning föreligger inte. För det fall en ansökan om ändring kommer in avgörs ärendet av hovrätten med tre lagfarna domare, vilket är den normala sammansättningen vid hovrätten. Den

domare som prövat ansökan i det inledande skedet får inte delta i prövningen av en ansökan om ändring av beslutet. Ett exekvaturförfarande som sker i ett steg avgörs i hovrätten på vanligt sätt i kollegial sammansättning.

En grundläggande domförhetsregel för handläggning vid tingsrätt är att tingsrätten ska bestå av en lagfaren domare, såvida inte annat är föreskrivet (se 1 kap. 3 § RB; se även 3 § ärendelagen). Regeln avser både förberedande handläggning och avgörande av mål. Regeln är obligatorisk vilket innebär att det inte är tillåtet med en starkare sammansättning, om det inte är särskilt föreskrivet.⁴

När det gäller ett exekvaturförfarande som sker i flera steg är det utredningens uppfattning att den första formella prövningen bör kunna göras av en lagfaren domare i tingsrätt. I detta skede är det endast frågan om ett enpartsförfarande av summarisk karaktär där verkställbarhetsfrågan avgörs på grundval av de handlingar sökanden åberopar och på om de formella förutsättningarna i övrigt är uppfyllda. Mot denna bakgrund finns inte skäl att föreskriva undantag från den i tingsrätt grundläggande domförhetsregeln. Den inledande prövningen ska således göras av en lagfaren domare.

Frågan är då hur en ansökan om ändring ska hanteras. Att domstolen har en väl avvägd sammansättning är naturligtvis av stor vikt för avgörandets kvalitet. Sammansättningsreglerna har utformats med hänsyn till de krav som olika mål och ärenden ställer på domstolens ledamöter. Intresset av hushållning med det offentliga resurser ställer anspråk på att enklare mål inte tar fler domare i anspråk än som krävs. Ett alternativ som kan vara aktuellt i detta fall är att låta tingsrättens grundläggande domförhetsregel om att ärendet ska avgöras av en lagfaren domare gälla och att en ansökan om ändring således ska avgöras av en lagfaren domare. Ett annat alternativ kan vara att särskilt föreskriva att beslut med anledning av en ansökan om ändring alltid ska fattas av tre lagfarna domare. Ytterligare ett alternativ kan vara att låta tingsrättens grundläggande domförhetsregel om att ärendet ska avgöras av en lagfaren domare gälla som huvudregel men föreskriva att om det finns särskilda skäl med hänsyn till ärendets beskaffenhet, tingsrätten får bestå av tre lagfarna domare.

I första hand är naturligtvis målets beskaffenhet avgörande för om det är tillräckligt med en enda domare. Generellt kan sägas att flerdomsammansättningen förbehålls de mest komplicerade målen.⁵

⁴ Se prop. 1988/89:95 s. 75.

⁵ Se t.ex. prop. 1988/89:95.

Mål med t.ex. omfattande muntlig bevisning bör avgöras av flera domare. Om det förekommer svåra rättsfrågor bör det i regel också föranleda att flera domare deltar. I mål som typiskt sett innehåller juridiskt komplicerade frågor har det redan i första instans ansetts föreligga ett behov av flera juristdomare än en. Stundtals kan ett skäl för att målet bör bedömas av flera domare också vara att det är så omfattande att det blir svårt för en person att ensam behärska materialet.

I förevarande fall är det fråga om prövning med anledning av en ansökan om ändring av ett verkställbarhetsbeslut. Av avsnitt 3.2.1 framgår att en sådan prövning aktualiseras i knappt 40 ärenden per år. Den prövning som ska göras gäller förekomsten av vägransgrunder, t.ex. om domen meddelats mot en utebliven svarande och stämningensansökan inte delgetts på visst sätt. Frågan om vägransgrunder föreligger kan i de allra flesta fall avgöras utan större svårigheter. Någon omprövning i sak ska inte göras och någon bevisning av större omfattning att ta del av torde inte heller komma i fråga i de allra flesta fall. De flesta påståenden om att det finns en vägransgrund får därför anses vara sådana att de normalt sett kan avgöras av en domare. I vissa fall kan det dock bli fråga om mycket komplicerade frågor och svårbedömda situationer, t.ex. vid påstående om oförenliga domar eller när komplicerade rättskraftsfrågor aktualiseras. Det kan inte heller uteslutas att bevisning av viss omfattning åberopas såvitt avser sådana mer svårbedömda frågor. Det kan alltså finnas fall där det finns behov av en prövning även i första instans av flera lagfarna domare.

Mot denna bakgrund finner utredningen att det mest lämpliga är att föreskriva att tingsrättens grundläggande domförhållningsregel, dvs. att prövningen ska göras av en lagfaren domare, ska gälla även såvitt avser prövningen av ansökan om ändring. En möjlighet bör dock finnas, för de fall ärendets beskaffenhet kräver det, att pröva frågan i flerdomarsammansättning, dvs. med tre lagfarna domare. En sådan regel skulle så långt möjligt säkra avgörandets kvalitet samtidigt som hänsyn tas till såväl de krav som olika mål och ärenden ställer på domstolens ledamöter som intresset av hushållning med det offentliga resurser. Att särskilt föreskriva vilka vägransgrunder som ska avgöras på vilket sätt torde inte vara lämpligt. Det är tingsrätten själv som har att bedöma huruvida ärendet är av sådan beskaffenhet att det bör avgöras av tre domare. Parterna bör inte ges något avgörande inflytande över denna fråga, men en part kan självklart framföra sin synpunkt på sammansättningen.

En bestämmelse med det nu beskrivna innehållet finns i 3 § ärendelagen. Mot bakgrund av att utredningen nedan (avsnitt 7.2.6) föreslår att ärendelagens regler, i de delar det enskilda instrumentet inte säger annat, ska vara tillämplig vid beslut med anledning av en ansökan om ändring behövs ingen särskild bestämmelse om domstolens sammansättning. Eftersom det inte finns några regler om hur sammansättningen ska se ut vid prövningen av en ansökan om ändring i de olika instrumenten kommer ärendelagens bestämmelse om sammansättningen att bli tillämplig på dessa ärenden.

Exekvaturförfarande som sker i ett steg

När det gäller exekvaturärenden som sker i ett steg bör motsvarande gälla som för prövningen av en ansökan om ändring. Även en prövning i dessa fall ska alltså som huvudregel göras av en lagfaren domare, såvida det inte finns särskilda skäl med hänsyn till ärendets beskaffenhet. I sist nämnda fall får tingsrätten alltså bestå av tre lagfarna domare.

Jäv

Det förhållandet att exekvaturprövningen, såvitt avser ett exekvaturförfarande i flera steg, för närvarande ligger hos Svea hovrätt både när det gäller det första och det andra skedet har aktualiserat frågan om jäv.

Enligt nuvarande lagstiftning får den domare som svarat för den första inledande formella prövningen inte delta i prövningen av en ansökan om ändring. Med anledning av att utredningen föreslagit att såväl den första formella prövningen vid en ansökan om verkställbarhet som en ansökan om ändring även fortsättningsvis ska prövas i samma instans aktualiseras även här frågan om jäv, dvs. frågan om den domare som utfört den inledande formella prövningen ska få delta i prövningen avseende en ansökan om ändring.

Som skäl för jävbestämmelsen i nuvarande lagstiftning har angetts att om en ansökan om verkställbarhet avslagits redan vid den inledande prövningen, kan det kan ligga nära till hands att en sökande utgår från att den domare som fattat beslutet har sin uppfattning klar inför den nya prövningen.⁶ Argumentet äger sin giltighet även

⁶ Se t.ex. prop. 1991/92:128, s. 143 f.

när motsvarande prövningar ska ske i tingsrätten. Mot bakgrund också av att en ansökan om ändring, enligt förslaget, som huvudregel ska avgöras av en lagfaren domare kan argumentet anses än starkare. Utredningen föreslår således att det även fortsättningsvis ska finnas en bestämmelse om jäv som innebär att den domare som utfört den inledande prövningen inte ska få handlägga och besluta i ärendet avseende en ansökan om ändring.

7.2.6 Regler för exekvaturförfarandet

Förslag: Vid handläggningen i tingsrätten av en ansökan om ändring av ett beslut om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas, om inte annat följer av den aktuella kompletterings- eller inkorporeringslagen eller av det bakomliggande instrumentet. Motsvarande ska gälla vid handläggningen i tingsrätten av en ansökan om verkställbarhet i ett exekvaturförfarande som sker i ett steg.

Bedömning: Några ytterligare kompletterande bestämmelser om förfarandet avseende den första formella prövningen i ett exekvaturförfarande som sker i flera steg, utöver de som redan finns i den aktuella kompletterings- eller inkorporeringslagen och i det särskilda bakomliggande instrumentet, föreslås inte.

Utgångspunkten är att bestämmelser i unionsrättsliga och internationella instrument har företräde framför motsvarande bestämmelser i nationell rätt. Gemensamt för de unionsrättsliga och internationella instrument som är aktuella är att de reglerar vissa frågor uttömmande medan de i andra frågor hänvisar till nationell rätt. Åtskilliga processuella frågor har lämnats utanför dessa instruments regleringar.

I de lagar som kompletterar eller inkorporerar olika unionsrättsliga och internationella instrument finns endast ett fåtal regler om hur den inledande formella prövningen i ett förfarande som föreskriver flera steg ska gå till. Den reglering som finns avser prövningen av en ansökan om ändring. Det anges bl.a. att Svea hovrätt, vid handläggningen av ansökan om ändring av ett beslut om verkställbarhet, ska tillämpa 52 kap. rättegångsbalken om överklagande

av en tingsrätts beslut, om inte annat följer av det aktuella internationella instrumentet. I flera av de nationella bestämmelser som föreskriver ett exekvaturförfarande i ett steg anges inget särskilt regelverk som ska tillämpas vid prövningen, utan vissa bestämmelser om prövningen anges direkt i lagtexten. I många fall tillämpar Svea hovrätt i dessa fall relevanta bestämmelser i rättegångsbalken analogt.

Som redogjorts för ovan föreslår utredningen att exekvaturprövningen ska göras av tingsrätt som första instans. Frågan är vilket nationellt regelverk tingsrätten ska tillämpa för komplettering av de olika instrument som föreskriver ett exekvaturförfarande. På samma sätt som när det gäller prövningen av vägransgrunderna enligt den nya Bryssel I-förordningen står valet närmast mellan bestämmelserna i rättegångsbalken och ärendelagen. Även här måste hänsyn tas till att exekvaturförfarandet i vissa fall sker i ett förfarande i flera steg och i vissa fall i ett förfarande i ett steg.

Exekvaturförfarande som sker i flera steg – den inledande formella prövningen

När det gäller den inledande formella prövningen i ett exekvaturförfarande som sker i flera steg kan följande synpunkter anläggas. Den inledande prövningen avser ett summariskt enpartsförfarande. Varken ärendelagens eller rättegångsbalkens bestämmelser passar särskilt väl för ett sådant förfarande. I de lagar som i dag kompletterar eller inkorporerar olika unionsrättsliga- eller internationella instrument finns ett fåtal bestämmelser som avser förfarandet, t.ex. finns i en del fall anvisningar för vilka handlingar som ska ges in med anledning av en ansökan om verkställbarhet. Skälet härtill är bl.a. att det i de bakomliggande instrumenten finns bestämmelser som reglerar motsvarande frågor. Erfarenheten har visat att de bestämmelser som finns i dag fungerar väl och behov av ytterligare kompletterande bestämmelser föreligger inte. Det finns därför inte skäl att i nuläget föreslå några ytterligare kompletterande bestämmelser för förfarandet vid det inledande skedet av exekvaturprövningen.

Exekvaturförfarande som sker i flera steg – ansökan om ändring

När det gäller förfarandet vid ansökan om ändring kan andra synpunkter göra sig gällande. Här rör det sig om ett tvåpartsförfarande, som till viss del regleras av bestämmelser i de bakomliggande instrumenten. I de delar de bakomliggande instrumenten inte innehåller bestämmelser ska nationella rättsregler tillämpas.

Enligt utredningens mening ligger det närmast till hands att falla tillbaka på ärendelagens regler, som är passande för en prövning av ifrågavarande slag i första instans. Utredningen har föreslagit att ärendelagen ska komplettera prövningen av vägransgrunderna enligt den nya Bryssel I-förordningen. Det är även av detta skäl lämpligt att ärendelagen kompletterar prövningen av ansökan om ändring enligt här aktuella instrument. Även i övrigt förefaller ärendelagen vara den lag som bäst tillgodoser de krav som ställs på en prövning av en ansökan om ändring. Ärendelagen utgår från ett skriftligt förfarande och ger utrymme för ett i det konkreta fallet mindre formbundet förfarande.

Mot den angivna bakgrunden talar övervägande skäl för att ärendelagen bör tillämpas även vid prövningen av en ansökan om ändring. En hänvisning till ärendelagens bestämmelser bör därför tas in i de kompletterings- och inkorporeringslagar som föreskriver ett exekvaturförfarande som sker i flera steg.

Exekvaturförfarande som sker i ett steg

I de fall det föreskrivs ett exekvaturförfarande i ett steg torde, på samma sätt som vid ansökan om ändring, bestämmelserna i ärendelagen kunna tillämpas för utfyllnad, i de fall den särskilda lagen eller det bakomliggande instrumentet inte innehåller en reglering av motsvarande fråga. En bestämmelse härom bör tas in i respektive lag.

När ska ärendelagen inte tillämpas?

Enligt de allra flesta instrument som föreskriver en verkställbarhetsprövning ska nationella förfaranderegler tillämpas endast om inte annat följer av det aktuella instrumentet. Detta innebär att ärendelagen inte ska tillämpas om det aktuella instrumentet innehåller en reglering av en fråga som även finns i ärendelagen. För en redogörelse över vilka bestämmelser som har företräde framför

nationella bestämmelser i dessa avseenden hänvisas till de förarbeten som behandlar det aktuella bakomliggande instrumentet. Generellt kan dock sägas att de flesta av de unionsrättsliga och internationella instrument som är aktuella här innehåller egna bestämmelser om när ett ärende får inhiberas eller under vilka förutsättningar det får vilandeförklaras. Det finns t.ex. i artikel 23.10 i 2007 års Haagkonvention en bestämmelse om inhibition, vilken således äger företräde framför 26 § ärendelagen.

7.2.7 Överklagande

Förslag: Överklagande av ett avgörande som meddelas med anledning av att ändring har sökts eller överklagande av ett beslut om verkställbarhetsförklaring prövas av hovrätt. Hovrättens beslut överklagas till Högsta domstolen. För att hovrätten och Högsta domstolen ska pröva ett överklagande krävs, i enlighet med bestämmelserna i ärendelagen, prövningstillstånd.

Av samtliga instrument som föreskriver en exekvaturprövning följer att ett avgörande som meddelats med anledning av att ändring har sökts (i exekvaturförfaranden som sker i flera steg) liksom beslut om verkställbarhetsförklaring (i exekvaturförfaranden som sker i ett steg) ska få överklagas.

Mot bakgrund av att utredningen föreslår att ärendelagen ska vara tillämplig vid rättens handläggning av ansökan om verkställbarhet kommer den lagens bestämmelser om överklagande att bli tillämpliga, såvida inte annat förordnas särskilt eller anges i de aktuella kompletterings- eller inkorporeringslagarna eller i det särskilda bakomliggande instrumentet.

Enligt ärendelagen får ett beslut överklagas av den som beslutet rör, om det har gått honom eller henne emot (36 § ärendelagen). Av 38 § ärendelagen följer att ett överklagande ska vara skriftligt och att det ska ha kommit in till den domstol som meddelat avgörandet inom tre veckor från dagen för beslutet. I de fall någon tidsfrist inte sätts upp i den kompletterande eller inkorporerande lagen eller i det särskilda instrumentet kommer alltså tidsfristen om tre veckor i 38 § ärendelagen att bli tillämplig.

Enligt ärendelagen krävs prövningstillstånd för överklagande till såväl hovrätten (39 § ärendelagen) som Högsta domstolen (40 §

ärendelagen). Det finns inga skäl att avvika från kravet på prövningstillstånd i nu aktuella fall. Tvärtom talar det krav på skyndsamhet som gäller för de allra flesta för utredningen aktuella instrument för att krav på prövningstillstånd ska gälla.

Kravet på skyndsamhet har också betydelse för hur många instanser överklagande bör få ske till.

Som framgått av avsnitt 7.2.2 och avsnitt 7.2.3 föreslår utredningen att en ansökan om verkställbarhet antingen ska göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, vilka för närvarande utgör 24 stycken, eller, när det gäller vissa fall enligt Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention, alla tingsrätter. Om inga särskilda bestämmelser föreslås kommer landets samtliga hovrätter att bli behöriga att pröva ett överklagande av ett beslut om verkställbarhet.

För flertalet typer av mål finns det en möjlighet till prövning i tre domstolsinstanser. För vissa måltyper är dock instanskedjan kortare, t.ex. miljö- och hyresmål. I dessa mål är Svea hovrätt riktäckande överprövningsinstans.

En förkortad instanskedja leder till snabbare slutliga avgöranden. Det är således en i och för sig verksam åtgärd för att uppnå särskild skyndsamhet. En sådan åtgärd skulle kunna diskuteras i förevarande fall där skyndsamhet är av vikt. Ett sätt att uppnå en kortare instanskedja i de nu aktuella ärendena skulle kunna vara att inte medge överklagande till Högsta domstolen och låta en hovrätt vara ensam slutinstans, eventuellt med s.k. ventil.

Enligt betänkandet Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol (SOU 2010:44), bör en förkortad instanskedja dock användas endast när ett behov av särskild skyndsamhet inte kan mötas på något annat sätt. Om det för någon måltyp är nödvändigt att förkorta instanskedjan, är överklagandeförbud med ventil och i vissa fall språngrevision att föredra framför att inleda prövningen i hovrätt eller kammarrätt eller att göra hovrätt eller kammarrätt till slutinstans. I betänkandet anges vidare att tidsvinsten vidare får ställas mot de negativa effekter som uppstår när instanskedjan kortas. En åtgärd som medför att instanskedjan förkortas innebär nämligen, enligt betänkandet, en tydlig risk för försämrad rättssäkerhet eller prejudikatbildning eller i värsta fall både och. Enligt betänkandet kan det mot den bakgrunden sättas i fråga om en förkortad instanskedja över huvud taget är en godtagbar åtgärd för att förkorta handläggningstiden; en förkortad instanskedja bör i vart fall användas som

ett sista alternativ, dvs. endast när ett behov av särskild skyndsamhet inte kan mötas på något annat sätt.

De unionsrättsliga och internationella instrument som är aktuella för utredningen ställer, som ovan angetts, krav på skyndsamhet. Det kan dock konstateras att det inte kan sägas att de ställer krav på extra stor skyndsamhet.

Mot denna bakgrund föreslår utredningen inte någon särreglering, i form av en förkortad instanskedja, i förhållande till ärendelagens bestämmelser om överklagande. Samtliga hovrätter bör således vara behöriga att pröva ett överklagande av ett beslut om verkställbarhet. Beslut från hovrätten överklagas till Högsta domstolen. Behovet av skyndsamhet bör kunna tillgodoses genom kravet på prövnings-tillstånd till såväl hovrätt som Högsta domstolen.

7.3 Verkställighetslagen

Bedömning: Någon ändring av bestämmelserna om behörighet i verkställighetslagen bör inte ske.

Lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. (verkställighetslagen) bygger på den i Luxemburg den 20 maj 1980 dagtecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn (1980 års Europarådskonvention) och den i Haag den 25 oktober 1980 dagtecknade konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (1980 års Haagkonvention). I lagen finns bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden hänförliga till någon av ovan nämnda konventioner.

En ansökan om verkställighet av ett avgörande hänförligt till 1980 års Europarådskonvention görs till tingsrätten i den ort där barnet har sitt hemvist. Om en annan tingsrätt handlägger ett mål mellan samma parter om vårdnaden, boendet eller umgänget, får verkställighet också sökas hos den tingsrätten. Om det inte finns någon annan behörig domstol, tas frågan om verkställighet upp av Stockholms tingsrätt. En ansökan om överflyttning av barn och om verkställighet av ett sådant beslut enligt 1980 års Haagkonvention om överflyttning av barn görs hos Stockholms tingsrätt.

Med anledning av utredningens överväganden av behörig domstol när det gäller exekvaturprövningen generellt och i fråga om prövning av vägransgrunder enligt unionsrättsliga och internationella instrument finns anledning att överväga bestämmelserna om vilken tingsrätt som ska vara behörig i nu aktuella ärenden.

När det gäller avgöranden enligt 1980 års Europarådskonvention prövas verkställigheten, som huvudregel, av den tingsrätt där barnet har hemvist. Utgångspunkten för regleringen har varit att prövningen ska ske vid den domstol som finns närmast barnet och att det för både parter och domstol är enklast om man ansluter till vad som gäller för mål om vårdnad, boende och umgänge.⁷ Vidare har angetts att verkställigheten i de flesta fall därmed kommer att handläggas av samma domstol som avgjort frågan i sak. För att ge möjlighet till samordning är det också möjligt att söka verkställighet hos en tingsrätt där det pågår ett mål mellan samma parter om barnets vårdnad, boende eller umgänge. I de fall en ansökan om verkställighet rör ett barn som inte har hemvist i Sverige är, på samma sätt som gäller för vårdnadsfall, Stockholms tingsrätt reservforum. Som skäl för detta har angetts att det rör sig om relativt få fall, där både enskilda och myndigheter kan ha fördel av en sådan enkel ordning.⁸

Utredningen har föreslagit att de domstolar som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut ska vara behöriga att handlägga en ansökan om verkställbarhet (se avsnitt 7.2.2). Intresset av enhetlighet, dvs. att samma tingsrätter är behöriga såvitt avser samtlig exekvatur, kan tala för att även ärenden enligt verkställighetslagen skulle handläggas av dessa domstolar. En sådan ordning skulle skapa ett väl sammanhållet system för verkställbarhet av utländska avgöranden och underlätta för utländska subjekt i Sverige eftersom ärenden med internationell anknytning i angivna avseenden skulle handläggas av samma domstolar, oavsett om ärendet gäller t.ex. en prövning av vägransgrunder enligt den nya Bryssel I-förordningen eller ansökan om verkställbarhet enligt något annat instrument.

I denna del gör dock utredningen följande överväganden. Prövningen av verkställbarheten enligt verkställighetslagen görs inom ramen för prövningen av om verkställighet av avgörandet ska få ske eller inte. Det är alltså inte fråga om någon från verkställigheten fristående prövning av verkställbarheten. En första förutsättning för att verkställighet ska få ske är naturligtvis att avgörandet får verk-

⁷ Se t.ex. prop. 2005/06:99 s. 72 f.

⁸ Se prop. 2005/06:99 s. 73.

ställas i Sverige. Därefter ska domstolen göra en prövning av själva verkställigheten där olika hänsyn ska tas, t.ex. om vad som är bäst för barnet. Mot denna bakgrund är det lämpligt att prövningen enligt verkställighetslagen sker vid en tingsrätt nära barnet och vid den tingsrätt som kan komma att pröva (eller prövar) frågan om vårdnad, boende och umgänge. Att en prövning enligt 1980 års Europarådskonvention även fortsättningsvis ska handläggas av i första hand den tingsrätt där barnet har sitt hemvist ligger också i linje med vad utredningen föreslagit för vissa avgöranden enligt Bryssel II-förordningen och för visa avgöranden enligt 1996 års Haagkonvention.

Mot denna bakgrund, och mot bakgrund av de skäl som anförts i tidigare lagstiftningsarbeten, ansluter sig utredningen till de skäl som angetts i dessa och gör i denna del ingen annan bedömning (se prop. 2005/06:99). En prövning enligt 1980 års Europarådskonvention ska alltså även fortsättningsvis handläggas av i första hand den tingsrätt där barnet har sitt hemvist. Närheten till barnet är i dessa fall det överskuggande intresset vilket får överväga de eventuella nackdelar som det kan innebära att viss verkställbarhet prövas av olika domstolar. Som ovan angetts är det i dessa fall inte heller frågan om någon från verkställigheten fristående verkställbarhetsprövning, vilket är fallet enligt de övriga instrument som behandlas under avsnitt 7. Någon ändring beträffande behörigheten att pröva verkställighet enligt konventionen föreslås således inte.

Ärenden enligt 1980 års Haagkonvention handlar om överflyttning av olovligt bortförda eller kvarhållna barn till hemvistlandet. Det är alltså inte fråga om erkännande eller verkställighet av utländska avgöranden. Någon ändring av behörig domstol för prövningen av ärenden enligt denna Haagkonvention bör inte göras. Dessa ärenden bör även fortsättningsvis prövas av Stockholms tingsrätt.

8 Lagtekniska frågor

Förslag: De kompletterande bestämmelserna till den nya Bryssel I-förordningen bör tas in i en ny lag tillsammans med kompletterande bestämmelser till Brysselkonventionen, 1988 års Luganokonvention, 2007 års Luganokonvention, förordningen om den europeiska exekutionstiteln och Danmarksavtalet.

Kompletterande bestämmelser till den ursprungliga Bryssel I-förordningen finns i dag i lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden (2006 års lag).

Mot bakgrund av att det varit önskvärt att de bestämmelser som kompletterar internationella instrument om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av privaträttsliga avgöranden så långt möjligt samlas i en lag, omfattar 2006 års lag även kompletterande bestämmelser till Brysselkonventionen, 2007 års Luganokonvention, förordningen om den europeiska exekutionstiteln och Danmarksavtalet. Som skäl för att samla de kompletterande reglerna i en lag har angetts att enhetliga regler om handläggningen i en gemensam lag ökar överskådligheten och underlättar för tillämparna.¹ Mot den bakgrunden är det lämpligt att en ny kompletteringslag även fortsättningsvis ska innehålla kompletterande regler till angivna instrument och till den nya Bryssel I-förordningen.

I utredningens uppdrag ingår att överväga ett överflyttande av exekvaturprövningen från Svea hovrätt till tingsrätt. Den nuvarande kompletteringslagen, 2006 års lag, innehåller till stor del kompletterande bestämmelser hänförliga till exekvaturförfarandet vid Svea hovrätt och det är lämpligt att lagen även fortsättningsvis innehåller regler om exekvaturförfarande.

¹ Se t.ex. prop. 2005/06:48.

Ett överflyttande av exekvaturprövningen och behovet av nya kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel I-förordningen kommer att innebära omfattande ändringar av den nuvarande kompletteringslagen. Mot denna bakgrund bör den nuvarande lagen upphävas och ersättas av en ny lag. Lagen bör, på samma sätt som den nuvarande, ha en sådan utformning att det är möjligt att i framtiden låta lagen omfatta även andra internationella instrument.

I artikel 66.2 i den nya Bryssel I-förordningen anges att, utan hinder av artikel 80, ska den ursprungliga Bryssel I-förordningen tillämpas på domar som meddelats inom ramen för rättsliga förfaranden som har inletts, officiella handlingar som har upprättats eller registrerats och på förlikningar inför domstol som har godkänts eller ingåtts före den 10 januari 2015 och som faller inom ramen för tillämpningsområdet för den förordningen. Detta innebär att svenska myndigheter och domstolar, i vart fall under en övergångsperiod, kommer att hantera avgöranden enligt såväl den ursprungliga som den nya Bryssel I-förordningen. Mot bakgrund av att utredningen föreslagit att exekvaturprövningen överflyttas från Svea hovrätt till tingsrätt är det önskvärt att även kvarvarande exekvaturprövning enligt den ursprungliga Bryssel I-förordningen överflyttas. För att inget tvivel ska uppstå om hur avgöranden enligt den ursprungliga Bryssel I-förordningen ska hanteras är det lämpligt att i den av utredningen föreslagna nya kompletteringslagen föreskriva att den lagen ska gälla även för kvarvarande avgöranden enligt den ursprungliga Bryssel I-förordningen. Av samma skäl och då det förekommer att avgöranden begärs verkställda enligt 1988 års Luganokonvention bör en ny kompletteringslag omfatta även 1988 års Luganokonvention.

Förutom kompletterande bestämmelser i lag föranleder den nya Bryssel I-förordningen ändringar i förordningstexter. Även överflyttandet av exekvaturprövningen föranleder ändringar i förordningstexter. Utredningen lämnar inte några förslag på författningstexter i dessa avseenden, men vill ändå peka på behovet av ändringar.

9 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: De lagändringar som föreslås bör träda i kraft den 10 januari 2015.

Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

Bedömning: Det saknas behov av övergångsbestämmelser såvitt avser de kompletterande bestämmelserna till den nya Bryssel I-förordningen.

Den nya Bryssel I-förordningen trädde i kraft den 10 januari 2013 men ska tillämpas först från och med den 10 januari 2015, med undantag för artiklarna 75 och 76, vilka ska tillämpas från och med den 10 januari 2014.

Som redovisats i avsnitt 5.6 innehåller den nya Bryssel I-förordningen egna övergångsbestämmelser om hur den ska tillämpas och även bestämmelser om hur den ursprungliga Bryssel I-förordningen ska tillämpas (artikel 66). Enligt artikel 80 upphäver den nya Bryssel I-förordningen sin föregångare och hänvisningar till den ursprungliga förordningen ska anses som hänvisningar till den nya förordningen enligt jämförelsetabellen i bilaga III till den nya förordningen. Utredningens förslag till lagändringar hänförliga till den nya Bryssel I-förordningen är antingen ett komplement till eller en direkt konsekvens av den nya Bryssel I-förordningen. Förslagen är av sådan natur att de inte kräver några övergångsbestämmelser.

Mot bakgrund av att den nya Bryssel I-förordningen i huvudsak ska tillämpas redan från den 10 januari 2015 är det lämpligt att det kompletterande regelsystemet börjar tillämpas vid samma tidpunkt.

De ändringar som föreslås med anledning av ett överflyttande av exekvaturprövningen från Svea hovrätt till tingsrätt bör träda i

kraft samtidigt som den nya Bryssel I-förordningen. På ärenden som inletts vid Svea hovrätt före ikraftträdandet bör dock äldre bestämmelser tillämpas (dvs. 2006 års lags bestämmelser och de övriga lagar som för närvarande anvisar Svea hovrätt som exekvaturdomstol). Övergångsbestämmelser med detta innehåll föreslås därför.

10 Konsekvenser av förslagen

10.1 Inledande anmärkningar

Enligt 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474) ska varje utredning beräkna och redovisa i vad mån dess förslag

- påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda,
- innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt,
- har betydelse för den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, eller
- har betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

När det gäller förslag som innebär kostnadsökningar och intäktsminskningar för det allmänna, dvs. staten, kommuner eller landsting, åligger det utredningen att i sådant fall också föreslå en finansiering.

Utredningens förslag gäller kompletterande regler till en ny EU-förordning, den nya Bryssel I-förordningen. Förordningen ställer krav på att vissa kompletterande regler måste finnas och därför begränsas utrymmet för alternativa lösningar. Såvitt utredningen bedömer överensstämmer den föreslagna regleringen med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Utredningens förslag innebär vidare nya regler med anledning av att exekvaturförfarandet flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Möjliga alternativa lösningar har redovisats i avsnitt 6.3.5 och avsnitten 7.2.1–7.2.3.

De ekonomiska effekterna av förslagen redovisas i följande avsnitt. I övrigt har förslagen ingen betydelse för de många övriga

angivna intressen, vilka enligt kommittéförordningen ska beaktas i utredningssammanhang.

10.2 Ekonomiska konsekvenser

Bedömning: Den nya Bryssel I-förordningen och de föreslagna kompletterande bestämmelserna samt överflyttandet av kvarvarande exekvaturprövning från Svea hovrätt till tingsrätt, bedöms inledningsvis medföra vissa ökade kostnader för det allmänna. Kostnaderna bör kunna rymmas inom berörda myndigheters befintliga anslagsramar. Förslagen bedöms inte medföra några kostnadsökningar för enskilda eller företag.

Den nya Bryssel I-förordningen och överflyttandet av exekvaturprövningen kommer sannolikt inte att medföra någon ökning av betydelse med avseende på antalet mål eller ärenden vid allmänna domstolar.

Den nya Bryssel I-förordningen innebär bl.a. att exekvaturprövningen avskaffas. Avgöranden som omfattas av den nya förordningen kommer således att kunna erkännas och verkställas inom EU:s medlemsstater utan exekvaturförfarande. Detta innebär att avgöranden från andra medlemsstater i EU, vilka i dag kräver exekvaturprövning vid Svea hovrätt, inte kommer att behöva handläggas av hovrätten som första instans efter det att den nya Bryssel I-förordningen börjat tillämpas. Det innebär att Svea hovrätt i viss utsträckning får minskade kostnader.

Utredningens förslag innebär vidare att avgöranden enligt den nya Bryssel I-förordningen ska ges in direkt till Kronofogdemyndigheten för verkställighet. Förordningen kan inte väntas innebära någon ökning av betydelse av ärendetillströmningen till Kronofogdemyndigheten. Myndigheten hanterar redan i dag sådan verkställighet efter ett exekvaturförfarande i Svea hovrätt. Det torde inte innebära någon skillnad för myndigheten att avgörandena enligt den nya Bryssel I-förordningen i stället blir direkt verkställbara. Viss ökad kostnad för Kronofogdemyndigheten kan eventuellt uppstå med anledning av bestämmelserna om anpassning. Det kommer dock sannolikt att bli aktuellt i mycket få fall. Eventuella ökade kostnader bedöms kunna rymmas inom befintliga anslagsramar.

Den nya förordningen och överflyttandet av kvarvarande exekvaturärenden medför nya uppgifter för de tingsrätter som enligt förslaget ska handlägga dessa ärenden. Mot bakgrund av att sådana frågor tidigare prövades av Svea hovrätt, torde ordningen vara kostnadsneutral för domstolsväsendet, särskilt mot bakgrund av att antalet ärenden inte kan förväntas öka på något mer påtagligt sätt. Det bör också beaktas att ärendena, enligt utredningens förslag, ska fördelas på 24 tingsrätter eller, när det gäller vissa avgöranden enligt Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention, på alla tingsrätter. Eventuella kostnader för den enskilda tingsrätten torde därför bli högst marginella. Dessa bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

I den mån den nya Bryssel I-förordningens tillämpning i övrigt, t.ex. kravet på delgivning i fler fall vid Kronofogdemyndigheten och utarbetandet av informationsblad såvitt avser föreslagen underrettseskyldighet, kommer att medföra några kostnadsökningar torde även dessa endast bli marginella. Även dessa kostnader bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Mot bakgrund av utredningens förslag till sammansättningsregler vid tingsrätten kan förslaget att flytta exekvaturärendena komma att innebära att fler mål kan avgöras med en domare, vilket i sig torde bli kostnadsbesparande. I den mån det genom de nya bestämmelserna inledningsvis uppstår ökade kostnader bedöms dessa rymmas inom befintliga anslagsramar.

Utredningen föreslår att den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut ska vara behörig att pröva såväl vägransgrunder enligt den nya Bryssel I-förordningen som kvarvarande exekvaturärenden i flertalet fall. I de fall svaranden inte har hemvist i Sverige föreskrivs i 17 kap. 1 § andra stycket UF, att beslut i dessa fall får överklagas till Nacka tingsrätt. Det kan förutsättas att ett flertal av nu aktuella ärenden kan komma att beröra svaranden som inte har hemvist i Sverige. Nacka tingsrätt kan därför, i vart fall på sikt, komma att få en ökad ärendetillströmning. I vilken utsträckning så kan komma att ske går emellertid inte att förutse. Det kan vara lämpligt att konsekvenserna följs upp sedan de nya reglerna varit i kraft en tid. Några dramatiska förändringar på kortare sikt kan emellertid inte förutses.

Såväl ikraftträdandet av den nya Bryssel I-förordningen som överflyttningen av exekvaturen kommer initialt att medföra ett informations- och utbildningsbehov, framförallt i förhållande till de domstolar och myndigheter som framöver ska hantera dessa

ärenden. Information och utbildning med avseende på ny lagstiftning är uppgifter som svenska myndigheter kontinuerligt arbetar med. Informations- och utbildningsbehovet bedöms därför kunna rymmas inom ramen för berörda domstolars och myndigheters befintliga budgetanslag.

Sammantaget bedömer utredningen att den nya Bryssel I-förordningen och överflyttningen av exekvaturen inledningsvis kan komma att medföra vissa ökade kostnader för det allmänna. Kostnaderna bör dock rymmas inom berörda myndigheters befintliga anslagsramar.

Förslagen bedöms inte medföra några negativa kostnadskonsekvenser för enskilda eller företag.

11 Författningskommentar

11.1 Förslaget till lag (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden

Lagen är ny och innehåller kompletterande bestämmelser till såväl den nya som den ursprungliga Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen, 1988 års Luganokonvention, 2007 års Luganokonvention, förordningen om den europeiska exekutionstiteln och Danmarksavtalet. Såvitt avser den ursprungliga Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen, 2007 års Luganokonvention och Danmarksavtalet (när den ursprungliga Bryssel I-förordningen är tillämplig) har bestämmelserna om var en ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige ska ges in, liksom vilka handläggningsregler som ska tillämpas vid exekvaturprövningen, ändrats. Ändringarna är föranledda av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. I den nya lagen finns också bestämmelser som kompletterar den nya Bryssel I-förordningen, där inget exekvaturförfarande föreskrivs.

De kompletterande bestämmelserna till förordningen om den europeiska exekutionstiteln har lyfts oförändrade över från den gällande lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden (2006 års lag).

Lagen innehåller fyra avsnitt. I det första avsnittet finns vissa inledande bestämmelser. I det andra avsnittet finns regler som rör erkännande och verkställighet enligt den ursprungliga Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen, 1988 års Luganokonvention, 2007 års Luganokonvention och Danmarksavtalet (när den ursprungliga Bryssel I-förordningen är tillämplig). Det tredje avsnittet inne-

håller bestämmelser om erkännande och verkställighet enligt förordningen om den europeiska exekutionstiteln. Det fjärde avsnittet innehåller de nya kompletterande bestämmelserna som rör erkännande och verkställighet enligt den nya Bryssel I-förordningen (vilken inkluderar även avgöranden från Danmark när den nya Bryssel I-förordningen är tillämplig).

Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § *Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar*

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område¹ (2012 års Bryssel I-förordning),*

2. *rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privat rättens område² (2000 års Bryssel I-förordning),*

3. *konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område jämte tillträdeskonventioner³ (Brysselkonventionen),*

4. *konventionen den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område⁴ (1988 års Luganokonvention) samt konventionen den 30 oktober 2007 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område⁵ (2007 års Luganokonvention)*

5. *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 av den 21 april 2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar⁶ (förordningen om den europeiska exekutionstiteln) och*

De unionsrättsliga instrument som anges i punkterna 1 och 2 tillämpas, enligt avtal den 19 oktober 2005 mellan Europeiska gemenskapen och Konungariket Danmark om domstols behörighet och om

¹ EUT L 351, 20.12.2012, s. 1.

² EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.

³ EGT C 27, 26.1.1998, s. 1.

⁴ EGT 1988 L 319, 25.11.1988, s. 9.

⁵ EUT L 339, 21.12.2007, s. 3.

⁶ EUT L 143, 30.4.2004, s. 15.

erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område⁷ (Danmarksavtalet), i förhållande till Danmark.

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Lagen innehåller kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel I-förordningen (i lagtexten betecknad 2012 års Bryssel I-förordning), den ursprungliga Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen, 1988 års Luganokonvention, 2007 års Luganokonvention och förordningen om den europeiska exekutionstiteln.

Paragrafen motsvarar 1 § i 2006 års lag med vissa skillnader. I en ny punkt 1 har 2012 års Bryssel I-förordning lagts till (jfr prop. 2005:06:48 s. 32 f. och prop. 2001/02:146 s. 45). I *punkten 4* finns, för att undvika oklarheter om vad som gäller, en uttrycklig hänvisning till 1988 års Luganokonvention. Det förekommer att avgöranden begärs verkställda som omfattas av den tidigare Luganokonventionen.

Av ett nytt *andra stycke* framgår att lagen omfattar Danmarksavtalet. Avtalet gäller såväl avgöranden enligt den ursprungliga som den nya Bryssel I-förordningen, i andra stycket hänvisas därför till både punkten 1 och 2, dvs. både den ursprungliga och den nya Bryssel I-förordningen.

Den nya lagen omfattar även avgöranden hänförliga till den ursprungliga Bryssel I-förordningen. Övergångsbestämmelserna till den nya förordningen innebär att den ursprungliga förordningen kommer att behöva tillämpas på domar som meddelats inom ramen för rättsliga förfaranden som har inletts, officiella handlingar som har upprättats eller registrerats och på förlikningar inför domstol som har godkänts eller ingåtts före den 10 januari 2015 och som faller inom ramen för tillämpningsområdet för den ursprungliga förordningen (se artiklarna 66.2 och 80 i den nya Bryssel I-förordningen).

Reservforum

2 § Om det finns svensk domsrätt enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § och annan behörig domstol saknas, är Stockholms tingsrätt behörig.

⁷ EUT L 299, 16.11.2005, s. 62.

Paragrafen reglerar situationer när reglerna om domstols behörighet i unionsrättsakterna och de internationella instrumenten som anges i 1 § leder till att ett mål ska tas upp i Sverige, men svenska interna forumregler inte anvisar någon behörig domstol. Den överensstämmer helt med 2 § i 2006 års lag men omfattar nu, genom hänvisningen till första paragrafen, även den nya Bryssel I-förordningen (jfr prop. 2005/06:48 s. 33 och prop. 2001/02:146 s. 45; se även prop. 2005/06:200, s. 170).

Särskild vägransgrund

3 § Om en ansökan görs enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 1–4 ska ett avgörande som rör ett civilrättsligt anspråk inte erkännas eller verkställas i Sverige, om det har meddelats i en annan stat inom ramen för ett brottmål som avser ett icke uppsåtligt brott mot någon som

- 1. varken har hemvist eller är medborgare i den staten,*
- 2. inte har följt ett föreläggande om personlig inställelse, och*
- 3. inte har haft tillfälle att svara i målet.*

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att vissa slags avgöranden inte får erkännas eller verkställas i Sverige. Den överensstämmer i sak med 3 § i 2006 års lag, men omfattar nu även den nya Bryssel I-förordningen (jfr prop. 2005/06:48 s. 33 f. och prop. 2001/02:146 s. 46 f.). Liksom tidigare omfattar paragrafen inte förordningen om den europeiska exekutionstiteln.

Erkännande och verkställighet enligt instrumenten i 1 § 2–4

Exekvaturförfarande

4 § En ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 2–4 ska göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

Paragrafen saknar motsvarighet i 2006 års lag och innebär att behörig domstol att handlägga en ansökan om att få fastställt att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i

Sverige enligt den ursprungliga Bryssel I-förordningen (vilket inkluderar även Danmarksavtalet i de fall den ursprungliga förordningen är tillämplig), Brysselkonventionen, 1988 års Luganokonvention eller 2007 års Luganokonvention, är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Behörig tingsrätt är, enligt 18 kap. 1 § UB, den tingsrätt regeringen föreskriver med hänsyn till var svaranden har sitt hemvist. I 17 kap. 1 § UF anges vilka tingsrätter som prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, för närvarande 24 tingsrätter. Avgörande för behörigheten är i vilket län (eller tidigare län) svaranden har sitt hemvist. Om svaranden inte har hemvist i Sverige överklagas Kronofogdemyndighetens beslut, enligt 17 kap. 1 § andra stycket UF, hos Nacka tingsrätt. Generellt kan sägas att det är tingsrätten i länets residensstad som är behörig, dock gäller detta t.ex. inte för Stockholms län, där Nacka tingsrätt anges som behörig tingsrätt. Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Bestämmelsen föranleds av att exekvaturprövningen generellt har flyttats från Svea hovrätt till tingsrätt. Överväganden med anledning av ett överflyttande av exekvaturen finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3.

5 § *Vid handläggningen av en ansökan om ändring av ett beslut om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 2–4 tillämpas bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 2–4.*

En ansökan om ändring ska, om den gjorts av den som har gjort ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige, ha kommit in till tingsrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har prövat en ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige får inte delta i prövningen av en ansökan om ändring av beslutet.

Paragrafen innehåller kompletterande regler om prövningen av en ansökan om ändring av ett beslut som har meddelats vid den inledande, formella, prövningen. Bestämmelser om prövningen i det

andra skedet finns i artiklarna 36, 37.1 och 40 i Brysselkonventionen och i artikel 43 i 2007 års Luganokonventionen och i den ursprungliga Bryssel I-förordningen.

Första stycket anger att en ansökan om ändring handläggs enligt bestämmelserna i ärendelagen. I bestämmelsen har markerats att reglerna i ärendelagen inte gäller om annat följer av de angivna instrumenten. Ärendelagen gäller även för handläggningen i hovrätt och i Högsta domstolen. Hänvisningen till ärendelagen innebär bl.a. att prövningstillstånd krävs vid överklagande av aktuella beslut till såväl hovrätten som till Högsta domstolen. Utredningens överväganden om överklagande finns i avsnitt 7.2.6 och 7.2.7.

För att närmare avgöra vilka bestämmelser i ärendelagen som kan tillämpas i förhållande till instrumenten hänvisas till konventionerna och förordningen och till förarbeten hänförliga till utarbetandet av kompletterande bestämmelser till dessa (se prop. 1997/98:102, prop. 2001/02:146 och prop. 2008/09:205). Generellt kan sägas att de flesta nu aktuella unionsrättsliga och internationella instrument innehåller egna bestämmelser om t.ex. när ett ärende får inhiberas eller under vilka förutsättningar det får vilandeförklaras.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om tiden för den som har gjort ansökan om erkännande eller verkställbarhet att ansöka om ändring av beslutet från den inledande prövningen. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 5 § andra stycket 2006 års lag (jfr prop. 2005/06:48 s. 34 och 2001/02:146 s. 48 f.).

Av tredje stycket framgår att en domare som har gjort den inledande prövningen om erkännande eller verkställbarhet, dvs. steg ett i prövningen, inte får delta i prövningen i det andra skedet av exekvaturförfarandet, dvs. prövningen av en ansökan om ändring. Detta gäller både när ansökan har bifallits och när den har avslagits. Bestämmelsen innebär alltså att den domare som har prövat ansökan i steg ett automatiskt är förhindrad från att delta i prövningen i det andra skedet. Bestämmelsen överensstämmer i sak med bestämmelsen i 5 § tredje stycket 2006 års lag (jfr prop. 2005/06:48 s. 34 och prop. 2001/02:146 s. 49).

Verkställighet

6 § *Har en ansökan enligt en unionsrättsakt eller ett internationellt instrument som avses i 1 § 2–4 om att ett utländskt avgörande ska förklaras vara verkställbart bifallits, ska avgörandet verkställas enligt*

utsökningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk dom som har vunnit laga kraft, om inte annat följer av unionsrättsakten eller det internationella instrumentet.

Vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör en säkerhetsåtgärd ska i stället bestämmelserna om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas.

Paragrafen anger vilka bestämmelser som ska tillämpas på verkställighetsstadiet, sedan det enligt reglerna i denna lag har fastställts att verkställighet av ett utländskt avgörande får äga rum här i landet. Den överensstämmer i sak med 7 § i 2006 års lag (se prop. 2005/06:48 s. 34 f. och prop. 2001/02:146 s. 49 f.).

7 § Om tingsrätten bifaller en ansökan om att ett utländskt avgörande ska förklaras vara verkställbart, ska tingsrättens beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller om någon annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

Paragrafen, som överensstämmer helt med 8 § i 2006 års lag (jfr prop. 2005/06:48 s. 35 och prop. 2001/02:146 s. 48 f.), ger närmare besked om innebörden av de säkerhetsåtgärder som får vidtas när en ansökan om att ett utländskt avgörande ska förklaras vara verkställbart har bifallits i steg ett, dvs. i den första formella prövningen av verkställbarheten.

Erkännande och verkställighet enligt förordningen om den europeiska exekutionstiteln

Rättelse av intyg

8 § Om ett intyg om en europeisk exekutionstitel inte stämmer överens med den bakomliggande domen eller officiella handlingen eller det bakomliggande utslaget på grund av ett skrivfel eller liknande, ska intyget rättas av den domstol eller myndighet som har utfärdat intyget.

Ett beslut i fråga om rättelse får inte överklagas.

Paragrafen, som har överflyttats oförändrad från 9 § i 2006 års lag, innehåller bestämmelser om rättelse av intyg om en europeisk exekutionstitel (jfr prop. 2005/06:48 s. 35 f.).

Återkallelse av intyg

9 § *Om ett intyg om en europeisk exekutionstitel har utfärdats i strid mot de krav som finns i förordningen om den europeiska exekutionstiteln, ska intyget återkallas av den domstol eller myndighet som har utfärdat intyget.*

Innan intyget återkallas, ska parterna få tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövt.

Ett beslut i fråga om återkallelse får inte överklagas.

Paragrafen, som överensstämmer helt med 10 § i 2006 års lag (jfr prop. 2005/06:48 s. 36 f.), innehåller bestämmelser om återkallelse av intyg om en europeisk exekutionstitel.

Verkställighet

10 § *Har ett utländskt avgörande intygats vara en europeisk exekutionstitel, ska avgörandet verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk dom som har vunnit laga kraft, om inte annat följer av artikel 21 eller 23 i förordningen om den europeiska exekutionstiteln.*

Paragrafen har överflyttats oförändrad från 2006 års lag (jfr prop. 2005/06:48 s. 37). Paragrafen innehåller en bestämmelse om verkställighet i Sverige av ett utländskt avgörande som har intygats vara en europeisk exekutionstitel enligt förordningen om den europeiska exekutionstiteln.

Erkännande och verkställighet enligt 2012 års Bryssel I-förordning

Som angetts i kommentaren till 1 § är avsnittet tillämpligt även på avgöranden från Danmark som omfattas av 2012 års Bryssel I-förordning.

Verkställighet

11 § En ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande enligt 2012 års Bryssel I-förordning ska ges in till Kronofogdemyndigheten. Utsökningsbalkens bestämmelser, eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till, ska tillämpas vid verkställighetsförfarandet, om inte annat följer av 2012 års Bryssel I-förordning.

Paragrafen anger var en ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande enligt den nya Bryssel I-förordningen ska ges in och vilka regler som ska tillämpas vid verkställigheten av en sådan ansökan. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.1.

Avgöranden som omfattas av den nya Bryssel I-förordningens tillämpningsområde kräver inte något exekvaturförfarande för att få verkställas. En ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande som omfattas av den nya förordningens tillämpningsområde ska enligt den nya bestämmelsen prövas av Kronofogdemyndigheten. Av paragrafen framgår vidare att utsökningsbalkens bestämmelser eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till ska tillämpas i fråga om verkställighet av utländska avgöranden som omfattas av förordningen. Särskilda bestämmelser om verkställighet finns t.ex. på immaterialrättens område, bl.a. såvitt avser intrångsundersökningar (se t.ex. 56 f och g lagen [1960:729] om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk). Sådana särskilda bestämmelser ska tillämpas även vid verkställighet av utländska avgöranden.

I bestämmelsen har markerats att utsökningsbalkens bestämmelser endast ska tillämpas om inte annat följer av Bryssel I-förordningen. Utsökningsbalkens bestämmelser eller de andra bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till är alltså subsidiära i förhållande till bestämmelserna i förordningen. Exempel på bestämmelser i förordningen som kan behöva tillämpas framför utsökningsbalkens bestämmelser är artikel 38, om avbrytande av handläggningen, och artikel 44.2, om att skjuta upp verkställighetsförfarandet. I vilken utsträckning utsökningsbalkens bestämmelser ska tillämpas får bedömas mot bakgrund av i vilken mån förordningen ger utrymme för kompletterande bestämmelser och när en fråga ska anses uttömmade reglerad där.

En ansökan om verkställighet ska skickas till det lokala kronofogdemyndighetskontor där gäldenären bor. Det är gäldenärens postnummer som avgör vilket kontor som är behörigt. Kronofogdemyndighetens kontor är indelade efter en särskild postnummerlista.

Länk till adresserna finns på Kronofogdemyndighetens hemsida.⁸ För det fall en ansökan skulle skickas till fel kontor ser Kronofogdemyndigheten till att ansökan når rätt kontor.

Att en prövning av vägransgrunder enligt förordningen ska göras av tingsrätt framgår av 13 §. Se författningskommentaren till den bestämmelsen.

12 § Ett utländskt avgörande som omfattas av 2012 års Bryssel I-förordning får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser, eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till, som ett motsvarande svenskt avgörande. Om det inte finns någon motsvarighet till det utländska avgörandet, verkställs avgörandet som en dom.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om verkställigheten i Sverige av ett utländskt avgörande som, enligt den nya Bryssel I-förordningen, är verkställbart utan föregående exekvaturprövning. Bestämmelsen omfattar alla slags avgöranden som faller inom den nya Bryssel I-förordningens sakliga tillämpningsområde, oavsett avgörandets rubricering. Liksom tidigare omfattar den nya Bryssel I-förordningen inte interimistiska beslut om säkerhetsåtgärder som inte kommunicerats med motparten, s.k. ex parte-avgöranden, såvida inte den dom som inbegriper åtgärden delgetts svaranden före verkställigheten. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.2.

Av paragrafen framgår att ett utländskt avgörande som omfattas av Bryssel I-förordningen får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser eller, till följd av bestämmelsen i 1 kap. 2 § UB, bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till (jfr kommentaren till 11 §) som ett motsvarande svenskt avgörande.

För verkställighet i Sverige krävs en exekutionstitel av något slag. Olika bestämmelser gäller för verkställigheten beroende på vilken typ av avgörande som begärs verkställt. Vilka bestämmelser som ska tillämpas på det utländska avgörandet beror alltså på vilken sorts avgörande det är fråga om. Om avgörandet är en förpliktelse-dom som vunnit laga kraft ska det verkställas enligt reglerna i 3 kap. 3 § UB och om det inte vunnit laga kraft får det verkställas i de fall och under de villkor som anges i 3 kap. 4–9 §§ UB. Är avgörandet en av domstol stadfäst förlikning, får det verkställas som en dom som vunnit laga kraft (3 kap. 13 § UB). Innehåller det utländska avgörandet ett förordnande som motsvarar kvarstad ska

⁸ Se <http://www.kronofogden.se/Ansokaomverkstallighet.html>. Information hämtad från Kronofogdemyndighetens hemsida, se www.kronofogden.se.

beslutet verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad m.m. (16 kap. 11–16 §§ UB).

Den nya Bryssel I-förordningen omfattar även officiella handlingar och förlikningar inför domstol. Officiella handlingar har inte alltid någon motsvarighet i Sverige. Av denna anledning anges i paragrafens *andra mening*, att om det inte finns någon motsvarighet till det utländska avgörandet tillämpas utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av en dom. Officiella handlingar kan inte överklagas på det sätt domar kan. De anses normalt slutgiltiga i och med upprättandet och bör kunna verkställas enligt reglerna för domar som vunnit laga kraft. Bestämmelsen omfattar även andra avgöranden där det inte finns någon svensk motsvarighet. En bedömning får göras av om ett sådant avgörande ska jämföras med en dom som vunnit laga kraft, och därmed verkställas enligt utsökningsbalkens regler för sådana domar, eller om det ska jämföras med en dom som inte vunnit laga kraft.

Att en prövning av vägransgrunder ska göras av tingsrätt framgår av 13 §. Se författningskommentaren till den bestämmelsen.

Ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet

13 § *En ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet enligt 2012 års Bryssel I-förordning ska göras hos den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.*

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vilken domstol som är behörig att pröva en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet enligt 2012 års Bryssel I-förordning. Samma domstol är behörig även såvitt avser en ansökan om fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen (artikel 36.2). Övervägandena finns i avsnitt 6.3.4 och 6.3.5.

Bestämmelsen innebär att behörig domstol är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Enligt 18 kap. 1 § UB är den tingsrätt behörig som regeringen föreskriver med hänsyn till var svaranden har sitt hemvist. I 17 kap. 1 § UF anges vilka tingsrätter som prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, för närvarande 24 tingsrätter. Se författningskommentaren till 4 §. Med *svaranden* avses motparten i verkställighetsärendet vid Kronofogdemyndigheten,

dvs. den förpliktade enligt avgörandet. Pågår inte något verkställighetsärende med avseende på det avgörande som är aktuellt vid prövningen av grunderna för vägran av erkännande eller verkställighet enligt den nya Bryssel I-förordningen innebär bestämmelsen att med svaranden avses den som blir motpart vid Kronofogdemyndigheten om verkställighet av avgörandet söks.

14 § Vid handläggningen av en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet tillämpas bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av 2012 års Bryssel I-förordning.

I paragrafen regleras vilka processrättsliga bestämmelser som ska tillämpas vid domstolarnas handläggning av ärenden om vägran av erkännande eller verkställighet. Bestämmelsen omfattar även hovrättens och Högsta domstolens handläggning av ett överklagande av ett beslut med anledning av en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet. Mot bakgrund av att samma förfarande anvisas för ansökan om fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen (artikel 36.2) omfattar bestämmelsen även handläggningen i sådana ärenden. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.6.

Bestämmelsen anger att domstolarna, vid handläggningen av ärenden om vägran av erkännande eller verkställighet, ska tillämpa bestämmelserna i ärendelagen. I bestämmelsen har markerats att reglerna i ärendelagen inte gäller om annat följer av den nya Bryssel I-förordningen.

Bestämmelsen i 26 § ärendelagen om säkerhetsåtgärder och inhibition ska inte tillämpas. Beslut i sådana frågor fattas i stället med stöd av förordningen (se t.ex. artiklarna 38, 44 och 51 angående begränsning och uppskjutande av verkställighet respektive vilandeförklaring av målet). Bestämmelsen om omedelbar verkställighet i 31 § ärendelagen ska inte heller tillämpas. Mot bakgrund av att huvudregeln är att Kronofogdemyndighetens beslut verkställs direkt, såvida inte annat förordnas, kommer bestämmelsen inte att behöva tillämpas. Domstolens möjligheter att i dessa fall kräva säkerhet eller på andra sätt begränsa verkställighetsförfarandet regleras av artikel 44 i den nya Bryssel I-förordningen.

Förordningen innehåller inga egna regler om rättegångskostnader hänförliga till verkställighetsförfarandet. Detta innebär att ärendelagens bestämmelse i 32 §, som hänvisar till 18 kap. RB, blir

tillämplig på förfarandet i Sverige. Att 18 kap. RB endast kan tillämpas vid förfarandet för en ansökan om ändring, och inte vid den inledande formella prövningen, framgår av rättsfallen NJA 2006 s. 652 och NJA 2009 s. 632 (jfr även NJA 2001 s. 738).

Ytterligare exempel på bestämmelser i ärendelagen som bör kunna tillämpas på förfarandet är reglerna om komplettering i 9 § och övriga bestämmelser om förfarandet i allmänhet, t.ex. 12–17 §§ och 27–30 §§. Även bestämmelserna om vad en inledande skrivelse ska innehålla, att en ansökan ska vara skriftlig och vad en ansökan i övrigt ska innehålla, bör kunna tillämpas (4–6 §§ ärendelagen).

Hänvisningen till ärendelagen innebär bl.a. också att prövnings-tillstånd krävs vid överklagande av beslut med anledning av en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet (liksom för beslut i frågor om fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen) till såväl hovrätten som till Högsta domstolen (39 och 40 §§ ärendelagen). Även ärendelagens övriga bestämmelser om överklagande blir tillämpliga, t.ex. vem som får överklaga ett beslut (36 § ärendelagen) och inom vilken tid och till vilken domstol ett överklagande ska ges in (38 § ärendelagen).

Den närmare gränsdragningen mellan bestämmelser i ärendelagen och förordningens bestämmelser har överlämnats till rättstillämpningen.

Anpassning

15 § Kronofogdemyndigheten är behörig myndighet att avgöra frågor om anpassning enligt artikel 54 i 2012 års Bryssel I-förordning. Utsökningsbalkens bestämmelser, eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till, om det beslut eller den åtgärd som det utländska beslutet eller åtgärden har anpassats till ska gälla vid verkställigheten.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vilken myndighet som är behörig att avgöra frågor om anpassning av utländska åtgärder eller beslut och vilket regelverk som ska tillämpas efter en anpassning av en utländsk åtgärd. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Av paragrafen framgår att det är Kronofogdemyndigheten som avgör frågor om anpassning enligt artikel 54 i den nya Bryssel I-förordningen. Vidare framgår att vid verkställigheten gäller utsökningsbalkens bestämmelser eller bestämmelser som utsökningsbalken hänvisar till (jfr kommentaren till 11 §) avseende den åtgärd

eller det beslut som anpassning skett till. Detta innebär att om det utländska avgörandet ska anpassas t.ex. till det svenska institutet kvarstad ska reglerna i utsökningsbalken om kvarstad gälla. Beroende på vad det utländska beslutet eller åtgärden anpassats till kommer alltså olika bestämmelser för verkställigheten att bli tillämpliga.

Vid sin bedömning av vad en utländsk åtgärd ska anpassas till får Kronofogdemyndigheten söka ledning i svensk materiell rätt och i processrätten. På det privaträttsliga området finns en rad olika slag av beslut, t.ex. åligganden eller förbud för någon att göra något. Bestämmelserna i 16 kap. UB kan ofta behöva tillämpas vid verkställigheten i dessa fall. Om det utländska avgörandet innehåller en säkerhetsåtgärd får ledning t.ex. sökas i 15 kap. RB för att avgöra vilken svensk säkerhetsåtgärd det utländska beslutet eller åtgärden kan jämföras med.

Förordningen (artikel 54.1) föreskriver att anpassning inte får innebära verkningar som går längre än de som föreskrivs i ursprungsstaten. Det är inte heller tillåtet att ompröva det beslut som innefattar åtgärden. Det är vidare rimligt att inte göra en alltför snäv bedömning av vad som kan verkställas i Sverige.

Det kan förekomma fall då ett utländskt beslut innehåller sådana för svensk rätt främmande komponenter att det inte går att anpassa till ett svenskt beslut eller en svensk åtgärd. I sådana fall kan anpassning, och därmed verkställighet, inte ske.

En åtgärd att anpassa ett utländskt avgörande eller åtgärd hanteras som en fråga inom ramen för det verkställighetsbeslut Kronofogdemyndigheten ska fatta. Något särskilt beslut om anpassning krävs således inte. Av skälen för verkställighetsbeslutet måste dock tydligt framgå att anpassning skett och hur anpassningen har skett.

Beslut om anpassning kan angripas genom överklagande av verkställighetsbeslutet. Regler om överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut finns i 18 kap. UB.

Underrättelse

16 § Om den person mot vilken verkställighet söks vid Kronofogdemyndigheten åberopar grunder för vägran av erkännande eller verkställighet enligt 2012 års Bryssel I-förordning, ska Kronofogdemyndigheten skriftligen och utan dröjsmål underrätta denna om möjligheten att ansöka om prövning av vägran av erkännande eller verkställighet vid domstol.

Utredningens överväganden finns i avsnitt 6.3.7.

Paragrafen innehåller en bestämmelse som anger att för det fall en gäldenär, till Kronofogdemyndigheten, anger omständigheter som kan hänföras till vägransgrunderna enligt förordningen, ska Kronofogdemyndigheten skriftligen och utan dröjsmål underrätta gäldenären om möjligheten att ansöka om prövning av dessa vid tingsrätt. Kronofogdemyndigheten bör vara generös i sin tolkning och sända en sådan underrättelse så snart det finns en indikation på att gäldenären önskar en prövning av vägransgrunderna.

Att underrättelse sänds hindrar inte i sig att verkställigheten fortgår under tiden. Kronofogdemyndigheten är oförhindrad att av andra skäl avbryta verkställigheten, t.ex. på grund av att gäldenären även åberopat hinder mot verkställighet enligt 3 kap. 21 § UB, om förutsättningarna härför är uppfyllda. Se också artikel 38.2 i förordningen.

17 § Domstolen ska skriftligen underrätta Kronofogdemyndigheten om att en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet kommit in till domstolen.

Utredningens överväganden finns i avsnitt 6.3.7.

Paragrafen innehåller en bestämmelse som anger att i de fall en gäldenär, t.ex. efter att ha fått vetskap om att ett verkställighetsärende är aktuellt mot honom eller henne väljer att direkt ansöka vid domstol om en prövning av vägransgrunderna enligt förordningen, domstolen har en skyldighet att skriftligen underrätta Kronofogdemyndigheten om att en sådan ansökan kommit in. Kravet på skriftlighet kan uppfyllas t.ex. genom epost-kommunikation. Underrättelseskyldigheten har föreskrivits för att minska risken för rättsförluster. För det fall det finns en ansökan om verkställighet av avgörandet är det viktigt att Kronofogdemyndigheten har kännedom om att det pågår en prövning av om erkännande eller verkställighet av avgörandet ska vägras. Kronofogdemyndigheten har ju möjlighet att i vissa fall avbryta handläggningen (se artikel 38 och 44.2).

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015, då lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden ska upphöra att gälla.

2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts vid Svea hovrätt före ikraftträdandet.

Utredningens överväganden finns i kapitel 9. Av den *första punkten* följer att ändringarna träder i kraft den 10 januari 2015.

Av övergångsbestämmelsen i den *andra punkten* följer att äldre bestämmelser ska tillämpas på förfaranden som inletts vid Svea hovrätt före ikraftträdandet. Genom hänvisningen till Svea hovrätt begränsas övergångsbestämmelsen till de paragrafer i lagen som rör exekvaturförfarandet. De kompletterande reglerna till 2012 års Bryssel I-förordning (11–17 §§) berörs alltså inte.

11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap

3 kap.

8 §

På ansökan av make prövar *den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut* huruvida beslut om upplösning av äktenskap, som meddelats i *annan stat, ska gälla här i riket. Om makar gemensamt ger in en ansökan om verkställbarhet är den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken, där någon av makarna har hemvist behörig att pröva frågan.* Innan *tingsrätten* prövar frågan ska andra maken beredas tillfälle att yttra sig över ansökningsen, om det kan ske.

Beslut, som *inte* innebär att det i den *andra* staten meddelade beslutet ska gälla, utgör *inte* hinder mot ny prövning av frågan.

För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Av *första stycket* framgår att behörig domstol att pröva huruvida beslut om upplösning av äktenskap som meddelats i främmande stat ska gälla här i riket, är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Ändringen för- anleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet fram- går av 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighets- ärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade en- ligt avgörandet. Om makar skulle ge in en gemensam ansökan om verkställbarhet saknas egentlig motpart. Om makar gemensamt ger in en ansökan om verkställbarhet är den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § UB, där någon av makarna har hemvist, behörig att pröva frågan. Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3.

Av ett nytt *tredje stycke* framgår att domstolen, vid handläggning av frågor enligt paragrafen, ska tillämpa bestämmelserna i ärende- lagen i tillämpliga delar. Hänvisningen till ärendelagen innebär bl.a. att prövningstillstånd krävs vid överklagande av sådana beslut till såväl hovrätten som till Högsta domstolen. Utredningens överväg- anden finns i avsnitt 7.2.6 och 7.2.7.

Några mindre redaktionella ändringar har också gjorts.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

9 §

Ansökan om verkställighet *ska göras till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.*

Till sådan ansökan ska fogas

1. domen i huvudskrift eller av vederbörande myndighet styrkt avskrift;

2. bevis att domen vunnit laga kraft;

3. domstols protokoll eller annan handling, utvisande att de i 5 § första stycket *föreskrivna villkoren är uppfyllda*; samt

4. där fråga är om tredskodom, handlingar i huvudskrift eller styrkt avskrift av vilka framgår, att utebliven part personligen eller genom befullmäktigat ombud i tid fått del av stämningen eller, då sådant fall är för handen som i 5 § första stycket 7 avses, stämningen tillställts honom på sätt där sägs.

Söks verkställighet av förlikning, ska vid ansökningen fogas av behörig myndighet styrkt avskrift av protokoll samt bevis att förlikningen stadfästs av domstol samt kan verkställas i Schweiz.

Nu nämnda handlingar *ska vara försedda med bevis angående utfärdarens behörighet, meddelade av schweiziska förbundskansliet, samt åtföljas av översättning till svenska språket, vilkens riktighet ska vara styrkt av svensk i Schweiz anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av schweizisk här i riket anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.*

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3 samt i avsnitten 7.2.6 och 7.2.7.

Av första stycket framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges framgår i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols

behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Därutöver framgår av första stycket att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz (Riksdagens skrivelse 1936:77) samt till den aktuella konventionen.

I övrigt har endast några mindre redaktionella ändringar gjorts.

11 §

Bifalls ansökningen, ska domen eller förlikningen verkställas på samma sätt som en svensk dom som vunnit laga kraft, om inte hovrätten eller Högsta domstolen, efter överklagande, förordnar annat. Innehåller domen eller förlikningen en föreskrift om tvångsmedel, ska den föreskriften inte tillämpas.

I paragrafen har hovrätten lagts till som överklagandeinstans mot bakgrund av att tingsrätt, efter en överflyttning av exekvaturärendena, är första instans i exekvaturärendet. Överväganden finns i avsnitt 7.2.1 och avsnitt 7.2.6.

Ändringarna i paragrafen i övrigt är av redaktionell karaktär.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo

2 kap.

13 §

Vill någon här i riket erhålla verkställighet av dom som i 12 § sägs, görs ansökan om detta till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Sådan ansökan får inte bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över den. Finner tingsrätten, att domen uppfyller de i 12 § för erkännande föreskrivna villkoren, ska tingsrätten förordna om verkställighet. Domen verkställs därefter på samma sätt som en svensk dom som vunnit laga kraft, om inte hovrätten eller Högsta domstolen, efter överklagande, förordnar annat.

Av första stycket framgår att behörig domstol att handlägga exekvaturärenden enligt lagen är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Sådana ärenden prövades tidigare av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. I 17 kap. 1 § UF anges vilka tingsrätter som är behöriga, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av första stycket framgår vidare att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hän-

förliga till lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo (Riksdagens skrivelse 1937:37).

I *andra stycket* har följdändringar gjorts med anledning av att det är tingsrätt som prövar exekvaturärenden som första instans. Av samma anledning har hovrätten lagts till som överklagandeinstans.

Vissa redaktionella ändringar har också gjorts.

Överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, 7.2.6 och 7.2.7.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inlets före ikraftträdandet.

11.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn

7 §

Ansökan om verkställighet görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.*

Till sådan ansökan *ska* fogas

avgörandet i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet,

bevis att avgörandet *får* verkställas i den stat där det meddelats,

om underhållsskyldighet ålagts någon som uteblivit eller *annars inte* besvarat framställt anspråk på underhåll, styrkt avskrift av de handlingar, genom vilka saken anhängiggjordes och bevis att dessa handlingar före avgörandet blivit delgivna i vederbörlig ordning.

Till handlingarna *ska* fogas styrkt översättning till svenska språket.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3 och avsnitt 7.2.5.

Av *första stycket* framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av

Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av 8 § följer att en ansökan om verkställighet inte får bifallas utan att den som ålagts underhållsskyldighet haft tillfälle att svara. Därutöver framgår av första stycket att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till den i Haag den 15 april 1958 dagtecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn samt till förarbeten hänförliga till lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn (prop. 1965:139).

I övrigt har endast några mindre redaktionella ändringar gjorts.

9 §

Bifaller *tingsrätten* ansökningen, *verkställs* avgörandet som *en* svensk dom som *vunnit* laga kraft, om *inte hovrätten eller Högsta domstolen* förordnar annat. Innehåller avgörandet *en* föreskrift om tvångsmedel, *ska* den föreskriften *inte tillämpas*.

I paragrafen har, förutom redaktionella ändringar, följdändringar gjorts med anledning av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Hovrätten har lagts till som överprövningsinstans eftersom tingsrätt är första instans i exekvaturärenden.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3 och avsnitt 7.2.7.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.6 Förslaget till lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968:45)

38 §

Har dom i mål om ersättning för atomskada meddelats i annan konventionsstat och är domstolarna i den staten enligt Pariskonventionen behöriga att pröva tvist som domen gäller, *ska* domen, när den vunnit laga kraft och kan verkställas i den stat där den meddelats, på ansökan verkställas i Sverige utan att ny prövning sker av den sak som avgjorts genom domen. Detta medför *inte* skyldighet att verkställa utländsk dom, om det ansvarighetsbelopp som gäller för atomanläggningens innehavare därigenom skulle överskridas.

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsköningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar. Till ansökningen ska fogas

1. domen i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet;
2. förklaring av behörig myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser ersättning enligt Pariskonventionen samt att den vunnit laga kraft och kan verkställas i nämnda stat.

Nu nämnda handlingar *ska* vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset *ska* vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen meddelats. Är handling i ärendet avfattad på annat främmande språk än danska eller norska, *ska* handlingen åtföljas av översättning till svenska. Översättningen *ska* vara bestyrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet får *inte* bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalls ansökningen, *verkställs* domen på samma sätt som *en* svensk dom som vunnit laga kraft, om *inte* hovrätten eller Högsta domstolen efter talan mot *beslutet* förordnar annat.

Av *andra stycket* framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av första stycket framgår vidare att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till den i Paris den 29 juli 1960 avslutade konventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område samt till förarbeten (se prop. 1968:25, prop. 1974:38, prop. 1981/82:163, prop. 1985/86:119, prop. 1987/88:139, prop. 1990/91:180, prop. 1991/92:31, prop. 1994/95:134, prop. 2000/01:43, prop. 2002/03:18 och prop. 2009/10:95).

Vidare har, i *fjärde stycket*, hovrätten lagts till som överklagandeinstans med anledning av att tingsrätt utgör första instans i exekvaturärenden.

I övrigt har endast några mindre redaktionella ändringar gjorts.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, avsnitt 7.2.6 och avsnitt 7.2.7.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen d. 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg

7 §

Ansökan om verkställighet av utländsk dom, som enligt artikel 31 tredje och fjärde styckena kan verkställas i Sverige, görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar. Till ansökningen ska fogas

1. domen i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet;

2. förklaring av behörig myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser tvist angående befordran som är underkastad konventionen samt att den vunnit laga kraft och kan verkställas i nämnda stat.

Nu nämnda handlingar ska vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset ska vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen meddelats. Är handling i ärendet avfattad på annat främmande språk än danska eller norska, ska handlingen åtföljas av översättning till svenska. Översättningen ska vara bestyrkt av diplomatisk eller konsular tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalls ansökningen, verkställs domen på samma sätt som en svensk dom som vunnit laga kraft, om inte hovrätten eller Högsta domstolen efter talan mot beslutet förordnar annat.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, 7.2.6 och 7.2.7.

Av första stycket framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av första stycket framgår vidare att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen d. 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg (prop. 1968:132) samt till den nämnda konventionen.

I *fjärde stycket* har hovrätten lagts till som överklagandeinstans med anledning av att tingsrätt utgör första instans i exekvaturärenden.

I övrigt har endast några mindre redaktionella ändringar gjorts.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.8 Förslaget till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)

14 §

Tvist om sjömans anställningsförhållande får inte dras inför utländsk myndighet.

Första stycket gäller inte om annat följer av de *unionsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–4 (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Paragrafens *andra stycke* har ändrats endast på så sätt att den nu hänvisar till den nya kompletteringslagen och till de unionsrättsakter och internationella instrument som avses i de angivna punkterna i den lagens första paragraf.

11.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet

9 §

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Till ansökningen ska fogas

1. huvudskrift eller av myndighet bestyrkt avskrift av exekutionstiteln,

2. bevis att verkställighet får ske i den stat, där exekutionstiteln har upprättats,

3. om genom dom eller beslut underhållsskyldighet har ålagts någon som uteblivit, handling i original eller bestyrkt avskrift, utvisande att stämning med underrättelse, som avses i 4 § andra stycket, har delgivits i den ordning som gäller enligt lagen i den stat där domen eller beslutet har meddelats,

4. om sökanden är offentligt organ, behövliga handlingar angående organets behörighet att begära verkställighet,

5. bestyrkt översättning till svenska språket av ovan angivna handlingar, i den mån tingsrätten inte finner det obehövligt.

Uppfyller ansökningshandlingarna inte föreskrifterna i andra stycket eller är de på annat sätt ofullständiga, ska sökanden ges tillfälle att avhjälpa bristen.

Av första stycket framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen

med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet. Av lagens 10 § följer att en ansökan om verkställighet inte får bifallas utan att tillfälle har lämnats motpart att yttra sig över ansökningen.

Av första stycket framgår att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet (prop. 1975/76:98) samt till Haag-konventionen d. 2 okt. 1973 om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet.

I övrigt har endast följdändringar med anledning av överflyttandet av exekvaturen skett samt har även några mindre redaktionella ändringar gjorts.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3 och avsnitt 7.2.6.

11 §

Bifalls ansökningen, sker verkställighet på samma sätt som gäller i fråga om *en svensk dom som vunnit laga kraft*, om *inte hovrätten eller Högsta domstolen* förordnar annat. *En föreskrift* om tvångsmedel i den utländska exekutionstiteln *ska inte tillämpas*.

Förutom redaktionella ändringar har paragrafen ändrats endast på så sätt att hovrätten lagts till som överklagandeinstans med anledning av att tingsrätt utgör första instans i exekvaturärenden. Överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3 och 7.2.7.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

7 §

Denna lag tillämpas inte om annat följer av de unionsrättsakter och internationella instrument som omfattas av *lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden*, eller av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas inte heller beträffande

1. dom eller förlikning i mål angående boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om det inte är fråga om verkställighet av dom som ska gälla här i riket enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption eller förmynderskap,

2. dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om det inte är fråga om verkställighet enligt 6 §,

3. dom eller förlikning rörande familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning rörande faderskapet till barn,

5. dom eller förlikning angående rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld, om inte den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning angående

- a) gäldenärs försättande i konkurs,
 - b) inledande av förhandling om offentligt ackord utan konkurs,
 - c) andra frågor som beror av konkursdomares eller konkursdomstols prövning, eller
 - d) rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om det framgår av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling att gäldenären inte hade hemvist i något av de nordiska länderna, eller
7. dom eller förlikning i mål som ska tas upp omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister rörande kollektivavtal.

Paragrafens *första stycke* har ändrats endast på så sätt att stycket nu hänvisar till den nya kompletteringslagen.

11.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

1 §

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. Lagen tillämpas inte om annat följer av de unionsrättsakter och internationella instrument som omfattas av *lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden*.

Paragrafen har ändrats endast på så sätt att den nu hänvisar till de unionsrättsakter och internationella instrument som omfattas av den nya kompletteringslagen. Utredningens överväganden finns i avsnitt 8.

13 §

Ansökan om verkställighet görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utställningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.*

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, 7.2.6 och 7.2.7.

Av *första stycket* framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet. I 15 § anges att en ansökan om verkställighet inte får bifallas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Av *första stycket* framgår att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område (prop. 1976/77:128 och prop. 2009/10:182) samt till den aktuella konventionen.

14 §

Vid ansökan om verkställighet *ska* fogas domen i original eller av behörig myndighet bestyrkt avskrift och bevis om att domen har vunnit laga kraft och får verkställas i Österrike.

Tingsrätten får förelägga sökanden att inkomma med de ytterligare handlingar som behövs för *tingsrättens* prövning av ansökningsen.

De handlingar som *ska* fogas till ansökningsen *ska* vara avfattade på svenska eller åtföljas av en översättning till svenska. Riktigheten av översättningen *ska* vara bestyrkt av en person som är behörig att i Sverige eller Österrike bestyrka en sådan översättning. *Tingsrätten* får medge undantag från kravet på översättning.

Förutom redaktionella ändringar har paragrafen följdändrats i *andra stycket* mot bakgrund av att tingsrätt utgör första instans. Överväganden avseende ett generellt överflyttande av exekvaturprövningen från Svea hovrätt till tingsrätt återfinns i avsnitt 7.2.1.

16 §

Bifaller *tingsrätten* ansökningsen, verkställs domen på samma sätt som en svensk *dom som vunnit laga kraft*, om inte *hovrätten* eller *Högsta domstolen* efter *överklagande av beslutet* förordnar annat. Föreskrift om tvångsmedel i den österrikiska domen *ska* inte tillämpas.

Paragrafen har följdändrats mot bakgrund av att tingsrätt utgör första instans. I övrigt har endast vissa redaktionella ändringar gjorts. Överväganden avseende ett generellt överflyttande av exekvaturen från Svea hovrätt till tingsrätt återfinns i avsnitt 7.2.1. Överväganden avseende överklagande finns i avsnitt 7.2.7.

18 §

Har säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken beviljats, *ska* vid tillämpning av 7 § i samma kapitel med talans väckande vid svensk domstol jämföras talans väckande vid österrikisk domstol, om den österrikiska rättegången kan leda till en dom som enligt denna lag kan verkställas här. Det förhållandet att sådan rättegång redan pågår eller att saken har avgjorts genom dom, som ännu inte har vunnit laga kraft, hindrar inte att säkerhetsåtgärd beviljas.

Beslut om säkerhetsåtgärd förfaller en månad efter det att domen i den österrikiska rättegången har vunnit laga kraft, om inte verkställighet av domen har sökts här dessförinnan. Har ansökan om verkställighet gjorts inom denna tid, *ska* beslutet gälla till dess ansök-

ningen prövas, om inte *tingsrätten* förordnar annat. Föreligger inte något förordnande om säkerhetsåtgärd när ansökan görs, får *tingsrätten* på yrkande besluta om sådan åtgärd i avvaktan på prövningen av ansökningen.

I paragrafen har redaktionella ändringar skett. Därutöver har paragrafens *andra stycke* följdändrats mot bakgrund av att tingsrätt utgör första instans i exekvaturärenden. Överväganden avseende ett överflyttande av exekvaturen från Svea hovrätt till tingsrätt återfinns i avsnitt 7.2.1.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser

12 §

Ansökan om verkställighet av en rekommendation görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.* Rekommendationen *ska* ges in i original eller i bestyrkt kopia. Om en handling i ärendet är avfattad på annat främmande språk än danska och norska, *ska* handlingen åtföljas av en bestyrkt översättning till svenska.

Motparten *ska* beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalls ansökningen, verkställs rekommendationen *som en dom som vunnit laga kraft*, om något annat inte förordnas med anledning av talan mot *beslutet*.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, 7.2.6 och 7.2.7.

Av *första stycket* framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av första stycket framgår vidare att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser (prop. 1983/84:17) samt till den nämnda konventionen.

I övrigt har endast viss redaktionell ändring av paragrafen skett.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik

5 §

Ansökan om verkställighet görs till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Till ansökningen ska fogas

1. exekutionstiteln i original eller i avskrift som har bestyrkts av en behörig myndighet,

2. förklaring av en behörig myndighet i den stat där exekutionstiteln har upprättats att den avser tvist angående befordran som omfattas av fördraget och att den får verkställas i den nämnda staten samt, i fråga om domstols dom, att den har vunnit laga kraft.

Tingsrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som behövs för tingsrättens prövning av saken. Om det finns anledning till det, får tingsrätten kräva att de handlingar som har fogats till ansökningen ska förses med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset ska vara utställt av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där exekutionstiteln har upprättats.

Om en handling i ärendet inte är avfattad på svenska, danska eller norska, ska handlingen åtföljas av en bestyrkt översättning till svenska. Tingsrätten får medge undantag från kravet på översättning.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, 7.2.6 och 7.2.7.

Av första stycket framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med svaranden avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som

är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av första stycket framgår vidare att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik (prop. 1984/85:33) samt till fördraget den 9 maj 1980 om internationell järnvägstrafik (COTIF) ändrat enligt protokoll den 20 december 1990.

I *tredje* och *fyjärde* stycket har paragrafen följdändrats mot bakgrund av att tingsrätt utgör första instans.

I övrigt har endast några mindre redaktionella ändringar gjorts.

6 §

En ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Om ansökningen bifalls, får verkställighet äga rum som för en svensk *dom som vunnit laga kraft*, om inte *hovrätten eller Högsta domstolen* förordnar annat efter *överklagande av beslutet*.

Den sak som har avgjorts genom en sådan dom som avses i 4 § första stycket 1 eller genom en sådan förlikning eller skiljedom som avses i 4 § andra stycket får inte prövas på nytt.

Förutom att vissa redaktionella ändringar gjorts har i paragrafens *andra stycke* även hovrätten lagts till som överklagandeinstans med anledning av att tingsrätt utgör första instans. Överväganden avseende ett överflyttande av exekvaturen från Svea hovrätt till tingsrätt återfinns i avsnitt 7.2.1.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor

9 §

Frågan huruvida ett avgörande som avses i 7 § gäller i Sverige kan prövas av *den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut*, på ansökan av någon som har varit part i den utländska rättegången och vars rätt frågan rör. Uppkommer en sådan fråga inför en annan svensk myndighet än en domstol, får även myndigheten vid behov begära en sådan prövning av tingsrätten. *Om en myndighet begär en sådan prövning är även den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken, där den eller någon av dem som ansökan avser har hemvist behörig att pröva frågan. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.*

Innan tingsrätten prövar frågan ska sökandens motpart få tillfälle att yttra sig över ansökningsen, om det kan ske. Har tingsrättens prövning begärts av en myndighet, gäller detsamma var och en som har varit part i den utländska rättegången och som kan vara part även i tingsrätten.

Av första stycket framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Även myndigheter har en rätt att begära verkställbarhet enligt lagen. I sådana fall finns det inte alltid någon egentlig motpart. I första stycket anges därför att om en myndighet begär en prövning av verkställbarhet är också den tingsrätt, bestämd enligt 18 kap. 1 § UB, där den person ansökan avser har hemvist eller, om ansökan

avser flera personer, någon av dem har hemvist, behörig att pröva frågan.

Av första stycket framgår vidare att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor (prop. 1984/85:124).

Paragrafens *andra stycke* har följdändrats mot bakgrund av att tingsrätt utgör första instans.

I övrigt har endast några smärre redaktionella ändringar gjorts.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, 7.2.6 och 7.2.7.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden

16 §

Ett utländskt domstolsavgörande som är verkställbart i domstolslandet och som gäller i Sverige får verkställas, om avgörandet har förklarats verkställbart här.

Den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut prövar en ansökan om verkställbarhetsförklaring. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.

Till ansökningsbalkens 18 kap. 1 § ska bifogas avgörandet i original eller av behörig myndighet bestyrkt kopia och de ytterligare handlingar som tingsrätten behöver för sin prövning. Innan tingsrätten prövar ansökningsbalkens 18 kap. 1 § ska sökandens motpart få tillfälle att yttra sig över den.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, avsnitt 7.2.6 och avsnitt 7.2.7.

Av *andra stycket* framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av *andra stycket* framgår vidare att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (prop. 2000/01:148).

Paragrafens *tredje stycke* har följdändrats mot bakgrund av att tingsrätt utgör första instans.

I övrigt har endast några mindre redaktionella ändringar gjorts.

17 §

Har *tingsrätten* förklarat ett avgörande verkställbart, får avgörandet verkställas på samma sätt som ett motsvarande svenskt avgörande som har vunnit laga kraft, om inte *hovrätten eller* Högsta domstolen efter överklagande beslutar om annat. Föreskrifter om tvångsmedel i det utländska avgörandet *ska* inte tillämpas.

Mot bakgrund av att tingsrätten utgör första instans har paragrafen följdändrats. Av samma anledning har även hovrätten lagts till som överklagandeinstans. Överväganden avseende ett överflyttande av exekvaturen från Svea hovrätt till tingsrätt återfinns i avsnitt 7.2.1.

I övrigt har endast smärre redaktionella ändringar skett.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.16 Förslaget till lag om ändring i sjölagen (1994:1009)

13 kap.

60 §

Ett avtal som har ingåtts innan tvist har uppkommit och som inskränker käreandens rätt att få en tvist om transport av styckegods enligt detta kapitel prövad vid domstol är ogiltigt i den mån det begränsar käreandens rätt att enligt eget val väcka talan vid domstol för den ort

1. där svaranden har sitt huvudkontor eller, om huvudkontor saknas, där svaranden har sin vanliga vistelseort,
2. där transportavtalet ingicks, förutsatt att svaranden där har driftställe för sin rörelse, filial eller företrädare, genom vars förmedling avtalet har ingåtts, eller
3. där den avtalade lastningshamnen eller den avtalade eller faktiska lossningshamnen ligger.

Utan hinder av vad som föreskrivs i första stycket kan talan alltid väckas vid domstol för den ort som har angetts i transportavtalet. Efter det att tvist har uppkommit får parterna fritt avtala hur en tvist *ska* behandlas.

Om ett konossement har utfärdats enligt ett certeparti som innehåller bestämmelser om behörig domstol eller skiljedomsförfarande utan att konossementet uttryckligen anger att dessa bestämmelser är bindande för innehavaren av konossementet, får transportören inte åberopa bestämmelserna mot en innehavare av konossementet som har förvärvat det i god tro.

Första stycket gäller inte om varken den avtalade lastningshamnen eller den avtalade eller faktiska lossningshamnen ligger i Sverige, Danmark, Finland eller Norge eller om annat följer av de *unionsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–4 *lagen* (0000:00) *med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.*

Paragrafen har ändrats endast på så sätt att det *fjärde stycket* nu hänvisar till den nya kompletteringslagen.

21 kap.

2 §

I fråga om behörigheten för sjörättsdomstol att ta upp tvistemål som avses i 1 § första stycket *ska* bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet tillämpas.

Talan får även väckas vid sjörättsdomstolen för den ort där fartyget finns.

Har säkerhet för en fordran ställts hos en myndighet till befrielse från kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd, får talan väckas även vid sjörättsdomstolen för den ort där säkerheten har ställts. Talan angående en fordran som säkerheten har avsett får väckas vid sistnämnda sjörättsdomstol, även om säkerheten har upphört att gälla.

Finns inte sjörättsdomstol på den ort där svaranden har kunnat sökas enligt första och andra stycket, väcks talan vid den sjörättsdomstol som är närmast den orten.

Om flera är redare i ett fartyg, *ska* fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte om annat följer av *lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden* eller av de *unionsrättsakter* och internationella instrument som anges i 1 § 1–4 den lagen. Andra stycket i denna paragraf gäller dock om fartyget är belagt med kvarstad.

Utöver att viss redaktionell justering skett har *sjätte stycket* i paragrafen ändrats endast på så sätt att den hänvisar till den nya kompletteringslagen.

6 §

Har en dom i ett mål om ersättning för oljeskada meddelats i en annan stat som har tillträtt den i 10 kap. angivna 1992 års ansvarighetskonvention och var domstolarna i den staten behöriga att pröva den tvist som domen avser, gäller följande. Domen *ska*, när den har vunnit laga kraft och kan verkställas i den stat där den har med-

delats, på ansökan verkställas i Sverige utan att en ny prövning sker av den sak som avgjorts genom domen, om inte annat följer av vad som sägs i 10 kap. 9 § eller 5 § femte stycket i detta kapitel. Detta medför inte skyldighet att verkställa en utländsk dom, om det ansvarsbelopp som gäller för fartygets ägare därmed skulle överskridas.

Ansökan om verkställighet görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.* Till ansökan ska fogas

1. domen i original eller i kopia som bestyrkts av en myndighet,
2. en förklaring av en behörig myndighet i den stat där domen meddelats att domen avser ersättning enligt den i 10 kap. angivna 1992 års ansvarighetskonvention samt att domen har vunnit laga kraft och kan verkställas i den staten.

Handlingarna ska vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset ska vara utställt av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen har meddelats. Är en handling i ärendet skriven på ett annat främmande språk än danska eller norska, ska handlingen åtföljas av en översättning till svenska. Översättningen ska vara bestyrkt av en diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

En ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökan.

Bifalls ansökan, verkställs domen på samma sätt som en svensk dom som vunnit laga kraft, om inte hovrätten eller Högsta domstolen bestämmer annat sedan *beslutet* överklagats.

Av *andra stycket* framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av andra stycket framgår vidare att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till sjölagen (1994:1009) (prop. 1994/95:169) samt till 1969 års ansvarighetskonvention som den har ändrats genom det i London d. 27 nov. 1992 avslutade ändringsprotokollet.

Mot bakgrund av att tingsrätt utgör första instans i exekvaturärenden har i paragrafens *femte stycke* även hovrätten lagts till som överklagandeinstans.

I övrigt har endast mindre redaktionella ändringar skett.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, 7.2.6 och 7.2.7.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2087) med anledning av Sveriges tillträde till den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter

9 §

Ansökan om verkställighet görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar.*

Till ansökan *ska* fogas

1. original eller av myndighet bestyrkt kopia av exekutionstiteln,
2. om exekutionstiteln är en tredskodom eller liknande avgörande, handling i original eller bestyrkt kopia, som utvisar att stämning har delgivits gäldenären i den ordning som gäller enligt lagen i den stat där exekutionstiteln meddelats,

3. om exekutionstiteln är ett sådant avgörande av administrativ myndighet som avses i 6 §, handling som utvisar att kraven i den bestämmelsen är uppfyllda,

4. bevis att verkställighet får ske i den stat, där exekutionstiteln har upprättats,

5. bevis att gäldenären underrättats om exekutionstiteln i tillräcklig tid.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, avsnitt 7.2.6 och avsnitt 7.2.7.

Av *första stycket* framgår att exekvaturprövning enligt lagen görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet. Enligt 10 § får en ansökan om verkställighet inte bifallas utan att tillfälle har lämnats motparten att yttra sig över ansökan.

Av första stycket framgår att ärendelagen, i tillämpliga delar, gäller för domstolens handläggning av exekvaturärendet. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (1994:2087) med anledning av Sveriges tillträde till den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter (prop. 1993/94:104) samt till den nämnda överenskommelsen.

I övrigt har endast någon mindre redaktionell ändring gjorts.

11 §

Om en ansökan om verkställighet bifalls, *ska* det utländska avgörandet verkställas på samma sätt som en svensk *dom som vunnit laga kraft*, om inte *hovrätten eller Högsta domstolen* förordnar annat.

Förutom att viss redaktionell ändring gjorts har i paragrafen, utöver Högsta domstolen, även hovrätten lagts till som överklagandeinstans med anledning av att tingsrätt utgör första instans i exekvaturärenden. Överväganden avseende ett generellt överflyttande av exekvaturen från Svea hovrätt till tingsrätt finns i avsnitt 7.2.1.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:358) om Brysselkonventionen

3 §

Kompletterande bestämmelser finns i *lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden*.

Paragrafen har endast ändrats på så sätt att den hänvisar till den nya kompletteringslagen.

11.19 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:253) om ersättning från de internationella oljeskadefonderna

5 §

I fråga om erkännande och verkställighet av en dom mot 2003 års internationella kompletterande oljeskadefond *ska* bestämmelserna om erkännande och verkställighet *i Europaparlamentets och rådets*

förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (2012 års Bryssel I-förordning) eller, när den är tillämplig, bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (2000 års Bryssel I-förordning) tillämpas, om domen har meddelats i en stat där dessa bestämmelser gäller.

Leder en tillämpning av 2012 års Bryssel I-förordnings eller 2000 års Bryssel I-förordnings bestämmelser till att domen inte erkänns eller verkställs i Sverige, ska frågan i stället avgöras enligt artikel 8.1 i 2003 års fondprotokoll.

Paragrafens första och andra stycke hänvisar till såväl den ursprungliga som den nya Bryssel I-förordningen. Övergångsbestämmelserna till den nya förordningen innebär att 2000 års Bryssel I-förordning kommer att vara tillämplig under en förhållandevis lång tid framöver. I övrigt har endast viss redaktionell ändring skett.

6 §

När en fråga uppkommer om verkställighet av en dom enligt artikel 8 i 1992 års fondkonvention tillämpas det förfarande som föreskrivs i 21 kap. 6 § sjölagen (1994:1009).

Detta förfarande tillämpas också när en fråga uppkommer om verkställighet av en dom enligt artikel 8.1 i 2003 års fondprotokoll. Har domen meddelats av en domstol i en stat där bestämmelserna i 2012 års Bryssel I-förordning eller 2000 års Bryssel I-förordning gäller, tillämpas dock det förfarande som föreskrivs i dessa bestämmelser och i lagen (0000:00) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Paragrafen hänvisar till såväl den ursprungliga som den nya Bryssel I-förordningen och till den nya kompletteringslagen.

11.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

2 §

Den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut är behörig domstol vid förfaranden enligt artiklarna 29–31 och 33.

Om ansökan gäller ett förordnande om ett barns person som ska verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken, är i stället den tingsrätt som enligt 21 kap. 1 § föräldrabalken prövar verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende eller umgänge behörig domstol. Den domstol som prövar en sådan ansökan är också behörig i frågor som rör andra förordnanden i avgörandet.

För det förfarande som avses i artikel 33, gäller *bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden* i tillämpliga delar, om inte förordningen föreskriver något annat. En sådan ansökan om ändring som avses i artikel 33.4 ska göras skriftligen. Den ska ha kommit in till tingsrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har handlagt ett ärende enligt artiklarna 29–31 får inte delta i handläggningen av ett ärende om samma sak enligt artikel 33. En domare som handlagt ett ärende enligt artiklarna 29–31 och 33 får inte delta i handläggningen av en ansökan om verkställighet av beslutet.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3, avsnitt 7.2.6 och avsnitt 7.2.7.

Av första stycket framgår att exekvaturprövning enligt angivna artiklar i Bryssel II-förordningen, som huvudregel, görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som

är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av *andra stycket* framgår att om en ansökan om verkställbarhet gäller ett avgörande som avser ett barns person, och som ska verkställas enligt 21 kap. FB, ska i stället den tingsrätt som enligt 21 kap. 1 § FB prövar verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende eller umgänge vara behörig. Vidare framgår att den domstol som prövar en sådan ansökan också är behörig i frågor som rör andra förordnanden i avgörandet, t.ex. förordnanden om ett barns egendom, vilka verkställs enligt utsökningsbalkens regler. En förutsättning för att den domstol som är behörig enligt 21 kap. 1 § FB ska få pröva även andra förordnanden är att det finns en ansökan om verkställbarhet vid domstolen avseende ett förordnande som rör ett barns person och att de andra förordnandena finns i samma dom eller beslut. Behörig domstol enligt 21 kap. 1 § FB är, som huvudregel, tingsrätten i den ort där barnet har sitt hemvist. Om det inte finns någon annan behörig domstol, tas frågan om verkställighet upp av Stockholms tingsrätt.

Med denna reglering kommer exekvaturprövningen, liksom prövningen av själva verkställigheten, ske vid den domstol som finns närmast barnet och i de flesta fall att innebära att såväl verkställbarheten som verkställigheten handläggs av samma domstol.

Av *tredje stycket* framgår att ärendelagen, i tillämpliga delar, ska tillämpas vid förfarandet om ansökan om ändring, om inte Bryssel II-förordningen föreskriver något annat. Som exempel kan nämnas att Bryssel II-förordningen har egna bestämmelser om inom vilken tid en ansökan om ändring ska göras (se artikel 33.5). Vidare innehåller den kompletterande lagen till Bryssel II-förordningen en särreglering av den tid inom vilken en ansökan om ändring ska ges in när den görs av den som ansökt om verkställbarhetsförklaring (se 2 § andra stycket lagen [2008:450] med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen). Bryssel II-förordningen innehåller också t.ex. egna bestämmelser om när vilandeförklaring får ske (se artikel 35). Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen i övrigt kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till Bryssel II-förordningen och till förarbeten hänförliga till utarbetandet av kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen (prop. 2000/01:98 och prop. 2007/08:98).

Vissa följdändringar har även gjorts med anledning av att tingsrätt utgör första instans.

Tingsrättens grundläggande domförhållningsregel innebär att den första formella prövningen alltid sker av en lagfaren domare. Då ärendelagen ska tillämpas på förfarandet vid ansökan om ändring kan beslut i en sådan fråga, enligt 3 § ärendelagen, avgöras av tre domare, om det finns särskilda skäl med hänsyn till ärendets beskaffenhet.

I *fjärde stycket första meningen* har endast redaktionella ändringar gjorts. Av bestämmelsen framgår att en domare som har handlagt ett ärende enligt artiklarna 29–31 inte får delta i handläggningen av ett ärende om samma sak enligt artikel 33. Bestämmelsen i *fjärde stycket andra meningen* är ny och innebär att en domare som handlagt frågan om verkställbarhet i såväl det första som det andra skedet inte får delta i handläggningen av en ansökan om verkställighet av beslutet. Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av att en ansökan om verkställbarhet som avser ett barns person, som huvudregel, ska göras vid den tingsrätt där barnet har sitt hemvist, vilken tingsrätt också är behörig att handlägga den efterföljande verkställigheten enligt 21 kap. FB.

Överväganden om domförhet finns i avsnitt 7.2.5.

3 §

För det förfarande som avses i artikel 34 gäller *bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden* i tillämpliga delar, om inte förordningen föreskriver något annat.

I artikel 34 i Bryssel II-förordningen finns bestämmelser om instansordning och rättsmedel. Av paragrafen följer att ärendelagens bestämmelser ska tillämpas, om inte förordningen föreskriver något annat (se hänvisning ovan under 2 §). Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet.

Lagen innehåller inga särregler om den tid inom vilken ett överklagande av en ansökan om ändring ska ges in. Inte heller Bryssel II-förordningen reglerar detta särskilt. Det innebär att reglerna i bl.a. 38 § ärendelagen blir tillämpliga. Det innebär att ett överklagande ska ges in till den domstol som meddelat beslutet inom tre veckor från dagen för beslutet.

Ändringarna föranleds av att exekvaturförfarandet överflyttats från Svea hovrätt till tingsrätt. Överväganden finns i avsnitt 7.2.6 och avsnitt 7.2.7.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

61 §

En ansökan om verkställighet enligt 60 § görs *till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut* och ska innehålla

1. domen i original eller i en kopia som har bestyrkts av en myndighet, och
2. en förklaring av en behörig myndighet i den stat där domen har meddelats att domen avser ersättning enligt Pariskonventionen samt att domen har vunnit laga kraft och kan verkställas i den staten.

Handlingarna ska vara försedda med bevis om utfärdarens behörighet. Beviset ska vara utställt av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där domen har meddelats.

Handlingar på andra språk än svenska, danska eller norska ska ges in också i översättning till svenska. Översättningen ska vara bestyrkt av en diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av en svensk notarius publicus.

Av *första stycket* framgår att behörig domstol att handlägga en ansökan om verkställbarhet enligt lagen är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Sådana ärenden prövades tidigare av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Överväganden finns i avsnitt 7.2.1–7.2.3, 7.2.6 och 7.2.7.

62 §

Vid handläggningen tillämpas bestämmelserna i *lagen (1996:242) om domstolsärenden, i tillämpliga delar*. En ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten har fått tillfälle att yttra sig över ansökan.

Av paragrafen framgår att domstolarna, vid handläggningen av exekvaturärenden, ska tillämpa bestämmelserna i ärendelagen, i tillämpliga delar. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till förarbeten hänförliga till lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor (prop. 2009/10:173) samt till 2004 års ändringsprotokoll till Paris- och tilläggskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område. Ändringarna föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Överväganden finns i avsnitt 7.2.6 och avsnitt 7.2.7.

63 §

Om *tingsrätten* bifaller ansökan, verkställs domen som en svensk dom som har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte om *hovrätten eller Högsta domstolen* efter överklagande av *beslutet* bestämmer något annat.

Mot bakgrund av att tingsrätt utgör första instans har följdändring skett samt har, utöver Högsta domstolen, även hovrätten lagts till som överklagandeinstans.

Utredningens överväganden om överklagande återfinns i avsnitt 7.2.7.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning och 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet

3 §

Den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut är behörig domstol för de förfaranden om erkännande, verkställbarhet och ändring som avses i artiklarna 23, 27 och 32 i underhållsförordningen och i artiklarna 23 och 26 i 2007 års Haagkonvention.

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3.

Av paragrafen framgår att exekvaturprövning enligt angivna artiklar i underhållsförordningen och 2007 års Haagkonvention görs av den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, och inte, såsom tidigare, av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

7 §

Vid handläggningen av en ansökan om ändring av ett beslut om erkännande eller verkställbarhet tillämpas bestämmelserna i *lagen (1996:242) om domstolsärenden*, om inte annat följer av underhållsförordningen eller 2007 års Haagkonvention.

En ansökan om ändring enligt underhållsförordningen ska, om den görs av den som har ansökt om erkännande eller verkställbarhet, ha kommit in till *tingsrätten* inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades. I artikel 23.6 i 2007 års Haagkonvention finns en bestämmelse om inom vilken tid en ansökan om ändring ska göras.

En domare som har prövat ansökningen om erkännande eller verkställbarhet får inte delta i prövningen av en ansökan om ändring av beslutet.

Av *första stycket* framgår att ärendelagen, i tillämpliga delar, ska tillämpas vid handläggningen såvitt avser en om ansökan om ändring, om inte annat följer av underhållsförordningen eller 2007 års Haagkonvention. Ändringen är föranledd av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Även reglerna om överklagande i 38–40 §§ ärendelagen blir tillämpliga. Det innebär bl.a. att ett överklagande ska ges in till den domstol som meddelat beslutet inom tre veckor från dagen för beslutet. Även hovrätten och Högsta domstolen ska tillämpa ärendelagen vid sin handläggning av ett överklagat beslut om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige, om inte annat framgår av underhållsförordningen eller 2007 års Haagkonvention. Vid bedömningen av i vilka delar i övrigt ärendelagen kan tillämpas vid handläggningen hänvisas till underhållsförordningen och till 2007 års Haagkonvention samt till förarbeten hänförliga till utarbetandet av kompletterande bestämmelser till dessa instrument (prop. 2010/11:120 och prop. 2011/12:110).

I *andra stycket* har endast följdändring skett då ansökan om ändring, efter en överflyttning av exekvaturen, ska ges in till tingsrätt.

Paragrafen är i övrigt oförändrad.

Utredningens överväganden återfinns i avsnitten 7.2.1–7.2.3. Överväganden om överklagande återfinns i avsnitt 7.2.6 och avsnitt 7.2.7.

11 §

Om *tingsrätten vid beslut enligt artikel 30 i underhållsförordningen* bifaller en ansökan om verkställbarhetsförklaring enligt underhållsförordningen, ska *tingsrättens* beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller om någon annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

I paragrafen har endast följdändringar skett med anledning av överflyttandet av exekvaturen från Svea hovrätt till tingsrätt. Bestämelsen avser beslut om verkställbarhetsförklaring vid den första formella prövningen vid förfaranden som rör erkännande eller verkställighet. Någon ändring i sak är inte avsedd (se prop. 2010/11:120 och prop. 2011/12:110).

Överväganden avseende en generell överflyttning av exekvaturärendena finns i avsnitt 7.2.1.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

11.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention

6 §

Den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut är behörig domstol för de förfaranden om erkännande och verkställbarhet som avses i artiklarna 24 och 26.

Om ansökan gäller ett förordnande om ett barns person som ska verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken, är i stället den tingsrätt som enligt 21 kap. 1 § föräldrabalken prövar verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende eller umgänge behörig domstol. Den domstol som prövar en sådan ansökan är också behörig i frågor som rör andra förordnanden i avgörandet.

För handläggningen gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av 1996 års Haagkonvention.

En domare som handlagt en ansökan om verkställbarhet får inte delta i handläggningen av en ansökan om verkställighet av beslutet.

Första stycket har ändrats på så sätt att behörig domstol att handlägga en ansökan om att få fastställt att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige enligt artiklarna 24 och 26 i 1996 års Haagkonvention, är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § UB prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Sådana ärenden prövades tidigare av Svea hovrätt. Ändringen föranleds av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Vilken tingsrätt som är behörig i det enskilda fallet anges i 17 kap. 1 § UF, för närvarande 24 tingsrätter. Se närmare om detta i författningskommentaren till 4 § lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Med *svaranden* avses den som blir motpart i ett verkställighetsärende vid Kronofogdemyndigheten avseende det avgörande som är föremål för verkställbarhetsprövningen, dvs. den förpliktade enligt avgörandet.

Av *andra stycket* framgår att om ansökan om verkställbarhet gäller ett avgörande som avser ett barns person, vilket ska verkställas enligt 21 kap. FB, ska den tingsrätt som enligt 21 kap. 1 § FB prövar verkställighet av en dom eller ett beslut om vårdnad, boende eller umgänge i stället vara behörig domstol. Vidare framgår att den domstol som prövar en sådan ansökan också är behörig i frågor som rör andra förordnanden i avgörandet, t.ex. förordnanden om ett barns egendom, vilka verkställs enligt utsökningsbalkens regler. En förutsättning för att den domstol som är behörig enligt 21 kap. 1 § FB ska få pröva även andra förordnanden är att det finns en ansökan om verkställbarhet vid domstolen avseende ett förordnande som rör ett barns person och att de andra förordnandena finns i samma dom eller beslut. Huvudregeln blir därmed att tingsrätten i den ort där barnet har sitt hemvist prövar dessa frågor. Om det inte finns någon annan behörig domstol, tas frågan om verkställighet upp av Stockholms tingsrätt. Med denna reglering kommer exekvaturprövningen, liksom prövningen av själva verkställigheten, ske vid den domstol som finns närmast barnet. Detta kommer i de flesta fall att innebära att såväl verkställbarheten som verkställigheten handläggs av samma domstol.

Överväganden finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3.

Av ett nytt *tredje stycke* framgår att ärendelagen, i tillämpliga delar, ska tillämpas vid förfarandet, om inte 1996 års Haagkonvention föreskriver något annat. Tillägget är föranlett av att exekvaturprövningen generellt flyttas från Svea hovrätt till tingsrätt. Av ärendelagens bestämmelser följer bl.a. att prövningstillstånd krävs till såväl hovrätten som till Högsta domstolen vid överklagande av beslut i exekvaturärendet. Vid bedömningen av i vilka delar ärendelagen kan tillämpas vid förfarandet hänvisas till 1996 års Haagkonvention och till förarbeten hänförliga till utarbetandet av kompletterande bestämmelser till 1996 års Haagkonvention (prop. 2011/12:85).

Av ett nytt *fjärde stycke* framgår att en domare som handlagt frågan om verkställbarhet inte får delta i handläggningen av en ansökan om verkställighet av beslutet. Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av att en ansökan om verkställbarhet som avser ett barns person, som huvudregel, ska göras vid den tingsrätt där barnet har sitt hemvist, vilken tingsrätt också är behörig att handlägga den efterföljande verkställigheten enligt 21 kap. FB.

Överväganden finns i avsnitt 7.2.6 och avsnitt 7.2.7.

7 §

Den som ansöker om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart ska tillsammans med ansökan ge in avgörandet i original eller en kopia av avgörandet som har bestyrkts av en behörig myndighet. Avser ansökan ett avgörande som har meddelats i en parts utvevar, ska sökanden också ge in bevis om att stämningsansökan eller motsvarande handling har delgetts parten.

Avser ansökan en verkställbarhetsförklaring, ska sökanden även ge in bevis om att avgörandet är verkställbart i den stat där det har meddelats.

Tingsrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som *tingsrätten* behöver för sin prövning.

Är en handling avfattad på något annat språk än svenska, ska även en svensk översättning av handlingen ges in. En översättning behöver dock inte ges in om *tingsrätten* anser att det är obehövligt eller att det inte skäligen kan krävas.

Paragrafen har ändrats i *andra* och *tredje stycket* med anledning av att en ansökan om att få fastställt att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart i Sverige ska ges in till tingsrätt.

8 §

Tingsrätten får förklara det utländska avgörandet helt eller delvis gällande eller verkställbart.

Mot bakgrund av att exekvaturärendena flyttats från Svea hovrätt till tingsrätt har paragrafen följdändrats till att avse tingsrätt.

Överväganden om ett generellt överflyttande av exekvaturärendena finns i avsnitten 7.2.1–7.2.3.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser tillämpas på förfaranden som inletts före ikraftträdandet.

Kommittédirektiv 2012:125

En ny Bryssel I-förordning

Beslut vid regeringssammanträde den 13 december 2012

Sammanfattning

I Bryssel I-förordningen finns det gemensamma EU-regler om vilken medlemsstats domstol som får pröva en privaträttslig tvist. Förordningen innehåller också bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar som har meddelats i en annan medlemsstat. EU har beslutat om en reviderad förordning. En särskild utredare ska föreslå de kompletterande författningsbestämmelser som den reviderade Bryssel I-förordningen ger anledning till.

Utredaren ska dessutom överväga ett generellt överflyttande av prövningen i första instans av frågor om exekvatur från Svea hovrätt till tingsrätt och lämna de författningsförslag som dessa överväganden motiverar.

Uppdraget ska redovisas senast den 13 september 2013.

En ny Bryssel I-förordning

Den nuvarande förordningen

Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område innehåller regler om vilken medlemsstats domstol som får pröva en privaträttslig tvist. Det kan t.ex. vara fråga om tvister om avtal eller skadestånd. Förordningen innehåller också bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar från andra medlemsstater. Bryssel I-förordningen är en grundpelare i det rättsliga

samarbetet i EU. Den har starkt bidragit till att underlätta den gränsöverskridande verkställigheten av domar, öka förutsebarheten för enskilda individer och företag samt motverka att samma sak prövas i parallella domstolsförfaranden i medlemsstaterna.

Den som vill ha ett domstolsavgörande verkställt i en annan medlemsstat måste enligt Bryssel I-förordningen först ansöka om en verkställbarhetsförklaring i en särskilt utsedd domstol i den medlemsstaten (s.k. exekvaturförfarande). I Sverige prövas ansökningar om verkställbarhetsförklaring enligt Bryssel I-förordningen av Svea hovrätt. Domstolen ska bestå av en lagfaren domare och prövningen sker på enbart formella grunder. Endast om en part efter det att en verkställbarhetsförklaring har meddelats ansöker om ändring kan hovrätten pröva om verkställbarhet ska vägras. Vid denna prövning ska hovrätten bestå av tre lagfarna domare. Hovrättens beslut kan överklagas till Högsta domstolen. Prövningstillstånd krävs vid överklagande.

De vägransgrunder som kan göras gällande under exekvaturförfarandet enligt Bryssel I-förordningen är begränsade och den utländska domen kan aldrig omprövas i sak. Vägran får ske endast om verkställbarhet av domen uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen i den verkställande medlemsstaten (*ordre public*), om domen är en tredskodom och svaranden inte har delgetts stämningensansökningen i tid och på lämpligt sätt eller om domen är oförenlig med en dom som meddelats i den verkställande medlemsstaten eller i en annan stat.

Utvecklingen i EU på privaträttens område

I ett antal senare tillkomna EU-förordningar på privaträttens område har införts regler som innebär att avgöranden kan verkställas i en annan medlemsstat utan något föregående exekvaturförfarande. Förordningarna avser den europeiska exekutionstiteln¹, det europeiska betalningsföreläggandet², det europeiska småmålsförfarandet³ och

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 av den 21 april 2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 av den 12 december 2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 av den 11 juli 2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande.

underhållsskyldighet⁴. Dessa förordningar reglerar särskilda områden eller förfaranden och har ett mer begränsat tillämpningsområde än Bryssel I-förordningen.

I Stockholmsprogrammet⁵ angav Europeiska rådet ramarna för EU:s samarbete i rättsliga och inrikes frågor för åren 2010–2014. I programmet fastslogs att det för att vidareutveckla det europeiska civilrättsliga samarbetet krävs ett undanröjande av kvarvarande hinder för fri rörlighet av rättsliga avgöranden i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande. Som ett led i att efterkomma uppmaningen i Stockholmsprogrammet lade kommissionen under slutet av år 2010 fram ett förslag till en ny Bryssel I-förordning⁶. Förslaget förhandlades i rådet under åren 2011–2012. Den 6 december 2012 antogs Europaparlamentets och rådets reviderade förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (i det följande den nya Bryssel I-förordningen).

Den nya förordningen

Den nya Bryssel I-förordningen kommer att ytterligare underlätta handläggningen av tvister med internationella inslag och förbättra den fria rörligheten av domar i EU. Förordningen träder i kraft inom kort, men dess bestämmelser börjar inte tillämpas fullt ut förrän två år efter ikraftträdandet. Förordningen blir direkt tillämplig och till alla delar bindande för samtliga EU:s medlemsstater utom Danmark. Danmark har dock, i enlighet med ett särskilt avtal mellan EU och Danmark⁷, möjlighet att förklara att den nya förordningen ska tillämpas i förhållande till Danmark.

Den nya Bryssel I-förordningen har i de flesta avseenden samma tillämpningsområde som sin föregångare. Från tillämpningsområdet undantas dock numera bl.a. frågor om underhåll (artikel 1.2). Dessa frågor omfattas av underhållsförordningen, som började tillämpas i juni 2011. Liksom den ursprungliga Bryssel I-förordningen är den nya förordningen inte tillämplig på skiljeförfarande. I ett skäl i den nya förordningen förtydligas innebörden av detta undantag (skäl 12). I en ny bestämmelse föreskrivs vidare att förordningen inte ska på-

⁴ Rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet.

⁵ EUT C 115, 04.05.2010, s. 1.

⁶ KOM(2010) 748 slutlig.

⁷ EUT L 299, 16.11.2005, s. 62.

verka tillämpningen av bl.a. 1958 års New York-konvention om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar m.m. (artikel 73.2).

En central nyhet i den nya förordningen är att domar som har meddelats i en medlemsstat kommer att vara direkt verkställbara i en annan medlemsstat utan att det krävs någon verkställbarhetsförklaring (artikel 39). I den mån det inte finns regler för förfarandet för vägran av verkställighet i förordningen ska prövningen ske enligt lagen i den medlemsstat där verkställighet söks (artikel 47.2). Den person som verkställighet söks mot kan ansöka om vägran av verkställighet i en domstol i verkställighetsmedlemsstaten (artiklarna 46 och 47). De vägransgrunder som kan åberopas överensstämmer i väsentliga delar med de vägransgrunder som tidigare kunde åberopas inom ramen för exekvaturförfarandet (artiklarna 45 och 46). Medlemsstaterna ska till Europeiska kommissionen anmäla de domstolar till vilka ansökningar om vägran av verkställighet får göras respektive ett överklagande av ett beslut i en sådan fråga får ske (artikel 75).

För att Bryssel I-förordningens behörighetsregler ska kunna tillämpas krävs som huvudregel att svaranden har hemvist i EU. Undantag från denna huvudregel görs vid tillämpning av reglerna om exklusiv behörighet och behörighet till följd av avtal om behörig domstol (s.k. prorogationsavtal). En nyhet i den nya förordningen är att förordningens behörighetsregler i ytterligare några fall görs tillämpliga när svaranden inte har hemvist i EU. Den nya förordningen gör det nämligen möjligt för konsument- och arbetstagare att väcka talan i en medlemsstat i vissa konsument- och arbetstvister, trots att näringsidkaren eller arbetsgivaren inte har hemvist i EU (artiklarna 18.1 och 21.2). I den nya förordningen tas dessutom kravet på att en av parterna i ett prorogationsavtal ska ha hemvist i EU för att en domstol i EU ska vara behörig bort (artikel 25).

Bryssel I-förordningen innehåller en allmän bestämmelse om hur domstolar ska agera om talan väcks vid domstolar i flera medlemsstater rörande samma sak och målen gäller samma parter (s.k. litispendens). Bestämmelsen innebär att företräde att pröva frågan vilken domstol som är behörig att ta upp saken till prövning ges till den domstol där talan först väckts. En nyordning i den nya förordningen, som innebär ett undantag från den allmänna litispendensregeln, är att när parterna har träffat ett prorogationsavtal som innebär att en domstol ska vara exklusivt behörig ska den domstolen ges företräde att pröva behörighetsfrågan, oavsett var talan först väcktes. Om en talan har väckts vid en annan domstol måste den

domstolen vilandeförklara målet till dess att den domstol som pekas ut i avtalet har prövat sin behörighet (artikel 31.2). Om den domstol som pekas ut i prorogationsavtalet finner att den är behörig att pröva tvisten, ska andra domstolar förklara sig obehöriga (artikel 31.3).

I den nya förordningen introduceras regler om anpassning när en viss verkställighetsåtgärd inte finns föreskriven i lagen i den medlemsstat där verkställighet söks. I möjligaste mån ska verkställighetsåtgärden anpassas till en åtgärd som finns enligt lagen i den aktuella medlemsstaten och som har motsvarande syfte. Anpassningsbeslutet får inte ha längre gående verkningar än det ursprungliga beslutet (artikel 54.1). En part får angripa anpassningen av beslutet (artikel 54.2).

Exekvaturförfaranden i Sverige

För att utländska tvistemålsdomar ska kunna verkställas i Sverige krävs i de flesta fall att en domstol i ett exekvaturförfarande beslutar om verkställbarhetsförklaring. Det finns ett flertal lagar som innehåller regler om exekvatur.

Lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden (kompletteringslagen) innehåller kompletterande bestämmelser till bl.a. den ursprungliga Bryssel I-förordningen. Enligt bilagor till förordningen och kompletteringslagen prövas frågor om exekvatur av Svea hovrätt som första instans. Kompletterande bestämmelser finns också i förordningen (2005:712) med föreskrifter om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Svea hovrätt prövar frågor om exekvatur även i en rad andra fall. Sverige har ingått några bilaterala överenskommelser med andra stater om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar. I förhållande till Schweiz gäller lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz. I förhållande till Österrike gäller lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område. Lagarna införlivar överenskommelserna i svensk rätt. Av dessa framgår att Svea hovrätt är exekvaturdomstol. En tillämpning av 1983 års lag aktualiseras framför allt i fråga om äldre österrikiska avgöranden.

Sverige är även part i en rad multilaterala överenskommelser som reglerar erkännande och verkställighet av domar på särskilda områden. Sådana överenskommelser finns på bl.a. transporträttens område. Enligt ett antal lagar som införlivar konventionerna i svensk rätt är Svea hovrätt exekvaturdomstol. Det gäller bl.a. lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg och lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik.

På familjerättens område finns det ett flertal internationella instrument rörande behörig domstol och erkännande och verkställighet av domar. Till de viktigaste instrumenten hör två EU-förordningar – den nya Bryssel II-förordningen⁸ som rör domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt underhållsförordningen som reglerar familjerättslig underhållsskyldighet. Kompletterande bestämmelser till förordningarna finns i bl.a. lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen och lagen (2011:603) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning⁹. I dessa lagar föreskrivs att Svea hovrätt, när så krävs enligt förordningarna, ska vara exekvaturdomstol. Regler om att Svea hovrätt ska vara exekvaturdomstol finns även i flera andra lagar på familjerättens område, bl.a. i lagen (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo samt lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden. EU har nyligen antagit en förordning rörande arv (arvsförordningen)¹⁰. Förordningens bestämmelser om verkställighet bygger på Bryssel I-förordningen. Utredningen om arvsfrågor i internationella situationer (Ju 2012:13) har fått i uppdrag att föreslå kompletterande författningsbestämmelser till förordningen. Utredningen ska bl.a. se över 1937 års lag eftersom arvsförordningen kommer att ersätta flera av lagens bestämmelser.

Att Svea hovrätt vanligen är första instans vid exekvaturprövningen innebär en avvikelse från den gängse uppgiftsfördelningen mellan domstolsinstanserna. Det anses sedan länge att instansordningen ska bygga på en funktionsfördelning mellan de olika nivåerna

⁸ Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

⁹ Genom SFS 2012:451, som ännu inte har trätt i kraft, har lagen ändrat namn.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg.

i domstolsorganisationen och att tyngdpunkten i rättskipningen ska ligga i tingsrätt. Hovrättens främsta uppgift ska vara att överpröva tingsrättens avgöranden, dvs. kontrollera att de avgöranden som överklagas är riktiga och att rätta till eventuella felaktigheter, se t.ex. regeringens proposition En modernare rättegång – reformering av processen i allmän domstol (prop. 2004/05:131 s. 82). Frågan om ett överflyttande av exekvaturprövningen till tingsrätt som första instans har tagits upp i olika sammanhang, bl.a. i regeringens proposition Kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning (prop. 2010/11:120 s. 23). Bedömningen har gjorts att en sådan reform bör avvakta översynen av Bryssel I-förordningen.

Uppdraget med anledning av den nya Bryssel I-förordningen

Den nya Bryssel I-förordningen kommer att kräva författningsändringar. Det finns därför behov av en utredning.

Mot bakgrund av att översynen av Bryssel I-förordningen har avslutats finns det anledning att även se över frågan om ett generellt överflyttande av exekvaturprövningen till tingsrätt.

En särskild utredare ska utses och ges följande uppdrag.

Den nya Bryssel I-förordningens tillämpning i Sverige

Utredaren ska analysera den nya Bryssel I-förordningen. Likheter och skillnader i förhållande till den ursprungliga förordningen och andra relevanta EU-förordningar på området ska belysas.

Utredaren ska undersöka vilka kompletterande författningsbestämmelser som behövs med anledning av den nya förordningen och föreslå sådana. De nya bestämmelserna bör i första hand tas in i kompletteringslagen. Två utgångspunkter för arbetet ska vara att de förslag som utredaren presenterar, så långt det är möjligt, ska passa in i den svenska rättsordningen och innebära att tyngdpunkten i domstolsprövningen förläggs till tingsrätt.

Utredaren ska särskilt analysera konsekvenserna av avskaffandet av exekvaturförfarandet. I sammanhanget ska förhållandet mellan prövningen av vägransgrunder enligt den nya förordningen och prövningen av hinder mot verkställighet enligt nationell rätt samt domstolsprövningen av ansökningar om vägran av verkställighet belysas.

Utredaren ska också särskilt analysera innebörden av bestämmelserna om beslut om anpassning av en verkställighetsåtgärd och den möjlighet som föreskrivs för en part att angripa ett anpassningsbeslut.

Om utredaren under arbetet gör bedömningen att det finns behov av andra ändringar i kompletteringslagen än sådana som är direkt motiverade av den nya Bryssel I-förordningen, står det utredaren fritt att föreslå sådana ändringar.

Instansordningen i exekvaturärenden

Utredaren ska överväga ett generellt överflyttande av exekvaturprövningen i första instans från Svea hovrätt till tingsrätt och lämna de författningsförslag som dessa överväganden motiverar.

Arbetets bedrivande och redovisning av uppdraget

Utredaren är oförhindrad att ta upp andra närliggande frågor.

Utredaren ska följa övriga nordiska länders arbete med den nya förordningen.

Utredaren ska redovisa de kostnader och konsekvenser i övrigt som förslagen kan komma att medföra. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna, ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras. Utredaren ska inhämta synpunkter från Domstolsverket, Kronofogdemyndigheten samt andra berörda myndigheter och organisationer.

Uppdraget ska redovisas senast den 13 september 2013.

(Justitiedepartementet)

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 1215/2012

av den 12 december 2012

om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

(omarbetning)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

för domar och att stärka möjligheterna till rättslig prövning. Eftersom ett antal ändringar kommer att göras av den förordningen, bör den av tydlighetsskäl omarbetas.

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionsätt, särskilt artiklarna 67.4 och 81.2 a, c och e,

(2) Vid sitt möte i Bryssel den 10 och 11 december 2009 antog Europeiska rådet ett nytt flerårigt program med titeln Stockholmsprogrammet – ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd⁽⁴⁾. I Stockholmsprogrammet ansåg Europeiska rådet att processen för att avskaffa alla mellanliggande förfaranden (exekvaturförfarandet) bör fortsätta under den period som det programmet avser. Samtidigt bör avskaffandet av exekvaturförfarandet även åtföljas av en rad garantier.

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

(3) Unionen har som mål att bevara och utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, bland annat genom att underlätta tillgången till rättslig prövning, särskilt genom principen om ömsesidigt erkännande av domar och andra avgöranden av rättsliga myndigheter på det civilrättsliga området. I syfte att gradvis upprätta ett sådant område ska unionen besluta om åtgärder rörande samarbete i civilrättsliga ärenden som har gränsöverskridande verkningar, särskilt när det är nödvändigt för att den inre marknaden ska fungera väl.

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet⁽²⁾, och

(4) Vissa olikheter i medlemsstaternas bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande av domar hindrar den inre marknaden från att fungera väl. Det är därför nödvändigt att införa bestämmelser som gör reglerna om behörighetskonflikter på privaträttens område mer enhetliga, så att domar som meddelats i en medlemsstat kan erkännas och verkställas enkelt och snabbt.

av följande skäl:

(1) Den 21 april 2009 antog kommissionen en rapport om tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område⁽³⁾. I rapporten fastslogs att den förordningen generellt fungerar tillfredsställande, men att det vore önskvärt att förbättra tillämpningen av vissa av dess bestämmelser, att ytterligare underlätta den fria rörligheten

(5) Sådana bestämmelser ingår i det civilrättsliga samarbetet i den mening som avses i artikel 81 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

⁽¹⁾ EUT C 218, 23.7.2011, s. 78.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 20 november 2012 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 6 december 2012.

⁽³⁾ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT C 115, 4.5.2010, s. 1.

- (6) För att uppnå målet om fri rörlighet för privaträttsliga domar är det nödvändigt och lämpligt att reglerna om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar fastställs i en unionsrättsakt som är bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna.
- (7) Den 27 september 1968 ingick de dåvarande medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna, inom ramen för artikel 220 fjärde strecksatsen i fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, Brysselkonventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, senare ändrad genom konventioner om nya medlemsstaters anslutning till denna konvention ⁽¹⁾ (1968 års Brysselkonvention). Den 16 september 1988 ingick de dåvarande medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna och vissa Eftastater Luganokonventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område ⁽²⁾ (1988 års Luganokonvention), som är en parallellkonvention till 1968 års Brysselkonvention. Den 1 februari 2000 blev 1988 års Luganokonvention tillämplig i förhållande till Polen.
- (8) Den 22 december 2000 antog rådet förordning (EG) nr 44/2001, som ersätter 1968 års Brysselkonvention med avseende på de territorier i medlemsstaterna som omfattas av EUF-fördraget, i förbindelserna mellan medlemsstaterna utom Danmark. Genom rådets beslut 2006/325/EG ⁽³⁾ ingick gemenskapen ett avtal med Danmark för att säkerställa tillämpningen av bestämmelserna i förordning (EG) nr 44/2001 i Danmark. 1988 års Luganokonvention reviderades genom konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ⁽⁴⁾, som undertecknades i Lugano den 30 oktober 2007 mellan gemenskapen, Danmark, Island, Norge och Schweiz (2007 års Luganokonvention).
- (9) 1968 års Brysselkonvention fortsätter att vara tillämplig på de territorier i medlemsstaterna som faller inom denna konventions territoriella tillämpningsområde och som inte omfattas av denna förordning i enlighet med artikel 355 i EUF-fördraget.
- (10) Tillämpningsområdet för denna förordning bör täcka de väsentliga delarna av privaträtten utom vissa väl definierade delar, i synnerhet underhållsskyldighet, som bör undantas från den här förordningens tillämpningsområde
- till följd av antagandet av rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet ⁽⁵⁾.
- (11) Med avseende på tillämpningen av denna förordning bör domstolar i medlemsstaterna inbegripa domstolar som är gemensamma för flera medlemsstater, till exempel Beneluxdomstolen, när den är behörig i frågor som omfattas av denna förordning. Därför bör domar som meddelas av sådana domstolar erkännas och verkställas i enlighet med denna förordning.
- (12) Denna förordning bör inte tillämpas på skiljeförfaranden. Ingenting i denna förordning bör hindra en medlemsstats domstol, vid vilken talan väcks angående en fråga som omfattas av ett skiljeavtal mellan parterna, från att hänvisa parterna till skiljeförfarande eller att vilandeförklara eller avvisa talan eller undersöka om skiljeavtalet är ogiltigt, utan verkan eller ogenomförbart i enlighet med deras nationella lagstiftning.
- En dom från en medlemsstats domstol om huruvida ett skiljeavtal är ogiltigt, utan verkan eller ogenomförbart bör inte omfattas av denna förordnings bestämmelser om erkännande och verkställighet, oberoende av om domstolen avgjorde frågan som en huvudfråga eller som en incidensfråga.
- Om en medlemsstats domstol, som är behörig enligt denna förordning eller enligt nationell rätt, däremot har funnit att ett skiljeavtal är ogiltigt, utan verkan eller ogenomförbart, bör detta inte hindra domstolens dom rörande saken från att erkännas eller, i förekommande fall, verkställas i enlighet med denna förordning. Detta bör inte påverka behörigheten för medlemsstaternas domstolar att besluta om erkännande och verkställighet av skiljedomar i enlighet med konventionen om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar, antagen i New York den 10 juni 1958 (1958 års New Yorkkonvention), som har företrädare framför denna förordning.
- Denna förordning bör inte tillämpas på en talan eller ett förfarande som rör i synnerhet inrättandet av en skiljemynd, skiljemäns behörighet, genomförandet av ett skiljeförfarande eller någon annan aspekt av ett sådant förfarande, och inte heller på någon talan eller någon dom som rör ogiltigförklaring, omprövning, överklagande, erkännande eller verkställighet av en skiljedom.

⁽¹⁾ EGT L 299, 31.12.1972, s. 32; EGT L 304, 30.10.1978, s. 1; EGT L 388, 31.12.1982, s. 1; EGT L 285, 3.10.1989, s. 1; EGT C 15, 15.1.1997, s. 1. Se konsoliderad version i EGT C 27, 26.1.1998, s. 1.

⁽²⁾ EGT L 319, 25.11.1988, s. 9.

⁽³⁾ EUT L 120, 5.5.2006, s. 22.

⁽⁴⁾ EUT L 147, 10.6.2009, s. 5.

⁽⁵⁾ EUT L 7, 10.1.2009, s. 1.

- (13) Det måste finnas en anknytning mellan de förfaranden på vilka denna förordning är tillämplig och medlemsstaternas territorium. Gemensamma behörighetsbestämmelser bör därför i princip tillämpas när svaranden har hemvist i en medlemsstat.
- (14) En svarande som inte har hemvist i en medlemsstat bör i allmänhet omfattas av de nationella behörighetsbestämmelser som gäller i den medlemsstat där talan väcks.
- För att skydda konsumenternas och arbetstagarnas intressen, garantera behörigheten för medlemsstaternas domstolar i de fall där de har exklusiv behörighet och respektera parternas rätt att själva avtala om behörig domstol, bör emellertid vissa av denna förordnings behörighetsbestämmelser tillämpas oavsett var svaranden har hemvist.
- (15) Behörighetsbestämmelserna bör uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist. Det bör alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till parternas rätt att själva avtala om behörig domstol gör det berättigat att använda något annat kriterium om anknytning. I fråga om juridiska personer måste hemvisten kunna bestämmas på ett objektivet sätt så att de gemensamma reglerna blir överskådliga och behörighetskonflikter kan undvikas.
- (16) Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsgrunder i de fall där det finns en nära anknytning mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta en korrekt rättskipning. Detta kriterium om nära anknytning bör säkerställa ökad rättssäkerhet och förhindra att svaranden kan stämmas i en domstol i en medlemsstat som han eller hon inte rimligen kunde förutse. Detta är viktigt, särskilt i tvister om utomobligatoriska förpliktelser som härrör från kränkningar av privatlivet eller personlighetsskyddet, inbegripet förtal.
- (17) Den som äger ett kulturföremål enligt definitionen i artikel 1.1 i rådets direktiv 93/7/EEG av den 15 mars 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium⁽¹⁾, bör i enlighet med denna förordning kunna inleda en tvistemålstalan på äganderättslig grund om att återfå ett sådant kulturföremål i en domstol som är belägen där kulturföremålet finns när talan väcks. Dessa förfaranden bör inte påverka förfaranden som inleds i enlighet med direktiv 93/7/EEG.
- (18) Vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna.
- (19) Parternas rätt att själva avtala om behörig domstol bör respekteras med förbehåll för de exklusiva behörighetsgrunderna i denna förordning, utom när det gäller försäkrings-, konsument- och anställningsavtal, där endast begränsad autonomi medges.
- (20) Vid fråga om ett avtal om behörig domstol till förmån för en domstol eller domstolarna i en medlemsstat är ogiltigt på materiell grund, bör frågan avgöras i enlighet med lagen i den medlemsstat där den domstol eller de domstolar som anges i avtalet finns, inbegripet den medlemsstatens lagvalsregel.
- (21) För att rättskipningen ska fungera väl, är det nödvändigt att minimera möjligheten för samtidiga förfaranden och att se till att oförenliga domar inte meddelas i olika medlemsstater. Det bör finnas klara och effektiva regler för att avgöra frågor om litispensens och mål som har samband med varandra och för att undanröja problem som härrör från nationella skillnader när det gäller att fastställa vid vilken tidpunkt ett mål ska anses vara pågående. Den tidpunkten bör ges en autonom definition i denna förordning.
- (22) För att göra exklusiva avtal om val av behörig domstol effektivare och förhindra rättegångsmissbruk måste det finnas möjlighet att göra undantag från den allmänna litispensregeln för att på ett tillfredsställande sätt kunna hantera situationer med parallella förfaranden. En sådan situation uppstår när en talan väcks vid en domstol som inte anges i ett exklusivt avtal om domstols behörighet och en talan därefter väcks vid den domstol som anges i avtalet rörande samma sak och målen gäller samma parter. I det fallet bör den domstol där talan först väcktes vara skyldig att låta handläggningen av målet vila så snart talan väcks vid den domstol som anges i avtalet och fram till dess att den sistnämnda domstolen meddelar att den inte har behörighet enligt det exklusiva avtalet om val av domstols behörighet. Detta är nödvändigt för att säkerställa att den domstol som anges i avtalet i denna situation har företräde att ta ställning till om avtalet är giltigt och i vilken utsträckning avtalet ska tillämpas på tvisten. Den domstol som anges i avtalet bör kunna fortsätta handläggningen av målet oavsett om den andra domstolen redan har beslutat att låta handläggningen vila eller inte.

⁽¹⁾ EGT L 74, 27.3.1993, s. 74.

Detta undantag bör inte tillämpas när parterna har ingått motstridiga exklusiva avtal om domstols behörighet eller när talan först har väckts vid en domstol som anges i ett exklusivt avtal om domstols behörighet. I dessa fall bör denna förordnings allmänna litispensregel gälla.

(23) Denna förordning bör ha flexibla regler som gör det möjligt för medlemsstaternas domstolar att ta hänsyn till pågående förfaranden vid domstolar i tredjeländer, varvid särskilt avseende bör fästas vid dels om en dom som meddelats i ett tredjeländ kommer att kunna erkännas och verkställas i den berörda medlemsstaten enligt den medlemsstatens lagstiftning, dels behovet av en korrekt rättskipning.

(24) När domstolen i den berörda medlemsstaten beaktar behovet av en korrekt rättskipning bör den bedöma samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Sådana omständigheter kan inbegripa sambandet mellan omständigheterna i målet, berörda parter och det berörda tredjelandet, hur långt förfarandena i tredjelandet har kommit när förfaranden inleds vid domstolen i medlemsstaten och huruvida domstolen i tredjelandet kan förväntas meddela en dom inom en rimlig tid.

Den bedömningen kan också avse frågan huruvida domstolen i tredjelandet har exklusiv behörighet att ta upp talan till prövning i det enskilda fallet när en domstol i en medlemsstat skulle ha exklusiv behörighet.

(25) Begreppet interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, bör till exempel inbegripa beslut om åtgärder som syftar till att skaffa fram information eller säkra bevisning i den mening som avses i artiklarna 6 och 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter⁽¹⁾. Det bör inte inbegripa åtgärder som inte har karaktär av säkerhetsåtgärder, till exempel beslut om hörande av vittne. Detta bör inte påverka tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur⁽²⁾.

(26) Det ömsesidiga förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i unionen berättigar principen om att domar som har meddelats i en medlemsstat bör erkännas i samtliga medlemsstater utan att det behövs något särskilt

förfarande. Målet att minska tidsåtgången och kostnaderna i gränsöverskridande tvister gör det dessutom berättigat att avskaffa kravet på en verkställbarhetsförklaring innan verkställighet kan ske i den anmodade medlemsstaten. Följaktligen bör en dom som har meddelats av domstolarna i en medlemsstat behandlas som om den hade meddelats i den anmodade medlemsstaten.

(27) För att uppnå fri rörlighet för domar bör en dom som meddelats i en medlemsstat erkännas och verkställas i en annan medlemsstat även om domen har meddelats mot en person som inte har hemvist i en medlemsstat.

(28) Om en dom inbegriper en åtgärd eller ett beslut som inte förekommer i den anmodade medlemsstatens lagstiftning bör åtgärden eller beslutet, inklusive de rättigheter som fastställs där, i möjligaste mån anpassas till en åtgärd eller ett beslut som enligt den medlemsstatens lagstiftning har motsvarande verkan och eftersträvar liknande mål. Hur anpassningen ska ske, och av vem, bör bestämmas av varje enskild medlemsstat.

(29) Direkt verkställighet i den anmodade medlemsstaten av en dom som har meddelats i en annan medlemsstat utan en verkställbarhetsförklaring bör inte äventyra respekten för rätten till försvar. Därför bör den person mot vilken verkställighet söks kunna ansöka om att erkännandet eller verkställigheten av domen vägras om vederbörande anser att någon av grunderna för att vägra erkännande föreligger. En sådan grund skulle kunna vara att vederbörande inte hade möjlighet att förbereda sitt svaromål då domen meddelades i dennes utvaro rörande ett civilrättsligt anspråk med koppling till ett brottmål. Det skulle också kunna vara en grund som åberopas på grundval av ett avtal som ingåtts mellan den anmodade medlemsstaten och ett tredjeländ i enlighet med artikel 59i 1968 års Brysselkonvention.

(30) Den part som överklagar verkställigheten av en dom som meddelats i en annan medlemsstat bör i möjligaste mån, och i enlighet med den anmodade medlemsstatens rättsystem, utöver de grunder för vägran som anges i denna förordning, kunna åberopa de grunder för vägran som föreskrivs i nationell lagstiftning i samma förfarande och inom de tidsfrister som fastställs i den lagstiftningen.

Erkännande av en dom bör dock endast vägras om en eller flera av de grunder för vägran som fastställs i denna förordning föreligger.

⁽¹⁾ EUT L 157, 30.4.2004, s. 45.

⁽²⁾ EGT L 174, 27.6.2001, s. 1.

- (31) Vid ett överklagande av verkställighet av en dom bör domstolarna i den anmodade medlemsstaten, under den tid det tar att handlägga ett sådant överklagande, inklusive ett eventuellt ytterligare överklagande, kunna tillåta att verkställigheten fortsätter, under förutsättning att verkställigheten begränsas eller att det ställts en säkerhet.
- (32) För att underrätta den person mot vilken verkställighet söks om verkställigheten av en dom som meddelats i en annan medlemsstat, bör det intyg som inrättas genom denna förordning, om så krävs åtföljt av domen, delges den personen inom rimlig tid före den första verkställighetsåtgärden. Med den första verkställighetsåtgärden bör avses den första verkställighetsåtgärden efter delgivning.
- (33) När interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, beslutas av en domstol som är behörig att pröva målet i sak, bör det säkerställas att åtgärderna omfattas av fri rörlighet enligt denna förordning. Interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, som beslutats av en sådan domstol utan svarandens hörande bör dock inte erkännas och verkställas enligt denna förordning, såvida inte den dom som inbegriper åtgärden delges svaranden före verkställigheten. Detta bör inte hindra att sådana åtgärder erkänns och verkställs enligt nationell lagstiftning. Om interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, beslutas av en domstol i en medlemsstat som inte är behörig att pröva målet i sak bör verkningarna av dessa enligt denna förordning vara begränsade till den berörda medlemsstatens territorium.
- (34) Kontinuiteten mellan 1968 års Brysselkonvention, förordning (EG) nr 44/2001 och denna förordning bör säkerställas, och övergångsbestämmelser bör därför införas. Likaså måste kontinuitet råda när det gäller Europeiska unionens domstols tolkning av bestämmelserna i 1968 års Brysselkonvention och de förordningar som ersätter den.
- (35) Respekten för medlemsstaternas internationella åtaganden innebär att denna förordning inte bör påverka konventioner som medlemsstaterna anslutit sig till och som gäller särskilda rättsområden.
- (36) Utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter enligt fördragen bör denna förordning inte påverka tillämpningen av de bilaterala konventioner och avtal mellan ett tredjeland och en medlemsstat som ingicks före ikraftträdandet av förordning (EG) nr 44/2001 och som gäller frågor som regleras i denna förordning.
- (37) I syfte att säkerställa att de intyg som enligt denna förordning ska användas i samband med erkännandet eller verkställigheten av domar, officiella handlingar samt inför domstol ingångna förlikningar hålls uppdaterade bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på ändringar av bilagorna I och II till denna förordning. Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå. När kommissionen förbereder och utarbetar delegerade akter bör den se till att relevanta handlingar översänds samtidigt till Europaparlamentet och rådet och att detta sker så snabbt som möjligt och på lämpligt sätt.
- (38) I denna förordning respekteras de grundläggande rättigheterna och iaktas de principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol enligt artikel 47 i stadgan.
- (39) Eftersom målet för denna förordning inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (40) Förenade kungariket och Irland deltog i enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, fogat till EU-fördraget och det dåvarande fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i antagandet och tillämpningen av förordning (EG) nr 44/2001. I enlighet med artikel 3 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, har Förenade kungariket och Irland meddelat att de önskar delta i antagandet och tillämpningen av denna förordning.
- (41) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som varken är bindande för eller tillämplig på Danmark, dock utan att detta påverkar Danmarks möjlighet att tillämpa ändringarna av förordning (EG) nr 44/2001, i enlighet med artikel 3 i avtalet av den 19 oktober 2005 mellan Europeiska gemenskapen och Konungariket Danmark om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EUT L 299, 16.11.2005, s. 62.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

1. Denna förordning är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor eller förvaltningsrättsliga frågor eller statens ansvar för handlingar eller underlåtenhet vid utövandet av offentliga maktbefogenheter (*acta jure imperii*).

2. Denna förordning är inte tillämplig på

- a) fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet eller rätts-handlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden eller förhållanden som enligt den lag som är tillämplig på sådana förhållanden har samma verkan som äktenskap,
- b) konkurs, ackord och liknande förfaranden,
- c) social trygghet,
- d) skiljeförfaranden,
- e) underhållsskyldighet som har sin grund i familje-, släktskaps- eller svägerlagsförhållande,
- f) testamenten och arv, inbegripet underhållsskyldighet som har sin grund i dödsfall.

Artikel 2

Definitioner till denna förordning:

- a) *dom*: varje avgörande som har meddelats av en domstol i en medlemsstat oavsett dess rubricering, såsom dom, beslut, förordnande om verkställighet, samt domstolstjänstemans beslut i fråga om rättegångskostnader.

I kapitel III avses med dom även beslut om interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, som beslutas av en

domstol som enligt denna förordning är behörig att pröva målet i sak. Begreppet omfattar inte en interimistisk åtgärd, inbegripet säkerhetsåtgärd, som beslutas av en sådan domstol utan svarandens hörande, såvida inte den dom som innehåller åtgärden har delgetts svaranden före verkställigheten.

- b) *förlikning inför domstol*: en förlikning som har godkänts av en domstol i en medlemsstat eller ingåtts inför en domstol i en medlemsstat i samband med domstolsförhandlingarna.
- c) *officiell handling*: en handling som har upprättats eller registrerats som en officiell handling i ursprungsmedlemsstaten och vars äkthet
 - i) avser handlingens underskrift och innehåll, och
 - ii) har bestyrkts av en offentlig myndighet eller annan myndighet som bemyndigats för ändamålet.
- d) *ursprungsmedlemsstat*: den medlemsstat där domen har meddelats, förlikningen har godkänts eller ingåtts eller den officiella handlingen formellt har upprättats eller registrerats.
- e) *anmodad medlemsstat*: medlemsstat i vilken erkännande av en dom åberopas eller, i vilken verkställighet av en dom, en förlikning eller en officiell handling söks.
- f) *ursprungsdomstol*: den domstol som har meddelat den dom för vilken erkännande åberopas eller för vilken verkställighet söks.

Artikel 3

I denna förordning avses med domstol följande myndigheter i den utsträckning de är behöriga i frågor som omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning:

- a) I Ungern, vid summarisk process i mål om betalningsföreläggande (*fizetési meghagyásos eljárás*), notarien (*közjegyző*).
- b) I Sverige, vid summarisk process i mål om betalningsföreläggande och handräckning, Kronofogdemyndigheten.

KAPITEL II

DOMSTOLS BEHÖRIGHET

AVSNITT 1

Allmänna bestämmelser

Artikel 4

1. Om inte annat föreskrivs i denna förordning, ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han eller hon har medborgarskap.

2. För den som inte är medborgare i den medlemsstat där han eller hon har hemvist gäller samma bestämmelser om domstols behörighet som för medlemsstatens egna medborgare.

Artikel 5

1. Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2–7 i detta kapitel.

2. I synnerhet får de nationella bestämmelser om domstols behörighet som medlemsstaterna ska anmäla till kommissionen i enlighet med artikel 76.1 a inte tillämpas mot en person som avses i punkt 1.

Artikel 6

1. Om svaranden inte har hemvist i en medlemsstat bestäms domstolarnas behörighet i varje medlemsstat i enlighet med den medlemsstatens lag, om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 18.1, 21.2, 24 och 25.

2. Mot en sådan svarande kan den som har hemvist i en medlemsstat, oberoende av medborgarskap, i den medlemsstaten åberopa de bestämmelser om domstols behörighet som gäller där, på samma sätt som den medlemsstatens egna medborgare, särskilt de bestämmelser som medlemsstaterna ska anmäla till kommissionen i enlighet med artikel 76.1 a.

AVSNITT 2

Särskilda behörighetsbestämmelser

Artikel 7

Talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat får väckas i en annan medlemsstat:

1. a) Om talan avser avtal, vid domstolen för uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser.

b) Vid tillämpning av denna bestämmelse, och såvida inte annat avtalats, avses med uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser

— vid försäljning av varor, den ort i en medlemsstat dit enligt avtalet varorna har eller skulle ha levererats,

— vid utförande av tjänster, den ort i en medlemsstat där enligt avtalet tjänsterna har eller skulle ha utförts.

c) Om led b inte gäller, ska led a gälla.

2. Om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen för den ort där skadan inträffade eller kan inträffa.

3. Om talan avser enskilt anspråk i anledning av brott, vid den domstol där brottmålet är anhängigt, i den mån domstolen enligt sin lag är behörig att pröva enskilda anspråk.

4. Om talan avser en tvistemålstalan på äganderättslig grund om att återfå ett kulturföremål enligt definitionen i artikel 1.1 i direktiv 93/7/EEG som inleds av den person som säger sig ha rätt att få tillbaka ett sådant föremål, vid domstolen för den ort där kulturföremålet finns vid den tidpunkt då talan väcks.

5. Om talan avser en tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial, agentur eller annan etablering, vid domstolen för den ort där denna är belägen.

6. Om svaranden i tvisten är instiftare av en trust, trustee eller insatt förmånstagare till en trust som är upprättad antingen genom lag eller genom en skriftlig handling eller muntligen och skriftligen bekräftad, vid domstolarna i den medlemsstat där trusten har sitt säte.

7. Om talan avser en tvist om betalning av bärgarlön för bärgning av skeppslast eller för frakt, vid den domstol där lasten eller frakten

a) har blivit föremål för kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd för att säkerställa sådan betalning, eller

b) kunde ha blivit föremål för sådan säkerhetsåtgärd, om inte borgen eller annan säkerhet hade ställts,

under förutsättning att denna bestämmelse endast är tillämplig om det görs gällande att svaranden har någon rätt till lasten eller frakten eller hade sådan rätt vid tiden för bärgningen.

Artikel 8

Talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat kan även väckas i följande fall:

1. Om han eller hon är en av flera svarande, vid domstol där någon av svarandena har hemvist, förutsatt att det finns ett tillräckligt nära samband mellan käromålen för att en gemensam handläggning och dom ska vara påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar.
2. Om talan avser återgångskrav eller annat liknande, vid den domstol där det ursprungliga käromålet är anhängigt, såvida inte detta har väckts endast för att få talan mot tredje man prövad vid annan domstol än den som annars skulle ha varit behörig att pröva talan mot honom.
3. Vid genkärsmål som grundar sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet, vid den domstol där huvudkärålet är anhängigt.
4. Om talan avser avtal och denna talan får förenas med ett annat mål mot samma svarande om sakrätt till fast egendom, vid domstolen i den medlemsstat på vars territorium fastigheten är belägen.

Artikel 9

En domstol i en medlemsstat som med stöd av denna förordning är behörig att pröva mål om ansvar till följd av ett fartygs användning eller drift är, liksom annan domstol som enligt lagen i den staten är behörig i stället för denna, också behörig att pröva mål om begränsning av sådant ansvar.

AVSNITT 3

Behörighet vid försäkringstvister

Artikel 10

För försäkringstvister gäller i fråga om domstols behörighet bestämmelserna i detta avsnitt, om inte annat följer av artiklarna 6 och 7.5.

Artikel 11

1. Talan mot en försäkringsgivare som har hemvist i en medlemsstat får väckas
 - a) vid domstolarna i den medlemsstat där han eller hon har hemvist,
 - b) i en annan medlemsstat, vid domstolen för den ort där käranden har hemvist om talan väcks av försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare, eller
 - c) om han eller hon är en samförsäkrare, vid den domstol i en medlemsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren.

2. En försäkringsgivare som inte har hemvist i någon medlemsstat men som har en filial, agentur eller annan etablering i en sådan stat ska i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid denna anses ha hemvist i den medlemsstaten.

Artikel 12

Beträffande ansvarsförsäkring eller försäkring av fast egendom får talan mot försäkringsgivaren också väckas vid domstolen i den ort där skadan inträffade. Detsamma gäller om både lös och fast egendom omfattas av samma försäkringsavtal och har skadats genom samma händelse.

Artikel 13

1. I fråga om ansvarsförsäkring får, om lagen i domstolsstaten tillåter det, talan mot försäkringsgivaren vidare väckas vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade.
2. Bestämmelserna i artiklarna 10, 11 och 12 gäller om den skadelidande väcker talan direkt mot försäkringsgivaren, om sådan direkt talan är tillåten.
3. Om den lag som är tillämplig på sådan direkt talan tillåter att talan mot försäkringstagaren eller den försäkrade prövas i samma rättegång, är samma domstol behörig i förhållande till dessa personer.

Artikel 14

1. Om inte annat föreskrivs i artikel 13.3, får en försäkringsgivare väcka talan endast vid domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist, vare sig denne är försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare.
2. Bestämmelserna i detta avsnitt inskränker inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärålet enligt bestämmelserna i detta avsnitt är anhängigt.

Artikel 15

Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt får endast ske genom ett avtal som

1. har ingåtts efter tvistens uppkomst,
2. ger försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt,
3. har ingåtts mellan en försäkringstagare och en försäkringsgivare, vilka vid försäkringsavtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma medlemsstat, och avtalet innebär att domstolarna i den medlemsstaten ska vara behöriga även om skadan skulle inträffa utomlands, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den medlemsstaten,

4. har ingåtts med en försäkringstagare som inte har hemvist i någon medlemsstat, förutsatt att försäkringen inte är obligatorisk och inte heller avser fast egendom i en medlemsstat, eller

5. hänför sig till ett försäkringsavtal som omfattar en eller flera av de risker som anges i artikel 16.

Artikel 16

De risker som avses i artikel 15.5 är följande:

1. Förlust av eller skada på

- a) havsgående fartyg, anläggningar offshore eller på fria havet, eller luftfartyg, där förlusten eller skadan har samband med deras användning för kommersiellt ändamål,
- b) gods under transport, med undantag för passagerares resgods, när transporten helt eller delvis sker med sådant fartyg eller luftfartyg.

2. Ansvar, med undantag för fysisk skada på passagerare eller förlust av eller skada på deras resgods,

- a) som är en följd av användningen eller driften av fartyg, anläggningar eller luftfartyg som anges i punkt 1 a, såvida inte lagen i den medlemsstat där sådant luftfartyg är registrerat förbjuder avtal om domstols behörighet i fråga om försäkring av sådana risker,
- b) för förlust eller skada orsakad av gods under transport enligt punkt 1 b.

3. Ekonomisk förlust som har samband med användningen eller driften av fartyg, anläggningar eller luftfartyg enligt punkt 1 a, särskilt förlust av frakt eller befraktningsintäkter.

4. Varje risk som har samband med någon av de risker som avses i punkterna 1–3.

5. Trots vad som sägs i punkterna 1–4, alla *stora risker* enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) ⁽¹⁾.

AVSNITT 4

Behörighet vid konsumenttvister

Artikel 17

1. Om talan avser avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, gäller i fråga om behörigheten bestämmelserna i detta avsnitt, om inte annat följer av artiklarna 6 och 7.5,

- a) om avtalet gäller köp av varor där betalningen ska erläggas i särskilda poster,
- b) om avtalet gäller lån som ska återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller
- c) i övriga fall, om avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.

2. Om konsumentens avtalspart inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en medlemsstat, ska han anses ha hemvist i den medlemsstaten såvitt avser tvister som hänför sig till verksamheten vid filialen, agenturen eller etableringen.

3. Bestämmelserna i detta avsnitt ska inte tillämpas på transportavtal utom när det gäller avtal om en kombination av resa och inkvartering för ett pris där allt är inkluderat.

Artikel 18

1. Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den medlemsstat där denne har hemvist eller, oberoende av var den andra parten har hemvist, vid domstolen för den ort där konsumenten har hemvist.

2. Talan mot en konsument får av den andra avtalsparten väckas endast vid domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har hemvist.

3. Dessa bestämmelser inskränker inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärömet, enligt bestämmelserna i detta avsnitt, är anhängigt.

⁽¹⁾ EUT L 335, 17.12.2009, s. 1.

Artikel 19

Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt får endast ske genom ett avtal som

1. har ingåtts efter tvistens uppkomst,
2. ger konsumenten rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt, eller
3. har ingåtts av en konsument och dennes avtalspart, vilka vid avtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma medlemsstat, och avtalet ger domstolarna i den medlemsstaten behörighet, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den medlemsstaten.

AVSNITT 5

Behörighet vid tvister om anställningsavtal*Artikel 20*

1. Om talan avser anställningsavtal gäller i fråga om behörigheten bestämmelserna i detta avsnitt om inte annat följer av artiklarna 6 och 7.5 samt, i de fall talan väckts mot en arbetsgivare, artikel 8.1.

2. Om en arbetstagare ingår ett anställningsavtal med en arbetsgivare som inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller en annan etablering i en medlemsstat, ska arbetsgivaren i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid filialen, agenturen eller etableringen anses ha hemvist i den medlemsstaten.

Artikel 21

1. Talan mot en arbetsgivare som har hemvist i en medlemsstat får väckas
 - a) vid domstolarna i den medlemsstat där arbetsgivaren har hemvist, eller
 - b) i en annan medlemsstat
 - i) vid domstolen för den ort där eller varifrån arbetstagaren vanligtvis utför eller senast utförde sitt arbete, eller
 - ii) om arbetstagaren inte vanligtvis utför eller utförde sitt arbete i ett och samma land, vid domstolen för den ort där det affärsställe vid vilket arbetstagaren anställts är eller var beläget.

2. Talan mot en arbetsgivare som inte har hemvist i en medlemsstat får väckas vid en domstol i en medlemsstat i enlighet med punkt 1 b.

Artikel 22

1. En arbetsgivare får väcka talan endast vid domstolarna i den medlemsstat där arbetstagaren har hemvist.
2. Bestämmelserna i detta avsnitt inskränker inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärömbålet enligt bestämmelserna i detta avsnitt är anhängigt.

Artikel 23

Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt får endast ske genom ett avtal som

1. har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller
2. ger arbetstagaren rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt.

AVSNITT 6

Exklusiv behörighet*Artikel 24*

Följande domstolar i en medlemsstat ska, oberoende av var parterna har hemvist, ha exklusiv behörighet:

1. Om talan avser sakrätt i fast egendom eller nyttjanderätt till fast egendom, domstolarna i den medlemsstat där egendomen är belägen.

Om talan avser avtal om nyttjanderätt till fast egendom för tillfälligt privat bruk under en tid av högst sex på varandra följande månader, ska emellertid även domstolarna i den medlemsstat där svaren har hemvist vara behöriga under förutsättning att nyttjanderättshavaren är en fysisk person och att ägaren och nyttjanderättshavaren har hemvist i samma medlemsstat.

2. Om talan avser giltighet, ogiltighet eller upplösning av bolag eller andra juridiska personer eller giltighet av beslut av deras organ, vid domstolarna i den medlemsstat där den juridiska personen har sitt säte. För att bestämma var detta säte är beläget ska domstolen tillämpa sin egen internationella privaträtt.
3. Om talan avser giltigheten av inskrivningar i offentliga register, domstolarna i den medlemsstat där registret förs.

4. Om talan, oavsett om det är fråga om ett käromål eller ett svaromål, avser registrering eller giltighet av patent, varumärken, mönster och liknande rättigheter för vilka krävs deposition eller registrering, domstolarna i den konventionsstat där deposition eller registrering har begärts eller har ägt rum eller på grund av bestämmelserna i en unionsrättsakt eller en internationell konvention anses ha ägt rum.

Med förbehåll för den behörighet som det europeiska patentverket har enligt den europeiska patentkonventionen undertecknad i München den 5 oktober 1973, ska domstolarna i varje medlemsstat ha exklusiv behörighet vid talan som angår registreringen eller giltigheten av ett europeiskt patent som har meddelats för den medlemsstaten.

5. Om talan avser verkställighet av domar, domstolarna i den medlemsstat där domen har verkställts eller ska verkställas.

AVSNITT 7

Avtal om domstols behörighet

Artikel 25

1. Om parterna, oberoende av var de har hemvist, har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat ska vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, ska endast den domstolen eller de domstolarna ha behörighet, såvida inte avtalet är ogiltigt på materiell grund enligt lagen i den medlemsstaten. En sådan behörighet ska vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. Avtalet om behörighet ska vara antingen

- a) skriftligt, eller muntligt och skriftligen bekräftat,
- b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller
- c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iaktas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.

2. Ett elektroniskt meddelande som möjliggör en varaktig dokumentation av avtalet ska jämföras med skriftlig form.

3. Den domstol eller de domstolar i en medlemsstat som ges behörighet genom den handling varigenom en trust har bildats ska ha exklusiv behörighet att pröva en talan mot en instiftare,

trustee eller insatt förmånstagare till en trust, om saken angår förhållandet mellan dessa personer eller deras rättigheter eller skyldigheter inom trusten.

4. Avtal om domstols behörighet eller motsvarande bestämmelser i en handling varigenom en trust har bildats har ingen verkan om de strider mot bestämmelserna i artiklarna 15, 19 eller 23 eller om de domstolar vilkas behörighet de utesluter har exklusiv behörighet enligt artikel 24.

5. Ett avtal om domstols behörighet som utgör en del av ett annat avtal ska behandlas som ett särskilt avtal, oberoende av övriga avtalsvillkor.

Giltigheten av ett avtal om domstols behörighet kan inte ifrågasättas enbart med hänvisning till att det andra avtalet är ogiltigt.

Artikel 26

1. Utöver den behörighet som en domstol i en medlemsstat har enligt andra bestämmelser i denna förordning, är domstolen behörig om svaranden går i svaromål inför denna. Detta gäller dock inte om svaranden gick i svaromål för att bestrida domstolens behörighet eller om en annan domstol har exklusiv behörighet enligt artikel 24.

2. I mål som avses i avsnitten 3, 4 eller 5, där en försäkringsstagare, en försäkrad, en förmånstagare till ett försäkringsavtal, en skadelidande, en konsument eller en arbetstagare är svarande, ska domstolen, innan den förklarar sig behörig enligt punkt 1, säkerställa att svaranden har informerats om sin rätt att bestrida domstolens behörighet och om följderna av att gå eller inte gå i svaromål.

AVSNITT 8

Prövning av behörighetsfrågan och av om målet kan tas upp

Artikel 27

Om talan som väcks vid en domstol i en medlemsstat gäller en tvist som huvudsakligen rör en fråga som en domstol i en annan medlemsstat är exklusivt behörig att pröva enligt artikel 24, ska den förstnämnda domstolen självmant förklara sig obehörig.

Artikel 28

1. Om talan väcks vid en domstol i en medlemsstat mot en svarande som har hemvist i en annan medlemsstat, och svaranden inte går i svaromål, ska domstolen självmant förklara sig obehörig, såvida den inte är behörig enligt bestämmelserna i denna förordning.

2. Domstolen ska låta handläggningen av målet vila till dess att det har klarlagts att svaranden har haft möjlighet att få del av stämningsansökan eller motsvarande handling i så god tid att han eller hon kunnat förbereda sitt svaromål eller att alla nödvändiga åtgärder för detta syfte har vidtagits.

3. Artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1393/2007 av den 13 november 2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (delgivning av handlingar)⁽¹⁾ ska gälla i stället för punkt 2 i den här artikeln om stämningsansökan eller motsvarande handling enligt den förordningen måste översändas från en medlemsstat till en annan.

4. När förordning (EG) nr 1393/2007 inte är tillämplig ska artikel 15 i Haagkonventionen av den 15 november 1965 om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur gälla om stämningsansökan eller motsvarande handling måste översändas till utlandet i enlighet med den konventionen.

AVSNITT 9

Litispendens och mål som har samband med varandra

Artikel 29

1. Om talan väcks vid domstolar i olika medlemsstater rörande samma sak och målen gäller samma parter, ska varje domstol utom den vid vilken talan först väckts självmant låta handläggningen av målet vila till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig, utan att detta påverkar tillämpningen av artikel 31.2.

2. I sådana fall som avses i punkt 1 ska, på begäran av en domstol vid vilken talan väckts, varje annan domstol vid vilken talan väcks utan dröjsmål underrätta den förstnämnda domstolen om vilket datum den mottog stämningsansökan i enlighet med artikel 32.

3. När det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig, ska övriga domstolar självmant förklara sig obehöriga till förmån för den domstolen.

Artikel 30

1. Om käromål som har samband med varandra prövas vid domstolar i olika medlemsstater, får varje domstol utom den vid vilken talan först väckts låta handläggningen av målet vila.

2. Om målet i den domstol vid vilken talan först väckts prövas i första instans får varje annan domstol också förklara sig obehörig på begäran av en av parterna, om den domstol vid

vilken talan först väckts är behörig att pröva de berörda käromålen och dess lag tillåter förening av dessa.

3. Vid tillämpningen av denna artikel ska käromål anses ha samband med varandra om de är så förenade att en gemensam handläggning och dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar.

Artikel 31

1. Om flera domstolar är exklusivt behöriga, ska varje domstol utom den vid vilken talan först väckts avvisa talan till förmån för den domstolen.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 26 ska, i de fall talan väckts vid en domstol i en medlemsstat som har exklusiv behörighet enligt ett avtal som avses i artikel 25, varje domstol i en annan medlemsstat låta handläggningen av målet vila fram till dess att den domstol där talan väcks på grundval av avtalet förklarar att den är obehörig i enlighet med avtalet.

3. Om den domstol som anges i avtalet har funnit att den är behörig att ta upp talan till prövning i enlighet med avtalet ska varje domstol i en annan medlemsstat avvisa talan till förmån för denna domstol.

4. Punkterna 2 och 3 ska inte tillämpas med avseende på frågor som avses i avsnitten 3, 4 eller 5 i de fall käranden är en försäkringstagare, en försäkrad, en förmånstagare till ett försäkringsavtal, en skadelidande, en konsument eller en arbetstagare och avtalet inte är giltigt enligt en bestämmelse som ingår i dessa avsnitt.

Artikel 32

1. I detta avsnitt ska talan anses ha väckts vid en domstol

a) när stämningsansökan eller motsvarande handling har ingetts till domstolen, förutsatt att käranden sedan inte har underlåtit att vidta de mått och steg som han var skyldig att vidta för att få delgivningen av svaranden verkställd, eller

b) om delgivning av handlingen ska ske innan handlingen ges in till domstolen, när den tas emot av den myndighet som är ansvarig för delgivning, förutsatt att käranden därefter inte har underlåtit att vidta de åtgärder som krävs av honom för att få handlingen ingiven till domstolen.

Den myndighet som ansvarar för delgivning enligt led b ska vara första myndighet att motta de handlingar som ska delges.

⁽¹⁾ EUT L 324, 10.12.2007, s. 79.

2. Den domstol eller myndighet som ansvarar för delgivning, som avses i punkt 1, ska anteckna datum för ingivandet av stämningsansökan eller motsvarande handling eller datum för mottagandet av de handlingar som ska delges.

Artikel 33

1. Om behörigheten grundar sig på artikel 4 eller artiklarna 7, 8 eller 9 och ett förfarande pågår vid en domstol i ett tredjeland när talan väcks vid en domstol i en medlemsstat om samma sak och mellan samma parter som i förfarandet vid domstolen i tredjelandet, får domstolen i medlemsstaten låta handläggningen av målet vila om

- a) det förväntas att domstolen i tredjelandet kommer att meddela en dom som kan erkännas och, i tillämpliga fall, verkställas i den medlemsstaten, och
- b) domstolen i medlemsstaten är övertygad om att en vilandeförklaring är nödvändig för en god rättskipning.

2. Domstolen i medlemsstaten får när som helst återuppta förfarandet om

- a) förfarandena vid domstolen i tredjelandet har vilandeförklarats eller avbrutits,
- b) det framstår för domstolen i medlemsstaten som om förfarandena vid domstolen i det berörda tredjelandet sannolikt inte kommer att slutföras inom rimlig tid, eller
- c) fortsatta förfaranden är nödvändiga för en god rättskipning.

3. Domstolen i medlemsstaten ska avvisa talan om förfarandena vid domstolen i tredjelandet har slutförts och resulterat i ett avgörande som kan erkännas och i tillämpliga fall verkställas i den medlemsstaten.

4. Domstolen i medlemsstaten ska tillämpa denna artikel på ansökan av endera parten eller, om detta är möjligt enligt nationell rätt, självmant.

Artikel 34

1. Om behörigheten grundar sig på artikel 4 eller artiklarna 7, 8 eller 9 och ett förfarande pågår vid en domstol i ett tredjeland när talan väcks vid en domstol i en medlemsstat och denna

talan har samband med den talan som förs i domstolen i tredjelandet får domstolen i medlemsstaten låta handläggningen av målet vila om

- a) en gemensam handläggning och dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar,
- b) det förväntas att domstolen i tredjelandet kommer att meddela en dom som kan erkännas och, i tillämpliga fall, verkställas i den medlemsstaten, och
- c) domstolen i medlemsstaten är övertygad om att vilandeförklaringen är nödvändig för en god rättskipning.

2. Domstolen i medlemsstaten får när som helst återuppta förfarandena om

- a) det framstår för domstolen i medlemsstaten som att det inte längre föreligger någon risk för oförenliga domar,
- b) förfarandena vid domstolen i tredjelandet har vilandeförklarats eller avbrutits,
- c) det framstår för domstolen i medlemsstaten som om förfarandena vid domstolen i det berörda tredjelandet sannolikt inte kommer att slutföras inom rimlig tid, eller om
- d) fortsatta förfaranden är nödvändiga för en god rättskipning.

3. Domstolen i medlemsstaten får avvisa en talan om förfarandet vid domstolen i tredjelandet har slutförts och resulterat i ett avgörande som kan erkännas och i tillämpliga fall verkställas i den medlemsstaten.

4. Domstolen i medlemsstaten ska tillämpa denna artikel på ansökan av endera parten eller, om detta är möjligt enligt nationell rätt, självmant.

AVSNITT 10

Interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder

Artikel 35

Interimistiska åtgärder, inbegripet säkerhetsåtgärder, som kan vidtas enligt lagen i en medlemsstat, får begäras hos domstolarna i den medlemsstaten, även om en domstol i en annan medlemsstat är behörig att pröva målet i sak.

KAPITEL III

ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET

AVSNITT 1

Erkännande

Artikel 36

1. En dom som meddelats i en medlemsstat ska erkännas i övriga medlemsstater utan att något särskilt förfarande behöver användas.

2. En berörd part får i enlighet med förfarandet i underavsnitt 2 i avsnitt 3 ansöka om ett fastställande av att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen enligt artikel 45.

3. Om utgången av ett mål som handläggs vid en domstol i en medlemsstat är beroende av fastställandet av en incidensfråga om vägran av erkännande, är den domstolen behörig att pröva denna fråga.

Artikel 37

1. En part som i en medlemsstat vill åberopa en dom som meddelats i en annan medlemsstat ska tillhandahålla

- a) en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att fastställa dess äkthet, och
- b) det intyg som utfärdats enligt artikel 53.

2. Den domstol eller myndighet vid vilken en dom som meddelats i en annan medlemsstat åberopas får, om nödvändigt, anmoda den part som åberopar den att i enlighet med artikel 57 tillhandahålla en översättning eller en translitterering av innehållet i det intyg som avses i punkt 1 b. Domstolen eller myndigheten får begära en översättning av domen i stället för en översättning av intygets innehåll om den inte kan handlägga målet utan en sådan översättning.

Artikel 38

Den domstol eller en annan myndighet vid vilken en dom som meddelats i en annan medlemsstat åberopas får avbryta handläggningen helt eller delvis om

- a) domen överklagas i ursprungsmedlemsstaten, eller
- b) en ansökan har lämnats in med avseende på ett beslut om att det inte finns någon grund för att vägra erkännande av domen enligt artikel 45 eller med avseende på ett beslut om att erkännandet ska vägras på en av dessa grunder.

AVSNITT 2

Verkställighet

Artikel 39

En dom som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den medlemsstaten ska vara verkställbar i andra medlemsstater utan att det krävs någon verkställbarhetsförklaring.

Artikel 40

En verkställbar dom ska automatiskt medföra att säkerhetsåtgärder får vidtas enligt lagstiftningen i den anmodade medlemsstaten.

Artikel 41

1. Enligt bestämmelserna i detta avsnitt ska verkställighetsförfarandet för domar som meddelats i en annan medlemsstat regleras av lagen i den anmodade medlemsstaten. En dom som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den anmodade medlemsstaten ska verkställas där på samma villkor som en dom som meddelas i den anmodade medlemsstaten.

2. Utan hinder av vad som sägs i punkt 1 ska grunderna för att vägra eller skjuta upp verkställighet enligt lagstiftningen i den anmodade medlemsstaten gälla i den mån de inte strider mot de grunder som avses i artikel 45.

3. Den part som begär verkställighet av en dom som meddelats i en annan medlemsstat ska inte vara skyldig att ha en postadress i den anmodade medlemsstaten. Denna part ska inte heller åläggas att ha ett bemyndigat ombud i den anmodade medlemsstaten, såvida inte ett sådant ombud är obligatoriskt oberoende av parternas medborgarskap eller hemvist.

Artikel 42

1. Vid verkställighet i en medlemsstat av en dom som meddelats i en annan medlemsstat ska sökanden till den behöriga verkställande myndigheten lämna in

- a) en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att fastställa dess äkthet, och
- b) det intyg som utfärdats enligt artikel 53 vilket intygar att domen är verkställbar och åtföljs av ett utdrag av domen och, om så är befogat, relevant information om ersättningsberättigande kostnader för förfarandet och beräkning av räkta.

2. För verkställighet i en medlemsstat av en dom som meddelats i en annan medlemsstat och som innehåller beslut om en interimistisk åtgärd, inbegripet en säkerhetsåtgärd, ska sökanden till den behöriga verkställande myndigheten lämna in

- a) en kopia av domen som uppfyller de nödvändiga villkoren för att fastställa dess äkthet,
- b) det intyg som utfärdats enligt artikel 53 vilket innehåller en beskrivning av åtgärden och intygar att
 - i) domstolen är behörig att pröva målet i sak,
 - ii) domen är verkställbar i ursprungsmedlemsstaten, och
- c) bevis på delgivning av domen om åtgärden beslutats utan att svaranden kallats att inställa sig.

3. Den behöriga verkställande myndigheten får, när så är nödvändigt, begära att sökanden i enlighet med artikel 57 ska tillhandahålla en översättning eller en translitterering av innehållet i intyget.

4. Den behöriga verkställande myndigheten får begära att sökanden ska tillhandahålla en översättning av domen endast om den inte kan fortsätta handläggningen av målet utan en sådan översättning.

Artikel 43

1. När verkställighet begärs av en dom som meddelats i en annan medlemsstat ska det intyg som utfärdats enligt artikel 53 delges den person mot vilken verkställigheten söks före det att den första verkställighetsåtgärden vidtas. Intyget ska åtföljas av domen om personen i fråga ännu inte har delgetts denna.

2. Om den person mot vilken verkställighet begärs har hemvist i en annan medlemsstat än ursprungsmedlemsstaten får han eller hon begära en översättning av domen i syfte att bestrida verkställigheten, om domen inte är skriven på eller åtföljs av en översättning till något av följande språk:

- a) Ett språk som personen förstår.
- b) Det officiella språket i den medlemsstat där personen har hemvist eller, om det finns flera officiella språk i den medlemsstaten, det officiella språket eller ett av de officiella språken på den ort där personen har hemvist.

Om en översättning av domen begärs enligt första stycket får inga verkställighetsåtgärder förutom säkerhetsåtgärder vidtas innan denna översättning har tillhandahållits den person mot vilken verkställighet söks.

Denna punkt gäller inte om den person mot vilken verkställighet söks redan har delgetts domen på ett av de språk som avses i första stycket eller om domen åtföljs av en översättning till något av dessa språk.

3. Denna artikel gäller inte verkställighet av säkerhetsåtgärder i en dom eller om den person som begär verkställighet vidtar säkerhetsåtgärder i enlighet med artikel 40.

Artikel 44

1. Vid en ansökan om att vägra verkställighet av en dom enligt underavsnitt 2 i avsnitt 3 får domstolen i den anmodade medlemsstaten på ansökan av den person mot vilken verkställighet begärs

- a) begränsa verkställighetsförfarandet till säkerhetsåtgärder,
- b) göra verkställigheten beroende av att det ställs en sådan säkerhet som domstolen bestämmer, eller
- c) helt eller delvis skjuta upp verkställighetsförfarandet.

2. Den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten ska på ansökan av den person mot vilken verkställighet söks skjuta upp verkställighetsförfarandet om verkställigheten av domen har skjutits upp i ursprungsmedlemsstaten.

AVSNITT 3

Vägran av erkännande och verkställighet

Underavsnitt 1

Vägran av erkännande

Artikel 45

1. Vid ansökan från en berörd part ska erkännande av en dom vägras om

- a) ett sådant erkännande uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den anmodade medlemsstaten,
- b) domen är en tredskodom eller en annan dom som har meddelats mot en svarande i dennes utelämnade svaranden inte har delgetts stämningsansökan eller motsvarande handling i tillräckligt god tid och på ett lämpligt sätt för att kunna förbereda sitt svaromål, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta,

- c) domen är oförenlig med en dom som har meddelats samma parter i den anmodade medlemsstaten,
- d) domen är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i ett tredjeland mellan samma parter och rörande samma sak, under förutsättning att den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den anmodade medlemsstaten, eller
- e) domen är oförenlig med
- i) kapitel II avsnitt 3, 4 eller 5 om svaranden var en försäkringstagare, en försäkrad, en förmånstagare till ett försäkringsavtal, en skadelidande, en konsument eller en arbetstagare, eller
- ii) kapitel II avsnitt 6.

2. Den domstol till vilken en ansökan getts in ska vid sin prövning av de behörighetsgrunder som avses i punkt 1 e vara bunden av de faktiska omständigheter på vilka domstolen i ursprungsmedlemsstaten grundade sin behörighet.

3. Domstolens behörighet i ursprungsmedlemsstaten får inte omprövas såvida inte annat följer av punkt 1 e. Behörighetsbestämmelserna omfattas inte av den i punkt 1 a åsyftade prövningen vad gäller grunderna för rättsordningen (*ordre public*).

4. Ansökan om vägran av erkännande ska göras i enlighet med de förfaranden som anges i underavsnitt 2 och i förekommande fall i avsnitt 4.

Underavsnitt 2

Vägran av verkställighet

Artikel 46

På ansökan av den person mot vilken verkställighet begärs ska verkställighet av en dom vägras om någon av de grunder som avses i artikel 45 föreligger.

Artikel 47

1. Ansökan om vägran av verkställighet ska göras vid den domstol som den berörda medlemsstaten har anmält till kommissionen enligt artikel 75 a såsom den domstol vid vilken ansökan ska göras.

2. Förfarandet för vägran av verkställighet ska, i den mån det inte omfattas av denna förordning, regleras av lagen i den anmodade medlemsstaten.

3. Sökanden ska tillhandahålla domstolen en kopia av domen och vid behov en översättning eller en translitterering av den.

Domstolen får bevilja undantag från skyldigheten att lämna in de handlingar som avses i första stycket om den redan innehar dem eller om den finner det orimligt att kräva att sökanden ska tillhandahålla dem. I det senare fallet får domstolen kräva att den andra parten tillhandahåller handlingarna.

4. Den part som ansöker om vägran av verkställighet av en dom som meddelats i en annan medlemsstat ska inte vara skyldig att ha en postadress i den anmodade medlemsstaten. Denna part ska inte heller åläggas att ha ett bemyndigat ombud i den anmodade medlemsstaten, såvida inte ett sådant ombud är obligatoriskt oavsett parternas medborgarskap eller hemvist.

Artikel 48

Domstolen ska utan dröjsmål fatta beslut med anledning av en ansökan om vägran av verkställighet.

Artikel 49

1. Båda parter får överklaga beslutet med anledning av en ansökan om vägran av verkställighet.

2. Överklagandet ska göras till den domstol som den berörda medlemsstaten har anmält till kommissionen enligt artikel 75 b såsom den domstol till vilken ett sådant överklagande ska ges in.

Artikel 50

Det avgörande som meddelas med anledning av överklagandet får endast bestridas genom ett överklagande när de domstolar till vilka ett ytterligare överklagande ska göras har anmälts av den berörda medlemsstaten till kommissionen enligt artikel 75 c.

Artikel 51

1. Den domstol till vilken en ansökan om vägran av verkställighet ges in eller vid vilken ett överklagande har lämnats in enligt artikel 49 eller artikel 50 får låta handläggningen av målet vila, om ett ordinärt överklagande av domen har getts in i ursprungsmedlemsstaten eller om fristen för ett ordinärt överklagande ännu inte har löpt ut. I det senare fallet får domstolen fastställa en tid inom vilken ett sådant överklagande ska ges in.

2. Om en dom meddelats i Irland, Cypern eller Förenade kungariket ska varje form av överklagande av en dom som finns att tillgå i ursprungsmedlemsstaten betraktas som ett ordinärt överklagande av en dom i den mening som avses i punkt 1.

AVSNITT 4

Allmänna bestämmelser

Artikel 52

En dom som har meddelats i en medlemsstat får aldrig omprövas i sak i den anmodade medlemsstaten.

Artikel 53

Domstolen i ursprungsmedlemsstaten ska på begäran av en berörd part utfärda ett intyg på det formulär som bifogas i bilaga I.

Artikel 54

1. Om en dom inbegriper en åtgärd eller ett beslut som inte föreskrivs i den anmodade medlemsstatens nationella rätt, ska åtgärden eller beslutet i möjligaste mån anpassas till en åtgärd eller ett beslut som förekommer i den medlemsstatens nationella rätt och som har motsvarande verkan och eftersträvar liknande mål och intressen.

En sådan anpassning ska inte få verkningar som går längre än dem som föreskrivs i ursprungsmedlemsstatens lagstiftning.

2. Varje part får angripa anpassningen av åtgärden eller beslutet.

3. Om det är nödvändigt får det krävas att den part som åberopar domen eller söker verkställighet lämnar in en översättning eller translitterering av domen.

Artikel 55

En dom som meddelats i en medlemsstat och varigenom någon förpliktas att betala vite ska vara verkställbar i den anmodade medlemsstaten endast om vitesbeloppet slutligt har fastställts av domstol i ursprungsmedlemsstaten.

Artikel 56

Ingen säkerhet, borgen eller deposition, oavsett dess benämning, får krävas av den som i en medlemsstat begär verkställighet av en dom som har meddelats i en annan medlemsstat, på den grunden att han är utländsk medborgare eller inte har sin hemvist eller vistelseort i den anmodade medlemsstaten.

Artikel 57

1. Om en översättning eller translitterering krävs enligt denna förordning ska detta ske till den berörda medlemsstatens officiella språk eller, om det finns flera officiella språk i den medlemsstaten, till ett officiellt språk för domstolsförfaranden på den ort där en dom som meddelats i en annan medlemsstat åberopas eller en ansökan ges in, i enlighet med den medlemsstatens lagstiftning.

2. De formulär som avses i artiklarna 53 och 60 får även översättas eller translittereras till ett eller flera av Europeiska unionens institutioners övriga officiella språk som den berörda medlemsstaten har angett att den kan godta.

3. Översättningar enligt denna förordning ska göras av en person som är behörig att göra översättningar i någon av medlemsstaterna.

KAPITEL IV

OFFICIELLA HANDLINGAR OCH FÖRLIKNINGAR INFÖR DOMSTOL

Artikel 58

1. En officiell handling som är verkställbar i ursprungsmedlemsstaten ska vara verkställbar i övriga medlemsstater, utan att det krävs någon verkställbarhetsförklaring. Verkställighet av en officiell handling får vägras endast om en sådan verkställighet uppenbarligen strider mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den anmodade medlemsstaten.

Bestämmelserna i avsnitt 2, underavsnitt 2 i avsnitt 3 och avsnitt 4 i kapitel III ska i tillämpliga delar gälla offentliga handlingar.

2. Den officiella handlingen måste uppfylla de villkor som är nödvändiga för att dess äkthet ska kunna fastställas i ursprungsmedlemsstaten.

Artikel 59

En förlikning inför domstol som är verkställbar i ursprungsmedlemsstaten ska verkställas i andra medlemsstater under samma förutsättningar som officiella handlingar.

Artikel 60

Den behöriga myndigheten eller domstolen i ursprungsmedlemsstaten ska, på begäran av en berörd part, utfärda intyget på det formulär som anges i bilaga II, med en sammanfattning av den verkställbara förpliktelse som anges i den officiella handlingen eller i avtalet mellan parterna vid förlikningen inför domstol.

KAPITEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 61

Ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas med avseende på handlingar som har utfärdats i en medlemsstat inom ramen för denna förordning.

Artikel 62

1. Vid avgörandet av huruvida en part har hemvist i den medlemsstat där talan är väckt ska domstolen tillämpa sin egen lag.

2. Om en part inte har hemvist i den medlemsstat där talan är väckt ska domstolen, vid avgörandet av huruvida parten har hemvist i en annan medlemsstat, tillämpa den medlemsstatens lag.

Artikel 63

1. Vid tillämpningen av denna förordning ska ett bolag eller annan juridisk person anses ha hemvist i orten för dess

a) stadseenliga säte,

b) huvudkontor, eller

c) huvudsakliga verksamhet.

2. Med stadseenligt säte avses i Irland, Cypern och Förenade kungariket "registered office", eller, om sådant saknas, orten för stiftandet ("place of incorporation") eller, om sådan ort saknas, den ort enligt vars lagstiftning bildandet ("formation") ägde rum.

3. För att avgöra om en trust har hemvist i den medlemsstat där talan är väckt ska domstolen tillämpa sin egen internationella privaträtt.

Artikel 64

Med förbehåll för mer fördelaktiga nationella bestämmelser, får den som har hemvist i en medlemsstat och är åtalad för ett icke uppsåtligt brott vid en brottmålsdomstol i en annan medlemsstat i vilken han inte är medborgare, försvaras av en därtill behörig person, även om han inte inställer sig personligen. Den domstol som handlägger målet får dock föreskriva personlig inställelse. Om en sådan föreskrift inte har efterkommitts behöver en dom som har meddelats rörande ett civilrättsligt anspråk mot någon som inte har haft tillfälle att svara i målet varken erkännas eller verkställas i andra medlemsstater.

Artikel 65

1. Den grund för behörighet som anges i artiklarna 8.2 och 13 rörande återgångskrav eller annat liknande får återopas i de medlemsstater som anges i den förteckning som upprättats av

kommissionen i enlighet med artikel 76.1 b och 76.2, förutsatt att det är tillåtet enligt nationell lagstiftning. En person som hemvist i en annan medlemsstat får beredas tillfälle enligt bestämmelserna om litisdenuktion att delta i rättegång inför domstolarna i de medlemsstater som avses i den förteckningen.

2. Domar som har meddelats i en medlemsstat med stöd av artikel 8.2 eller artikel 13 ska i enlighet med kapitel III erkännas och verkställas i alla andra medlemsstater. De rättsverkningar som domar meddelade i de medlemsstater som anges i den förteckning som avses i punkt 1 kan ha för tredje man enligt lagen i dessa medlemsstater genom tillämpningen av punkt 1 ska erkännas i alla medlemsstater.

3. De medlemsstater som anges i den förteckning som avses i punkt 1 ska, inom ramen för det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område som inrättades genom rådets beslut 2001/470/EG⁽¹⁾ (det europeiska rättsliga nätverket), lämna uppgifter om hur man i enlighet med deras nationella lag ska bestämma vilka konsekvenser som de domar som avses i punkt 2 andra meningen ska få.

KAPITEL VI

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

Artikel 66

1. Denna förordning ska tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts, på officiella handlingar som formellt har upprättats eller registrerats och på förlikningar inför domstol som har godkänts eller ingåtts från och med den 10 januari 2015.

2. Utan hinder av artikel 80 ska förordning (EG) nr 44/2001 även fortsättningsvis tillämpas på domar som meddelats inom ramen för rättsliga förfaranden som har inletts, officiella handlingar som har upprättats eller registrerats och på förlikningar inför domstol som har godkänts eller ingåtts före den 10 januari 2015 och som faller inom ramen för tillämpningsområdet för den förordningen.

KAPITEL VII

FÖRHÅLLET TILL ANDRA RÄTTSAKTER

Artikel 67

Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av de bestämmelser som, på särskilda områden, reglerar domstols behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar och som finns i unionsrättsakter eller i nationell lagstiftning som harmoniserats för att genomföra sådana rättsakter.

⁽¹⁾ EGT L 174, 27.6.2001, s. 25.

Artikel 68

1. Denna förordning ska mellan medlemsstaterna ersätta 1968 års Brysselkonvention, utom för de territorier i medlemsstaterna som faller inom den konventionens territoriella tillämpningsområde och som inte omfattas av förordningen enligt artikel 355 i EUF-fördraget.

2. I den mån denna förordning mellan medlemsstaterna ersätter bestämmelserna i 1968 års Brysselkonvention ska alla hänvisningar till den konventionen anses som hänvisningar till denna förordning.

Artikel 69

Om inte annat följer av artiklarna 70 och 71 ska denna förordning mellan medlemsstaterna ersätta de konventioner som rör samma frågor som omfattas av denna förordning. Denna förordning ska särskilt ersätta de konventioner som anges i den förteckning som kommissionen upprättat i enlighet med artikel 76.1 c och 76.2.

Artikel 70

1. De konventioner som avses i artikel 69 ska fortsätta att gälla på områden där denna förordning inte är tillämplig.

2. De ska fortsätta att gälla beträffande domar som har meddelats, officiella handlingar som formellt har upprättats eller registrerats och förlikningar inför domstol som har godkänts eller ingåtts före dagen för ikraftträdandet av förordning (EG) nr 44/2001.

Artikel 71

1. Denna förordning ska inte inverka på konventioner som medlemsstaterna har tillträtt och som på särskilda områden reglerar domstolars behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar.

2. För en enhetlig tolkning ska punkt 1 tillämpas enligt följande:

a) Denna förordning ska inte utgöra hinder för en domstol i en medlemsstat som har tillträtt en konvention som reglerar ett särskilt område att förklara sig behörig i enlighet med den konventionen, även om svaranden har hemvist i en medlemsstat som inte har tillträtt konventionen i fråga. Den domstol som handlägger målet ska dock alltid tillämpa artikel 28 i denna förordning.

b) Domar som har meddelats av en domstol i en medlemsstat med tillämpning av behörighetsbestämmelser i en konvention som reglerar ett särskilt område ska erkännas och verkställas i de andra medlemsstaterna i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

Om det i en konvention, som reglerar ett särskilt område och som har tilltratts såväl av ursprungsmedlemsstaten som av den medlemsstat som ansökan riktas till, anges förutsättningar för erkännande eller verkställighet av domar, ska dessa förutsättningar gälla. Bestämmelserna i denna förordning om erkännande och verkställighet kan dock alltid tillämpas.

Artikel 72

Denna förordning ska inte påverka avtal varigenom en medlemsstat, före ikraftträdandet av förordning (EG) nr 44/2001, i enlighet med artikel 59 i 1968 års Brysselkonvention förpliktat sig att inte erkänna domar som har meddelats i en annan stat som är part i den konventionen mot svarande som har hemvist eller sin vanliga vistelseort i ett tredjeland när domen, i fall som avses i artikel 4 i den konventionen, kunnat meddelas endast med stöd av en behörighetsbestämmelse som anges i artikel 3.2 i konventionen.

Artikel 73

1. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av 2007 års Luganokonvention.

2. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av 1958 års New York-konvention.

3. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av bilaterala konventioner och avtal mellan ett tredjeland och en medlemsstat som har ingåtts före ikraftträdandet av förordning (EG) nr 44/2001 och som gäller frågor som regleras i den här förordningen.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 74

Medlemsstaterna ska inom ramen för det europeiska rättsliga nätverket och i syfte att göra informationen tillgänglig för allmänheten tillhandahålla en beskrivning av nationella regler och förfaranden rörande verkställighet, inbegripet vilka myndigheter som ansvarar för verkställighet samt uppgifter om eventuella begränsningar som gäller för verkställighet, särskilt galdenärskydd och preskriptionsfrister.

Medlemsstaterna ska ständigt hålla denna information aktuell.

Artikel 75

Senast den 10 januari 2014 ska medlemsstaterna underrätta kommissionen om

- a) de domstolar till vilka ansökan om vägran av verkställighet ska göras enligt artikel 47.1,
- b) de domstolar till vilka ett överklagande av ett beslut med avseende på en ansökan om vägran av verkställighet ska ges in enligt artikel 49.2,
- c) de domstolar till vilka eventuella ytterligare överklaganden ska ges in enligt artikel 50, och
- d) de språk som godtas för översättningar av de formulär som avses i artikel 57.2.

Kommissionen ska offentliggöra informationen på lämpligt sätt, särskilt via det europeiska rättsliga nätverket.

Artikel 76

1. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om
 - a) de bestämmelser om domstols behörighet som avses i artiklarna 5.2 och 6.2,
 - b) de bestämmelser om litisdenuktion som avses i artikel 65, och
 - c) de konventioner som avses i artikel 69.
2. Kommissionen ska på grundval av medlemsstaternas underrättelser som avses i punkt 1 upprätta motsvarande förteckningar.
3. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om eventuella senare ändringar som måste göras i dessa förteckningar. Kommissionen ska ändra dessa förteckningar i enlighet med detta.
4. Kommissionen ska offentliggöra förteckningarna och eventuella senare ändringar av dessa i *Europeiska unionens officiella tidning*.
5. Kommissionen ska på varje annat lämpligt sätt offentliggöra alla upplysningar som anmälts i enlighet med punkterna 1 och 3, särskilt genom det europeiska rättsliga nätverket.

Artikel 77

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 78 med avseende på ändringar av bilagorna I och II.

Artikel 78

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 77 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den 9 januari 2013.
3. Den delegering av befogenhet som avses i artikel 77 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
5. En delegerad akt som antas enligt artikel 77 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 79

Senast den 11 januari 2022 ska kommissionen lägga fram en rapport till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av denna förordning. Rapporten ska innehålla en utvärdering av huruvida behörighetsbestämmelserna bör utvidgas till att omfatta svarande som inte har hemvist i en medlemsstat, med beaktande av denna förordnings tillämpning och eventuell utveckling på internationell nivå. Rapporten ska vid behov åtföljas av förslag till ändringar av denna förordning.

Artikel 80

Denna förordning upphäver förordning (EG) nr 44/2001. Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till denna förordning och ska läsas i enlighet med den jämförelsetabell som återges i bilaga III.

Artikel 81

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 10 januari 2015, med undantag för artiklarna 75 och 76 som ska tillämpas från och med den 10 januari 2014.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Strasbourg den 12 december 2012.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

A. D. MAVROYIANNIS

Ordförande

BILAGA I

INTYG OM DOM PÅ PRIVATRÄTTENS OMRÅDE

Artikel 53 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

1. URSPRUNGSDOMSTOL
 - 1.1 Namn:
 - 1.2 Adress:
 - 1.2.1 Gatuadress/postbox:
 - 1.2.2 Ort och postnummer:
 - 1.2.3 Medlemsstat
AT BE BG CY CZ DE EE EL ES FI FR HU IE IT LT LU LV MT
NL PL PT RO SE SI SK UK
 - 1.3 Telefonnummer:
 - 1.4 Faxnummer:
 - 1.5 E-postadress (om informationen finns tillgänglig):
2. KÄRANDE ⁽¹⁾
 - 2.1 Efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn:
 - 2.2 Personnummer eller registreringsnummer (i tillämpliga fall och om informationen finns tillgänglig):
 - 2.3 Födelsedatum (dd/mm/åååå) och födelseort eller, om det rör sig om en juridisk person, datum och ort för stiftande/bildande/registrering (om informationen är relevant och finns tillgänglig):
 - 2.4 Adress:
 - 2.4.1 Gatuadress/postbox:
 - 2.4.2 Ort och postnummer:
 - 2.4.3 Land:
AT BE BG CY CZ DE EE EL ES FI FR HU IE IT LT LU LV MT
NL PL PT RO SE SI SK UK annat (ange ISO-kod)
 - 2.5 E-postadress (om informationen finns tillgänglig):
3. SVARANDE ⁽²⁾
 - 3.1 Efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn:
 - 3.2 Personnummer eller registreringsnummer (i tillämpliga fall och om informationen finns tillgänglig):
 - 3.3 Födelsedatum (dd/mm/åååå) och födelseort eller, om det rör sig om en juridisk person, datum och ort för stiftande/bildande/registrering (om informationen är relevant och finns tillgänglig):
 - 3.4 Adress:
 - 3.4.1 Gatuadress/postbox:
 - 3.4.2 Ort och postnummer:
 - 3.4.3 Land:
AT BE BG CY CZ DE EE EL ES FI FR HU IE IT LT LU LV MT
NL PL PT RO SE SI SK UK annat (ange ISO-kod)
 - 3.5 E-postadress (om informationen finns tillgänglig):

4. DOMEN
- 4.1 Domens datum (dd/mm/åååå):
- 4.2 Domens referensnummer:
- 4.3 Är domen en tredskodom?
- 4.3.1 Nej
- 4.3.2 Ja (ange det datum [dd/mm/åååå] då stämningsansökan eller motsvarande handling delgavs svaranden):
- 4.4 Är domen verkställbar i ursprungsmedlemsstaten utan att några ytterligare villkor måste uppfyllas?
- 4.4.1 Ja (ange i tillämpliga fall det datum [dd/mm/åååå] då domen förklarades verkställbar):
- 4.4.2 Ja, men endast gentemot följande personer (ange närmare):
- 4.4.3 Ja, men endast med avseende på en del/vissa delar av domen (ange närmare):
- 4.4.4 Domen innehåller inga verkställbara förpliktelser.
- 4.5 Har domen delgetts svaranden/svarandena vid tidpunkten för intygets utfärdande?
- 4.5.1 Ja (ange datum [dd/mm/åååå] för delgivningen om det är känt)
- 4.5.1.1 Domen delgavs på följande språk:
BG ES CS DE ET EL EN FR GA IT LV LT HU MT NL PL PT
RO SK SL FI SV annat (ange ISO-kod)
- 4.5.2 Inte enligt domstolens kännedom
- 4.6 Förordnanden i domen och ränta
- 4.6.1 Dom i mål om penningfordran ⁽³⁾
- 4.6.1.1 Kort beskrivning av saken i målet:
- 4.6.1.2 Domstolen har beslutat att
..... (efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn) ⁽⁴⁾
ska betala till
..... (efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn)
- 4.6.1.2.1 Om fler än en person är betalningsansvariga, kan verkställighet ske mot en av dem avseende hela beloppet?
- 4.6.1.2.1.1 Ja
- 4.6.1.2.1.2 Nej
- 4.6.1.3 Valuta
 euro (EUR) bulgarisk lev (BGN) tjeckisk krona (CZK) ungersk forint (HUF) litauisk litas (LTL)
 lettisk lats (LVL) polsk zloty (PLN) brittiskt pund (GBP) rumänsk leu (RON) svensk krona (SEK)
annan (ange ISO-kod):
- 4.6.1.4 Kapitalbelopp:
- 4.6.1.4.1 Beloppet ska betalas vid ett enda tillfälle

- 4.6.1.4.2 Beloppet ska betalas genom delbetalningar ⁽⁵⁾

Förfalldag (dd/mm/åååå)	Belopp

- 4.6.1.4.3 Belopp som ska betalas regelbundet

- 4.6.1.4.3.1 varje dag

- 4.6.1.4.3.2 varje vecka

- 4.6.1.4.3.3 annat (ange periodicitet):

- 4.6.1.4.3.4 Från och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse):

- 4.6.1.4.3.5 Om tillämpligt, till och med [dd/mm/åååå] eller händelse):

- 4.6.1.5 Räkna, i förekommande fall

- 4.6.1.5.1 Räkna:

- 4.6.1.5.1.1 Anges inte i domen

- 4.6.1.5.1.2 Ja, den uppgår enligt domen till följande

- 4.6.1.5.1.2.1 belopp:

eller

- 4.6.1.5.1.2.2 räntesats ... %

- 4.6.1.5.1.2.3 Räkna ska löpa från och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) till och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) ⁽⁶⁾

- 4.6.1.5.2 Lagenlig ränta som i förekommande fall beräknas i enlighet med (ange relevant lagstiftning):

- 4.6.1.5.2.1 Räkna ska löpa från och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) till och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) ⁽⁶⁾

- 4.6.1.5.3 Ränkapitalisering (i förekommande fall, ange närmare):

- 4.6.2 Dom som avser en interimistisk åtgärd, inbegripet säkerhetsåtgärd

- 4.6.2.1 Kort beskrivning av saken i målet och den beslutade åtgärden

- 4.6.2.2 Åtgärden har beslutats av en domstol med behörighet att pröva målet i sak

- 4.6.2.2.1 Ja

- 4.6.3 Annan typ av dom

- 4.6.3.1 Kort beskrivning av saken i målet och domstolens dom

- 4.7 Rättegångskostnader ⁽⁷⁾:

- 4.7.1 Valuta

euro (EUR) bulgarisk lev (BGN) tjeckisk krona (CZK) ungersk forint (HUF) litauisk litas (LTL) lettisk lats (LVL) polsk zloty (PLN) brittiskt pund (GBP) rumänsk leu (RON) svensk krona (SEK) annan (ange ISO-kod):

- 4.7.2 Följande person/personer mot vilken/vilka verkställighet begärs har ålagts att betala rättegångskostnaderna:

- 4.7.2.1 Efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn ⁽⁸⁾

- 4.7.2.2 Om fler än en person ska betala rättegångskostnaderna, kan verkställighet ske mot en av dem avseende hela beloppet?

- 4.7.2.2.1 Ja
- 4.7.2.2.2 Nej
- 4.7.3 Ersättning har begärts för följande rättegångskostnader ⁽⁹⁾
- 4.7.3.1 I domen anges de totala rättegångskostnaderna i form av ett enda belopp (ange beloppet):
- 4.7.3.2 I domen anges rättegångskostnaderna i form av en procentsats av de totala kostnaderna (ange procentsatsen):
- 4.7.3.3 I domen anges rättegångskostnadsersättningen, som uppgår till följande exakta belopp:
- 4.7.3.3.1 Domstolsavgifter:
- 4.7.3.3.2 Ombudsarvoden:
- 4.7.3.3.3 Kostnader för delgivning av dokument:
- 4.7.3.3.4 Övrigt:
- 4.7.3.4 Övrigt (ange närmare):
- 4.7.4 Ränta på rättegångskostnader:
- 4.7.4.1 Ej tillämpligt
- 4.7.4.2 Anges i domen
- 4.7.4.2.1 Belopp:
eller
- 4.7.4.2.2 Räntesats ... %
- 4.7.4.2.2.1 Ränta ska löpa från och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) till och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) ⁽⁶⁾
- 4.7.4.3 Lagenlig ränta som i förekommande fall beräknas i enlighet med (ange relevant lagstiftning):
- 4.7.4.3.1 Ränta ska löpa från och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) till och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) ⁽⁶⁾
- 4.7.4.4 Räntekapitalisering (i förekommande fall, ange närmare):

Utfärdat i ...

Ursprungsdomstolens namnteckning och/eller stämpel:

(1) För in uppgifter för samtliga kående om domen avser mer än en kående.

(2) För in uppgifter för samtliga svarande om domen avser mer än en svarande.

(3) Hoppa över 4.6.1 och gå direkt till 4.7 om domen endast avser kostnader som rör ett krav som beslutats genom en tidigare dom.

(4) Om mer än en person har förpliktats att betala enligt domen, för in uppgifter för samtliga personer.

(5) För in uppgifter för samtliga delbetalningar.

(6) För in uppgifter för samtliga perioder om det är fråga om mer än en period.

(7) Denna punkt avser även fall där beslut om rättegångskostnaderna fattats i en separat dom.

(8) För in uppgifter för samtliga personer, om det är fråga om mer än en person.

(9) Om verkställighet avseende rättegångskostnader kan ske gentemot flera personer, ange hur stor andel som belöper på var och en av dem.

BILAGA II

INTYG OM EN OFFICIELL HANDLING ELLER FÖRLIKNING INFÖR DOMSTOL ⁽¹⁾ PÅ PRIVATRÄTTENS OMRÅDE**Artikel 60 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område**

1. DOMSTOL ELLER BEHÖRIG MYNDIGHET SOM UTFÄRDAT INTYGET
 - 1.1 Namn:
 - 1.2 Adress:
 - 1.2.1 Gatuadress/postbox:
 - 1.2.2 Ort och postnummer:
 - 1.2.3 Medlemsstat
AT BE BU CY CZ DE EE EL ES FI FR HU IE IT LT LU LV MT NL PL PT RO SE SI SK UK
 - 1.3 Telefonnummer:
 - 1.4 Faxnummer:
 - 1.5 E-postadress (om informationen finns tillgänglig):
2. OFFICIELL HANDLING
 - 2.1 Myndighet som utfärdat den officiella handlingen (om det inte är samma myndighet som utfärdat intyget)
 - 2.1.1 Myndighetens namn och beteckning:
 - 2.1.2 Adress:
 - 2.2 Datum (dd/mm/åååå) då den officiella handlingen utfärdades av den myndighet som avses i punkt 2.1:
 - 2.3 Den officiella handlingens referensnummer (i förekommande fall):
 - 2.4 Datum (dd/mm/åååå) då den officiella handlingen registrerades i ursprungsmedlemsstaten (anges endast om registreringsdatumet är avgörande för handlingens ikraftträdande och detta datum inte är samma datum som anges i punkt 2.2):
 - 2.4.1 Referensnummer i registret (i förekommande fall):
3. FÖRLIKNING INFÖR DOMSTOL
 - 3.1 Domstol som har godkänt förlikningen eller vid vilken förlikningen ingicks (om det inte är samma domstol som utfärdat intyget)
 - 3.1.1 Domstolens namn:
 - 3.1.2 Adress:
 - 3.2 Datum (dd/mm/åååå) för förlikningen:
 - 3.3 Förlikningens referensnummer:
4. PARTER I DEN OFFICIELLA HANDLINGEN/FÖRLIKNINGEN INFÖR DOMSTOL
 - 4.1 Borgenärens/borgenärernas namn (efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn) ⁽²⁾:
 - 4.1.1 Personnummer eller registreringsnummer (i tillämpliga fall):
 - 4.1.2 Födelsedatum (dd/mm/åååå) och födelseort eller, om det rör sig om en juridisk person, datum och ort för stiftande/bildande/registrering (i tillämpliga fall):
 - 4.2 Gälldenärens/gälldenärernas namn (efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn) ⁽³⁾:
 - 4.2.1 Personnummer eller registreringsnummer (i tillämpliga fall):
 - 4.2.2 Födelsedatum (dd/mm/åååå) och födelseort eller, om det rör sig om en juridisk person, datum och ort för stiftande/bildande/registrering (i tillämpliga fall):
 - 4.3 Namn på eventuella andra parter (efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn) ⁽⁴⁾

- 4.3.1 Personnummer eller registreringsnummer (i tillämpliga fall):
- 4.3.2 Födelsedatum (dd/mm/åååå) och födelseort eller, om det rör sig om en juridisk person, datum och ort för stiftande/bildande/registrering (i tillämpliga fall):
5. VERKSTÄLLIGHET FÖR DEN OFFICIELLA HANDLINGEN/FÖRLIKNINGEN INFÖR DOMSTOL I URSPRUNGSMEDLEMSSTATEN
- 5.1 Är den officiella handlingen/förlikningen inför domstol verkställbar i ursprungsmedlemsstaten?
- 5.1.1 Ja
- 5.2 Villkoren i den officiella handlingen/förlikningen inför domstol och ränta
- 5.2.1 Officiell handling/förlikning inför domstol avseende penningfordran
- 5.2.1.1 Kort beskrivning av saken:
- 5.2.1.2 Enligt den officiella handlingen/förlikningen inför domstol förpliktas
 (efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn) ⁽⁵⁾
 att betala till
 (efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn)
- 5.2.1.2.1 Om fler än en person är betalningsansvariga, kan verkställighet ske mot en av dem avseende hela beloppet?
- 5.2.1.2.1.1 Ja
- 5.2.1.2.1.2 Nej
- 5.2.1.3 Valuta
- euro (EUR) bulgarisk lev (BGN) tjeckisk krona (CZK) ungersk forint (HUF) litauisk litas (LTL)
 lettisk lats (LVL) polsk zloty (PLN) brittiskt pund (GBP) rumänsk leu (RON) svensk krona (SEK) annan (ange ISO-kod):
- 5.2.1.4 Kapitalbelopp:
- 5.2.1.4.1 Beloppet ska betalas vid ett enda tillfälle
- 5.2.1.4.2 Beloppet ska betalas genom delbetalningar ⁽⁶⁾
Förfallodag (dd/mm/åååå)	Belopp
- 5.2.1.4.3 Beloppet ska betalas regelbundet
- 5.2.1.4.3.1 varje dag
- 5.2.1.4.3.2 varje vecka
- 5.2.1.4.3.3 annat (ange periodicitet):
- 5.2.1.4.3.4 Från och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse):
- 5.2.1.4.3.5 Om tillämpligt, till och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse):
- 5.2.1.5 Ränta, i förekommande fall
- 5.2.1.5.1 Ränta:
- 5.2.1.5.1.1 Anges inte i den officiella handlingen/förlikningen inför domstol
- 5.2.1.5.1.2 Ja, uppgår enligt den officiella handlingen/förlikningen inför domstol till följande

5.2.1.5.1.2.1 belopp:

eller

5.2.1.5.1.2.2 räntesats ... %

5.2.1.5.1.2.3 Ränta ska löpa från och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) till och med
(datum [dd/mm/åååå] eller händelse) ⁽⁷⁾

5.2.1.5.2 Lagenlig ränta som i förekommande fall beräknas i enlighet med (ange relevant lagstiftning):

5.2.1.5.2.1 Ränta ska löpa från och med (datum [dd/mm/åååå] eller händelse) till och med
(datum [dd/mm/åååå] eller händelse) ⁽⁷⁾

5.2.1.5.3 Räntekapitalisering (i förekommande fall, ange närmare):

5.2.2 Officiell handling/förlikning inför domstol avseende en verkställbar förpliktelse som inte är en penningfordran

5.2.2.1 Kort beskrivning av den verkställbara förpliktelsen:

5.2.2.2 Den förpliktelse som avses i punkt 5.2.2.1 är verkställbar gentemot följande person/personer ⁽⁸⁾ (efternamn och förnamn/företagets eller organisationens namn):

Utfärdat i

Den utfärdande domstolens eller behöriga myndighetens namnteckning och/eller stämpel:

(1) Radera i hela intyget det som inte är tillämpligt.

(2) För in uppgifter för samtliga borgenärer, om det är fråga om mer än en borgenär.

(3) För in uppgifter för samtliga gäldenärer, om det är fråga om mer än en gäldenär.

(4) För in uppgifter för samtliga (eventuella) parter.

(5) Om mer än en person har dömts att göra en betalning, för in uppgifter för samtliga personer.

(6) För in uppgifter för samtliga delbetalningar.

(7) För in uppgifter om samtliga perioder, om det är fråga om mer än en period.

(8) För in uppgifter om samtliga personer, om det är fråga om mer än en person.

BILAGA III

JÄMFÖRELSETABELL

Förordning (EG) nr 44/2001	Den här förordningen
Artikel 1.1	Artikel 1.1
Artikel 1.2 inledningen	Artikel 1.2 inledningen
Artikel 1.2 a	Artikel 1.2 a och f
Artikel 1.2 b-d	Artikel 1.2 b-d
—	Artikel 1.2 e
Artikel 1.3	—
—	Artikel 2
Artikel 2	Artikel 4
Artikel 3	Artikel 5
Artikel 4	Artikel 6
Artikel 5 inledningen	Artikel 7 inledningen
Artikel 5.1	Artikel 7.1
Artikel 5.2	—
Artikel 5.3 och 5.4	Artikel 7.2 och 7.3
—	Artikel 7.4
Artikel 5.5-7	Artikel 7.5-7
Artikel 6	Artikel 8
Artikel 7	Artikel 9
Artikel 8	Artikel 10
Artikel 9	Artikel 11
Artikel 10	Artikel 12
Artikel 11	Artikel 13
Artikel 12	Artikel 14
Artikel 13	Artikel 15
Artikel 14	Artikel 16
Artikel 15	Artikel 17
Artikel 16	Artikel 18
Artikel 17	Artikel 19
Artikel 18	Artikel 20
Artikel 19.1 och 19.2	Artikel 21.1
—	Artikel 21.2
Artikel 20	Artikel 22
Artikel 21	Artikel 23
Artikel 22	Artikel 24
Artikel 23.1 och 23.2	Artikel 25.1 och 25.2

Förordning (EG) nr 44/2001	Den här förordningen
Artikel 23.3	—
Artikel 23.4 och 23.5	Artikel 25.3 och 25.4
—	Artikel 25.5
Artikel 24	Artikel 26.1
—	Artikel 26.2
Artikel 25	Artikel 27
Artikel 26	Artikel 28
Artikel 27.1	Artikel 29.1
—	Artikel 29.2
Artikel 27.2	Artikel 29.3
Artikel 28	Artikel 30
Artikel 29	Artikel 31.1
—	Artikel 31.2
—	Artikel 31.3
—	Artikel 31.4
Artikel 30	Artikel 32.1 a och b
—	Artikel 32.1 andra stycket
—	Artikel 32.2
—	Artikel 33
—	Artikel 34
Artikel 31	Artikel 35
Artikel 32	Artikel 2 a
Artikel 33	Artikel 36
—	Artikel 37
—	Artikel 39
—	Artikel 40
—	Artikel 41
—	Artikel 42
—	Artikel 43
—	Artikel 44
Artikel 34	Artikel 45.1 a–d
Artikel 35.1	Artikel 45.1 e
Artikel 35.2	Artikel 45.2
Artikel 35.3	Artikel 45.3
—	Artikel 45.4
Artikel 36	Artikel 52
Artikel 37.1	Artikel 38 a
Artikel 38	—

Förordning (EG) nr 44/2001	Den här förordningen
Artikel 39	—
Artikel 40	—
Artikel 41	—
Artikel 42	—
Artikel 43	—
Artikel 44	—
Artikel 45	—
Artikel 46	—
Artikel 47	—
Artikel 48	—
—	Artikel 46
—	Artikel 47
—	Artikel 48
—	Artikel 49
—	Artikel 50
—	Artikel 51
—	Artikel 54
Artikel 49	Artikel 55
Artikel 50	—
Artikel 51	Artikel 56
Artikel 52	—
Artikel 53	—
Artikel 54	Artikel 53
Artikel 55.1	—
Artikel 55.2	Artiklarna 37.2, 47.3 och 57
Artikel 56	Artikel 61
Artikel 57.1	Artikel 58.1
Artikel 57.2	—
Artikel 57.3	Artikel 58.2
Artikel 57.4	Artikel 60
Artikel 58	Artiklarna 59 och 60
Artikel 59	Artikel 62
Artikel 60	Artikel 63
Artikel 61	Artikel 64
Artikel 62	Artikel 3
Artikel 63	—
Artikel 64	—
Artikel 65	Artikel 65.1 och 65.2

Förordning (EG) nr 44/2001	Den här förordningen
—	Artikel 65,3
Artikel 66	Artikel 66
Artikel 67	Artikel 67
Artikel 68	Artikel 68
Artikel 69	Artikel 69
Artikel 70	Artikel 70
Artikel 71	Artikel 71
Artikel 72	Artikel 72
—	Artikel 73
Artikel 73	Artikel 79
Artikel 74.1	Artikel 75 första stycket leden a, b och c samt artikel 76.1 a
Artikel 74.2	Artikel 77
—	Artikel 78
—	Artikel 80
Artikel 75	—
Artikel 76	Artikel 81
Bilaga I	Artikel 76.1 a
Bilaga II	Artikel 75 a
Bilaga III	Artikel 75 b
Bilaga IV	Artikel 75 c
Bilaga V	Bilagorna I och II
Bilaga VI	Bilaga II
—	Bilaga III

Statens offentliga utredningar 2013

Kronologisk förteckning

1. Förändrad hantering av importmoms. Fi.
2. Patientlag. S.
3. Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon. Fi.
4. Tillstånd och medling. Ju.
5. Djurhållning och miljön
– hantering av risker och möjligheter med stallgödsel. L.
6. Att förebygga och hantera finansiella kriser. Fi.
7. Skärpningar i vapenlagstiftningen. Ju.
8. Den svenska veteranpolitiken
Statligt bidrag till frivilliga organisationer som stödjer veteransoldater och anhöriga. Fö.
9. Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. Fi.
10. Rätta byggfelen snabbt!
– med effektivare förelägganden och försäkringar. S.
11. Kunskapsläget på Kärnavfallsområdet 2013. Slutförvarsansökan under prövning; kompletteringskrav och framtidsalternativ. M.
12. Goda affärer – en strategi för hållbar, offentlig upphandling. Fi.
13. Ungdomar utanför gymnasieskolan
– ett förtydligt ansvar för stat och kommun. U.
14. En översyn inom Sevesoområdet
– förslag till en förstärkt organisation för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Fö.
15. För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning. U.
16. Effektivare konkurrenstillsyn. N.
17. Brottmålsprocessen. Del 1 och 2. Ju.
18. Regeringsbeslut av ett statsråd – SRÅ. Fö.
19. Mera glädje för pengarna. Ku.
20. Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet. U.
21. Internationell straffverkställighet. Ju.
22. Så enkelt som möjligt för så många som möjligt
– samordning och digital samverkan. N.
23. Ersättning vid läkemedelsskador och miljöhänsyn i läkemedelsförmånerna. S.
24. E-röstning och andra valfrågor. Ju.
25. Åtgärder för ett längre arbetsliv. + Lättläst + Daisy. S.
26. Fri att leka och lära
– ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan. U.
27. Vissa frågor om gode män och förvaltare. Ju.
28. Försäkring på transportområdet i krig och kris. Fi.
29. Det svenska medborgarskapet. A.
30. Det tar tid
– om effekter av skolpolitiska reformer. U.
31. En digital agenda i människans tjänst
– Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer och drivkrafter. N.
32. Budgettramverket
– uppfyller det EU:s direktiv? Fi.
33. En myndighet för alarmering. Fö.
34. En effektivare plan- och bygglovsprocess. S.
35. En ny lag om personnamn. Ju.
36. Disciplinansvar i ett reformerat försvar. Fö.
37. Begripliga beslut på migrationsområdet. Ju.
38. Vad bör straffas? Del 1 och 2. Ju.
39. Europarådets konvention om it-relaterad brottslighet. Ju.
40. Att tänka nytt för att göra nytta
– om perspektivskiften i offentlig verksamhet. S.
41. Förskolegaranti. U.
42. Tillsyn över polisen. Ju.
43. Långsiktigt hållbar markanvändning
– del 1. M.
44. Ansvarsfull hälso- och sjukvård. S.

45. Rätt information
 - Kvalitet och patientsäkerhet för vuxna med nedsatt beslutsförmåga. S.
46. Beskattning av mikroproducerad el m.m. Fi.
47. Effektivare bredbandsstöd. N.
48. Patentlagen och det enhetliga europeiska patentsystemet. Ju.
49. Nämndemannauppdraget
 - breddad rekrytering och kvalificerad medverkan. Ju.
50. En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak. S.
51. Skydd för geografisk information. Fö.
52. Moderniserad studiehjälp. U.
53. Privata utförare – kontroll och insyn. Fi.
54. Tillgång till läkemedel och sjukvårdsmateriel vid allvarliga händelser och kriser. S.
55. Statens kulturfastigheter – urval och förvaltning för framtiden. S.
56. Friskolorna i samhället. U.
57. Samordnade bullerregler för att underlätta bostadsbyggandet. S.
58. Lättläst. + Lättläst version + Daisy. Ku.
59. Ersättning vid rådighetsinskränkningar
 - vilka fall omfattas av 2 kap. 15 § tredje stycket regeringsformen och när ska ersättning lämnas? M.
60. Åtgärder för samexistens mellan människa och varg. M.
61. Försvarsfastigheter i framtiden. S.
62. Förbudet mot dubbla förfaranden och andra rättssäkerhetsfrågor i skatteförfarandet. Fi.
63. Verkställighet av utländska domar och beslut – en ny Bryssel I-förordning m.m. Ju.

Statens offentliga utredningar 2013

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Tillstånd och medling. [4]
- Skärpningar i vapenlagstiftningen. [7]
- Brottmålsprocessen. Del 1 och 2. [17]
- Internationell straffverkställighet. [21]
- E-röstning och andra valfrågor. [24]
- Vissa frågor om gode män och förvaltare. [27]
- En ny lag om personnamn. [35]
- Begripliga beslut på migrationsområdet. [37]
- Vad bör straffas? Del 1 och 2. [38]
- Europarådets konvention om it-relaterad brottslighet. [39]
- Tillsyn över polisen. [42]
- Patentlagen och det enhetliga europeiska patentsystemet. [48]
- Nämndemannauppdraget
 - breddad rekrytering och kvalificerad medverkan. [49]
- Verkställighet av utländska domar och beslut
 - en ny Bryssel I-förordning m.m. [63]

Försvarsdepartementet

- Den svenska veteranpolitiken
 - Statligt bidrag till frivilliga organisationer som stödjer veteransoldater och anhöriga. [8]
- En översyn inom Sevesoområdet
 - förslag till en förstärkt organisation för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. [14]
- Regeringsbeslut av ett statsråd – SRÄ. [18]
- En myndighet för alarmering. [33]
- Disciplinansvar i ett reformerat försvar. [36]
- Skydd för geografisk information. [51]

Socialdepartementet

- Patientlag. [2]
- Rätta byggfelen snabbt!
 - med effektivare förelägganden och försäkringar. [10]
- Ersättning vid läkemedelsskador och miljöhänsyn i läkemedelsförmånerna. [23]

- Åtgärder för ett längre arbetsliv. + Lättläst + Daisy. [25]
- En effektivare plan- och bygglovsprocess. [34]
- Att tänka nytt för att göra nytta
 - om perspektivskiften i offentlig verksamhet. [40]
- Ansvarsfull hälso- och sjukvård. [44]
- Rätt information
 - Kvalitet och patientsäkerhet för vuxna med nedsatt beslutsförmåga. [45]
- En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak. [50]
- Tillgång till läkemedel och sjukvårdsmateriel vid allvarliga händelser och kriser. [54]
- Statens kulturfastigheter – urval och förvaltning för framtiden. [55]
- Samordnade bullerregler för att underlätta bostadsbyggandet. [57]
- Försvarsfastigheter i framtiden. [61]

Finansdepartementet

- Förändrad hantering av importmoms. [1]
- Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon. [3]
- Att förebygga och hantera finansiella kriser. [6]
- Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. [9]
- Goda affärer – en strategi för hållbar, offentlig upphandling. [12]
- Försäkring på transportområdet i krig och kris. [28]
- Budgetramverket
 - uppfyller det EU:s direktiv? [32]
- Beskattning av mikroproducerad el m.m. [46]
- Privata utförare – kontroll och insyn. [53]
- Förbudet mot dubbla förfaranden och andra rättssäkerhetsfrågor i skatteförfarandet. [62]

Utbildningsdepartementet

- Ungdomar utanför gymnasieskolan
 - ett förtydligt ansvar för stat och kommun. [13]

För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning.
[15]

Kommunal vuxenutbildning på
grundläggande nivå – en översyn för ökad
individ Anpassning och effektivitet. [20]

Fri att leka och lära
– ett målinriktat arbete för barns ökade
säkerhet i förskolan. [26]

Det tar tid
– om effekter av skolpolitiska reformer.
[30]

Förskolegaranti. [41]

Moderniserad studiehjälp. [52]

Friskolorna i samhället. [56]

Landsbygdsdepartementet

Djurhållning och miljön
– hantering av risker och möjligheter med
stallgödsel. [5]

Miljödepartementet

Kunskapsläget på Kärnavfallsområdet 2013.
Slutförvarsansökan under prövning:
kompletteringskrav och framtidsalternativ.
[11]

Långsiktigt hållbar markanvändning
– del 1. [43]

Ersättning vid rådgighetsinskränkningar
– vilka fall omfattas av 2 kap. 15 § tredje
stycket regeringsformen och när ska
ersättning lämnas? [59]

Åtgärder för samexistens mellan människa och
varg. [60]

Näringsdepartementet

Effektivare konkurrenstillsyn. [16]

Så enkelt som möjligt för så många som möjligt
– samordning och digital samverkan. [22]

En digital agenda i människans tjänst
– Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer
och drivkrafter. [31]

Effektivare bredbandsstöd. [47]

Kulturdepartementet

Mera glädje för pengarna. [19]

Lättläst. + Lättläst version + Daisy. [58]

Arbetsmarknadsdepartementet

Det svenska medborgarskapet. [29]